

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ TUTANAK DERGİSİ

98'inci Birleşim 3 Haziran 2026 Çarşamba

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde yer alan ve kâtip üyeler tarafından okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve turnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
I.- GEÇEN TUTANAK ÖZETİ	379
II.- GELEN KÂĞITLAR	382
III.- YOKLAMALAR	437,438
IV.- GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR	387,389,392
<i>A) MİLLETVEKİLLERİNİN GÜNDEM DIŞI KONUŞMALARI</i>	<i>387:388,389:391,392:394</i>
1.- Yozgat Milletvekili İbrahim Ethem Sedef'in, Yozgat'a ilişkin gündem dışı konuşması	387:388
2.- Bursa Milletvekili Kayıhan Pala'nın, sağlıkta şiddete ilişkin gündem dışı konuşması	389:391
3.- Bursa Milletvekili Emel Gözükarı Durmaz'ın, 5 Haziran Dünya Çevre Günü'ne ve Türkiye Çevre Haftası'na ilişkin gündem dışı konuşması	392:394
V.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI	388
<i>A) ÇEŞİTLİ İŞLER</i>	<i>388</i>
1.- Başkanlıkça, Genel Kurulu ziyaret eden Mersin'den gelen muhtarlara ve meclis üyelerine "Hoş geldiniz." denilmesi	388
	373

VI.- AÇIKLAMALAR

388,391,394,414,418,425,
430,441,483,497

- 1.- Gümüşhane Milletvekili Musa Küçük'ün, Toprak Mahsulleri Ofisi tarafından açıklanan hububat alım fiyatlarına ilişkin açıklaması 388
- 2.- İstanbul Milletvekili Burak Akburak'ın, Türkçenin uluslararası hava yolu şirketlerinin uçak içi eğlence sistemlerinde yer alması taleplerine ilişkin açıklaması 389
- 3.- Mardin Milletvekili Beritan Güneş Altın'ın, Mardin'deki yol problemlerine ilişkin açıklaması 389
- 4.- Hatay Milletvekili Nermin Yıldırım Kara'nın, açıklanan buğday fiyatlarına ilişkin açıklaması 389
- 5.- Adana Milletvekili Bilal Bilici'nin, BAĞ-KUR'luların, esnafın ve emeklilerin sıkıntılarına ilişkin açıklaması 391
- 6.- Siirt Milletvekili Sabahat Erdoğan Sarıtaş'ın, Siirt'in hafıza mekânlarına ilişkin açıklaması 391
- 7.- Adana Milletvekili Müzeyyen Şevkin'in, Adana'nın Barbaros Mahallesi'nde 2016 yılında başlatılan kentsel dönüşüm projesine ilişkin açıklaması 391:392
- 8.- Antalya Milletvekili Şerafettin Kılıç'ın, açıklanan buğday fiyatlarına ilişkin açıklaması 392
- 9.- Mardin Milletvekili Kamuran Tanhan'ın, Kobani davasına ilişkin açıklaması 392
- 10.- Hakkâri Milletvekili Onur Düşünmez'in, Hakkâri Belediyesindeki kayyum rejimine ilişkin açıklaması 394
- 11.- Bayburt Milletvekili Orhan Ateş'in, Kop Dağı Savunması'na ilişkin açıklaması 394
- 12.- Konya Milletvekili Barış Bektaş'ın, açıklanan buğday fiyatlarına ilişkin açıklaması 394
- 13.- Kars Milletvekili Adem Çalkın'ın, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın liderliğinde yürütülen denge politikasına ilişkin açıklaması 395
- 14.- Şanlıurfa Milletvekili Dilan Kunt Ayan'ın, Toprak Mahsulleri Ofisi tarafından açıklanan hububat alım fiyatlarına ilişkin açıklaması 395
- 15.- Adana Milletvekili Ayhan Barut'un, ekonomik krize ilişkin açıklaması 395
- 16.- Şırnak Milletvekili Mehmet Zeki İrmez'in, İran'da yaşananlara ilişkin açıklaması 395:396
- 17.- Mersin Milletvekili Perihan Koca'nın, on beş gündür direnişte olan bir maden şirketinin işçilerine ilişkin açıklaması 396
- 18.- İstanbul Milletvekili Mehmet Önder Aksakal'ın, bir PKK elebaşının açıklamasına ilişkin açıklaması 396
- 19.- Samsun Milletvekili Murat Çan'ın, Türkiye İstatistik Kurumunun açıklayacağı mayıs ayı enflasyon rakamlarına ilişkin açıklaması 396:397

20.- Balıkesir Milletvekili Serkan Sarı'nın, küçük esnafın isyanına ilişkin açıklaması	397
21.- Şanlıurfa Milletvekili Ferit Şenyaşar'ın, iktidarın tarım politikalarına ilişkin açıklaması	397
22.- Kayseri Milletvekili Aşkın Genç'in, Kayseri'deki üreticilerin yaşadığı mağduriyetlere ilişkin açıklaması	397
23.- Kocaeli Milletvekili Mühip Kanko'nun, Somali'nin Türk vatandaşlarından vize istemesine ilişkin açıklaması	398
24.- Mersin Milletvekili Ali Bozan'ın, Adıyaman'ın Kâhta ilçesindeki depremzede yurttaşların sıkıntılarına ilişkin açıklaması	398
25.- Kocaeli Milletvekili Mehmet Aşıl'a'nın, hobi bahçeleri problemine ilişkin açıklaması	398
26.- Adana Milletvekili Orhan Sümer'in, bankacılık sektörüne ilişkin açıklaması	398:399
27.- Mersin Milletvekili Mehmet Emin Ekmen'in, Gadîr-i Hum Bayramı'na; Nazım Hikmet'in, Ahmet Arif'in, Cahit Zarifoğlu'nun ve Abdurrahim Karakoç'un vefat yıl dönümlerine; bir maden şirketinin işçilerinin mücadelesine, ÇAYKUR'un ve Toprak Mahsulleri Ofisinin açıkladığı fiyatlara ilişkin açıklaması	399:400
28.- Balıkesir Milletvekili Turhan Çömez'in, 2.364 adet maden ruhsatı verilen holdinge, Schengen vizelerinin ret oranlarına ve vize işi verilen bir aracı kuruma ilişkin açıklaması	401:403
29.- Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın, "terörsüz Türkiye ve terörsüz bölge" hedefine, Türkiye'nin savunma sanayisinde attığı adımlara ve dış politikasına, demokratik siyasetin en temel ilkesine ilişkin açıklaması	403:404
30.- Muş Milletvekili Sezai Temelli'nin, Savaş Buldan'a, Adnan Yıldırım'a ve Hacı Karay'a; Nazım Hikmet'in, Orhan Kemal'in ve Ahmet Arif'in eserlerine; Toprak Mahsulleri Ofisinin belirlediği hububat fiyatlarına, Meclis Başkanının Finlandiya Parlamentosunda yaptığı konuşmaya ilişkin açıklaması	404:406
31.- İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın'ın, ekonomik tabloya ve nelere yol açtığına, yüzde 22 artırılan buğday fiyatına ve tarım enflasyonuna ilişkin açıklaması	406:408
32.- Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşoğlu'nun, Büyük Birlik Partisi Genel Başkanı Mustafa Destici'nin ağabeyi Halil Nural Destici'nin vefatına, İsrail Hükümetinin sözde bakanının açıklamalarına, dünyada ve bölgede yaşanan kırılmalara, Türkiye'nin verdiği mücadeleye ve terörsüz Türkiye sürecine ilişkin açıklaması	408:410
33.- Antalya Milletvekili Aykut Kaya'nın, bugünkü Kumluca Merkez Toptancı Hal fiyatlarına ilişkin açıklaması	414

34.- Van Milletvekili Mahmut Dindar'ın, Van'daki ulaşım sorunlarına ilişkin açıklaması	414
35.- Ordu Milletvekili Mustafa Adıgüzel'in, fındık üreticilerine ilişkin açıklaması	414:415
36.- Bursa Milletvekili Hasan Öztürk'ün, Ahıska Türklerine ilişkin açıklaması	415
37.- Antalya Milletvekili Aliye Coşar'ın, yeni Manavgat Devlet Hastanesi inşaatına ilişkin açıklaması	415
38.- Gaziantep Milletvekili Hasan Öztürkmen'in, Gaziantep'teki çocuk yaşta evliliklere ilişkin açıklaması	415
39.- Muğla Milletvekili Selçuk Özdağ'ın, Burdur Milletvekili Mustafa Oğuz'un YENİ YOL grup önerisi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması	418
40.- Ankara Milletvekili Aliye Timisi Ersever'in, açıklanan buğday fiyatına ilişkin açıklaması	425
41.- Muş Milletvekili Sezai Temelli'nin, Gaziantep Milletvekili Derya Bakbak'ın DEM PARTİ grup önerisi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması	430
42.- Şanlıurfa Milletvekili Mahmut Tanal'ın, Şanlıurfa ili Haliliye Belediyesinin 2 Mart 2026 tarihinde yaptığı bir ihaleye ilişkin açıklaması	441:442
43.- Samsun Milletvekili Murat Çan'ın, Samsun'un Bafra ilçesinde bir vakfa ait yurttta yaşananlara ilişkin açıklaması	483
44.- Samsun Milletvekili Murat Çan'ın, Samsun'da ihracat yapan bir demir çelik fabrikasında hayatını kaybeden işçilere ilişkin açıklaması	497
45.- Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşıoğlu'nun, Samsun'da yaşanan elim hadiseye ve Samsun Milletvekili Murat Çan'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması	497:498

VII.- ÖNERİLER

410,416,418,425,431,
438,509

A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ

410:414,416:418,418:424,
425:430,431:437,438:441,

1.- YENİ YOL Grubunun, Muğla Milletvekili Selçuk Özdağ ve 19 milletvekili tarafından, Türkiye'de kamu kurumu niteliğindeki meslek odalarının ve meslek birliklerinin üyelerinden topladığı aidatlar karşılığında hangi somut hizmetleri sunduğunun, yeterli temsil ve koruma sağlayıp sağlamadığının değerlendirilmesi ve seçim, denetim, temsil, şeffaflık, hesap verilebilirlik, yönetim süreleri bakımından ortaya çıkan sorunların belirlenmesi amacıyla 3/6/2026 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan genel görüşme önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 3 Haziran 2026 Çarşamba günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi	410:414,416:418,418
--	---------------------

2.- İYİ Parti Grubunun, Grup Başkan Vekili Balıkesir Milletvekili Turhan Çömez tarafından, 2018 yılında yürürlüğe giren Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin kamu yönetimi, hukuk devleti, yargı bağımsızlığı, yasama faaliyetleri, torba kanun uygulamaları, Anayasa Mahkemesi kararlarının uygulanma biçimi, ekonomi politikaları, bütçe dengesi, tarım, nüfus yapısı, sosyal refah ve vatandaşların temel yaşam koşulları üzerindeki etkilerinin bütün yönleriyle araştırılması, sistemin vaatleri ile gerçekleşen sonuçlar arasındaki büyük farkın ortaya konulması ve bu pratiğin devlete, Meclise, hukuka, millete ve ekonomiye maliyetinin tespit edilmesi ve 2/6/2026 tarihinde Türkiye'nin yeniden, denetlenebilir, öngörülebilir hukuk devleti esaslarına dayalı bir yönetime kavuşması için alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 3 Haziran 2026 Çarşamba günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

419:424

3.- DEM PARTİ Grubunun, İstanbul Milletvekili Özgül Saki ve arkadaşları tarafından, iklim krizinin etkilerinin ve alınacak önlemlerin bütün boyutlarıyla araştırılması amacıyla 3/6/2026 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 3 Haziran 2026 Çarşamba günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

425:430

4.- CHP Grubunun, Grup Başkan Vekilleri Ankara Milletvekili Murat Emir, İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın ile Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır tarafından, Türkiye'de darbelerin, demokrasiye müdahalelerin ve Cumhuriyet Halk Partisine yönelik mutlak butlan kararının araştırılması amacıyla 2/6/2026 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 3 Haziran 2026 Çarşamba günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

431:437,438

5.- AK PARTİ Grubunun, gündemin “Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler” kısmında bulunan 262 ve 246 sıra sayılı Kanun Tekliflerinin aynı kısmın sırasıyla 1'inci ve 2'nci sıralarına alınmasına ve bu kısımda bulunan diğer işlerin sırasının buna göre teselsül ettirilmesine; Genel Kurulun 9, 10, 11, 16, 17, 18, 23, 24, 25 ve 30 Haziran 2026 Salı, Çarşamba ve Perşembe günü birleşimlerinde denetim konularının görüşülmeyle gündemin “Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler” kısmında yer alan işlerin görüşülmesine; Genel Kurulun çalışma saatlerine ilişkin önerisi

438:441

B) DANIŞMA KURULU ÖNERİLERİ

509

1.- Danışma Kurulunun, Genel Kurulun 4 Haziran 2026 Perşembe günü toplanmamasına ilişkin önerisi

509

VIII.- SEÇİMLER**441***A) KOMİSYONLARDA AÇIK BULUNAN ÜYELİKLERE SEÇİM**441*

1.- Dilekçe Komisyonunda boş bulunan üyeliğine seçim

441

IX.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN**DİĞER İŞLER****442,484,498,509***A) KANUN TEKLİFLERİ**442:483,484:497,498:508,*

1.- Burdur Milletvekili Adem Korkmaz ve Kütahya Milletvekili Mehmet

509

Demir ile 83 Milletvekilinin Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu ile

Çeltik Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi

(2/3588) ile Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 262) 442:483,484:497,498:508,

509

I.- GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

TBMM Genel Kurulu saat 15.08’de açılarak üç oturum yaptı.

Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Celal Adan, geçmiş Kurban Bayramı’na ilişkin bir konuşma yaptı.

Afyonkarahisar Milletvekili Hakan Şerif Olgun, Afyonkarahisar’ın sorunlarına ve ülke gündemine, Siirt Milletvekili Sabahat Erdoğan Sarıtaş, Siirt’in yerel sorunlarına, İstanbul Milletvekili Hasan Turan, Filistin barış sürecinin değerlendirilmesine, İlişkin gündem dışı birer konuşma yaptılar.

Trabzon Milletvekili Sibel Suiçmez, KTÜ Çocuk Hastanesine,

Mersin Milletvekili Ali Bozan, cezaevlerindeki hukuksuz uygulamalara,

Bursa Milletvekili Yüksel Selçuk Türkoğlu, Toprak Mahsulleri Ofisinin açıkladığı buğdayın ton fiyatına,

Uşak Milletvekili İsmail Güneş, 29 Mayıs 1453’e,

Antalya Milletvekili Şerafettin Kılıç, Isparta’yı ve Antalya’yı birbirine bağlayan Dereboğazı yoluna,

Şanlıurfa Milletvekili Dilan Kunt Ayan, Ankara’da günlerce direnen bir maden şirketinin işçilerine,

Mersin Milletvekili Gülcan Kış, Mersin’in Tisan Koyu’na,

Tokat Milletvekili Kadim Durmaz, Tokat’ta yaşanan afete,

Tekirdağ Milletvekili İlhami Özcan Aygun, Tekirdağ Süleymanpaşa’da bayramdaki dolu dolayısıyla oluşan zarara ve TMO’nun açıkladığı buğday alım fiyatına,

Mersin Milletvekili Perihan Koca, bir kez daha Ankara yolunda olan bir maden şirketinin işçilerine,

Gaziantep Milletvekili Hasan Öztürkmen, bu hafta görüşülecek olan kanun teklifine,

Van Milletvekili Mahmut Dindar, Bahçesaray ilçesinden bir esnafın gönderdiği mesaja,

Giresun Milletvekili Elvan Işık Gezmiş, Giresun Güney Çevre Yolu’na ve Liman Köprülü Kavşağı’na,

Şanlıurfa Milletvekili Mahmut Tanal, Şanlıurfa’dan değişik illere giden mevsimlik tarım işçilerine,

Bitlis Milletvekili Hüseyin Olan, Bitlis’in Güroymak ilçesindeki Hükûmet Konağı’na,

Hakkâri Milletvekili Onur Düşünmez, Hakkâri’nin sağlık alanındaki eksikliklerine,

İstanbul Milletvekili Adem Yıldırım, Sultan Fatih’e ve dünya lideri Recep Tayyip Erdoğan’a,

Amasya Milletvekili Reşat Karagöz, 29 Mayıs’ta Gümüşhacıköy’de gerçekleştirdikleri eyleme,

Şanlıurfa Milletvekili Ferit Şenyaşar, Açlıkla Mücadele Haftası’na,

Şırnak Milletvekili Mehmet Zeki İrmez, idare ve gözlem kurulu kararlarına,

Samsun Milletvekili Murat Çan, Samsun’daki ve Karadeniz Bölgesi’ndeki fındık bahçelerinde belirtileri ortaya çıkan külleme hastalığına,

Mardin Milletvekili Beritan Güneş Altın, bayram öncesinde ziyaret ettiği Sincan Cezaevine,

Antalya Milletvekili Aykut Kaya, Kemer ilçesindeki Çıralı Kavşağı’na ve Kemer-Kumluca yoluna,

Bolu Milletvekili İsmail Akgül, Abant Millî Parkı ve Mudurnu çevresinde yaşayanların HGS kaynaklı mağduriyetlerine,

Siirt Milletvekili Sabahat Erdoğan Sarıtaş, Millî Eğitim Bakanlığı önünde seslerini duyurmaya çalışan öğretmenlere,

Gaziantep Milletvekili Melih Meriç, esnafa,

Mersin Milletvekili Levent Uysal, tarım üreticilerine,

Zonguldak Milletvekili Eylem Ertuğ Ertuğrul, Ankara'ya gelip seslerini yeniden duyurmak isteyen bir maden şirketinin işçilerine,

Kocaeli Milletvekili Mehmet Aşla, Türkiye'deki yağışlara ve Amerika Sağlık Bakanı Robert Kennedy'e,

Balıkesir Milletvekili Serkan Sarı, Balıkesir Kuzeybatı Çevre Yolu'na,

Burdur Milletvekili İzzet Akbulut,

Kırşehir Milletvekili Metin İlhan;

Toprak Mahsulleri Ofisinin açıkladığı makarnalık buğday, ekmeklik buğday ve arpa alım fiyatlarına,

İstanbul Milletvekili Burak Akburak, Schengen randevusuna,

Mardin Milletvekili Kamuran Tanhan, Elâzığ ili Arıcak ilçesi Karakaş köyüne,

Adana Milletvekili Bilal Bilici, 21 Mayıs 2026 tarihinde gerçekleşen mutlak butlan hadisesine,

Ağrı Milletvekili Sırrı Sakik, Ahmet Arif'in ölüm yıl dönümüne,

Rize Milletvekili Tahsin Ocaklı, Rize'deki çay üreticilerine,

Mersin Milletvekili Mehmet Emin Ekmen, birleşimi yöneten Başkan Vekili Celal Adan'a, İstanbul Milletvekili Hasan Turan'ın yaptığı gündem dışı konuşmasındaki bazı ifadelerine, Hakan Fidan'ın Nikkei Asia gazetesine verdiği mülakata, İstanbul'un fethine, bayram trafiğine ve mutlak butlan tartışmalarına,

Balıkesir Milletvekili Turhan Çömez, geçmiş Kurban Bayramı'na, Toprak Mahsulleri Ofisinin açıkladığı hububat alım fiyatlarına, tarıma, hayvancılığa, Et ve Süt Kurumunun politikalarına, Bilgi Üniversitesine ve Hafize Çetin'e,

Manisa Milletvekili Erkan Akçay, İstanbul'un fethinin 573'üncü yıl dönümüne, Genel Başkanları Devlet Bahçeli'nin gündeme taşıdığı "Kudüs paketi" teklifine, Türkiye açısından Kudüs ve Gazze meselesine, siyasete,

Muş Milletvekili Sezai Temelli, geçmiş Kurban Bayramı'na, Yavuz Kubilay'a, yargının siyasete müdahalesine, barış ve demokrasi mücadelesine, Muhsin Melik'e, Mehmet Ayyıldız'a ve Hamit Geylani'ye, yeniden haklarını aramak için Ankara'ya gelmek isteyen bir maden şirketinin işçilerine,

İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın, Kurban Bayramı'na ve Gadir-i Hum Bayramı'na, İstanbul'un fethinin 573'üncü yıl dönümüne, Fatih Sultan Mehmet'e ve Mustafa Kemal Atatürk'e, kesilebilen kurban sayısına, mutlak butlan kararına ve "Konuyla bizim alakamız yok." diyenlere, Cumhuriyet Halk Partisine, bu memlekette demokrasinin ve cumhuriyetin aleyhine hiç kimsenin konuşamayacağına,

Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşıoğlu, Kurban Bayramı'na ve hac farızasına, Türk Hava Kuvvetlerinin 115'inci kuruluş yıl dönümüne, 28 Mayıs 2023 seçimlerinin ve Cumhurbaşkanının tekrar seçilmesinin 3'üncü yıl dönümüne, mutlak butlanla ilgili karara,

İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın, Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşıoğlu'nun yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşıoğlu;

İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

Yaptığı açıklaması sonrası CHP sıralarından sarf edilen sözlerle,

İstanbul Milletvekili Hasan Turan, Mersin Milletvekili Mehmet Emin Ekmen ile İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın'ın yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelerine,

Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşıoğlu, yaptığı açıklaması sırasında Şanlıurfa Milletvekili Mahmut Tanal'ın yerinden sarf ettiği sözlerle,

İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın, Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşıoğlu'nun yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşıoğlu, İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

İlişkin birer açıklamada bulundular.

Başkanlıkça, Genel Kurulu ziyaret eden Kayseri Yahyalı Kız Anadolu İmam-Hatip Lisesi öğrencilerine “Hoş geldiniz.” denildi.

Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Celal Adan, kim devleti soymuşsa, kim yetimin parasına el uzatmışsa bunların mutlaka hesap vereceğine ilişkin bir açıklamada bulundu.

Türkiye Büyük Millet Meclisinin, Türkiye Büyük Millet Meclisi Millî Savunma Komisyonu Başkanı Hulusi Akar ve beraberindeki heyetin İspanya Senatosu Millî Savunma Komitesi Başkanı Jose Manuel Rey Varela'nın davetine icabet hususuna ilişkin tezkeresi kabul edildi.

YENİ YOL Grubunun, 2/6/2026 tarihinde Grup Başkan Vekili İstanbul Milletvekili Bülent Kaya tarafından, cezada adalet ve infazda eşitlik ilkesinin sağlanması, mevcut infaz mevzuatı ve uygulamalarında ortaya çıkan eşitsizliklerin, farklı suç tipleri bakımından uygulanan infaz rejimlerinin, koşullu salıverme ve denetimli serbestlik hükümlerinin, hasta ve yaşlı tutuklu ve hükümlülerin durumunun infaz ertelemesi müessesesinin işleyişinde yaşanan sorunların tüm yönleriyle değerlendirilmesi amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan genel görüşme önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak görüşmelerinin Genel Kurulun 2 Haziran 2026 Salı günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisinin yapılan görüşmelerinden sonra oylaması sırasında istem üzerine yapılan yoklamalarda toplantı yeter sayısı bulunamadı.

Yapılan yoklamalar sonucunda toplantı yeter sayısı bulunamadığından, alınan karar gereğince, 3 Haziran 2026 Çarşamba günü saat 14.00'te toplanmak üzere 18.17'de birleşime son verildi.

Celal ADAN

Başkan Vekili

Ertuğrul KAYA

Gaziantep

Kâtip Üye

Havva Sibel SÖYLEMEZ

Mersin

Kâtip Üye

II.- GELEN KÂĞITLAR

No: 154

3.06.2026 Çarşamba
Genel Görüşme Önergeleri

1.- İstanbul Milletvekili Yunus Emre ve 22 Milletvekilinin, hakkında siyasal casusluk iddiası bulunan bir kişinin daha önceki görevlendirmeleri konusunda bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/126) (Başkanlığa geliş tarihi:12.05.2026)

2.- İstanbul Milletvekili Bülent Kaya ve 19 Milletvekilinin, Milli Dayanışma, Kardeşlik ve Demokrasi Komisyonu Raporunun görüşülmesi ve atılması gereken adımların belirlenmesi konusunda bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/127) (Başkanlığa geliş tarihi:13.05.2026)

3.- Muğla Milletvekili Selçuk Özdağ ve 19 Milletvekilinin, Gazze ve Lübnan'da yaşanan saldırılar ve yardım kuruluşlarının bu bölgelerde faaliyette bulunurken karşılaştığı sorunlar konusunda bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/128) (Başkanlığa geliş tarihi:14.05.2026)

Meclis Araştırması Önergeleri

1.- Afyonkarahisar Milletvekili Hakan Şeref Olgun ve 20 Milletvekilinin, engelli bireylerin karşılaştıkları sorunların araştırılarak bu sorunlara yönelik çözüm önerileri geliştirilmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/4163) (Başkanlığa geliş tarihi:9.04.2026)

2.- Afyonkarahisar Milletvekili Hakan Şeref Olgun ve 20 Milletvekilinin, avukatlık mesleğinde yaşanan ekonomik, sosyal ve mesleki sorunların araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/4164) (Başkanlığa geliş tarihi:9.04.2026)

3.- Şırnak Milletvekili Nevroz Uysal Aslan ve 19 Milletvekilinin, cezaevlerinde yaşandığı iddia edilen hak ihlallerinin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/4165) (Başkanlığa geliş tarihi:6.05.2026)

4.- Şanlıurfa Milletvekili Dilan Kunt Ayan ve 19 Milletvekilinin, mevsimlik tarım işçisi olarak çalışan kadınların karşılaştıkları sorunların araştırılarak çalışma koşullarının iyileştirilmesi için yapılması gerekenlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/4166) (Başkanlığa geliş tarihi:6.05.2026)

5.- Diyarbakır Milletvekili Ceylan Akça Cupolo ve 20 Milletvekilinin, Diyarbakır Çocuk ve Gençlik Kapalı Ceza İnfaz Kurumu başta olmak üzere çocuk cezaevlerinde yaşandığı iddia edilen hak ihlallerinin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/4167) (Başkanlığa geliş tarihi:6.05.2026)

6.- İYİ Parti Grubu adına Grup Başkanvekili Antalya Milletvekili Uğur Poyraz'ın, hayvancılık sektöründe yaşanan sorunlar ile et ve süt ürünlerinde yaşanan fiyat artışlarının nedenlerinin araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/4168) (Başkanlığa geliş tarihi:7.05.2026)

7.- Muğla Milletvekili Selçuk Özdağ ve 19 Milletvekilinin, şeker fabrikalarının özelleştirilmesi sürecinin tüm yönleriyle araştırılarak ortaya çıkan sonuçların değerlendirilmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/4169) (Başkanlığa geliş tarihi:7.05.2026)

8.- DEM PARTİ Grubu adına Grup Başkanvekili Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit ve Grup Başkanvekili Muş Milletvekili Sezai Temelli'nin, çocukların çevresel toksik maddelere maruziyetinin tüm yönleriyle araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/4170) (Başkanlığa geliş tarihi:7.05.2026)

9.- Ankara Milletvekili Umut Akdoğan ve 21 Milletvekilinin, sosyal medya platformlarındaki hesaplar aracılığıyla işlenen suçlar ile mücadele edilebilmesi için yapılması gerekenlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/4171) (Başkanlığa geliş tarihi:7.05.2026)

10.- İstanbul Milletvekili İskender Bayhan ve 21 Milletvekilinin, İzmir'in Aliğa ilçesinde başta gemi söküm tesisleri, demir-çelik fabrikaları, petrokimya tesisleri olmak üzere ağır sanayide çalışan işçilerin karşılaştığı sorunların araştırılarak işçi sağlığı ve güvenliğinin sağlanması için alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/4172) (Başkanlığa geliş tarihi:7.05.2026)

11.- Mersin Milletvekili Burhanettin Kocamaz ve 20 Milletvekilinin, yüksek gıda enflasyonunun nedenlerinin tüm boyutlarıyla araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/4173) (Başkanlığa geliş tarihi:7.05.2026)

12.- Bingöl Milletvekili Ömer Faruk Hülakü ve 20 Milletvekilinin, Çarşamba S Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda yaşandığı iddia edilen hak ihlallerinin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/4174) (Başkanlığa geliş tarihi:7.05.2026)

13.- Hakkari Milletvekili Onur Düşünmez ve 20 Milletvekilinin, Hakkari'de ve ilçelerinde sınır ticaretinin güncel durumunun araştırılarak bölge ekonomisinin canlandırılması için yapılması gerekenlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/4175) (Başkanlığa geliş tarihi:7.05.2026)

14.- Mardin Milletvekili Beritan Güneş Altın ve 19 Milletvekilinin, Kürtçe dilinin kamusal alanda kullanımında karşılaşılan sorunların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/4176) (Başkanlığa geliş tarihi:8.05.2026)

15.- Şanlıurfa Milletvekili Mahmut Tanal ve 22 Milletvekilinin, Şanlıurfa'da sağlık, eğitim, barınma ve ulaşım benzeri hizmetlerin doğurganlık oranı ile benzer şekilde gelişip gelişmediğinin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/4177) (Başkanlığa geliş tarihi:11.05.2026)

16.- Şanlıurfa Milletvekili Mahmut Tanal ve 22 Milletvekilinin, mevsimlik tarım işçilerinin karşılaştığı sorunların tüm yönleriyle araştırılarak bu sorunlara yönelik çözüm önerileri geliştirilmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/4178) (Başkanlığa geliş tarihi:11.05.2026)

17.- Şanlıurfa Milletvekili Mahmut Tanal ve 22 Milletvekilinin, başta Şanlıurfa ve Gaziantep olmak üzere Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde son yıllarda meydana gelen doğal afetlerin etkilerinin tüm yönleriyle araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/4179) (Başkanlığa geliş tarihi:11.05.2026)

18.- Denizli Milletvekili Gülizar Biçer Karaca ve 22 Milletvekilinin, MESEM kapsamında çalışan çocukların yaşadığı sorunların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/4180) (Başkanlığa geliş tarihi:11.05.2026)

19.- Denizli Milletvekili Gülizar Biçer Karaca ve 22 Milletvekilinin, kadın istihdamının önündeki engellerin kaldırılarak kadınların işgücüne katılım oranlarının ve işgücünde kalma sürelerinin artırılması için yapılması gerekenlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/4181) (Başkanlığa geliş tarihi:11.05.2026)

20.- İYİ Parti Grubu adına Grup Başkanvekili Balıkesir Milletvekili Turhan Çömez'in, sağlık alanında artan özelleştirme uygulamalarının kamu yararı açısından etkilerinin araştırılarak sağlık hizmetlerine erişimde yaşanan sorunların giderilmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/4182) (Başkanlığa geliş tarihi:11.05.2026)

21.- Bitlis Milletvekili Semra Çağlar Gökalg ve 20 Milletvekilinin, engelli öğrencilerin eğitim hakkına erişimde karşılaştığı sorunların tüm boyutlarıyla araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/4183) (Başkanlığa geliş tarihi:12.05.2026)

22.- YENİ YOL Grubu adına Grup Başkanvekili Mersin Milletvekili Mehmet Emin Ekmen'in, devlet koruması altında yetişen ve 18 yaşından sonra sistemin dışına çıkan gençlerin akıbetinin araştırılarak yapılması gerekenlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/4184) (Başkanlığa geliş tarihi:12.05.2026)

23.- Hakkari Milletvekili Öznur Bartin ve 20 Milletvekilinin, Hakkari'de artan intihar ve şüpheli ölüm olaylarının nedenlerinin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/4185) (Başkanlığa geliş tarihi:12.05.2026)

24.- DEM PARTİ Grubu adına Grup Başkanvekili Kars Milletvekili Gülistan Kılıç Koçyiğit'in, perakende sektöründeki yoğunlaşma eğiliminin yerel ekonomi üzerindeki etkilerinin bütüncül bir şekilde araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/4186) (Başkanlığa geliş tarihi:12.05.2026)

25.- DEM PARTİ Grubu adına Grup Başkanvekili Kars Milletvekili Gülistan Kılıç Koçyiğit'in, hemşirelerin çalışma ve yaşam koşullarının iyileştirilmesi için yapılması gerekenlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/4187) (Başkanlığa geliş tarihi:12.05.2026)

26.- Bitlis Milletvekili Semra Çağlar Gökalg ve 20 Milletvekilinin, Kürtçenin kullanımına yönelik sorunların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/4188) (Başkanlığa geliş tarihi:12.05.2026)

27.- Şırnak Milletvekili Nevroz Uysal Aslan ve 19 Milletvekilinin, 6-8 Ekim tarihinde gerçekleşen olaylara yönelik yargılama süreçlerinin araştırılması amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/4189) (Başkanlığa geliş tarihi:13.05.2026)

28.- İYİ Parti Grubu adına Grup Başkanvekili Balıkesir Milletvekili Turhan Çömez'in, gençlerin karşılaştığı sorunların araştırılarak burs ve öğrenim kredisi miktarlarının artırılması ve refahlarını artıracak adımların belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/4190) (Başkanlığa geliş tarihi:13.05.2026)

29.- Diyarbakır Milletvekili Serhat Eren ve 19 Milletvekilinin, RTÜK kararlarının ifade ve basın özgürlüğü üzerindeki etkilerinin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/4191) (Başkanlığa geliş tarihi:13.05.2026)

30.- Van Milletvekili Gülderen Varlı ve 19 Milletvekilinin, Kürtçe dilinin kamusal alanda kullanımında karşılaşılan sorunların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/4192) (Başkanlığa geliş tarihi:14.05.2026)

31.- İYİ Parti Grubu adına Grup Başkanvekili Balıkesir Milletvekili Turhan Çömez'in, Samsun'un Havza ilçesinde meydana gelen sel felaketinin yol açtığı zararların tüm boyutlarıyla araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/4193) (Başkanlığa geliş tarihi:14.05.2026)

32.- Diyarbakır Milletvekili Serhat Eren ve 19 Milletvekilinin, yaşlı yoksulluğunun nedenlerinin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/4194) (Başkanlığa geliş tarihi:14.05.2026)

33.- Bitlis Milletvekili Hüseyin Olan ve 20 Milletvekilinin, eczacılık mesleğinde yaşanan sorunların tüm yönleriyle araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/4195) (Başkanlığa geliş tarihi:14.05.2026)

34.- Hakkari Milletvekili Öznur Bartin ve 20 Milletvekilinin, başta Hakkari olmak üzere çevre illerde mayın ve patlayıcı kaynaklı patlamaların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/4196) (Başkanlığa geliş tarihi:14.05.2026)

35.- Çorum Milletvekili Mehmet Tahtasız ve 19 Milletvekilinin, savunma sanayiinde çalışan bazı kişilerin görevden ayrılarak özel sektörde çalışmaya başlamasının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/4197) (Başkanlığa geliş tarihi:15.05.2026)

36.- Tokat Milletvekili Kadim Durmaz ve 20 Milletvekilinin, yoksulluğunun nedenlerinin tüm boyutlarıyla araştırılarak yoksullukla mücadele edilmesi için yapılması gerekenlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/4198) (Başkanlığa geliş tarihi:15.05.2026)

37.- Karabük Milletvekili Cevdet Akay ve 19 Milletvekilinin, iklim değişikliğinin Türkiye ekonomisi üzerindeki etkilerinin tüm yönleriyle araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/4199) (Başkanlığa geliş tarihi:15.05.2026)

38.- Antalya Milletvekili Aykut Kaya ve 19 Milletvekilinin, Antalya ve Muğla başta olmak üzere turizm bölgelerinde faaliyet gösteren esnafın karşılaştığı sorunların tüm yönleriyle araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/4200) (Başkanlığa geliş tarihi:15.05.2026)

39.- Erzincan Milletvekili Mustafa Sarıgül ve 21 Milletvekilinin, bir şirketin özelleştirilme sürecinin ve ihaleye katılan şirketlerin sermaye hareketlerinin araştırılması amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/4201) (Başkanlığa geliş tarihi:15.05.2026)

40.- Hakkari Milletvekili Öznur Bartin ve 20 Milletvekilinin, Van-Hakkari karayolu ile Hakkari ilindeki yollarda yaşanan trafik kazalarının nedenlerinin tüm yönleriyle araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/4202) (Başkanlığa geliş tarihi:18.05.2026)

41.- Diyarbakır Milletvekili Serhat Eren ve 19 Milletvekilinin, Diyarbakır'daki AR-GE faaliyetlerinin altyapısının ve teknolojik kapasitenin tüm yönleriyle araştırılarak bunların geliştirilmesi için yapılması gerekenlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/4203) (Başkanlığa geliş tarihi:18.05.2026)

42.- DEM PARTİ Grubu adına Grup Başkanvekili Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit ve Grup Başkanvekili Muş Milletvekili Sezai Temelli'nin, yüksek enflasyon, yoksulluk ve hayat pahalılığının tüm yönleriyle araştırılarak alım gününün korunması için yapılması gerekenlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/4204) (Başkanlığa geliş tarihi:20.05.2026)

43.- Mersin Milletvekili Mehmet Emin Ekmen ve 19 Milletvekilinin, genç nüfusun sorunlarının tespit edilerek eğitim, istihdam ve sosyal politikaların geliştirilmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/4205) (Başkanlığa geliş tarihi:20.05.2026)

44.- Karabük Milletvekili Cevdet Akay ve 20 Milletvekilinin, Varlık Barışı adı ile yapılan yasal düzenlemelerin olumsuz etkilerinin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/4206) (Başkanlığa geliş tarihi:20.05.2026)

45.- İYİ Parti Grubu adına Grup Başkanvekili Antalya Milletvekili Uğur Poyraz'ın, Şanlıurfa'nın Ceylanpınar ilçesinde vatandaşların yaşadığı sorunların tespit edilerek alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/4207) (Başkanlığa geliş tarihi:20.05.2026)

46.- İstanbul Milletvekili Nimet Özdemir ve 20 Milletvekilinin, engelli bireylerin ve ailelerinin yaşadıkları ekonomik, psikolojik ve sosyolojik sorunların tüm yönleriyle araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/4208) (Başkanlığa geliş tarihi:20.05.2026)

47.- Ağrı Milletvekili Heval Bozdağ ve 20 Milletvekilinin, kanser hastalarının sağlık hizmetlerine ve ilaçlara erişimde karşılaştıkları sorunların araştırılarak bu sorunlara yönelik çözüm önerileri belirlenebilmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/4209) (Başkanlığa geliş tarihi:20.05.2026)

48.- Hakkari Milletvekili Öznur Bartin ve 20 Milletvekilinin, Hakkari ili genelinde içme suyu altyapısında yaşanan sorunların tüm yönleriyle araştırılarak çözüm önerilerinin geliştirilmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/4210) (Başkanlığa geliş tarihi:20.05.2026)

49.- Samsun Milletvekili Erhan Usta ve 19 Milletvekilinin, Samsun ili Havza ilçesi Hacıdede köyü sınırları içerisinde bulunan ve mera olarak kullanılan bir bölgede yapılması planlanan enerji projesinin muhtemel etkilerinin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/4211) (Başkanlığa geliş tarihi:21.05.2026)

50.- Diyarbakır Milletvekili Serhat Eren ve 19 Milletvekilinin, 6-8 Ekim tarihinde gerçekleşen olaylara yönelik yargılamaya süreçlerinin araştırılması amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/4212) (Başkanlığa geliş tarihi:22.05.2026)

51.- Diyarbakır Milletvekili Serhat Eren ve 19 Milletvekilinin, Toplumsal alandaki ayrımcılığın önlenmesi için yapılması gerekenlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/4213) (Başkanlığa geliş tarihi:22.05.2026)

52.- Mardin Milletvekili Beritan Güneş Altın ve 18 Milletvekilinin, faili meçhul ve zorla kaybetme olaylarına ilişkin iddiaların araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/4214) (Başkanlığa geliş tarihi:22.05.2026)

53.- Tunceli Milletvekili Ayten Kordu ve 19 Milletvekilinin, faili meçhul ve zorla kaybetme olaylarına ilişkin iddiaların araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/4215) (Başkanlığa geliş tarihi:22.05.2026)

54.- Hakkari Milletvekili Öznur Bartin ve 20 Milletvekilinin, Hakkari ili genelindeki deprem ve heyelan riskinin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/4216) (Başkanlığa geliş tarihi:22.05.2026)

3 Haziran 2026 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.06

BAŞKAN: Başkan Vekili Celal ADAN

KÂTİP ÜYELER: Ertuğrul KAYA (Gaziantep), Havva Sibel SÖYLEMEZ (Mersin)

BAŞKAN - Türkiye Büyük Millet Meclisinin 98'inci Birleşimini açıyorum.

Toplantı yeter sayısı vardır, görüşmelere başlıyoruz.

Gündeme geçmeden önce 3 sayın milletvekiline gündem dışı söz vereceğim.

İlk söz talebi, Yozgat hakkında Yozgat Milletvekili İbrahim Ethem Sedef'e aittir. (MHP sıralarından alkışlar)

Buyurun.

IV.- GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR

A) MİLLETVEKİLLERİNİN GÜNDEM DIŞI KONUŞMALARI

1.- Yozgat Milletvekili İbrahim Ethem Sedef'in, Yozgat'a ilişkin gündem dışı konuşması

İBRAHİM ETHEM SEDEF (Yozgat) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bugün Gazi Meclisimizin çatısı altında kadim tarihimizin, bozkırın vakur duruşunun ve Anadolu irfanının önemli şehirlerinden biri olan Yozgat'ımız hakkında söz almış bulunuyorum. Bu vesileyle aziz hemşehrilerimizi ve yüce Türk milletini saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, Yozgat sadece Anadolu'nun tam ortasında bulunan bir şehir değildir. Yozgat devletine bağlılığıyla, millî ve manevî değerlerine sahip çıkışıyla vatan uğruna verdiği şehitleriyle, çalışkan ve dürüst insanlarıyla Anadolu'nun özüdür. Çapanoğlu'nun mirası Büyük Camisi'yle, saat kulesiyle, eşsiz doğasıyla, termal kaynaklarıyla, Cehirlik laleleriyle, çamlığıyla, Roma hamamıyla, Kazankaya Kanyonu ve burada saymakla bitmeyecek kültürel zenginlikleriyle büyük bir potansiyele sahiptir ancak bu potansiyelin daha güçlü yatırımlarla desteklenmesi de gerekmektedir.

Değerli milletvekilleri, Yozgatlı hemşehrilerimizin en önemli beklentilerinden biri ulaşım altyapısının güçlendirilmesidir. Özellikle, şehir içi trafik yükünü azaltacak olan çevre yolu projesi artık hemşehrilerimiz tarafından somut şekilde görülmek istenmektedir. Bu yatırım yalnızca ulaşımı rahatlatmayacak, aynı zamanda ticaretin ve şehirleşmenin daha sağlıklı gelişmesine de katkı sağlayacaktır.

Bir diğer konu da yine yıllardır yoğun şekilde kullanılan ve ne yazık ki yaşanan onlarca trafik kazasında canlarımızı verdiğimiz Yozgat-Kayseri yolunun, Atatürk Yolu'nun duble yol olması, standartlarına kavuşması büyük önem arz etmektedir. Bu güzergâh hem ekonomik hareketlilik hem de trafik güvenliği açısından stratejik bir konumdadır. Hemşehrilerimiz modern ve güvenli ulaşım imkânlarını hak etmektedir.

Değerli milletvekilleri, savunma sanayisi alanında ülkemizin son yıllarda ortaya koyduğu büyük başarılar hepimizin gurur kaynağıdır. Türkiye artık kendi İHA'sını, SİHA'sını, mühimmatını ve birçok stratejik ürününü üretebilen güçlü bir ülke hâline gelmiştir. Bizler de istiyoruz ki savunma sanayisi yatırımlarından Yozgat da payını alsın. Şehrimizin coğrafi konumu, insan kaynağı ve üretim potansiyeli bu yatırımlar için önemli bir fırsat sunmaktadır. Yapılacak her fabrika, her üretim tesisi gençlerimize iş, ailelerimize aş, memleketimize umut olacaktır. Özellikle, genç nüfusun göç etmesini önlemek adına istihdam artırıcı yatırımların desteklenmesi büyük önem taşımaktadır. Tarım, hayvancılık, gıda sanayisi, organize sanayisi ve yeni üretim alanlarında yapılacak teşvikler Yozgat'ın ekonomik gücünü daha da arttıracaktır çünkü biz istiyoruz ki gençlerimiz doğdukları toprakta doyabilsin, kendi memleketlerinde gelecek kurabilsin. Bizler inanıyoruz ki güçlü Türkiye hedefi Anadolu'nun her şehrinin kalkınmasıyla

mümkündür. Yozgat'ın güçlenmesi demek İç Anadolu'nun güçlenmesi demek, İç Anadolu'nun güçlenmesi demek ise Türkiye'nin güçlenmesi demektir.

Yozgat'ımız genelinde ilçe, belde ve köylerimizde yaşanan ani ve yoğun yağışlar nedeniyle taşkın riski her geçen gün artmaktadır. Yerleşim alanlarını, verimli tarım arazilerini korumak amacıyla başlatılan taşkın koruma kanalı projelerinin bir kısmı hâlen yatırım programına alınmayı beklemektedir. Özellikle çiftçilerimizin emeğinin korunması, vatandaşlarımızın mağduriyet yaşamaması ve olası afetlerin önüne geçilmesi adına bu yatırımların programa alınarak en kısa sürede tamamlanması büyük önem taşımaktadır. Devletimizin ilgili kurumlarının konuya hassasiyet göstermesini bekliyoruz.

Değerli milletvekilleri, dijitalleşmenin hayatın her alanına yayıldığı günümüzde iletişim artık bir lüks değil, temel bir ihtiyaçtır ancak ne yazık ki Yozgat'ımızın birçok köyünde vatandaşlarımız hâlâ sağlıklı bir telefon görüşmesi yapamamakta, internete erişememekte. Bugün bir öğrenci ödevini internetten araştırıyor, bir çiftçi destek başvurularını dijital ortamda yapıyor, bir esnaf işini telefonla yürütüyor. Devletimizin sunduğu pek çok hizmet artık elektronik ortam üzerinden veriliyor fakat altyapı eksikliği nedeniyle kırsalda yaşayan vatandaşlarımız bu hizmetlere eksiksiz bir şekilde ulaşamamaktadır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun tamamlayın.

İBRAHİM ETHEM SEDEF (Devamla) - Bizler istiyoruz ki Yozgat'ın en uzak köyündeki evladımız da Türkiye Yüzyılı'nın imkânlarından eksiksiz faydalansın. Şehir merkezinde hangi iletişim standardı varsa köylerimizde de aynı standart olsun diyorum. Gazi Meclisimizi saygıyla selamlıyorum. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

V.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

A) ÇEŞİTLİ İŞLER

1.- Başkanlıkça, Genel Kurulu ziyaret eden Mersin'den gelen muhtarlara ve meclis üyelerine “Hoş geldiniz.” denilmesi

BAŞKAN - Değerli milletvekilleri, Mersin'den gelen muhtarlarımız, meclis üyelerimiz Genel Kurulu izlemektedirler. Kendilerine hoş geldiniz diyorum. Başarılar diliyoruz. (Alkışlar)

Sayın Küçük...

VI.- AÇIKLAMALAR

1.- Gümüşhane Milletvekili Musa Küçük'ün, Toprak Mahsulleri Ofisi tarafından açıklanan hububat alım fiyatlarına ilişkin açıklaması

MUSA KÜÇÜK (Gümüşhane) - Sayın Başkan, Toprak Mahsulleri Ofisi tarafından açıklanan 2026 yılı hububat müdahale alım fiyatlarının ülkemiz genelindeki üreticilerimizle birlikte Gümüşhaneli çiftçilerimizin beklentileri ve artan üretim maliyetleri dikkate alınarak Tarım ve Orman Bakanlığımız tarafından yeniden değerlendirilmesi tarımsal üretimin sürdürülebilirliği açısından büyük önem taşımaktadır. Bu kapsamda açıklanan fiyatlara ek olarak kilogram başına 3 TL ilave prim desteği sağlanması üreticilerimizin gelirini destekleyecek ve üretim motivasyonuna önemli katkı sunacaktır.

Öte yandan, ürün bedellerinin kırk beş gün içerisinde ödeneceğinin belirtilmesi mazot, gübre, ilaç, tohum ve işçilik gibi girdi maliyetlerini karşılamak durumunda olan çiftçimiz açısından bazı zorluklara yol açabilecektir. Ürün bedelinin bir kısmının teslimat anında, kalan kısmının ise mümkün olan en kısa sürede üreticilerimizin hesaplarına aktarılması üreticilerimizin ekonomik yükünü hafifletecek, nakit akışını rahatlatacaktır.

BAŞKAN - Sayın Burak Akburak, buyurun.

2.- *İstanbul Milletvekili Burak Akburak'ın, Türkçenin uluslararası hava yolu şirketlerinin uçak içi eğlence sistemlerinde yer alması taleplerine ilişkin açıklaması*

BURAK AKBURAK (İstanbul) - Teşekkürler.

Geçtiğimiz ay Türkçenin uluslararası hava yollarında uçak içi eğlence sistemlerinde yer alması için bir kampanya başlattık, bugün de bu çağrıyla “Change.org” üzerinden başlattığımız kampanyayla daha da büyütüyoruz. 250 milyondan fazla insanın konuştuğu veya anladığı bir dilin gökyüzünde hâlâ kendine yer bulamaması üzücü. Türkçemiz tarihiyle, kültürüyle ve etki alanıyla dünyanın en güçlü dillerinden biri. Her gün milyonlarca yolcuya hizmet veren uluslararası hava yolu şirketlerinin onlarca dil arasında Türkçemize yer vermemesi milyonlarca Türkçe konuşan veya anlayan yolcunun beklentisinin karşılıksız kalmasına neden olmaktadır.

Talebimiz son derece açık: Türkçemiz uluslararası platformlarda hak ettiği yere kavuşmalıdır. Türkçemizin gökyüzünde duyulması için tüm vatandaşlarımızı kampanyamıza destek vermeye davet ediyor, uluslararası hava yolu şirketlerine çağrımızı yineliyorum: 250 milyonun sesi olan Türkçemiz gökyüzünde de hak ettiği yeri almalıdır.

BAŞKAN - Sayın Beritan Güneş...

3.- *Mardin Milletvekili Beritan Güneş Altın'ın, Mardin'deki yol problemlerine ilişkin açıklaması*

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Mardin halkının en önemli problemlerinin başında yol problemleri geliyor. Kent merkezinde kayyum tarafından onarılmayan yollar yüzünden kent merkezi köstebek çukurlarına dönmüş durumda. Aynı zamanda tarihi İpek Yolu'nun da tarihinin en kötü durumunda olduğunun altını çizmek gerekir ve bir de elbette Mardin, çevre yolu olmayan tek büyükşehir olma pozisyonunu da koruyor. Geçen günlerde müjde olarak verilen Mardin'in çevre yolu yapım inşasının müjdesi meğerse Mardin halkına değil, Midyat Belediye Başkanına verilmiş çünkü 7 milyar dolarlık Mardin Çevre Yolu Projesi'nin ihalesinin AK PARTİ'li Midyat Belediye Başkanına verildiği haberleri ortalıkta dolaşıyor. Ancak biz biliyoruz ki halkın ihtiyaçlarını karşılıyormuş gibi bir imaj çizmeye çalışanların esas derdi halkın olan kaynakları şahsi banka hesaplarına geçirmektir. Halkı yoksulluğa sürükleyenlerin bakiyeleri büyürken halk her geçen gün yoksullaşmaktadır.

BAŞKAN - Sayın Yıldırım Kara...

4.- *Hatay Milletvekili Nermin Yıldırım Kara'nın, açıklanan buğday fiyatlarına ilişkin açıklaması*

NERMİN YILDIRIM KARA (Hatay) - Teşekkür ederim Başkanım.

Buğday fiyatları özellikle Amik Ovası'ndaki çiftçilerimizin maalesef beklentilerini karşılamamıştır çünkü dünya piyasalarındaki yüksek, değişken girdi maliyetleri, işçilik maliyetleri, enerji maliyetlerinden dolayı bu taban fiyat maalesef çiftçiye hayal kırıklığına uğratmıştır. Yeniden bir fiyat belirlenmesi, özellikle bölgelerin verimliliğine göre değişken bir fiyatın yeniden revize edilmesi, özellikle Amik Ovası ve tüm Türkiye'deki çiftçilerimiz için kaçınılmazdır.

Teşekkür ederim.

IV.- GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR (Devam)

A) *MİLLETVEKİLLERİNİN GÜNDEM DIŞI KONUŞMALARI (Devam)*

2.- *Bursa Milletvekili Kayıhan Pala'nın, sağlıkta şiddete ilişkin gündem dışı konuşması*

BAŞKAN - İkinci söz talebi, sağlıkta şiddet hakkında Bursa Milletvekili Kayıhan Pala'ya aittir.

Buyurun Sayın Pala. (CHP sıralarından alkışlar)

KAYIHAN PALA (Bursa) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sağlıkta şiddet bugün sağlık sisteminin en önemli sorunlarından biri olarak karşımızdadır. Sağlık Bakanlığının son verilerine göre her gün Türkiye’de cumartesi, pazar, bayram fark etmeksizin 50 beyaz kod kayıtlara geçmektedir. Beyaz kodu bilmeyenler için söyleyelim: Beyaz kod Türkiye’de sağlık kuruluşlarında sağlık çalışanlarına yönelik bir şiddet söz konusu olduğunda verilen güvenlik alarmıdır. Şimdi, her gün 50 beyaz kod başvurusunun olduğu, bunlardan 8’inin de fiziksel şiddet için başvurulduğunun bulunduğu bir sağlık ortamından söz ediyoruz. Bakın, buradan bir kez daha söyleme ihtiyacı duyuyorum: Bu 8 fiziksel şiddet başvurusundan herhangi birinin önümüzdeki günlerde meslektaşlarımızı yaralaması hatta ölümüne yol açması söz konusu olabilir. Bugüne kadar çok sayıda doktoru, çok sayıda meslektaşımızı kaybettik; hepsinin anıları önünde saygıyla eğiliyorum. Ayrıca, Türk Tabipleri Birliği tarafından araştırmalara bakacak olursak, Türkiye’deki her 10 hekimden 8’inin meslek yaşamı boyunca şiddetle karşılaştığı ve şiddet vakalarının yalnızca üçte 1’inin beyaz kod verilerek kayıtlara girdiği anlaşıyor.

Şimdi, böylesine ciddi bir sorun toplumda tartışılırken artık tıp fakültesi öğrencileri arasında yapılan araştırmalarda bile sağlıkta şiddetin en önde gelen nedeninin ülkenin sağlık politikası olduğu söyleniyor. Neden böyle? Çünkü ülkemizdeki sağlık çalışanları nüfus başına düşen en düşük sayıyla, bütçeden sağlığa ayrılan en düşük payla ve maalesef Adalet ve Kalkınma Partisi tarafından yürütülen, kısıktırılan sağlık talebi yüzünden hekime başvurunun en yüksek olduğu bir sağlık sisteminde özveriyle hizmet sunmaya çalışıyorlar. Bu sağlık sisteminin adı Sağlıkta Dönüşüm Programı’dır ve ticarileştirmeye odaklanmış bir program olduğu bugün artık herkes tarafından kabul edilmektedir. Üstelik, bu ticarileşmeye odaklanmış sağlık programının olumsuz etkisi yalnızca sağlıkta şiddetteki artışla sınırlı değildir; yenidoğan çetesi örneğinde de gördüğümüz gibi, aslında hasta güvenliğini yakından tehdit eden, bebeklerin bile ölümüne yol açabilen bir durumla karşı karşıyayız. Şiddet öylesine sıkıntılı bir duruma gelmiştir ki değerli milletvekilleri, bugün, meslektaşlarımızdan bazıları mesleğini bırakmayı, bazıları da mesleğini yurt dışında yapmayı tercih etmek durumundadır. O yüzden, mutlaka bu alanda bir şeyler söylemek lazım. Bakın, elimde Meclis araştırması komisyonunun 2013 yılı raporu var. Bu raporun başlangıcında “sağlık çalışanlarına yönelik artan şiddet” diye bir kavramdan söz ediliyor, yıl 2013. O dönemde arttığı bütün milletvekilleri tarafından kabul edilmiş, oy birliğiyle hazırlanmış bir rapordan söz ediyorum. Ancak ben size 2013’te vaka sayısını söyleyeyim: Beyaz kod sayısı 10.715. Peki, bugün ne kadar biliyor musunuz? Bu verilerin tamamı Sağlık Bakanlığı verileri. 20 bine dayanmış durumda. 2013’te “Artan şiddet vakaları” derken şimdi 20 bine doğru giden ve her gün 8 tane fiziksel şiddetin kayıtlara geçtiği bir ortamdan söz ediyoruz. Bu raporda bütün milletvekillerinin ortak imzasıyla, herhangi bir karşı oy olmaksızın 66 tane öneri sunulmuş, on üç yıl önce. Bu 66 önerinin kaç hayata geçmiştir diye iki bakana da sordum -Fahrettin Koca’ya da Kemal Memişoğlu’na da- ikisinden de yanıt yok. Buradan tekrar soralım: Buradaki önerilerin hayata geçmiş olup olmamasına ilişkin bir yanıt vermekten neden kaçınıyorsunuz? (CHP sıralarından alkışlar) Çünkü maalesef meslektaşlarımız hayatlarını kaybediyor ve buradaki birinci öneri diyor ki: “Yeni bir yasal düzenlemeye ihtiyaç var.” Bakın, Cumhuriyet Halk Partisi olarak bir kanun teklifi verdik, Mecliste bekletiyorsunuz ama bu arada şiddet sarmalı olanca hızıyla büyüyerek maalesef devam ediyor.

17 Nisan, Türk Tabipleri Birliği tarafından, 2012 yılında maalesef hayatını kaybeden meslektaşımız Ersin Arslan’ın anısına Türkiye’de “Sağlıkta Şiddete Karşı Mücadele Günü” olarak anılıyor. Buradan soruyorum sayın milletvekilleri: Dünyada böyle bir günü anmak üzere başka bir ülkede bir ihtiyaç duyulmuş mu? Bizim ülkemizde maalesef “Sağlıkta Şiddete Karşı Mücadele Günü” diye bir günümüz var, bu utanç aslında buna karşı koymayan herkesin utancıdır, bunu burada söylemek zorundayım. (CHP sıralarından alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, devam edin.

KAYIHAN PALA (Devamla) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Şimdi, Sağlık Bakanlığı tarafından benimsenen politikaların sağlıkta şiddeti azaltmadığı hatta zaman içerisinde artırdığı ortadadır. “O zaman ne yapmalı?” sorusuna yanıt vermemiz gerekir. İlk önce “sağlıkta şiddet” ayrı bir suç olarak tanımlanmalı ve cezaların caydırıcılığı artırılmalıdır. Bu, ticarete odaklanmış sistemden bir an önce vazgeçilmelidir. Koruyucu sağlık hizmetleri güçlendirilmeli ve mutlaka hastanelerdeki yığılmanın önüne geçilmelidir. Acil servisler şiddetin en fazla görüldüğü yerlerdir, bu nedenle acil servislerin yalnızca acil hastalara hizmet sunacağı biçimde düzenlenmesi sağlanmalıdır. Ayrıca, sağlık kuruluşlarına silahla girilmesinin önüne mutlaka geçilmelidir. Sağlık, ticareti yapılan bir meta olmaktan derhâl uzaklaştırılmalıdır. Soruyorum: Bu şiddeti ortadan kaldırmak için daha kaç meslektaşımızın ölmesini bekliyoruz?

Teşekkür ederim. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Bilici...

VI.- AÇIKLAMALAR (Devam)

5.- Adana Milletvekili Bilal Bilici'nin, BAĞ-KUR'luların, esnafın ve emeklilerin sıkıntılarına ilişkin açıklaması

BİLAL BİLİCİ (Adana) - Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

BAĞ-KUR'luların, esnafın sıkıntısı ortada, emeklilerin sıkıntısı ortada; faizler yüksek, sıkıntılar diz boyu; enflasyon aşırı yüksek seviyede. Esnafımız kredi kullanamıyor, zaten şartlar çok sıkı ve ayrıca BAĞ-KUR borcu varsa kredi yolları da kapalı, mümkün değil. İktidar seçim öncesi söz vermişti, BAĞ-KUR prim sayısını 9000 günden 7200'e düşecekti ama bin gün geçti hâlâ esnafa verilen söz tutulmadı. Örnek verecek olursam; 25 yaşındaki bir genç yirmi beş yıllık BAĞ-KUR primini doldurduğu hâlde emeklilik için 65 yaşını beklemek durumunda ve on beş yıldan fazla, on beş yıl civarı prim ödemek durumunda. Kimsenin mağdur olmayacağı yeni bir BAĞ-KUR ve bütün sistemin revize edilmesi gerekmektedir; bunu belirtiyorum.

BAŞKAN - Sayın Sarıtaş...

6.- Siirt Milletvekili Sabahat Erdoğan Sarıtaş'ın, Siirt'in hafıza mekânlarına ilişkin açıklaması

SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ (Siirt) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Siirt'te tarih sessizce yok oluyor. Kurtalan'daki Dera Derik Manastırı defincedilerin ve bakımsızlığın insafına terk edilmiş durumda. Garzan bölgesinin hafızasını taşıyan Cemile Çeto Konağı çöküyor, duvarları dökülüyor. Doksan altı yıllık Kezer Köprüsü ise aylar önce yaşanan sel hasarına rağmen hâlâ onarılmayı bekliyor. Bu ülkenin kültürel mirası sadece belirli şehirlerdeki eserlerden mi ibarettir? Siirt'in tarihine, çok kültürlü geçmişine ve ortak hafızasına sahip çıkmak devletin görevi değil midir? Koruma altına alınmayan her yapı, restore edilmeyen her eser ve geciktirilen her çalışma yalnızca taşların değil halkların hafızasının da yıkılması anlamına gelmektedir. İlgili tüm kurumlar Siirt'in hafıza mekânları için acil somut koruma ve restorasyon çalışmaları başlatmalıdır diyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Sayın Şevkin...

7.- Adana Milletvekili Müzeyyen Şevkin'in, Adana'nın Barbaros Mahallesi'nde 2016 yılında başlatılan kentsel dönüşüm projesine ilişkin açıklaması

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) - Adana'nın Barbaros Mahallesi'nde 2016 yılında başlatılan kentsel dönüşüm projesi aradan geçen üç yıla rağmen hâlen tamamlanamamış ve vatandaşlar mağdur edilmiştir. Bölgede 2.811 konut yıkılmış, yerlerine 4.080 konut yapılacağı açıklanmış, güvenli evler sözü verilmiştir.

Çok sayıda hak sahibi hâlâ evlerine kavuşamamıştır. Üç yılı aşkın süredir “Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğüne yapılan başvurulara geri dönüş yapılacak.” denilmesine rağmen hâlen somut bir sonuç alınamamıştır. Soruyoruz: Evler tamamlandıysa neden teslim edilmiyor? Hak sahipleri daha ne kadar bekleyecek? Deprem gerçeğinin konuşulduğu bir ülkede daha güvenli konutlara kavuşmayı bekleyen vatandaşların yıllarca mağdur edilmesi nasıl içinize siniyor? Barbaros Mahallesi’ndeki TOKİ konutlarının bir an önce hak sahiplerine teslim edilmesini, sürecin şeffaf şekilde açıklanmasını, mağduriyetlerin giderilmesini talep ediyoruz.

BAŞKAN - Sayın Kılıç...

8.- *Antalya Milletvekili Şerafettin Kılıç’ın, açıklanan buğday fiyatlarına ilişkin açıklaması*

ŞERAFETTİN KILIÇ (Antalya) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Buğday fiyatı yüzde 22,2 zamlı 16.500 Türk lirası olarak belirlendi. Peki, gerçek tablo ne? Mazot yüzde 36,7 artmış, gübre yüzde 47,5 artmış. Bu tabloyla çiftçiye “Ne kadar çok üretirsen zararın o kadar büyür.” deniliyor yani açıkça “üretme” deniliyor, üstelik çiftçiye ürünün parasını kırk beş günde ödeyecekler. Tarlada bir günde bile çok şey değişiyor fakat çiftçiye “Hem zararına sat hem de kırk beş gün bekle.” diyorsunuz. Tarımda kendi kendine yetebilen Türkiye’yi dışarıya bağımlı hâle getirdiniz. Çiftçinin borçları katlanıyor, köyler boşalıyor ve bağımlılık artıyor. Tarım, millî güvenlik meselesidir. Ürün fiyatları ve kırk beş gün vade kararlarını derhâl revize ediniz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Sayın Tanhan...

9.- *Mardin Milletvekili Kamuran Tanhan’ın, Kobani davasına ilişkin açıklaması*

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Benzer senaryolarla tutuklanan siyasetçilerin sözlerinden çok duyduk Kobani davasının bir kumpas davası olduğunu. Öyle bir kumpas ki tıpkı Mazlum İçli gibi olay anında orada bulunmamasına bile gerek yoktu, Emniyette kayıtlarının bulunması yeterliydi mahkûmiyet için. O kayıtlardan biri, 2012 yılında açlık grevine katıldığı, destek verdiği gerekçesiyle gözaltına alınan Hasan Uyanık’a ait. Elli dokuz gün sonra polisler kapıyı çaldığında endişe eden annesine “Merak etme, birkaç soru sorulur, geleceğim.” demiş. Hasan ceketini bile almamış gözaltına alındığı sürede, kısa sürede yargılandı ve ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına çarptırıldı. Yargıtay birkaç defa dosyayı bozmasına rağmen şu anda -on iki yıldan fazla bir süredir- kuyu tipi cezaevlerinde adalet arayışı devam etmektedir. Teşhis sistemi mevzuata aykırı yapıldı, tanıklar yönlendirildi; tanık beyanlarındaki kişilerin bazıları o dönemde cezaevindeydi, bazıları da hastanedeydi...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

IV.- GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR (Devam)

A) *MİLLETVEKİLLERİNİN GÜNDEM DIŞI KONUŞMALARI (Devam)*

3.- *Bursa Milletvekili Emel Gözükara Durmaz’ın, 5 Haziran Dünya Çevre Günü’ne ve Türkiye Çevre Haftası’na ilişkin gündem dışı konuşması*

BAŞKAN - Üçüncü söz talebi, 5 Haziran Dünya Çevre Günü ve Türkiye Çevre Haftası münasebetiyle Bursa Milletvekili Sayın Emel Gözükara Durmaz.

Buyurun Sayın Durmaz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

EMEL GÖZÜKARA DURMAZ (Bursa) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 5 Haziran Dünya Çevre Günü ve Türkiye Çevre Haftası vesilesiyle gündem dışı söz almış bulunmaktayım. Gazi Meclisimizi ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Çevreyi korumanın hepimizin ortak sorumluluğu olduğunu hatırlatan bu anlamlı hafta, aynı zamanda doğal kaynaklarımızı koruma, çevre bilincini yaygınlaştırma ve gelecek nesillere daha yaşanabilir bir dünya bırakma kararlılığımızı göstermektedir. İklim değişikliği, kuraklık, orman yangınları, biyoçeşitlilik kaybı ve çevre kirliliği artık sadece uzmanların tartıştığı başlıklar olmaktan çıkmış; ülkelerin kalkınmasını, ekonomilerini, toplumların geleceğini doğrudan etkileyen küresel bir gerçeklik hâline gelmiştir. Dolayısıyla mesele artık yalnızca çevreyi korumak değil insanı, doğayı, ekonomiyi ve geleceğimizi birlikte koruyabilmektir. Bu nedenle, çevre meselesine yalnızca teknik bir başlık olarak değil medeniyetimizin, kalkınma vizyonumuzun ve gelecek tasavvurumuzun ayrılmaz bir parçası olarak bakıyoruz. Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın ifade ettiği gibi, biz çevreye düşman bir kalkınma anlayışını asla benimsemedik çünkü bizim medeniyetimizde çevreye saygı, doğaya merhamet esastır. Bu söz Türkiye'nin çevreye bakışını özetleyen güçlü bir duruşun ifadesidir. Bizim anlayışımız, toprağı yok saymayan, suyu koruyan, yeşili geleceğin teminatı olarak gören bir anlayıştır çünkü bizim ecdadımız, ağacı kesmeden cami yapan, göç eden kuşlar için vakıf kuran, suyu yalnızca bir ihtiyaç değil bir emanet bilen bir anlayışın taşıyıcısıdır ve bugün bizler bu köklü mirası bugünün diliyle yeniden inşa ediyoruz, kalkınma ile çevre arasında bir tercih değil bir denge kuruyoruz.

Sayın milletvekilleri, bir çevre mühendisi ve bir milletvekili olarak şuna yürekten inanıyorum: Çevre sorunlarıyla mücadele yalnızca teknik raporlardan, hesaplamalardan ve sınır değerlerden ibaret değildir; asıl ihtiyaç duyduğumuz şey üretimden tüketime, şehirleşmeden günlük hayatımıza kadar uzanan güçlü bir dönüşüm anlayışdır. Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın liderliğinde, AK PARTİ olarak çevreyi kalkınmanın karşısında değil merkezinde gören bu anlayışla çalışmalarımızı sürdürmeye devam ediyoruz.

Bu yıl çevre diplomasisi açısından da tarihî bir döneme tanıklık ediyoruz. Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi'nin 31'inci Taraflar Konferansı olan COP31'e ülkemizin ev sahipliği yapacak olması Türkiye'nin küresel iklim diplomasisindeki yükselen rolünün açık bir göstergesidir. Yaklaşık 200 ülkenin devlet başkanlarını, bakanlarını, bilim insanlarını, iş dünyasını ve sivil toplum temsilcilerini bir araya getirecek olan bu önemli organizasyon ülkemizin çevre ve iklim politikalarındaki konumunu uluslararası alanda daha da güçlendirecektir.

Türkiye'nin çevre alanındaki en önemli başarı hikâyelerinden biri de hiç şüphesiz sıfır atık hareketidir. Sayın Emine Erdoğan Hanımefendi'nin himayelerinde başlatılan bu hareket kısa sürede ulusal bir çevre seferberliğine, ardından da küresel ölçekte örnek gösterilen bir başarı modeline dönüşmüştür. Sıfır Atık Projesi yalnızca bir geri dönüşüm projesi değil israfı reddeden, kaynakları koruyan ve doğayla uyumlu yaşamayı esas alan güçlü bir yaşam kültürüdür. Nitekim 30 Martın Birleşmiş Milletler tarafından "Uluslararası Sıfır Artık Günü" ilan edilmesi de ülkemizin bu alandaki öncü rolünün uluslararası düzeyde tescilidir.

Sayın milletvekilleri, bugün COP31'e ev sahipliği yaparak Türkiye'nin iklim diplomasisindeki güçlü konumunu daha da pekiştiriyoruz. İklim Kanunu'yla gelecek nesillere karşı sorumluluğumuzu ortaya koyuyor, "sıfır atık" hareketiyle çevre bilincini hayatın doğal bir parçası hâline getiriyoruz. Yenilenebilir enerji alanındaki dev yatırımlarımızla kurulu güç kapasitemizi ve alternatif temiz enerji kaynaklarını her geçen gün artırıyoruz. Orman varlığımızı artırıyor, şehirlerimizi daha dirençli hâle getiriyor, su kaynaklarımızı ve topraklarımızı korumak için önemli adımlar atıyoruz. Daha yaşanabilir, daha güçlü ve daha sürdürülebilir bir Türkiye hedefiyle çalışmalarımızı kararlılıkla sürdürüyoruz. Türkiye Yüzyılı'nı yeşilin korunduğı, mavinin yaşatıldığı, doğal kaynakların israf edilmediğı, çevreyle uyumlu kalkınmanın hâkim olduğu bir yüzyıl yapmakta kararlıyız.

Bu duygu ve düşüncelerle, 5 Haziran Dünya Çevre Günü'nün ve Türkiye Çevre Haftası'nın ülkemize, milletimize ve tüm insanlığa hayırlar getirmesini diliyor, Gazi Meclisimizi ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, şimdi sisteme giren ilk 20 milletvekiline yerlerinden birer dakika süreyle söz vereceğim.

Sayın Düşünmez...

VI.- AÇIKLAMALAR (Devam)

10.- Hakkâri Milletvekili Onur Düşünmez'in, Hakkâri Belediyesiindeki kayyum rejimine ilişkin açıklaması

ONUR DÜŞÜNMEZ (Hakkâri) - 3 Haziran 2024'te Hakkâri Belediye Eş Başkanımız Mehmet Sıddık Akış uyduruk gerekçelerle gözaltına alındı ve yerine kayyum atandı. İki yıldır kayyumun pratikleri ortada. 3 dönemdir Hakkâri Belediyesini kayyum yönetmektedir. 3 dönem halkın iradesi seçimlerde galip gelmişti ama ne yazık ki bunu sindiremeyen iktidar yine kayyum rejimine başvurdu. Kayyum rejiminden medet umanlar 3 dönem halkın iradesine çarpıp geri döndüler. Belediye Eş Başkanımız cezaevinde her gün umudu büyötmeye, direnmeye devam ediyor. Siyaseten verdiğiniz bu karar gün gelecek kayyum rejimini buraya da sevk edecek demiştik, yalnız dinletemedik. Şimdi iktidara söylüyoruz: Siyaseten verdiğiniz kararların bir geçerliliği yoktur; hukuka derhâl uyun, talan rejimine son verin, kayyumlarınızı geri çekin.

BAŞKAN - Sayın Ateş...

11.- Bayburt Milletvekili Orhan Ateş'in, Kop Dağı Savunması'na ilişkin açıklaması

ORHAN ATEŞ (Bayburt) - Şanlı tarihimizde "ikinci Plevne" olarak adlandırılan Kop Dağı Savunması, Birinci Dünya Savaşı'nda Kafkas cephesinde 1916 yılında gerçekleşen, tarihimize altın harflerle adını yazdırmış bir direniştir. Aziz şehitlerimizin hatıralarını ortaya çıkarmak ve tarihe mal olmuş bu destansı direnişi gelecek nesillere anlatmak için bütün kurumlarımız koordineli bir biçimde çalışmaktadır. Bu kapsamda, TÜBİTAK 3501 Birinci Dünya Savaşı'nda Bayburt Çevresindeki Savunma Hatlarına Yönelik Bir Saha Çalışması; Siper, Mevzi, Şehitliklerin Tespiti ve Topoğrafyanın Stratejik Etkilerinin Değerlendirilmesi Projesi kabul edilmiş olup en kısa zamanda Kop Dağı ve çevresinde çalışmalar başlayacaktır.

Bu vesileyle, canını bu vatan için feda etmiş kahraman şehitlerimizi ve gazilerimizi rahmet ve minnetle anıyor, Genel Kurulu ve Bayburtlu hemşehrilerimi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Sayın Bektaş...

12.- Konya Milletvekili Barış Bektaş'ın, açıklanan buğday fiyatlarına ilişkin açıklaması

BARIŞ BEKTAŞ (Konya) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Toprak Mahsulleri Ofisi tarafından 16,5 lira olarak açıklanan buğday alım fiyatları çiftçimizin beklentisinin çok altındadır.

Son bir yılda mazot, gübre, tohum, ilaç ve işçilik maliyetlerinde ciddi artışlar yaşanırken buğdaya verilen alım fiyatının bu maliyetleri dahi karşılamadığı görölmektedir. Açıklanan bu fiyat çiftçiye korumaya değil üretimden vazgeçmeye hizmet etmektedir. Toprak Mahsulleri Ofisi derhâl çiftçinin emeğini koruyacak ve üretimi teşvik edecek şekilde buğday alım fiyatını 20 liradan daha yüksek bir seviyeye çıkarmalıdır.

Güçlü bir tarım sektörü için üreticinin desteklenmesi, maliyetlerin dikkate alınması ve çiftçinin alın terinin karşılığını alması gereklidir. Toprak Mahsulleri Ofisi geçmişte olduğu gibi bugün de çiftçinin kara gün dostu olmak zorundadır. Unutulmamalıdır ki çiftçi kazanırsa üretim artar, üretim artarsa ülke kazanır.

BAŞKAN - Sayın Çalkın...

13.- Kars Milletvekili Adem Çalkın'ın, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın liderliğinde yürütülen denge politikasına ilişkin açıklaması

ADEM ÇALKIN (Kars) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye'nin istikrarı bölgenin istikrarıdır.

Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın liderliğinde yürütülen denge politikası sayesinde ülkemiz küresel ticaret ve lojistik ağlarında her geçen gün daha güçlü bir konuma yükselmektedir. Bu kapsamda, Orta Koridor, Zengezur Koridoru büyük önem taşımaktadır. Bu gelişmeler Türkiye için olduğu kadar Kars için de tarihî fırsatlar sunmaktadır.

Bakü-Tiflis-Kars demir yolu hattının tam kapasiteyle işletilmesine yönelik adımlar atılmakta, Doğu Kapı'nın açılması yönündeki çalışmalar ise bölgemiz adına büyük umut taşımaktadır. Bu tarihî fırsatı en iyi şekilde değerlendirecek; Kars'ımızı bölgesel ticaretin, üretimin ve kalkınmanın merkezlerinden biri hâline getireceğiz. Orta Koridor'un sunduğu imkânları Kars'ımızın geleceğiyle buluşturacak, şehrimizi Kafkasya ve Orta Asya'ya açılan stratejik bir lojistik ve ticaret merkezi konumuna taşıyacağız. Kars'ın üretimine, istihdamına...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Kunt Ayan...

14.- Şanlıurfa Milletvekili Dilan Kunt Ayan'ın, Toprak Mahsulleri Ofisi tarafından açıklanan hububat alım fiyatlarına ilişkin açıklaması

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Toprak Mahsulleri Ofisi tarafından hububat alım fiyatları açıklandı. Buğday için ton başına yüzde 20 artışla 16.500 TL, arpa için ise yüzde 12 artışla 12.750 TL alım fiyatı belirlendi. Çiftçiler gübrenin, mazotun, ilacın, suyun ve elektriğin maliyeti son bir yılda yüzde 100'lere varan oranlarda artmışken, geçen yıl kuraklığın etkisiyle büyük kayıplar yaşanmışken "Açıklanan bu fiyatlar bir yıllık emeğimizin karşılığı değildir." diye isyan ediyor. AKP iktidarı açıkça çiftçilere şunu diyor: "Çiftçiliği bırakın, sefalet içerisinde yaşamda tutunmaya çalışın." Ve çiftçiler bu fiyatı kabul etmiyor. Çiftçiye üretimden koparan bu fiyatları derhâl güncelleyin, çiftçinin dostu olmaya tekrardan davet ediyoruz sizleri.

BAŞKAN - Sayın Barut...

15.- Adana Milletvekili Ayhan Barut'un, ekonomik krize ilişkin açıklaması

AYHAN BARUT (Adana) - Sayın Başkan, ülkemizde her geçen gün büyüyen ekonomik kriz ocaklarımızı söndürüyor. Yüksek enflasyon, artan döviz kurları, bitmeyen fahiş zamlar, çok yüksek faiz ortamı ve sonunda artan hayat pahalılığı herkesi canından bezdirdi. Yeni açıklanan verilere göre, açlık sınırı 35 bin liraya, yoksulluk sınırı ise 114 bin liraya yükseldi. 20 bin lira emekli maaşı alan da 28 bin lira asgari ücretle geçinmeye çalışan da milyonlarca insanımız da işçisinden memuruna tüm emekçiler çare arıyor. Bu krizin sebebi AKP iktidarıdır, bu krizi büyüten de bu iktidardır. Ne yaparlarsa yapsınlar o kaçırdıkları sandık mutlaka gelecek, halkın iktidarında biz bu krizi çözeceğiz. İşçisinden çiftçisine, esnafından emeklisine herkes için daha yaşanabilir bir memlekete kavuşacağız.

BAŞKAN - Sayın İrmez...

16.- Şırnak Milletvekili Mehmet Zeki İrmez'in, İran'da yaşananlara ilişkin açıklaması

MEHMET ZEKİ İRMEZ (Şırnak) - Teşekkürler Sayın Başkan.

İran'a yönelik dış güçlerin başlattığı savaşa da "Hayır!" İran devletinin İran'ın kadim halklarına yönelik zulüm, işkence ve idam uygulamalarına da "Hayır!" diyoruz. Bizler bu kanlı iktidar ve çıkar savaşında üçüncü tarafta, halkların yanında saf tutuyoruz.

İran'daki otoriter rejim demokrasi ve eşitlik mücadelesi veren herkesi hedefe koymuş durumda. 2026'nın başından bugüne en az 256 İranlı idam edildi. Son olarak Kürt kültür aktivistleri Maysam ve Mojtaba Waisi kardeşler infaz edildi, iki gün önce de Mehrdad Mohemmedîniya ve Aşkan Malekî idam edildi. İran devletine çağrımızdır: Uğradıkları saldırı dalgasına karşı bölgesel barış kendi yurttaşına karşı zulümle değil demokratikleşme ve halklar arası eşitliği tesis etmeyle sağlanabilir.

Maysam ve Mojtaba Waisi kardeşler başta olmak üzere kimlik ve varlık mücadelesinde katledilen tüm devrimcileri saygı ve minnetle anıyorum.

BAŞKAN - Sayın Koca...

17.- Mersin Milletvekili Perihan Koca'nın, on beş gündür direnişte olan bir maden şirketinin işçilerine ilişkin açıklaması

PERİHAN KOCA (Mersin) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Özşen Madencilik işçileri on beş gündür hakları ve hayatları için direnişler. Kiremitçiler Grubun Edirne Kırköy'de işletmiş olduğu Özşen Madencilik işçileri aylardır gasbedilen ücretleri ve tazminat hakları için BAĞIMSIZ MADEN-İŞ Sendikası öncülüğünde direnişler. Maden işçileri tam on üç aydır mesai ücretlerini alamıyorlar, üç aydır maaşları verilmiyor. Bu süreçte 21 maden işçisi hakkını istediği için tazminat gasbıyla işten atıldı, emekli olduğu hâlde tazminatlarını alamayan işçiler var. 2025 yılında iflas eden Kiremitçiler patronuysa işçilerin hakkına, emeğine, alın terine çökerek servetini korumaya, yolunu bulmaya çalışıyor.

Buradan sesleniyoruz: Maden işçilerinin yolunu açın, gasbedilen haklarını derhâl geri verin.

BAŞKAN - Sayın Aksakal, buyurun.

18.- İstanbul Milletvekili Mehmet Önder Aksakal'ın, bir PKK elebaşının açıklamasına ilişkin açıklaması

MEHMET ÖNDER AKSAKAL (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; terörsüz Türkiye, terörsüz bölge stratejimize karşın İsrail'in bölgedeki yayılmacı saldırıları PKK'nın Kandil'deki elebaşlarına da cesaret vermektedir. Geçtiğimiz günlerde bir PKK elebaşı açıklamasında "Hareket silah bırakmadı, silahlı mücadeleyi bırakma yönünde adım attı. Biz demokratik siyaset stratejisini benimsediğimizi söyledik ancak siyaset yapmanın önü açılmıyor, bu şekilde çözüm olmaz." demiş; kısacası "Silahlarımızı bırakmayız." diyor, daha ne desin? Acı olan şudur ki bugün "Terörsüz Türkiye açılımının ikinci aşamasına geçilmelidir." diyerek terör örgütü söylemleriyle aynı hizaya gelmekten çekinmeyenler var, bu kabul edilemez. PKK ve türevi unsurlar Orta Doğu ve Avrupa'dan tamamen tasfiye edilmeden, Amerika ve bazı AB ülkeleri tarafından verilen silahlar tamamen teslim edilmeden Mecliste bir yasama çalışmasına kalkışmak öncelikle bu vatan uğruna can vermiş şehitlerimize, vücudunun bir parçasını feda etmiş gazilerimize ve nihayetinde vatana ihanettir.

BAŞKAN - Sayın Çan...

19.- Samsun Milletvekili Murat Çan'ın, Türkiye İstatistik Kurumunun açıklayacağı mayıs ayı enflasyon rakamlarına ilişkin açıklaması

MURAT ÇAN (Samsun) - Türkiye İstatistik Kurumu Kurban Bayramı arası nedeniyle veri setlerini gecikmeli olarak derleyerek mayıs ayı enflasyon rakamlarını 5 Haziran günü açıklayacak. Ama biz biliyoruz ki o rakamlar pazara çıkan vatandaşın gerçeğini yansıtmayacak; mutfaktaki yangını gizleyecek, çiftçinin tarlasına dozerle dalacak çünkü TÜİK enflasyondaki kara kışı bahar gelmiş gibi ambalajlayıp millete satacak, sunacak. AKP'nin yanlış ekonomi politikaları emeği, alın terini ve dar gelirliyi ezmiştir. Çarpıtılmış verilerle milyonlarca insanın emeği, hakkı gasbedilmiştir. Hep söyledik, yine söylüyoruz; yangın büyük, kriz derinleşiyor. Bu kriz enflasyondaki gerçek tablo gizlenerek yönetilemez. Muhalefete

darbe tezgâhlamak da bu iktidarı krizden kurtaramaz. Ne yargı kolları ne de istatistikleri çarpıtma kolları size derman olmayacak.

BAŞKAN - Sayın Sarı...

20.- Balıkesir Milletvekili Serkan Sarı'nın, küçük esnafın isyanına ilişkin açıklaması

SERKAN SARI (Balıkesir) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Türkiye ekonomisinin içinde bulunmuş olduğu krizin faturasını en ağır şekilde küçük esnafımız ödemekte. Türkiye'yi geziyoruz il il, ilçe ilçe. Gittiğimiz her yerde esnafımız isyanını dile getiriyor. Bugün kepenk indirmekle karşı karşıya kalan esnafımızın sesine kulak vermezsek yarın kapısını çalacak bir esnaf bulamayız. Türkiye Bankalar Birliği Risk Merkezinin verilerine baktığımızda, 2023 yılında yasal işleme tabi tutulan esnaf karşılıksız çekten kaynaklı 16 bin kişiyken 2024'te 27 bin kişiye, 2025'te 34 bin kişiye, bu yılın ilk üç ayına baktığımızda da yıl sonunda tahminen 60 bin kişiye... Yani karşılıksız çek dosyaları katlanarak büyüyor. Esnafımız zor durumda. Bu gerçeği görmezsek ne yazık ki artık sokakta kapısını çalacak bir esnaf kalmayacak. Karşılıksız çeklerden kaynaklı olan bu borçlarla ilgili bir yapılandırma ve bir yasal düzenleme gerekmektedir. Esnafımızın krediye ulaşmasının önü açılmalı, faiz yükü azaltılmalı, vergi ve sigorta borçları sebebiyle de yaşanan sıkıntıya bir "Dur!" denilmeli.

BAŞKAN - Sayın Şenyaşar...

21.- Şanlıurfa Milletvekili Ferit Şenyaşar'ın, iktidarın tarım politikalarına ilişkin açıklaması

FERİT ŞENYAŞAR (Şanlıurfa) - Teşekkürler Sayın Başkan.

İktidarın sermaye ve ithalatı önceleyen tarım politikaları yerli çiftiği bitiriyor. Enflasyon yüzde 38 iken TMO buğdaya yüzde 22 zam yaparak buğday fiyatını 16,5 TL olarak açıkladı. Ödemeler kırk beş gün sonra, destekleme ödemeleri bir yıl sonra. Hem düşük fiyat hem de geciken ödemeler çiftçileri ciddi şekilde mağdur ediyor. Tarım kenti olan Urfa'da DEDAŞ ve sulama birlikleri çatışıyor, mağdur yine çiftçiler oluyor. Bozova ilçesine tarımsal suyu veren Tatarhöyük Sulama Birliğinin enerjisi kesildiği için çiftçiler suya erişemiyor. Bozova'da tarımsal üretim büyük darbe alıyor. Meclisten çiftçiler adına Tarım ve Enerji Bakanlarına çağrı yapıyoruz: Buğday için açıklanan fiyat yeniden gözden geçirilmeli, ödemeler aynı gün yapılmalı, Bozova'da tarımsal üretimin devamı için enerji sorunu acilen çözülmelidir.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Sayın Genç...

22.- Kayseri Milletvekili Aşkın Genç'in, Kayseri'deki üreticilerin yaşadığı mağduriyetlere ilişkin açıklaması

AŞKIN GENÇ (Kayseri) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Seçim bölgem Kayseri'de üreticimiz büyük mağduriyet yaşıyor. Bu yıl buğday alım fiyatı 16.500 lira, arpa alım fiyatı 12.750 lira olarak açıklandı ancak üreticinin beklentisi buğdayda 25 bin lira, arpada ise 20 bin lira. Çiftçinin girdi maliyetleri geçen yıla göre yüzde 150 arttı; buna karşılık, hububatta çiftçiye reva görülen artış bin lirada kaldı. Bu tablo üreticinin emeğini korumuyor; çiftiği tarladan, üretimden, neredeyse hayattan koparıyor. Ayrıca, Pınarbaşı'mızda ciddi bir sulama sorunu var. Zamantı Irmağı'nı korumak elbette hepimizin görevidir ancak bunun yolu çiftçinin kuyu elektriğini kesmek, ekinini susuz bırakmak değildir. Üretici vahşi sulama istemiyor; adil, denetlenebilir, kotalı sulama istiyor. Tarım ve Orman Bakanlığına hemşehrilerim adına seslenmek istiyorum: Hem suyumuzu koruyun, hem çiftçimizi yaşatın, Pınarbaşılı üreticiyi kaderine terk etmeyin.

BAŞKAN - Sayın Kanko...

23.- Kocaeli Milletvekili Mühîp Kanko'nun, Somali'nin Türk vatandaşlarından vize istemesine ilişkin açıklaması

MÜHİP KANKO (Kocaeli) - Türkiye'nin bugüne kadar Somali'ye yaptığı yardım ve desteklerin toplamı 50 milyarı aşmış durumda ancak bugün Somali Türk vatandaşlarından vize istiyor, noterden onaylı evrak talep ediyor ve bunun için de 60 dolar ücret alıyor. Daha da düşündürücü olan şu: Kendi emeklisine açlık sınırının altında maaşı reva gören, asgari ücretliyi her geçen gün daha da ağırlaşan hayat şartları karşısında düşük ücretlere mahkûm eden AKP Hükûmeti ve saray milyarlarca dolarlık yatırım yaptığı bir ülke tarafından bu muameleyle karşı karşıya bırakılmaktadır. Vatandaşına kaynak bulamayanlar, emekliyi ve çalışanı geçim sıkıntısıyla baş başa bırakanlar dışarıda harcanan milyarlar karşısında Türk vatandaşının itibarını koruyamamaktadırlar. İktidarın görevi, başka ülkelerin değil öncelikle kendi vatandaşının hakkını hukukunu ve itibarını savunmaktır. Bugün bu yaşanan tablo, AKP iktidarının vatandaşı hem içeride yoksulluğa hem de dışarıda itibar kaybına mahkûm ettiğinin açık bir göstergesidir.

BAŞKAN - Sayın Bozan...

24.- Mersin Milletvekili Ali Bozan'ın, Adıyaman'ın Kâhta ilçesindeki depremzede yurttaşların sıkıntılarına ilişkin açıklaması

ALİ BOZAN (Mersin) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Başkan, bundan tam bir ay evvel Adıyaman'ın Kâhta ilçesinde depremzede yurttaşlarımızı ziyaret etmiştik, il ve ilçe örgütünden arkadaşlarımızla birlikte Kâhta'nın köylerinde hâlen çadırlarda yaşamak zorunda kalan yurttaşlarımızı ziyaret etmiştik ve müteahhitler tarafından paraları alınan, dolandırılan yurttaşlarımızı dinlemiştik, sonra da gelmiştik, bu Mecliste bu yurttaşlarımızın sıkıntılarını dile getirmiştik ve yine aynı günlerde yetkililerle kimi görüşmeler yapmıştık. Görüştüğümüz yetkililer bu sıkıntıları, sorunları çözme sözü vermişlerdi ama aradan tam bir ay geçti, bu köylere ne gelen var ne giden ve aradan geçen bir aylık süre içerisinde AKP milletvekillerinden arayan soran olmamış. Bir kez daha ifade edelim: Biz halkımızın yanındayız, yine gideceğiz, yine birlikte çözüm arayacağız ama çözüm Çevre ve Şehircilik Bakanlığında. Buradan Bakanlığa sesleniyorum: Burada yaşayan yurttaşlarımızın sıkıntılarını, sorunlarını çözün.

BAŞKAN - Sayın Aşıla...

25.- Kocaeli Milletvekili Mehmet Aşıla'nın, hobi bahçeleri problemine ilişkin açıklaması

MEHMET AŞILA (Kocaeli) - Teşekkürler Sayın Başkanım.

Milyonlarca insanımız için kâbusa dönüşmüş olan hobi bahçeleri problemi devam ediyor. Mevcut hukuk sisteminin penceresinden bakıldığında doğru, hobi bahçecileri suçlu ancak hukuk demek mutlak adalet demek değildir; yasalar devletin işleyişinden çok milletin huzuru, refahı, güvenliği ve bekası için yapılır. Hobi bahçelerinin devletlere ve milletlere faydalı olduğu bizde olmasa bile gelişmiş ülkelerde yapılan bilimsel araştırmalarda da ispatlanmıştır. Mevcut imar mevzuatını düzenleme kapsamına sokalım, hobi bahçelerine farklı bir isim ve statü verilsin. İsteyen vatandaşımız bundan sonra da diğer devletlerde olduğu gibi hobi bahçeleri yapabilsin. Böyle bir çalışma toplumsal uzlaş ve adalet için elzemdir diyor, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Sayın Sümer...

26.- Adana Milletvekili Orhan Sümer'in, bankacılık sektörüne ilişkin açıklaması

ORHAN SÜMER (Adana) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

İktidarın yarattığı ekonomik krizin kazananı bankalar, kaybedeni ise başta milyonlarca emekli ve dar gelirli olmak üzere tüm vatandaşlarımız olmuştur. Bankacılık sektörü 2025 yılında 940 milyar kârla 2026'nın ilk üç ayında da kârlılıklarını katlayarak sürdürürken vatandaşın takipteki borç yükü 296

milyon, toplam icra dosyası 25 milyon, halkın bankalara ödediği faiz ise 1 trilyon barajını geçerek bir sömürü sarmalına dönüşmüştür. Vatandaş artan enflasyon altında ezilip evine ekmek götürmek derdiyle icra kiskacına düşerken bankaların günde ortalama 2,57 milyar TL kâr elde etmesi bu düzenin ne kadar adaletsiz olduğunun göstergesidir. İktidar borç sarmalı içinde boğulan halkı değil kârını katlayan finans devlerini düşünmeye devam etmektedir. Bu sömürü düzeni sürdürülemez. Millettin kartına takla attırarak, faiz ödeyecek, temel ihtiyaçlarını karşılamak için kredi alacak gücü de artık kalmamıştır. İktidar acilen...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Şimdi Sayın Grup Başkan Vekillerinin söz taleplerini karşılayacağım.

YENİ YOL Partisi adına Sayın Mehmet Emin Ekmen.

Buyurun Sayın Ekmen.

27.- Mersin Milletvekili Mehmet Emin Ekmen'in, Gadir-i Hum Bayramı'na; Nazım Hikmet'in, Ahmet Arif'in, Cahit Zarifoğlu'nun ve Abdurrahim Karakoç'un vefat yıl dönümlerine; bir maden şirketinin işçilerinin mücadelesine, ÇAYKUR'un ve Toprak Mahsulleri Ofisinin açıkladığı fiyatlara ilişkin açıklaması

MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) - Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum. Sizi ve Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Dün Adana, Mersin ve Hatay'da ağırlıklı olarak yaşayan Arap Alevi vatandaşlarımızın, hemşehrilerimizin Gadir-i Hum Bayramı'ydı. Ben bu bayramı kutlayan bütün vatandaşlarımızın Gadir-i Hum Bayramı'nı tebrik ediyorum. Şunu da hatırlatmak istiyorum ki Gadir-i Hum vakası dediğimiz vaka Hazreti Ali'nin beytülmale sahip çıkma kaygısıyla yapmış olduğu bir müdahaleden doğan tartışmada Peygamber Efendimiz'in Hazreti Ali'yi teyit etmesi ve onunla arasındaki bağı vurgulamasının bir anmasıdır, bir yıl dönümüdür. Ben, hem Hazreti Ali'nin beytülmale vermiş olduğu önem hem de Hazreti Ali'ye atfedilen “Devletin dini adalettir.” sözlerini hatırlatarak Gadir-i Hum Bayramı'nın sadece Arap Alevi vatandaşlarımız için değil hepimiz için bu ibret verici, hatırlatıcı yönlerine dikkatinizi çekmek istiyorum.

Sayın Başkanım, haziran ayının ilk haftası Türkiye'nin edebî hafızasında başka bir yere sahiptir. Bugünlerde farklı dünya görüşlerine sahip olan ama bu toprağın derdiyle dertlenmiş ve bu toprağın çilesini çekmiş 4 önemli şairimizin, edebiyatçımızın vefat yıl dönümlerini aynı zaman aralığı içerisinde idrak ediyoruz, hatırlıyoruz: Nazım Hikmet, Ahmed Arif, Cahit Zarifoğlu ve Abdurrahim Karakoç; bu 4 büyük şairi rahmetle anıyoruz.

Siyaset kurumu, uzun yıllar boyunca bu ülkenin değerlerini birbirine karşıt mahallelere hapsedme hatasına, bölerek ve ötekileştirerek siyaset gütmeye hatasına düştü. Oysa bu 4 büyük şairimizin her birinin hayatına, mücadelesine, dizelerine ön yargısız bir şekilde baktığımızda Türkiye'nin ortak vicdan ve hakikat arayışının birer yansımasını görürüz. Nazım Hikmet memleketi dair umudunu “Bir ağaç gibi tek ve hür ve bir orman gibi kardeşçesine.” yaşama idealiyle tarif etmişti. Ahmed Arif ise bu topraklara, Anadolu'ya, halkına olan bağlılığını “Yurdum benim, şah damarım.” diyerek en yalın hâliyle ifade etmişti. Cahit Zarifoğlu, belki de en çok bizim gibi siyasetçiler için, içinde bulunduğumuz bu büyük kavga için, bu kavgadan yorulan insan için “Burası dünya, ne de çok kıymetlendirdik.” diyerek derin bir vicdan muhasebesini bize hatırlatmıştı. Abdurrahim Karakoç ise âdeti bugünlere de seslenerek her türlü çıkar kavgasının karşısına adaleti koymuş “Bırakın dönsün dönme dolaplar; haktan, hakikatten yana bakın siz.” demiştir. Bu 4 ses birbirini reddeden değil aksine, insanımızı tamamlayan seslerdir. Siyaset de tam olarak böyle bir kuşatıcılığı gerektirir; Diyarbakır'ın, Kahramanmaraş'ın, bozkırın ve sürgün yollarının kederini birbiriyle yarıştırmak yerine anlamak, bağdaştırmak ve ortaklaştırmak zorundayız. Bu düşüncelerle, fikirleri, itirazları, eserleri ve bize bıraktıkları birer direniş ve timsal eseri olan hayatlarıyla bu ülkenin, bu toprakların ruhunda büyük bir inşa faaliyetinin parçası olan her 4 şairimizi saygıyla, rahmetle anıyorum.

Sayın Başkanım, gündem yoğun, on günlük bayram tatilinden de gelen bir yük var ama Peygamber Efendimiz'in "İşçinin alın teri kurumadan emeğinin hakkını veriniz." tavsiyesi, emri, talimatı uzunca bir süredir ekonomik sebeplerle birçok yerde ihmal ediliyor ama öyle bir örnek var ki bu ihmalin bir ekonomik dengesizlik değil işverenin lakaytlığı hatta kendinden menkul gördüğü bir güç nedeniyle hukuk, adalet ve kanun tanımaz tavrın yanında son olarak...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, devam edin.

MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) - ...Hükûmetin bakanlarının açık kefaletini bile yok sayan bir tutum içerisinde gördüğümüz Doruk Holdingin maden işçilerinin mücadelesini buradan selamlıyoruz. İşverene söyleyecek bir söz kalmadı. Zaten işveren işini hakkıyla yapmış olsa bu işçilerimiz geçen ay gelip burada bu mücadeleyi yapmak zorunda kalmazlardı.

Bu arada şunu da vurgulamak lazım: Buraya gelen işçilerimiz 110-120 kişi ama toplam işçi sayısı 1.000 olan Doruk Holding işçilerinin farklı noktalarda aynı mağduriyeti yaşadığını biliyoruz. Geçen ay bu ülkenin bakanları bir mutabakata imza koydular hatta kefalet koydular.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, devam edin.

MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) - Şimdi, Sayın Bakanlara çağırımız var: Lütfen, bu mutabakatın ve bu kefaletin gereğinin behemehâl yerine getirilmesi için inisiyatif alınız, gereğini yapınız ve işçilerin bu mağduriyetine son veriniz.

Sayın Başkanım, hasat mevsimine girdik, peş peşe fiyatlar açıklanıyor. Eskiden Sayın Cumhurbaşkanı bu fiyatları açıklamayı çok severdi, sonra biraz beklentiler karşılanamayınca bakanlar açıklamaya başladı, şimdi kurumlardan yapılan yazılı açıklamaları görüyoruz; önce ÇAYKUR, sonra Toprak Mahsulleri Ofisinin burada fiyat açıklamasını. ÇAYKUR üreticisi de durumdan memnun değil ve açık olarak zarar ediyor ama en taze örnek olan buğday, arpa fiyatları üzerinden sadece şu basit sıralamayı iktidar partisi milletvekillerinin vicdanına sorarak hatırlatmak istiyorum: TÜİK'in yıllık enflasyonu yüzde 32. TÜİK Başkanı değişti, bunu da yarın değerlendiririz inşallah.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, son dakika...

MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) - TÜİK'in belirlediği yıllık enflasyon yüzde 32. Mazot fiyatlarındaki artış yüzde 50'nin üstünde, gübre fiyatlarındaki artış yüzde 45'ten aşağı değil, zirai ilaçlarda yüzde 50 civarında geziniyor. Sadece bu dört verinin ortalamasını alsak yüzde 40'ın üzerinde bir maliyet artışı söz konusu iken buğday için yüzde 22 oranında, arpa için ise yüzde 15,9 oranında fiyat belirlenmiştir ve üstelik TMO yanlış alım politikalarıyla fiyat belirlemiş olmasına rağmen çiftçiye de piyasanın insafına terk etmiştir, bunun birçok örneği geçen yıl yaşanmıştır ve aynı örneklerin bu yıl da yaşanacağı endişesi vardır. Hiç olmazsa Maliye Bakanlığının vergi ve harç güncelleme oranı kadar, hiç olmazsa TÜİK'in enflasyonu kadar buğday ve arpa rakamlarını güncelleyiniz ve piyasa yapıcı bir şekilde satın almalarınızı gerçekleştiriniz diyoruz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Ekmen.

İYİ Parti Grubu adına Sayın Turhan Çömez.

Buyurun Sayın Çömez.

28.- Balıkesir Milletvekili Turhan Çömez'in, 2.364 adet maden ruhsatı verilen holdinge, Schengen vizelerinin ret oranlarına ve vize işi verilen bir aracı kuruma ilişkin açıklaması

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Çok teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Saygıdeğer milletvekilleri, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Tam 2.364 adet maden ruhsatı vermişler; Ankara'nın coğrafi büyüklüğünden daha büyük, devasa bir holding, Bakanlıktan daha büyük bir hâle getirmişler. Kim? Doruk Holding, efendim, AKP'nin, AK PARTİ'nin yandaşının sahip olduğu bir holding. Son üç yıl içerisinde 131 milyon lira teşvik vermişler ve aynı holdinge kamu bankalarından inanılmaz krediler verilmiş. Bunlardan bir tanesi Halkbank. Tam 480 milyon dolar Halkbanktan kredi verilmiş ve yıllardır Sayıştay raporlarında “Bu kredi ödenmiyor, bu kredi ödenmiyor.” diye raporlar yazılmasına rağmen adamlar ödememişler kredilerini; zamana yaymışlar, “Ödeyeceğiz.” demişler, ödememişler ve bu krediyi alırken de devlet arazisini teminat olarak göstermişler ve sizin yandaşınız. Herhâlde Türkiye Yüzyılı'nda böyle olacak bu işler. Ve bu firma birkaç hafta önce birçok işçisini mağdur etti, işçiler sokaklara döküldü, çocuk çocuk perişan, maaşı ödemiyor ve Meclis gündemine geldi, defalarca konuşuldu. Bu esnada Enerji Bakanı açıklama yaptı, “Ya, bu firma her yaptığı işi böyle yapıyor, berbat bir firma, ben bir daha da bu firmaya ruhsat verirsem görürsünüz.” dedi, aynı açıklamayı yaptığı gün götürdü ruhsat verdi; bu hâle geldiniz! Ondan sonra aynı firmayla ilgili şikâyetler ayyuka çıkınca 3 Bakanınız çıktı, bir açıklama yaptı, “Merak etmeyin, hallediyoruz.” falan dediler, ondan sonra da İçişleri Bakanı teminat verdi, işçiler eylemlerinden vazgeçtiler. Peki, sonra ne oldu? İşletmenin ya da holdingin arkasında iktidar var ya, vermedi tekrar maaşlarını, tekrar yollara döküldü bayram günü işçilerimiz.

Az önce konuşuldu, sizler “Emekçinin, işçinin alın teri kurumadan onun hakkının ödenmesi gerektiğini savunan bir anlayıştan geliyoruz.” diyerek iktidara geldiniz. Ya, acımıyor musunuz bu işçilerin hâline? Semirtmişsiniz, beslemişsiniz, doyurmuşsunuz; hazineden veyahut da devlet bankalarından, kamu bankalarından milyarları peşkeş çekmişsiniz, Ankara büyüklüğünden daha büyük bir alanı götürüp kendisine tahsis etmişsiniz, adam “Ödemem de ödemem.” diyor. Gücünüz mü yetmiyor Allah aşkına? Böyle bir Türkiye olur mu? “Türkiye Yüzyılı” diye ortaya çıktınız, şu ülkenin geldiği hâle bakın. Yarın bu işçiler holdingin önünde gösteri yapacaklar, ben bütün Türkiye'yi -Ankara'dakileri ve bütün Türkiye'yi- işçilere destek olmak için holdingin önüne davet ediyorum; Türkiye Yüzyılı'nın ne olduğunu, emek sömürsünün, alın teri sömürsünün ne hâle geldiğini bütün Türkiye görsün. Buradan herkesi yarın yapılacak olan o gösteriye, o talebe destek vermeye davet ediyorum.

Bir başka Türkiye Yüzyılı'ndan örnek vereceğim size. Schengen vizeleri günlerdir, haftalardır, aylardır konuşuluyor. Bakın, asıl patlama, asıl kriz Schengen vizelerinde sizin Geri Kabul Anlaşması'nı imzaladığınız tarihten sonra başladı. O tarihte, o zaman Sayın Erdoğan Başbakan; işte burada, Sayın Erdoğan'ın ifadesi burada, 2013 yılında Sayın Erdoğan'ın verdiği ifade: “Üç buçuk yıl sonra vizesiz Avrupa seyahati başlayacak.” Bunu ben söylemedim, Sayın Erdoğan söyledi, “Üç buçuk yıl sonra başlıyor.” dedi. Koskoca ülkenin Başbakanı bir söz vermiş, milletin önünde vaatte bulunmuş, millet inanmayacak mı? O da yetmemiş, partinizin sosyal medya hesabından “Hadi gözünüz aydın, Avrupa'nın kapıları açıldı; vizesiz Avrupa, müjdelers olsun.” diye dünya kadar reklam yapmışsınız. O da yetmemiş, “Söz dinlenen, pasaportu itibar gören, attığı her adımı takip edilen bir ülke hâline geldik.” demişsiniz. Söz dinleniyormuş, biz ne dersek o oluyormuş! Avrupa'nın kışkırdığı bir ülkeden bahsediliyor!

Gelelim, o tarihten sonra neler oldu, bu ülkeyi ne hâle getirdiniz? Bakın, Schengen vizelerinin ret oranları inanılmaz bir şekilde arttı. Her yıl ret oranı 8, 9, 10, 14, 15'e kadar çıktı, yüzde 15'lere kadar. Çok ilginç bir rakam paylaşacağım sizinle: Bakın, bu Geri Kabul Anlaşması'ndan sonra ret oranları arttı

ama Sayın Erdoğan'ın 2018'de Cumhurbaşkanı olduğu tarihten itibaren ret oranlarında inanılmaz artışlar söz konusu. Demek ki Sayın Erdoğan'ın gücü, kudreti, itibarı -hani, itibardan tasarruf olmaz diyordu ya- Avrupa nezdinde hiçbir karşılık görmemiş. Şimdi, oturdum, rakamları çıkarttım. Son on yıl içerisinde 1,5 milyon Türk vatandaşının vize başvurusu reddedilmiş. Bir daha söylüyorum: 1,5 milyon vatandaşın vize başvurusu reddedilmiş. Hani "Kıskanıyorlar bizi." diyordunuz ya, o kıskanan Avrupa sizin vize başvurunuzu reddetmiş.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, devam edin.

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Rakamları tek tek çıkarttım ve neye mal olduğunun hesabını yaptım. Tam 27 milyar liraya mal olmuş vatandaşın cebinden çıkan, Avrupalılara giden, geri gelmeyen, vizesi de reddolan vatandaşların ödediği para, 27 milyar lira. 27 milyar liraya koskocaman bir şehir hastanesi yapıldı. Ya, itibar böyle mi olacak Allah aşkına? Ne oldu sizin pasaportunuzun kıymeti? Giderek artan bir vize reddiyle karşı karşıyayız ve bu vize reddinin de tek sorumlusu sizsiniz. 2013 yılında o yasa geçti, geri kabul anlaşmasını imzaladınız, dünyanın bütün çeri çöpu ülkeye dolmaya başladı, bütün sığınmacılarını Avrupa bize geri gönderdi, âlâyıvalayla reklamını yaptığınız "Hadi gözünüz aydın, Avrupa kapıları açıldı." dediğiniz süreç ne hâle geldi; bırakın kapıları açmayı, vize oranları, ret oranları inanılmaz bir şekilde arttı.

Şimdi, başka bir sorun daha var; sadece vizelerin ret oranı değil aynı zamanda bir vize çetesi türedi bu ülkede.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, devam edin.

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Allah aşkına; bir aracı kurum var, VFS Global'in -bunun alt kurumu- Türkiye'deki temsilcisi Gateway. Bu firma daha önceden, Türkiye'de bu işlere girmeden önce klima, tesisat işi falan yapıyormuş, birileri elinden tutmuş -o birilerini de biliyoruz- "Gel bakalım, burada çok rantlı bir iş var, gel sana burayı verelim." demişler, vize işini vermişler. Şimdi, firma devasa bir holding hâline geldi; milyarlarca, milyarlarca para toplandı millettten. Peki, bu para nasıl toplandı? Önce komisyonculuk, "Gel, ben senin bu işini yapıyorum." dendi ve para toplandı. Yetmedi, firmanın gözü doymadı, bu sefer başka rantlar üretmeye başladı; bot hesaplar türetiler. Bu bot hesaplarla gece yaraları, bayram günleri, hafta sonları boşalmış vizeler alınarak yüksek paralarla satılmaya başlandı vatandaşa; ihtiyacına göre 100 euro, 500 euro, bin euro, eğer acilse 2 bin euroya satmaya başladılar. O da yetmedi, "Gel, ben sana 2 tane sandalye koydum buraya, VIP hizmeti veriyoruz." dediler, "Fotoğrafın olmamış, para ödeyeceksin."

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Bitiriyorum Başkanım, son bir kere...

BAŞKAN - Buyurun.

Son dakika.

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Teşekkür ediyorum.

"Sandalye veriyorum, para istiyorum." "Vizeni veriyorum, para istiyorum." "Resmin olmamış, resim çekiyorum, para istiyorum." Bir çeteye dönüşmüş, korkunç bir tezgâh! Allah aşkına, sizin "Türkiye Yüzyılı" dediğiniz, zaten itibarını yerle bir ettiğiniz ülkenin vize işini de böyle çetelere mi teslim edeceksiniz? Saygın bir gazeteci çıktı, Canan Coşkun, dedi ki: "Burada korkunç bir tezgâh var." Bu şirketin karanlık bağlantılarını veyahut da siyasi arka planını açıkladı. Hemen gücünüz ona yetti, hemen mahkemeye verdiniz; bütün haberleri, bütün yayımlanmış yazıları da yasaklattınız; gücünüz ona yetiyor çünkü. Gücünüz Avrupalılara vize vermeleri için yetmiyor, gücünüz bu ülkenin pasaportunun itibarına yetmiyor ama bunları haber yapan, bunları yazan gazetecileri mahkemeye verip haberlerini karartmaya gücünüz

yetiyor. Kendinize gelin. Şu anlattığım iki olay bile sizin “Türkiye Yüzyılı” diye pazarladığınız bu yüzyılın veya tarif ettiğiniz dönemin, ne hâle geldiğinizin göstergesidir; buradan bütün Türkiye’ye ilan ediyoruz.

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Çömez.

Milliyetçi Hareket Partisi adına Sayın Erkan Akçay.

Buyurun Sayın Akçay.

29.- Manisa Milletvekili Erkan Akçay’ın, “terörsüz Türkiye ve terörsüz bölge” hedefine, Türkiye’nin savunma sanayisinde attığı adımlara ve dış politikasına, demokratik siyasetin en temel ilkesine ilişkin açıklaması

ERKAN AKÇAY (Manisa) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Bugün küresel sistemin çöküşe geçtiği, emperyalist odaklar ile siyonist yayılmacılığın coğrafyamızı ateşe attığı kaotik bir dönemdeyiz. Böylesi bir kuşatma karşısında terörsüz Türkiye, terörsüz bölge hedefi yalnızca bir asayiş meselesi değil Türk ve Türkiye Yüzyılı’nın stratejik bir hamlesi ve 21’inci yüzyıldaki vizyonumuzun miladıdır. Bu hedef sadece bir güvenlik politikası değildir, aynı zamanda millî birlik iradesidir, demokrasi ve kardeşlik hukukudur, devlet aklıdır, Türkiye Yüzyılı’nın stratejik omurgasıdır. Bir tarafta yarım asırlık terör ve şiddet sarmalından tamamen kurtulma iradesi, diğer tarafta Türkiye’nin stratejik güç ve seviyesi ve ayrıca çevremizde yeniden şekillenen bölgesel dengeler vardır. Bu tablo bize şunu göstermektedir: Türkiye, artık olayların peşinden sürüklenen değil kendi geleceğine yön veren bir ülkedir ve Türkiye, kendi gündemine hâkimdir. Terörsüz Türkiye ve terörsüz bölge hedefi herhangi bir pazarlığın, herhangi bir tavizin, herhangi bir teslimiyetin adı değildir. Terörsüz Türkiye devlet aklıyla, millet iradesiyle, hukukla ve şehitlerimizin aziz hatırasına sadakatle yürütülen millî bir hedeftir. Ülkemizde yaşayan 86 milyonun kardeşliği, dayanışması hiçbir terör örgütünün, suç örgütünün ve yabancı odakların insafına bırakılamayacak kadar kıymetlidir. Hiçbir vatandaşımız terörün rehinesi değildir. Milletimiz aynı kaderin, aynı vatanın, aynı bayrağın mensubudur. Bu nedenle, bu hedef güvenliği, hukuku, adaleti, demokrasiyi, barışı, kardeşliği ve toplumsal huzuru birlikte büyüme hedefidir.

Diğer yandan, Türkiye’nin savunma sanayisinde attığı adımlar millî iradenin caydırıcı gücüdür. İnsansız savaş uçaklarından hava savunma sistemlerine, stratejik füze kabiliyetlerimizden ihracat başarılarına kadar her gelişme bağımsızlığımızın yeni tahkimatıdır. Kendi savunmasını kuramayan ülkeler başkalarının insafına mahkûm olur; Türkiye, bu prangayı kırmıştır. Bölgemizde kritik gelişmeler yaşanmaktadır. Suriye ve Irak’taki gelişmeler, Doğu Akdeniz’deki hareketlilik, Güney Kıbrıs’a ilişkin basına yansıyan iddialar, Körfez ve İran hattındaki gerilimler birlikte, dikkatle okunmalıdır. Türkiye, güçlü olmak zorundadır çünkü etrafımızdaki hiçbir kriz bize uzak değildir. Türkiye’nin geleceği, kısır polemiklerle değil büyük hedeflere birlikte yürüyerek ve ulaşarak sağlanacaktır.

Sayın Başkan, bugün bölgemiz savaşların, vekâlet çatışmalarının, terör örgütlerinin enerji rekabetinin ve küresel güç mücadelelerinin ağır baskısı altındadır. Böylesi bir dönemde Türkiye’nin dış politikası yalnızca gelişmeleri izleyen değil; gelişmelere yön veren, krizleri okuyan, barışı önceleyen ve millî menfaatleri kararlılıkla savunan bir anlayışa dayanmak zorundadır. Doğu Akdeniz’de hakkaniyetli bir düzen aranıyorsa Türkiye yok sayılamaz, Kafkaslarda istikrar isteniyorsa Türkiye dışlanamaz, Balkanlarda huzur, Karadeniz’de denge, Orta Doğu’da huzur hedefleniyorsa Türkiye’nin tarihî tecrübesi, diplomatik kapasitesi ve caydırıcı gücü dikkate alınmak zorundadır çünkü Türkiye krizlerin seyircisi değil; mazlumların sesi, dostlarının güvenilir ortağı, bölgesinde düzen kurucu bir devlettir.

Aynı şekilde, güvenlik anlayışımız da dar kalıplara sığdırılmaz. Sınırlarımızın ötesinde üretilen her istikrarsızlık, terör, göç, enerji arzı, ticaret yolları ve toplumsal huzur başlıklarıyla doğrudan ülkemizi etkilemektedir. Bu nedenle, Türkiye tehditleri kapıya dayanınca gören değil kaynağında teşhis eden,

kaynağında bertaraf eden bir stratejik akılla hareket etmektedir. Türkiye'nin huzuru bölgenin istikrarıyla, bölgenin istikrarı da Türkiye'nin güçlü ve kararlı duruşuyla mümkündür.

Sayın Başkan, demokratik siyasetin en temel ilkesi ihtilafların hukuki ve meşru zeminlerde çözülmesidir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, devam edin.

ERKAN AKÇAY (Manisa) - Farklı fikirlerin varlığı demokrasinin zaafı değil gücüdür, zenginliğidir ancak bu farklılıkların hangi yöntemle ifade edildiği bir ülkenin siyasi olgunluğunu ve kurumsal kapasitesini gösterir. Siyasetin meşru zemini hukuk, sandık, Meclis ve demokratik müzakere ve uzlaşma alanıdır. Çünkü Meclis yalnızca kanun yapılan bir kurum değil, millet iradesinin temsil edildiği, farklı görüşlerin sözle, akılla ve usulle karşılaştığı en yüksek demokratik platformdur. Siyasi rekabetin dili toplumsal huzuru zedelemeyecek bir sorumluluk içinde kurulmalıdır. Siyasi itiraz elbette ki mümkündür ve gereklidir. Eleştiri demokrasinin doğal unsurudur fakat itirazın amacı kamu düzenini sarsmak değil, hukuk içinde çözüm üretmek olmalıdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun devam edin.

ERKAN AKÇAY (Manisa) - Türkiye'deki siyasi ve hukuki tartışmaları, yargı kararlarını yabancı başkentlere, okyanus ötesi yayın organlarına şikâyet ederek dışarıdan medet ummak, demokratik siyasetin meşru zeminlerine, millî iradeye ve Türkiye'nin egemenlik vakarına uygun bir tutum değildir. Unutulmamalıdır ki millî siyasetin çözüm mercisi Washington veya Brüksel değil, Ankara'dır. Türkiye gibi tarihî tecrübesi derin, toplumsal dokusu güçlü, bölgesel sorumlulukları ağır bir ülkede siyasetin görevi gerilimi büyütmek değil, akliselim, sağduyuyu ve ortak geleceğe dair güveni güçlendirmektir. Hiçbir siyasi görüş, hiçbir gündem, hiçbir tartışma milletimizin huzurundan, devletin kurumsal işleyişinden ve toplumsal barışımızdan daha değerli değildir. Türkiye'yi karıştırmaya, kutuplaşmayı derinleştirmeye, demokratik rekabeti gerilim alanına dönüştürmeye kimsenin hakkı yoktur, kimseye de faydası yoktur ancak zararı ve bedeli vardır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun tamamlayın.

ERKAN AKÇAY (Manisa) - Demokrasiler yalnızca seçimlerle değil hukuk kültürüyle, sorumluluk ahlakıyla ve meşru zemine bağlılıkla yaşar; bizim ihtiyacımız budur, daha çok müzakere, daha çok hukuk, daha çok sağduyu ve daha güçlü bir millî sorumluluk bilincidir diyoruz.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Akçay.

Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi adına Sayın Sezai Temelli.

Buyurun Sayın Temelli.

30.- Muş Milletvekili Sezai Temelli'nin, Savaş Buldan'a, Adnan Yıldırım'a ve Hacı Karay'a; Nazım Hikmet'in, Orhan Kemal'in ve Ahmet Arif'in eserlerine; Toprak Mahsulleri Ofisinin belirlediği hububat fiyatlarına, Meclis Başkanının Finlandiya Parlamentosunda yaptığı konuşmaya ilişkin açıklaması

SEZAI TEMELLİ (Muş) - Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 3 Haziran 1994'te yani bundan tam otuz iki yıl önce Kürt iş insanları Savaş Buldan, Adnan Yıldırım ve Hacı Karay kaçırılarak katledildi. Evet, tam otuz iki yıl önce, 90'lı yılların karanlığında "faili meçhul" olarak adlandırılan bu tür cinayetler o denli çok işlendi ki sayıları 17 bine varıyor. Evet, ben bir kez daha Savaş Buldan'ı, Adnan Yıldırım'ı, Hacı Karay'ı saygıyla

anıyorum. O yıllarda yitirdiğimiz tüm “faili meçhul” denen yitirdiklerimizi de saygıyla anıyorum. Fakat bu faili meçhul kodu nedir biliyor musunuz? “Failleri açığa çıkarılmasın, bu suçun üstü örtülsün.” kodudur. Dolayısıyla aslında bunların failleri çok iyi biliniyor. Dönemin bakanlarından, dönemin bu iş için gözyaşı dökkenlerine kadar, bürokratlarına kadar bu suça bulaşmış herkes çok iyi biliniyor fakat bir türlü bu sorumlular hakkında hiçbir soruşturma, bu failler hakkında hiçbir işlem yapılmadı. Evet, otuz iki yıl geçmiş olabilir ama unutmayacağız ve sorumlularının açığa çıkması, adaletin yerini bulması için de mücadelemizi vermeye devam edeceğiz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; büyük şair Hasan Hüseyin Korkmazgil bir şiirinde “Haziranda ölmek zor.” der. O şiirinde Nazım Hikmet’i, Orhan Kemal’i ve Ahmed Arif’i anar. Gerçekten bu 3 büyük şair ve edebiyatçının bu coğrafyaya vermiş oldukları eserler hepimiz için o denli kıymetlidir ki onları her seferinde saygıyla anmaya devam ediyoruz. Evet “Haziranda ölmek zor.” Bu 3 şairin bu ülkenin mağdur insanları, yoksulları, emekçileri için hayal ettikleri o dünyayı biz umudumuzda korumak istiyoruz ve koruyoruz da. Hatta Nazım Hikmet o insanlara yönelik bir şiirinde, “Büyük İnsanlık” şiirinde şöyle der: “Büyük insanlığın toprağında gölge yok/sokağında fener/penceresinde cam/ama umudu var büyük insanlığın/umutsuz yaşanmıyor.” Evet, o büyük insanlık için umudumuzu da mücadelemizi de büyültmeye devam ediyoruz.

O büyük insanlığın önemli bir parçası olan tabii ki çiftçiler; evet, toprağında gölgesi yok onların. Toprak Mahsulleri Ofisi 2026 hububat alım ve satış fiyatlarını belirledi. Bu konuda çok konuşuldu, geçen yıla göre artış sadece yüzde 22, evet, sadece yüzde 22. Bu yüzde 22 rakamını nereden bulmuş? Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu yüzde 22 rakamı Şimşek programının 2026 enflasyon hedefiydi. Dolayısıyla çiftçiye gelince, işçiye gelince, emekçiye, emekliye gelince Şimşek’in programının rakamı uygulanıyor fakat Şimşek’in programı üç ayda iflas etti biliyorsunuz. Şu anda yıl sonu için hedefler yüzde 40 ama emekçiye, çiftçiye hâlâ o hayali programın hayali rakamıyla fiyat veriliyor. Bu yüzde 22 rakamına karşın motorine bakıyorsunuz, yüzde 42 artmış; gübreye bakıyorsunuz, yüzde 67 artmış; hele hele Mardin’de, Urfa’da elektrik fiyatlarının yüzde 100’e kadar artışı söz konusu. Şimdi, ortada böyle bir vahim tablo var, böyle bir yoksulluk baskısı, şiddeti var; siz kalkıyorsunuz, bu fiyatı açıklıyorsunuz. Tabii, bu fiyatı açıklamakla da kalmıyorsunuz, başka bir şeye de tevessül ediyorsunuz. Tıpkı TÜİK’in tevessül ettiği gibi sahtekârlığa şimdi de Toprak Mahsulleri Ofisi tevessül ediyor, diyor ki: “Ben dekar başına 900 lira para veriyorum ama bunu tona vurursanız 3.400 lira yapar. Aslında ben çiftçiye ton başında 3.400 lirayla destekliyorum.” Külliyan yalan. Neden yalan biliyor musunuz? Dekar başı hesabını kalkmış, verimliliği en iyi olan ortalama fiyatlarla belirlemiş, sanki Türkiye’nin her yerinde çiftçiler aynı verimlilikle çalışıyormuş gibi. Ya, böyle bir motorin fiyatıyla, böyle bir gübre fiyatıyla, böyle bir ilaçlama fiyatıyla hangi verimliliğe bu çiftçi kavuşacak da o 3.400 lira desteği alabilecek? Tabii ki yalan olduğu daha en başından belli ama niyet bu değil. Niyet, sadece ve sadece “Bütçe açığını, cari açığı nasıl kapatırım?” diyen zihniyetin çiftçiye, işçiye, emekçiye yüklenmesinden başka bir şey değil.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

SEZAI TEMELLİ (Muş) - Yani kaynaklar, sermaye söz konusu olduğunda olabildiğince muslukları açanlar, vergi harcaması yapanlar, vergi affı getirenler hatta ve hatta yakın zamanda, biliyorsunuz, bir barış getirdiler, dolayısıyla “Nereden bulursanız bulun, varlık barışından yararlanın.” dediler, dolayısıyla sermaye için bu ülkeyi cennete çevirenler şimdi çiftçi için, emekçi için bu cehennemi dayatmaya devam ediyorlar.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Meclis Başkanımız, Finlandiya Parlamentosunda bir konuşma yaptı. Kendilerini dikkatle dinledim ve Türkiye'nin Avrupa için bir zenginlik olduğunu dile getirdi, bu zenginliğin nedenlerini sıraladı, Avrupa Birliği ile Türkiye'nin ayrılmaz birer parça olduğunu söyledi, Osmanlı'dan bugüne Avrupa'nın bir parçası olduğumuzu söyledi. Çok güzel, bütün bu konuşmaları çok dikkatli bir şekilde dinledik.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

SEZAI TEMELLİ (Muş) - Fakat ortada bir mesele var: Avrupa dediğiniz, Avrupa Birliği dediğiniz şeyin bir müktesebatı var, bir hukuku var. Bu hukukun dayandığı çok önemli sözleşmeler var. Bu sözleşmelerden biri Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve o sözleşmeye bağlı olarak kurulmuş bir mahkeme var; Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ve bizim Anayasa'mız bu mahkemenin kararlarını tamamiyle tanıyor. Anayasa 90'a baktığınızda bu çok net, bariz bir şekilde ortada duruyor ve bir Meclis tabii ki Anayasa'ya uyacak, Anayasa'ya uygun yasaları çıkartacak, Anayasa ihlalleri söz konusu olduğunda da müdahale edecek. Ben şimdi bu konuşmayı duyduğumda umutlandım. Umuyorum, Sayın Başkan Türkiye'ye döndüğünde bu Avrupa havasıyla beraber Meclisin havasını da değiştirir ve biz, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarına uymayan bir ülke değil o kararlara uyan bir ülke olarak artık Selahattin Demirtaş'ın, Figen Yüksekdağ'ın, Leyla Güven'in özgürlüğüne kavuştuğu bir ülkenin havasını solumaya başlarız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, son dakika.

SEZAI TEMELLİ (Muş) - Artık Anayasa 90'ın ihlali nedeniyle Can Atalay'ın cezaevinde değil burada, Meclis sıralarında görev aldığı bir havayı soluruz ve böyle, gerçekten hukuk anlamında da bu zenginliğe biz vâkıf oluruz.

Tabii, artık bu ülkenin kayyumlardan kurtulduğuna da umarım tanıklık ederiz. Bugün, Hakkâri kayyumunun 2'nci yıl dönümü; Mehmet Sıddık Akış arkadaşımız, Belediye Eş Başkanımız hâlâ cezaevinde, Türkiye'de 13 tane kayyum hâlâ görev başında. Türkiye, umarım, o Finlandiya havasıyla bu kayyum rezaletinden de kurtulur.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Temelli.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Sayın Gökhan Günaydın.

Buyurun Sayın Günaydın.

31.- İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın'ın, ekonomik tabloya ve nelere yol açtığına, yüzde 22 artırılan buğday fiyatına ve tarım enflasyonuna ilişkin açıklaması

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Değerli milletvekili arkadaşlarım, evet, Türkiye, 780 bin kilometrekare yüz ölçümüne, 86 milyon nüfusa sahip, bin yıllık devlet geleneğiyle övünen büyük bir ülke, dünyanın da 20 büyük ekonomisi arasında. Şimdi, ben, bu ülkede açlık sınırının 35 bin TL, yoksulluk sınırının 114 bin TL, bekâr bir çalışanın yaşam maliyetinin de 45 bin TL olduğunu söyleyeceğim. Lütfen, bizi dinleyen vatandaşlarımız, kendi ceplerine ya da hanelerine bu paraların girip girmediğini kendilerine sorsunlar. Türkiye'de 30 milyon vatandaşımız açlık sınırının altında yaşıyor. Bir kesim sürekli zenginleşirken, bir eli yağda bir eli balda her türlü yolsuzluğun içerisindeyken 30 milyondan fazla vatandaş açlık sınırının altında yaşıyor. TÜİK'in rakamlarına göre, dar anlamda işsizlik yüzde 8,1 yani 2,8 milyon, 2 milyon 800 bin vatandaşımız işsiz. Peki, bu sayı yalnızca 2 milyon 800 binse her gün bizlere "Bize iş bulun." diye başvuran onlarca, yüzlerce vatandaşı nasıl açıklarız? Çünkü bu sayı gerçek bir sayı değil. Geniş anlamda işsizlik yani iş bulamayan,

yıllarca iş arayan ve artık iş aramaktan, iş bulmaktan umudunu kesmiş olanlarla birlikte sayı 12 milyon 800 bin kişiye ulaşıyor. Siz bir eliniz yağda, bir eliniz balda dolaşırken, mahdumlarınız 18-20 yaşında Türkiye’de zenginler listesine girerken 12 milyon 800 bin çocuğumuz, gencimiz, insanımız işsiz bu memlekette. 15 ila 39 yaş arasında ne eğitimde ne istihdamda olan vatandaşlarımızın sayısı, gençlerimizin sayısı 6 milyon 700 bin yani Türkiye’nin en çok üreten 7 milyona yakın vatandaşı, en enerjik 7 milyona yakın vatandaşı ne eğitimde ne de istihdamda. Bu, onların kötü kaderi değil; bu, sizin onlara kurduğunuz kötü kader.

Vatadaşın bankalara borcu, kredi kartı borcu 3 trilyon 300 milyon liraya ulaşmış, tüketici kredilerine borcu bir o kadar daha. Ne olmuş biliyor musunuz? Bankalar borcunu tahsil edemediği için varlık şirketlerine devredilen vatandaşın sayısı 4 milyon 271 bin kişi. Bu vatandaşlar telefonlarla her gün ayrıca rahatsız ediliyorlar, onurlarıyla oynanıyor. Banka, kredi borcunu tahsil edememiş, onları varlık şirketine devretmiş; varlık şirketi de her gün onların kafasında boza pişirerek olmayan paralarını, belki de çorba paralarını da onların cebinden almaya çalışıyor; ne kadar övünseniz azdır.

Bu tablo neye yol açmış bakalım: İktidara geldiğinizde cezaevlerinin kapasitesi 189 bindi ve o cezaevlerinde 59 bin yurttaşımız vardı; bugün -övünebilirsiniz- cezaevi kapasitesini 304 bine çıkarmışsınız, yalnız hükümlü ve tutuklu sayısı 414 bine çıkmış yani cezaevine koyduğunuz 110 bin vatandaşa yatacak yatak bile gösteremiyorsunuz; bu noktaya gelmişsiniz.

Peki, tablo bununla kalıyor mu? Bakın, cumhuriyet başsavcılıklarındaki soruşturma dosyası sayısı 2005 yılında 4 milyon 300 bindi, bugün 11 milyon 600 bin; ne kadar övünseniz az. Ceza mahkemelerindeki dava sayısı 2005’te 2,6 milyondur, bugün 3,8 milyon.

Arkadaşlar, ceza hukukçuları bilir; bu 3,8 milyon dosyanın yüzde 10’u eğer mahkûmiyetle sonuçlanırsa -ki bu oran aslında yüzde 40’tır- bugünkü cezaevi kapasitesi kadar yeni hükümlü cezaevine girmek için sıra bekler. Ne yapacaksınız, Türkiye’de herkesi mi tutuklayacaksınız? Ne yapacaksınız, Türkiye’de her yeri hapishaneye mi çevireceksiniz? Yapıyorsunuz; 25 cezaevi yatırım programında, bunların 6’sı için ödenek koymamışsınız, 2026’da tamamlanacak 5 tane cezaevi var; Siirt, Hınıs, Tunceli, Turhal ve Elâzığ.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, devam edin.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Peki, bütün bunlara yurttaşlarımızı nasıl sığdıracaksınız?

Çok daha önemli bir gösterge var: Suç sayısı ve türlerinde değişim. 2021’den 2025’e -son dört yıl ha, çok daha geriye gitmiyorum- suç sayısı 907 binden 1 milyon 800 bine çıkmış yani yüzde 94 artmış. Peki, türlerine bakıyorsunuz; dolandırıcılık yüzde 305 artmış yani normal oranın da 3 katına çıkmış. Uyuşturucu 38 binden 127 bine çıkmış yani yüzde 233 artmış. Banka kredi kartları üzerinden yapılan dolandırıcılık yüzde 146 artmış. İşte, memleketi getirdiğiniz tablo budur. Övüneceksiniz bu tabloyla övünebilirsiniz, yetiyorsa ahlakınız ve yüreğiniz bu tabloyla övünün.

Gelelim bu çiftçiye olan zulmünüze. Geçen sene 13,5 lira olan fiyatı bu sene 16,5 liraya çıkardınız; yüzde 22 artırdınız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, devam edin.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - TÜİK’in enflasyonu yüzde 33, İTO “yüzde 37” diyor, ENAG “yüzde 55” diyor. Ya, TÜİK’iniz yüzde 33 açıklıyorken niye sen buna yüzde 22’yi layık görüyorsun?

E, bir de tarımın enflasyonundan bahsedelim. Geçen sene bu zamanlar 47 lira olan mazot bugün 68 lira; demek ki mazot yüzde 46 artmış. Amonyum sülfat, tonu geçen sene 9.500 iken bu sene 20.500; yüzde 115 artmış. Üre yüzde 95 artmış. Diamonyum fosfat (DAP) yüzde 69 artmış. Ya, ne yapmaya

çalışıyorsunuz? 58 yaşına gelmiş, zaten bırakmak için gün sayan çiftçiyi bir an evvel mi bezdirmeye çalışıyorsunuz?

Türkiye’de üretim alanı, buğday ekim alanı devriiktidarınızda 9,3 milyon hektardan 7,1 milyon hektara düşmüş.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, son dakikayı veriyorum.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - 2 milyon 200 bin hektar alanda çiftçi tarım yapmaktan, buğday ekmekten vazgeçmiş. Bu ne demek biliyor musunuz? Anlayabileceğiniz şekilde söyleyeyim: Ankara’nın yüz ölçümü kadar alanı çiftçi işlemekten vazgeçmiş. İşte, çiftçiye yaptığınız zulmün açık göstergesi budur. “Para yok.” diyorsunuz, öyle mi? 2 trilyon 740 milyar lirayı faiz olarak ödüyorsunuz. Çiftçiye verdiğiniz bütün destek onun yüzde 5’i, yüzde 6’sı kadar; 168 milyar lira.

Ben söyleyeyim size: Hapiste olanlar, soruşturma geçirenler, haksız zulmedilenler, ekonomik olarak ağlayanlar gün sayıyorlar, gün. Gün sayıyorlar, o adaletsizliklerinde sizi boğmak için gün sayıyorlar. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Günaydın.

Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Sayın Muhammet Emin Akbaşoğlu.

Buyurun Sayın Akbaşoğlu.

32.- Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşoğlu’nun, Büyük Birlik Partisi Genel Başkanı Mustafa Destici’nin ağabeyi Halil Nural Destici’nin vefatına, İsrail Hükümetinin sözde bakanının açıklamalarına, dünyada ve bölgede yaşanan kırılmalara, Türkiye’nin verdiği mücadeleye ve terörsüz Türkiye sürecine ilişkin açıklaması

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) - Teşekkür ederim Değerli Başkanım.

Ekranları başında ve çeşitli dijital mecralarda bizleri takip eden aziz milletimizi ve yüce Meclisi hürmetle ve muhabbetle selamlıyorum.

Sözlerimin başında, Büyük Birlik Partisi Genel Başkanı Sayın Mustafa Destici’nin ağabeyi Halil Nural Destici’nin vefatı münasebetiyle Allah’tan rahmet ve mağfiret diliyorum, Destici ailesine başsağlığı diliyorum; mekânı cennet olsun.

Değerli milletvekilleri, bugün dünyanın farklı coğrafyalarında insanlık vicdanını yaralayan gelişmeler ne yazık ki yaşanmaya devam ediyor. Soykırımcı barbar İsrail Hükümetinin sözde bakanının ezan sesini hedef alan hadsiz ve provokatif açıklamalarını yüce Meclisten şiddetle kınadığımızı bildiriyorum.

Millî şairimiz Akif’in mısralarıyla ifade ettiği gibi: “Bu ezanlar ki şehadetleri dinin temeli/Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli!”

Evet, Ezanımuhammedî yalnızca Hak ve hakikatin bir çağrısı değildir. Ezanımuhammedî, insanlığı iki cihan mutluluğuna davet eden kurtarıcı bir medeniyetin sesidir. Ezanımuhammedî, milyarlarca insanın inancının sembolüdür. Ezanımuhammedî, yüzyıllardır semaya yükselen barış, kardeşlik ve merhamet çağrısıdır. İnanç özgürlüğünü dillerinden düşürmeyenlerin söz konusu Müslümanlar olduğunda en temel dinî değerlere dahi tahammül gösterememesi ne yaman bir çelişkidir. Bizler biliyoruz ki ezanı susturmak isteyenler aslında bir milletin hafızasını ve kimliğini ortadan kaldırmak istemektedirler ancak tarih boyunca olduğu gibi bugün de hiçbir güç buna muvaffak olamadığı gibi yine muvaffak olamayacaktır. Hak galip gelecek, batıl mutlaka zail olacaktır. Zalim İsrail kendi zulmünde boğulacak; Filistin, Gazze ve Kudüs mutlaka ama mutlaka özgürleşecektir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; dünyada ve bölgemizde gerek siyasi gerek ekonomik gerekse diplomatik bakımdan çok ciddi kırılmalar yaşanıyor. Coğrafyamızda sınırların yeniden kanla ve

gözyaşıyla çizilmek istendiğini görüyoruz. Gazze'den Lübnan'a, Yemen'den Sudan'a yönümüzü nereye çevirirsek aynı oyunun farklı sahneleriyle karşılaşırız. Türkiye olarak bir yandan bu oyunları bozmaya çalışırken diğer yandan da yirmi üç yıllık kazanımlarımızı güçlendirmenin mücadelesini veriyoruz. Bugün -hamdolsun- diplomaside güçlü bir Türkiye var; savunma sanayisinde destan yazan bir Türkiye var; ekonomide, enerjide, ticarete söz ve etki sahibi bir Türkiye var; bölgesel gerilimlerin tam ortasında güven ve istikrar adası olan bir Türkiye var. Bunların gerisinde ise milletimizin duası ve desteğinin yanı sıra Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın liderliğinde, tecrübeli, dirayetli, vizyoner kadroların Türkiye'de yirmi üç yıldır kesintisiz işbaşında olması var. Bunun kıymetini sınırlarımızın hemen ötesinde her gün bir yenisi patlak veren krizlere baktığımızda hepimiz çok net görebiliyor, anlayabiliyoruz. Birileri kafalarını kuma gömmüş olsalar da dünyayı takip eden her bir vatandaşımız Türkiye'nin hangi kritik eşiklerden geçtiğini çok net görüyor. Şunun bilinmesinde fayda olduğuna inanıyorum: İktidar ve ittifak olarak tarihî değişimlerin yaşandığı bir dönemde tarihî bir mesuliyet üstlendiğimizin gayet idrakindeyiz. Dolayısıyla bizim husumete, öfkeye, kavgaya ve polemiklere ayıracak vaktimiz yok. Bizim tek derdimiz Türkiye'dir, Türkiye Yüzyılı'nın ihyası ve inşasıdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun Sayın Akbaşıoğlu, devam edin.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) - Bizim tek derdimiz vardır, o da Türkiye'dir, Türkiye Yüzyılı'nın inşa ve ihyasıdır. Bakınız, biz, birileriyle laf yarıştırmamız değil emanetini taşıdığımız aziz milletimize daha parlak bir gelecek hazırlamanın yarışı içerisindeyiz; sadece buna odaklanıyor zihnimizi, fikrimizi, gayretimizi sadece buna odaklıyoruz. Geçmişte acı tecrübeler yaşamış bir millet olarak huzur ve istikrarın bizim için ne kadar hayati bir öneme sahip olduğunun hepimiz bilincindeyiz. Milletimize karşı mesuliyet taşıyan herkesten de bu iklime zarar verecek her türlü eylem ve söylemden uzak durmalarını özellikle bekliyoruz. Böylesi hassas bir dönemde Türkiye'nin dikkatini dağıtmaya, milletimizin gönül ahengini bozmaya kimsenin hakkı yoktur.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Bozmayın gönül ahengimizi.

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) - Ülkemizin, başta terörsüz Türkiye sürecimiz olmak üzere 86 milyonu ilgilendiren meselelerde ortak zeminde buluşmaya, mutabakata, güç birliği yapmaya ihtiyacı vardır. Terörsüz Türkiye sürecini her türlü polemikten uzak olarak ele almak, çözüm çabalarına samimiyetle katkıda bulunmak siyaset kurumunun temel görevidir. Biz, iktidar ve ittifak olarak bugüne kadar olduğu gibi bundan sonra da yapıcı olmaya, kucaklayıcı olmaya, birleştirici olmaya özen göstereceğiz; bunu yaparken milletimizin çıkarlarını önceleyecek, Türkiye'nin istikbalini her türlü siyasi mülahazanın üstünde tutmaya devam edeceğiz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; biz siyasi rakiplerimizin zayıflığından değil aziz ve asil milletimizin desteğinden güç alıyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Son dakikayı veriyorum.

Buyurun.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) - Biz siyasi polemikleri değil milletimizin ihtiyaç ve beklentilerini merkeze koyuyoruz. Biz enerjimizi iç kavgalara değil Türkiye'nin geleceğine harcıyoruz çünkü bizim pusulamız millettir, milletimizin huzur, refah, güven ve mutluluğudur. Bizim hedefimiz daha müreffeh, daha güçlü ve büyük, lider ülke Türkiye'dir. Hep birlikte bu anlayışla çalışmaya, üretmeye ve hizmet etmeye devam edeceğiz.

Sözlerime son verirken, AK PARTİ olarak, Cumhuriyet Partisi olarak Türkiye Yüzyılı hedeflerimize ulaşacağımıza olan inancımızı bir kez daha ifade ediyor, Gazi Meclisimizi ve aziz milletimizi hürmetle ve muhabbetle selamlıyorum.

Teşekkür ederim. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Akbaşoğlu.

Gündeme geçiyoruz.

Başkanlığın Genel Kurula sunuşları vardır.

YENİ YOL Partisi Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım.

VII.- ÖNERİLER

A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ

1.- YENİ YOL Grubunun, Muğla Milletvekili Selçuk Özdağ ve 19 milletvekili tarafından, Türkiye'de kamu kurumu niteliğindeki meslek odalarının ve meslek birliklerinin üyelerinden topladığı aidatlar karşılığında hangi somut hizmetleri sunduğunun, yeterli temsil ve koruma sağlayıp sağlamadığının değerlendirilmesi ve seçim, denetim, temsil, şeffaflık, hesap verilebilirlik, yönetim süreleri bakımından ortaya çıkan sorunların belirlenmesi amacıyla 3/6/2026 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan genel görüşme önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 3 Haziran 2026 Çarşamba günkü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

3/6/2026

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 3/6/2026 Çarşamba günü (bugün) toplanamadığından grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Mehmet Emin Ekmen

Mersin

Grup Başkanı

Öneri:

Muğla Milletvekili Selçuk Özdağ ve 19 milletvekili tarafından, Türkiye'de kamu kurumu niteliğindeki meslek odaları ve meslek birliklerinin üyelerinden topladığı aidatlar karşılığında hangi somut hizmetleri sunduğunun, yeterli temsil ve koruma sağlayıp sağlamadığının değerlendirilmesi ve seçim, denetim, temsil, şeffaflık, hesap verilebilirlik, yönetim süreleri bakımından ortaya çıkan sorunların belirlenmesi amacıyla 3/6/2026 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan genel görüşme önergemizin diğer önergelerin önüne alınarak görüşmelerin 3/6/2026 Çarşamba günkü birleşimde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN - Önerinin gerekçesini açıklamak üzere, YENİ YOL Partisi Grubu adına Muğla Milletvekili Sayın Selçuk Özdağ.

Buyurun Sayın Özdağ. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

YENİ YOL GRUBU ADINA SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; grup önerimiz üzerine söz almış bulunuyorum. Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Meslek kuruluşlarına ilişkin düzenlemeler Anayasa'mızın 135'inci maddesinde belirlenmiştir. Meslek odaları ve bunların oluşturduğu konfederasyonların yegâne amacı üreten ve ülkeye katma değer sağlayan meslek mensuplarının ve şirketlerin karşılaştığı sorunlara çözüm bulmak, üyelerinin menfaatini

ve kazancını sürdürülebilir kılmaktır lakin günümüzde bu meslek odalarının yazılı amaçları ile fiili uygulamaları arasında ciddi uçurumlar vardır. Şöyle bir Türkiye tablosuna bakalım: Bugün Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği çatısı altında bulunan 252 oda ve 113 ticaret borsası olmak üzere tam 365 oda ve borsa bulunmaktadır. Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonunun şemsiyesi altında 13 federasyon, 82 birlik, 3 bine yakın oda ve 2 milyona yakın da üye bulunmaktadır. Türkiye Mühendis ve Mimar Odaları Birliğine bağlı mühendis ve mimar sayımız ise 779 bini geçmiştir. Bu rakamlar aileleriyle birlikte düşünüldüğünde Türkiye'nin en az yarısını ilgilendirmektedir. İsimleri ve cisimleri büyük olan bu kurumlar temsil ettikleri ve aidat parası topladıkları milyonlarca üyesine ne ölçüde ekonomik, hukuki ve mesleki fayda sağlamaktadır? Her yıl can acıtacak kadar aidat parası ödeyen meslek mensupları ve şirketler haklı olarak bunu sorgulamaktadır. Bu odalar sadece esnaftan ve meslek mensuplarından para toplamak için mi vardır? Şu ekonomik kriz ortamında esnafımız ve şirketlerimiz vergi baskısı altında ne yapacağını şaşırırken, seslerini iktidarın Maliye Bakanına duyuramazken bu sorunlara çözüm sadedinde bu odalar ve meslek örgütleri elle tutulur hangi çözümler üretmektedir? Esnaf haklı olarak isyan ediyor; vergi borcunu ödeyemediği için taksitlendirme talep ettiği hâlde vergi dairelerinden ret cevabı almaktadır. “Peki, bu şekildeyken, biz can derdine düşmüşken bu odalar aidat toplamaktan başka ne yapıyor?” diye soruyor esnaflar.

Değerli milletvekilleri, bugün esnafımız kira, vergi, SGK primi, kredi faizi ve yüksek POS komisyonları altında ezilmektedir; mühendislerimiz, mimarlarımız işsizlikle, asgari ücrete mahkûm edilmekle boğuşmaktadır; sanayicimiz ve tüccarımız ise finansmana erişememekte, yüksek faiz ve maliyet artışlarıyla âdeta can çekilmektedir. Peki, üyeleri bu krizlerle boğuşurken onların haklarını savunması gereken bu meslek odaları nerededir, ne yapmaktadırlar? Protokol protokol gezen başkanların esnafın sorunlarına ilişkin bir dertleri var mıdır? Üyelerinden kayıt ücreti, yıllık aidat ve sermaye şirketleri ile tüccarlarımız için ticari kârın binde 5’i oranında hesaplanan o meşhur munzam aidat paralarını tıkr tıkr toplamayı biliyorlar. Eğer bir esnaf, bir tüccar krizden dolayı aidatını ödeyemezse ne oluyor, biliyor musunuz? 5174 ve 5362 sayılı Kanunların ilgili maddeleri uyarınca, odalar anında bu üyelerin alacağı belgeleri donduruyor, hizmet vermeyi durduruyor ve yönetim kurulu kararıyla bu borçları ilamlı icraya yani hacze koyuyorlar. Esnaf can derdinde, odalar icra derdinde; el insaf ve el vicdan!

Yüzlerce personel çalıştırıyorlar ama çağrı merkezlerine ulaşamıyor, vatandaşın maillerine dönülüyor. Daha da vahimi, işletmesini kapatan, vergi dairesinden kaydını sildiren bir esnafın oda kaydı otomatik olarak düşmüyor. Sistemleri entegre olmadığı için kapanmış dükkânın sahibine yıllar sonra 10 binlerce lira aidat ve BAĞ-KUR borcu çıkarılıyor. Sistematik bir çark kurulmuş ve bu çark sadece odaların kasasını doldurmak için dönüyor değerli milletvekilleri.

Bu odaların ve meslek birliklerinin en sorunlu yanlarından biri de demokratik yönetim sorunudur. Meselenin bu boyutu tam bir fecaattir. Başkanlık koltuğunda oturan şahıslar o koltuktan bir türlü kalkmak bilmiyorlar. Otuz yıl, otuz beş yıl, otuz sekiz yıldır bu odaların başkanlığını yapan oda başkanları, federasyon başkanları ve konfederasyon başkanları var. Babalarının şirketi olsa bu kadar başkanlık yapamazlar. Maalesef, seçim ve denetim konusunda demokratik ve şeffaflıktan uzak şekilde, âdeta saltanatvari bir sistem oluşturulmuş durumdadır.

Değerli milletvekilleri, bugün Türkiye’deki meslek üst kuruluşlarına baktığımızda demokratik temsilde adaletin, rekabetin ve çoğulculuğun esamesi bile okunmuyor. Sayın Bendeve Palandöken’in kendisi tam otuz yıldır TESK yönetiminde; Sayın Rifat Hisarcıklıoğlu 2001 yılından bugüne TOBB Başkanı, tam yirmi beş yıl olmuş -aynı şekilde olan onlarca başkan var- ve aynı zamanda TEPAV Başkanlığını yapıyor, üniversite mütevelli heyet başkanlığı yapıyor, uluslararası konseyler derken birçok farklı şapkayı da aynı

anda takmayı çok mahir bir şekilde biliyor. Bir koltukta çeyrek asır oturulur mu değerli arkadaşlar; yirmi beş-otuz yıl boyunca hiçbir yeni bir vizyon, yeni bir lider, yeni bir sonuç çıkmaz mı bu devasa camianın içerisinde?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Devam edin, buyurun.

SELÇUK ÖZDAĞ (Devamla) - Değerli milletvekilleri, Meclisimizin değerli mensupları; bizler milletin vekilleri olarak milyonlarca esnafımızı, tüccarımızı ve mühendisimizi bu oligarşik yapının, tahsildar zihniyetin insafına terk edemeyiz. Bu kuruluşlar koltuklarına yapışan yöneticilerin şahsi ikbal kapıları değil ter döken esnafın, üreten sanayicinin, emek veren mimarın ve mühendisin yuvası olmalıdır.

Peki, ne yapılmalıdır? Bakın, daha önce bir kanun çıkmıştı. Bu kanun “2 dönem yaptıktan sonra 2 dönem bekler, ardından da tekrar seçilebilmek için de yarışa girer.” demişti. Anayasa Mahkemesi bozduktan sonra da burada bir düzenleme yapılmadı, derhâl bu düzenlemenin yapılması lazımdır. Bir: Kanuna ihtiyacımız vardır. İki: Vergi dairesine kaydını yapıp kapatan bir vatandaşın oda kaydı hiçbir ek işlem gerektirmeden e-devlet üzerinden otomatik olarak düşürülmelidir. İnsanların yıllar sonra haksız aidat ücretleriyle ve BAĞ-KUR borçlarıyla boğuşmasına son verilmelidir.

Değerli milletvekilleri, meslek örgütlerini o koltuklara çeyrek asırdır yapışanların değil gerçek sahiplerinin yani ter döken esnafın, üreten sanayicinin, emek veren mühendisin hizmetine sunmak için bu genel görüşme önergemize “evet” oyu vermenizi talep ediyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum. (YENİ YOL, CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Özdağ.

İYİ Parti Grubu adına İstanbul Milletvekili Sayın Burak Akburak.

Buyurun Sayın Akburak. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA BURAK AKBURAK (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

YENİ YOL Grubunun önerisi üzerine söz aldım, kendilerine bu öneri için teşekkür ediyorum.

İYİ Partimizin 2020 yılında STK’lerden Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı olduğum dönemde sivil toplumun demokratik gelişim belgesini açıklamıştık. Bu belgede özellikle odaların ve meslek kuruluşlarının nasıl yapılması gerektiğiyle ilgili partimizin görüşlerini tüm kamuoyuyla paylaşmıştık.

Evet, bugün çok önemli bir konu bu konu. Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğine bağlı yüzlerce oda var, Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonunda -TESK- binlerce oda ve milyonlarca üye var, Türkiye Mali Müşavirler Odasının binlerce üyesi var, işçi sendikalarının binlerce üyesi var ve bu kuruluşlar bu üyelere her ay, her yıl aidatlar topluyor, çeşitli konular altında ücretler alıyor ve kamu adına önemli yetkilerde bulunuyorlar.

Bugün burada asıl konu bu kuruluşların ne kadar üye sahibi olduğu değil onlar kendi üyeleri için neler yapmışlar? Covid gibi çok önemli bir afet atlattık, esnaf inim inim inerken Esnaf Odaları Birliği ne yaptı; destek mi verdi, üyelere bir çek mi gönderdi, ne yaptı? Hiçbir şey yapmadı. İşçi sendikaları fabrikalar kapanırken, işçiler inim inim inerken ne yaptı? Hiçbir şey yapmadı. Sanayici zor durumdayken, dükkanını açamazken, işçinin maaşını ödeyemezken Odalar ve Borsa Birliği ne yaptı? Hiçbir şey yapmadı.

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - Telefonlarımıza çıkmadılar.

BURAK AKBURAK (Devamla) - Bugün bu odaların, bu sendikaların başındaki insanlar gitmek bilmiyorlar. Bakın, size bir örnek vereyim: Bursa’da -Bursa Milletvekilimiz burada mı bilmiyorum- Bursa Lokantacılar Odası Başkanı Arif Tak elli beş sene Oda Başkanlığı yaptı ya, elli beş sene; galiba, 2026 yılında bildiğim kadarıyla kaybetti. Bir sendika başkanıyla görüştüm, işçi sendikası başkanı; oğlunu şube

başkanı yapmış, kendisinden sonra saltanatı devam etsin diye oğlunu oraya hazırlıyor. Böyle sendika olur mu? Bu kuruluşlar ne olacak, ne kadar devam edecek? Bu saltanatlar son bulmalı ve yirmi beş yıl, otuz yıl, elli yıl başkanlık hükümdarlığı bitmeli.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BURAK AKBURAK (Devamla) - Başkanım...

BAŞKAN - Buyurun, devam edin.

BURAK AKBURAK (Devamla) - Şimdi, tabii, üyeler soruyor haklı olarak: “Biz ne zaman bu verdiğimiz üyelik aidatlarının hakkını alacağız?” Bu yapı devam ettiği sürece, bu saltanat devam ettiği sürece bu üyeler, maalesef ne işçi sendikalarının üyeleri ne esnaf odalarının üyeleri ne de borsalar birliğinin üyeleri buradan hizmet alamayacaklar. Kimse bu sorulardan rahatsız olmamalı, şeffaf bir şekilde bu kurumlar hem ülkemize hem de insanlarına hizmet etmeli.

Bu düşüncelerle, meslek kuruluşlarının üyelerine sağladığı katkıların, topladığı kaynakların kullanımının, temsil kabiliyetinin ve yönetim anlayışının bütün yönleriyle araştırılmasını amaçlayan YENİ YOL Grubunun bu önerisini desteklediğimizi belirtmek istiyorum.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Teşekkür ederim. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Akburak.

Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına Bitlis Milletvekili Sayın Hüseyin Olan.

Buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA HÜSEYİN OLAN (Bitlis) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; meslek odaları esnafın, sanayicinin, mühendisin, mimarın, avukatın, eczacının ve diğer meslek odalarının yaşadıkları sorunları görünür kılmak, çözüm önerileri geliştirmek ve gerekli politikaların oluşumuna katkı sunmak amacıyla varlık gösterirler ancak bugün geldiğimiz noktada ne yazık ki bu kurumların önemli bir bölümünün asli işlevlerinden uzaklaştığını görmekteyiz. Bu, daha çok siyasi iktidarın yıllardır sürdürdüğü baskıcı politikalarından kaynaklanmaktadır. Özellikle kamu yararını önceleyen, bilimsel ve toplumsal sorumlulukla hareket eden meslek örgütleri sürekli müdahale ve baskıyla karşı karşıya kalmaktadırlar. Yine, bazı odalar zaman içerisinde üyelerinin ortak çıkarlarını savunan kurumlar olmaktan uzaklaşarak dar bir yönetici grubunun kontrol ettiği yapılara dönüşmektedirler. Bugün meslek odasında başkanlık görevleri için herhangi bir dönem sınırı bulunmamaktadır. Sonuçta odalar aynı kişi veya kişiler tarafından on yıllarca sözüm ona yönetilmektedirler. Nasıl ki ülkenin en üst makamları için dönem sınırları tartışılıyorsa meslek odalarında da yönetimde dönem sınırı getirilmelidir. Bir kişi aynı anda birkaç oda başkanlığı görevi de yürütmemelidir çünkü uzun süre değişmeyen her yapı iktidarlaşır.

Sorunun bir diğer boyutu ise ücret sorunudur. Bugün bazı oda, birlik ve konfederasyon yöneticilerine ödenen ücretler toplum vicdanını rahatsız edecek boyutlara ulaşmıştır. Üye sayısına göre 150 bin lirayı aşan, birlik ve konfederasyon düzeyinde ise 300 bin liraya kadar çıkan ödemeler söz konusudur. Aynı dönemde esnaf borç yükü altında ayakta kalmaya çalışırken, genç mühendisler iş bulamazken, birçok avukat ve mimar mesleğini sürdürebilmek için büyük zorluklar yaşarken bu tabloyu izah etmek mümkün değildir. Meslek odaları bir kazanç ve konfor alanı olmamalıdır. Bu görevlere talip olanlar yüksek maaşlar için değil mesleklerine ve topluma hizmet etmek için talip olmalıydılar. Eğer bir ücret ödenecekse dahi bu ücretler makul ve sınırlı düzeyde tutulmalı, yöneticilik makamları ekonomik ayrıcalık üretmenin aracı olmaktan çıkarılmalıdır.

Burada çok önemli bir ayrımı yapmak zorundayız; meslek odalarının demokratikleşmesini savunmak ile onları siyasi iktidarların denetimi altına sokmak aynı şey değildir. Her türlü vesayet anlayışına karşı

olduğumuz gibi meslek örgütleri üzerindeki siyasi baskılara da karşıyız. Özellikle TMMOB, TTB, TEB, baro gibi birlikler ve bağlı odalar yıllardır iktidarların hedefi hâline getirilmektedir; bilimsel gerçekleri dile getirdikleri, barışı, ekolojii, insan haklarını, hukuku savundukları, kamu yararını önceledikleri için baskıyla karşı karşıya kalmışlardır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

HÜSEYİN OLAN (Devamla) - Meslek odalarının görevi iktidar politikalarını onaylamak değildir; asli görevleri kendi üyelerini ve bir bütünen toplumun sorunlarını iktidarlara yansıtmak ve çözüm üretilmesi adına öneriler sunmaktır. Ancak iktidar, kendi politikalarına uymayan tüm seslere kulaklarını kapatmakta, toplumsal sorunların görünür olmasını engellemek adına bu meslek odalarını hedef almakta ve baskı uygulamaktadır. Demokratik toplumlarda meslek örgütlerinin iktidarların toplumla bağ kurmasında önemli bir iletişim ağı olduğunu unutmamalıyız diyerek Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Kaya, buyurun.

VI.- AÇIKLAMALAR (Devam)

33.- *Antalya Milletvekili Aykut Kaya'nın, bugünkü Kumluca Merkez Toptancı Hal fiyatlarına ilişkin açıklaması*

AYKUT KAYA (Antalya) - Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

Bugünkü Kumluca Merkez Toptancı Hali fiyatları; çarliston biber 10 lira, domates 25 lira, salatalık 5 lira, patlıcan 12 lira, kabak 10 lira. Üstelik çiftçimiz bu tabela fiyatlarının da altında satıyor yani tamamı zarar. Çoğu sebze bugün bir ekmek parası etmiyor. Marketlerde ise aynı ürünler 5-6 kat daha fazla fiyata satılıyor. Ne üretici memnun ne tüketici memnun. Gübre, mazot, fide, ilaç, işçilik maliyeti almış başını gitmiş, çiftçimiz işin içinden çıkamıyor. Çiftçimiz sadece makul para kazanmak istiyor, ürününe pazar istiyor. Ayrıca, enflasyon rakamları açıklanacağı zaman bakıyoruz ki sebze fiyatları düşüyor. Artık yaş sebze ve meyve enflasyon hesabına katılmamalıdır. Buradan uyarıyorum: Gerekli önlemler alınmaz ise Türk çiftçimizi kaybedeceğiz. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Dindar...

34.- *Van Milletvekili Mahmut Dindar'ın, Van'daki ulaşım sorunlarına ilişkin açıklaması*

MAHMUT DİNDAR (Van) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Van'da yaz geldi ve var olan ulaşım çilesi yine ağırlaşacak. Hava yolunda uçak seferleri yetersiz ve çok pahalı, halkımız resmen ayrımcılığa maruz kalıyor. Büyükşehir belediyesi olan Van'da raylı sistem, hızlı tren, metrobüs, tramvay coğrafyamıza uğramış değil. Ulaştırma Bakanlığı kalkınma masallarını başka yerler için anlatıyor, bir gün de Van'a gelsin. On yedi yıldır çevre yolu yapıyorlar, bir taraf bitmeden diğer taraf çöküyor ve bir türlü bitmiyor. Halkın arazilerini kamulaştırmadan kullandılar, iş daha da çetrefilli oldu. Van'da 18'inci madde mağdurları sorunlarına çözüm bekliyor. Ulaşım sorunu çözüm beklerken Van'da on yıldır kayyım, büyükşehir belediyesini gasbetmiş ve bir çete gibi çalmaktadır. Çözüm, kayyımın defedilmesi ve halk iradesiyle bir ulaşım planlaması yapılmasıdır.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Sayın Adıgüzel...

35.- *Ordu Milletvekili Mustafa Adıgüzel'in, fındık üreticilerine ilişkin açıklaması*

MUSTAFA ADIGÜZEL (Ordu) - Fındık sezonu yaklaşırken üreticiler endişeyle bekliyor. Geçen sezon yaşananlar birçok fındık üreticisini fındık üretiminden vazgeçirdi. Tarihin en düşük üretimi olan sezonda fiyat 380 liraya çıkmışken bir ahlaksız operasyonla fiyat 200 TL'nin altına düşürülmüştür. Yeni

sezon öncesi hâlen üreticinin elinde fındık bulunmakta ve gelecek sezon bahçe hazırlığı, işçi ve diğer giderler için üreticinin paraya ihtiyacı vardır; sadece ot temizliği için, tırpan ücreti için ürününün yarısını satmak zorunda kalmaktadır. Bu nedenle, üreticiyi motive etmek, nakit ihtiyacını karşılamak için üreticinin elinde olan fındığı TMO'nun en az 300 lira üzerinden bir fiyatla alım yapmasında zaruret vardır.

Bu kadar ulusal ve uluslararası oyuncunun arasında üreticiyi korumak ve fiyat istikrarını ülkemiz faydasına sağlamak devletin anayasal görevidir. Hükûmeti ve TMO'yu göreve çağırıyorum.

BAŞKAN - Sayın Öztürk...

36.- Bursa Milletvekili Hasan Öztürk'ün, Ahıska Türklerine ilişkin açıklaması

HASAN ÖZTÜRK (Bursa) - Türklerin Balkanlarda, Kafkaslarda, Misakımillî sınırları dışında kalan, kaybedilen vatanda 19'uncu ve 20'nci yüzyıllarda maruz kaldığı "ölüm ve sürgün" insanlık tarihinin en kara günlerinin, görmezden gelinen insanlık suçlarının ve gizlenmek istenen tarihî gerçeklerin adıdır.

Ahıska Türkleri 1944'te ana yurtlarından ölüm ve sürgünle koparıldılar, Özbekistan Fergana'da hayata tutundular ancak Mayıs 1989'da yeniden şiddetin, ölümün ve zorunlu göçün hedefi oldular. Fergana'da yaşananlar Türk olmanın bedelinin aynı yüzyıl içinde ikinci kez sürgüne ve ölüme mahkûm edilerek ödenmesinin en trajik örneklerinden biridir.

Ahıska Türklerinin acısını paylaşıyor, hayatını kaybeden tüm soydaşlarımızı saygı ve rahmetle anıyorum. Bilge insan Aliya İzzetbegoviç'in dediği gibi: "Unutulan soykırım tekrarlanır." Unutmadık, unutmayacağız, unutturmayacağız.

BAŞKAN - Sayın Coşar...

37.- Antalya Milletvekili Aliye Coşar'ın, yeni Manavgat Devlet Hastanesi inşaatına ilişkin açıklaması

ALİYE COŞAR (Antalya) - Yaz aylarında nüfusu milyonları aşan Manavgat'ımızda halkın sağlık hakkı iktidarınızın beceriksizliği yüzünden maalesef yıllardır bir yılan hikâyesine dönüştürülmüş durumda.

2023 yılında temeli atılan ve -Sağlık Bakanlığına verdiğimiz 2 soru önergesine verilen cevapların birinde 2025 yılına kadar, diğerinde ise 2025 yılı sonuna kadar tamamlanacağı belirtilmişti- normal şartlarda çoktan bitirilmesi gereken yeni Manavgat Devlet Hastanesi inşaatı temelinden çıkamamış, ne yazık ki durma noktasına gelmiştir. Yeni Manavgat Devlet Hastanesinin inşaatı neden ilerlememektedir? "Milletin parasını bataklığa gömmeyin." diye sizleri defalarca uyardık. Manavgat halkı iktidarın hatasını sağlığıyla ödemek zorunda kalıyor. Hastane ne zaman bitecek, kamuoyu açıklama bekliyor.

BAŞKAN - Sayın Öztürkmen...

38.- Gaziantep Milletvekili Hasan Öztürkmen'in, Gaziantep'teki çocuk yaşta evliliklere ilişkin açıklaması

HASAN ÖZTÜRKMEN (Gaziantep) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Gaziantep, TÜİK'in 2024 verilerine göre çocuk yaşta evliliklerde Türkiye'nin ilk sırasında yer aldı. Kentte 979 çocuk gelin vakası kayıtlara geçerken özellikle 16-17 yaş grubundaki evliliklerin çoğunluğu dikkat çekiyor. Evlilik yaşı istisnasız 18 olarak belirlenmelidir. Aile izni ve mahkeme kararı gibi istisnai uygulamalar kaldırılmalıdır. Aileler yasal yaptırımlardan kaçınmak için çocukları hastanelere başka kimliklerle götürüyor, böylece çocuk yaştaki gebelikler sistemde görünmez hâle getiriliyor. Kız çocuklarının küçük yaşta evlendirilmesi asla bir gelenek değildir, bunun adı cinsel istismardır. Çocuk evliliklerine aracılık edenler için caydırıcı yaptırımlar uygulanmalıdır. Medeni Kanun istisnasız uygulanmalıdır. Gaziantep, çocuk evlilikleriyle değil kahramanlığıyla, kültürüyle, doğal ve tarihî güzellikleriyle anılmalıdır.

VII.- ÖNERİLER (Devam)*A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ (Devam)*

1.- *YENİ YOL* Grubunun, Muğla Milletvekili Selçuk Özdağ ve 19 milletvekili tarafından, Türkiye’de kamu kurumu niteliğindeki meslek odalarının ve meslek birliklerinin üyelerinden topladığı aidatlar karşılığında hangi somut hizmetleri sunduğunun, yeterli temsil ve koruma sağlayıp sağlamadığının değerlendirilmesi ve seçim, denetim, temsil, şeffaflık, hesap verilebilirlik, yönetim süreleri bakımından ortaya çıkan sorunların belirlenmesi amacıyla 3/6/2026 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan genel görüşme önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 3 Haziran 2026 Çarşamba günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi (Devam)

BAŞKAN - Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Burdur Milletvekili Sayın İzzet Akbulut.

Buyurun Sayın Akbulut. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA İZZET AKBULUT (Burdur) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; öncelikle Genel Kurulumuzu saygıyla selamlıyorum.

Evet, Selçuk Başkanın da söylediği gibi, bazı oda başkanlarımız odaların üyelerinden aidatları topluyorlar ama üyelerin en zor zamanlarında ya da mesleklerinin en zor zamanlarında ne yazık ki kendilerini göremiyoruz. Tabii, işini düzgün yapan, mesleğinin gelişimine katkı koymaya çalışan, üyelerinin sorunları karşısında dilini yutmuş rolü yapmayan oda başkanlarımıza da buradan haklarını yine teslim edelim. Örneğin, dün Toprak Mahsulleri Ofisi buğdayda fiyat açıklıyor, ton başına 16.500 TL; arpada fiyat açıklıyor, 12.500 TL. Yani maliyetlerinin çok altında fiyat açıklıyorken bu duruma sessiz kalan ziraat oda başkanlarına tabii ki biz de buradan ses çıkarmak zorundayız. Böyle günde ses çıkarmayacaksa orada başkanlık yapıyorum diye oturmanın da hiçbir anlamı yok. (CHP sıralarından alkışlar)

Esnaf odaları... Ya, esnaflarımız zulüm görüyorken, vergi politikaları altında eziliyorken, BAĞ-KUR primlerini ödemekte zorlanıyorken, 9000 gün prim günü emeklilikte 7200’e düşecek diye bekliyorken sen o “Yaprak Dökümü”ndeki “Aman, ağzımızın tadı kaçmasın Ali Rıza Bey!” diye bir kenarda sessiz sessiz otursan senin orada oda başkanlığı yapmanın hiçbir anlamı yok. (CHP sıralarından alkışlar) Oda başkanlıkları sadece üye aidatlarını toplamakla yapılmıyor. Sizin hem mesleği geliştirme de hem o üyelerin sorunlarında muhakkak ve muhakkak iktidarın özellikle karşısına geçip muhakkak üyelerin haklarını savunmanız gerekiyor.

Bakın, sanayi ve ticaret odası başkanlarımız var; illerinde şirketlerini geliştirmek isteyen, onların önünü açabilen, teşviklerden yararlanılmasında öncülük eden sanayi ve ticaret odası başkanlarımıza hiçbir sözümüz yok ama bu konuda “Aman, Hükümet bunları duyarsa bu eleştirilerimiz karşısında bizleri oturduğumuz koltuktan alır.” diye düşünüyorsa bu oda başkanlarıyla ilgili de Selçuk Başkanın eleştirilerine katılmamanın imkânı yok.

Şehrim Burdur’da Bucak ilçemiz var, Bucak Esnaf ve Sanatkarlar Odası Başkanımız var, genç bir kardeşim, geçenlerde ziyaretimize geldi Meclise. Plan yapmış kendince ve Bakanlıktan yardım bekliyor, Ticaret Bakanlığından, diyor ki Başkanımız: “Bucak Esnaf ve Sanatkarlar Odası olarak bir hizmet ve gelişim projesi hazırladım. Orada üyelerimize mesleki eğitim programları vermek istiyoruz. Usta-çırak modernizasyonunu geliştirmek istiyoruz.”

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, devam edin.

İZZET AKBULUT (Devamla) - “Dijital ve e-ticaret eğitimleri verelim üyelerimize. Girişimcilik destekleriyle alakalı burada, bu merkezde bazı programlar geliştireceğiz. Rekabet gücü hizmetleriyle alakalı bazı hizmetlerimiz olacak.” diyor. Yani mesleki beceri gelişimine katkı sunmak istiyor, dijital

dönüşüme katkı sunmak istiyor, girişimcilik ve inovasyona katkı sunmak istiyor, kadın ve genç istihdamını artırmak istiyor. İşte, ben de buradan, Türkiye Büyük Millet Meclisinden Hüseyin Mücahit Tuğrul Tuğcu Başkanımızı kutluyorum.

Oda başkanlarımız böyle olmalı, oda başkanlarımız mesleklerine ve üyelerine katkı sunmalı diyor, tüm Genel Kurulumuzu saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Burdur Milletvekili Sayın Mustafa Oğuz.

Buyurun Sayın Oğuz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA MUSTAFA OĞUZ (Burdur) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; YENİ YOL Grubu tarafından verilen meslek kuruluşları, oda ve birliklerin işleyişine ilişkin genel görüşme açılması önergesi üzerine AK PARTİ Grubumuz adına söz almış bulunuyorum. Yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, önerenin gerekçesinde meslek kuruluşlarının temsil kabiliyeti, şeffaflık, hesap verebilirlik ve üyelerine sundukları hizmetler konusunda çeşitli değerlendirmeler yapılmaktadır. Elbette demokratik toplumlarda her kurumun daha iyi işlemesi yönünde eleştiriler kıymetlidir. Her şeyden önce şunu ifade etmek gerekir ki meslek kuruluşları, odalar ve birlikler kendi özel mevzuatları çerçevesinde faaliyet gösteren, seçimlerini kendi üyelerinin iradesiyle gerçekleştiren idari ve mali denetime tabi kurumlardır. Mevzuatlarında ihtiyaç duyulan değişiklikler ise ilgili komisyonlarımız ve Genel Kurulumuz tarafından her zaman değerlendirilmektedir.

Muhalefetin bugün burada dile getirdiği bazı eleştirileri dikkatle dinledik ancak meseleleri değerlendirirken Türkiye'nin son yirmi üç yılda katettiği mesafeyi de görmezden gelemeyiz. Bugün sanayicimiz üretmeye devam ediyorsa, esnafımız ayakta kalabiliyorsa, ihracatçımız dünya pazarlarında rekabet gücünü artırabiliyorsa bunun arkasında güçlü bir siyasi irade, istikrarlı bir yönetim anlayışı ve AK PARTİ hükümetlerimizin ortaya koyduğu reformlar bulunmaktadır. AK PARTİ iktidarları döneminde sivil toplum kuruluşlarının ve meslek kuruluşlarının kurumsal kapasitelerini güçlendirmek için çok önemli adımlar atılmıştır. 5253 sayılı Dernekler Kanunu'yla dernek kurma süreçleri kolaylaştırılmış, bürokratik engeller azaltılmış, izin esasından bildirim esasına geçilmiş ve kamu yönetiminin yaklaşımı rehberlik odaklı bir yapıya dönüştürülmüştür. Aynı şekilde, yine, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğinden TESK'e, TÜRMOB'tan diğer meslek kuruluşlarına kadar birçok kurumun dijital dönüşüm süreçleri desteklenmiş, e-devlet entegrasyonları yaygınlaştırılmış, üyelerine daha hızlı ve etkin hizmet sunmalarının önü açılmıştır.

Değerli milletvekilleri, muhalefet sürekli sorunlardan bahsediyor. Bugün konuşmacıları dinlediğimiz kadarıyla aslında dile getirilmek istenen acaba oda ve birliklerin özellikle iktidara karşı ayaklanmasını istemek midir? Ancak çözüm üreten kim, yatırımı artıran kim, organize sanayi bölgelerini büyüten kim, esnafa destek veren kim; pandemide, depremde, ekonomik saldırılar karşısında vatandaşın yanında duran kim? Bunun cevabı milletimizin de çok iyi bildiği üzere AK PARTİ'dir, Cumhur İttifakı'dır. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Bugün Türkiye tüm küresel krizlere rağmen; salgına, savaşlara ve doğal afetlere de rağmen üretimden, yatırımdan, istihdamdan vazgeçmemiştir. İhracatta tarihî rekorlar kırılmış, ekonominin çarkları dönmeye devam etmiştir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, devam edin.

MUSTAFA OĞUZ (Devamla) - Bu başarıda meslek kuruluşlarımızın, odalarımızın ve birliklerimizin de önemli katkıları bulunmaktadır. Dolayısıyla bu kurumlarımızı toptancı bir anlayışla tartışma konusu yapmak yerine mevcut mekanizmalar içerisinde eksikliklerini gidermek ve daha ileriye taşımak hepimizin

ortak sorumluluğudur. Bu nedenlerle söz konusu önerenin genel görüşme açılması gerektiren bir zorunluluk oluşturmadığını düşünüyor, genel görüşme açılması önerisine katılmadığımızı ifade ediyor, yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - Sayın Başkanım...

MEHMET EMİN EKMEK (Mersin) - Sayın Başkanım, Başkanım... Oylamadan önce...

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - Özür dilerim, ister söz hakkı verin efendim, isterseniz...

BAŞKAN - Tabii, tabii, söz veriyorum.

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - Teşekkürler.

BAŞKAN - Buyurun.

VI.- AÇIKLAMALAR (Devam)

39.- *Muğla Milletvekili Selçuk Özdağ'ın, Burdur Milletvekili Mustafa Oğuz'un YENİ YOL grup önerisi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması*

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - Şimdi konuşmacıyı dikkatli olarak dinledik. Konuşmacı şu cümleyi kullandı, talihsiz bir cümleydi, “Acaba muhalefet bu tür konuları konuşurken esnafımızı veyahut da bu sivil toplum kuruluşlarına üye olanları yani sokağa mı davet etmek istiyor?” dedi.

MEHMET EMİN EKMEK (Mersin) - Ayaklanma...

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - “Ayaklanma” kelimesini kullandı. Bu doğru bir ifade değil. Neden değil? Çünkü siz de daha önce bu odalarla ilgili bir problem olduğunu gördünüz ve bir yasa değişikliği verdiniz ve bu yasa değişikliği burada kabul edildi, Anayasa Mahkemesi bunu reddetti. Siz bu yasa değişikliğini yaparken halkı ayaklanmaya mı davet ettiniz, siz üyeleri ayaklanmaya mı davet ettiniz? O zaman, siz “hayır” diyorsanız ben de “hayır” diyorum. O nedenle, burada ciddi bir problem var; dönem sınırının geri getirilmesini, veri entegrasyonunu, haksız borçların bitirilmesini ve adil aidat sisteminde şeffaflığı bekliyoruz ve aynı zamanda bu odaların uzun bir süre burada çalışmalarının doğru olmadığını, şeffaf bir şekilde de denetlenmediklerini söyledik.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - O nedenle sözünüzü geri almanızı talep ediyorum.

Takdir sizindir.

Teşekkür ediyorum.

VII.- ÖNERİLER (Devam)

A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ (Devam)

1.- *YENİ YOL Grubunun, Muğla Milletvekili Selçuk Özdağ ve 19 milletvekili tarafından, Türkiye’de kamu kurumu niteliğindeki meslek odalarının ve meslek birliklerinin üyelerinden topladığı aidatlar karşılığında hangi somut hizmetleri sunduğunun, yeterli temsil ve koruma sağlayıp sağlamadığının değerlendirilmesi ve seçim, denetim, temsil, şeffaflık, hesap verilebilirlik, yönetim süreleri bakımından ortaya çıkan sorunların belirlenmesi amacıyla 3/6/2026 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan genel görüşme önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 3 Haziran 2026 Çarşamba günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi (Devam)*

BAŞKAN - Öneriyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

İYİ Parti Grubunun İç Tüzük’ün 19’uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım.

2.- İYİ Parti Grubunun, Grup Başkan Vekili Balıkesir Milletvekili Turhan Çömez tarafından, 2018 yılında yürürlüğe giren Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin kamu yönetimi, hukuk devleti, yargı bağımsızlığı, yasama faaliyetleri, torba kanun uygulamaları, Anayasa Mahkemesi kararlarının uygulanma biçimi, ekonomi politikaları, bütçe dengesi, tarım, nüfus yapısı, sosyal refah ve vatandaşların temel yaşam koşulları üzerindeki etkilerinin bütün yönleriyle araştırılması, sistemin vaatleri ile gerçekleşen sonuçlar arasındaki büyük farkın ortaya konulması ve bu pratiğin devlete, Meclise, hukuka, millete ve ekonomiye maliyetinin tespit edilmesi ve 2/6/2026 tarihinde Türkiye'nin yeniden, denetlenebilir, öngörülebilir hukuk devleti esaslarına dayalı bir yönetime kavuşması için alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 3 Haziran 2026 Çarşamba günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi 3/6/2026

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu, 3/6/2026 Çarşamba günü (bugün) toplanamadığından grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Turhan Çömez
Balıkesir
Grup Başkan Vekili

Öneri:

Balıkesir Milletvekili, Grup Başkan Vekili Turhan Çömez tarafından, 2018 yılında yürürlüğe giren Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin kamu yönetimi, hukuk devleti, yargı bağımsızlığı, yasama faaliyetleri, torba kanun uygulamaları, Anayasa Mahkemesi kararlarının uygulanma biçimi, ekonomi politikaları, bütçe dengesi, tarım, nüfus yapısı, sosyal refah ve vatandaşların temel yaşam koşulları üzerindeki etkilerinin bütün yönleriyle araştırılması, sistemin vaatleri ile gerçekleşen sonuçlar arasındaki büyük farkın ortaya konulması ve bu pratiğin devlete, Meclise, hukuka, millete ve ekonomiye maliyetinin tespit edilmesi ve Türkiye'nin yeniden denetlenebilir, öngörülebilir hukuk devleti esaslarına dayalı bir yönetime kavuşması için alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla 2/6/2026 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan araştırma önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak görüşmelerin 3/6/2026 Çarşamba günü birleşimde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN - Önerinin gerekçesini açıklamak üzere, İYİ Parti Grubu adına İzmir Milletvekili Sayın Hüsmen Kırkpınar.

Buyurun Sayın Kırkpınar. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA HÜSMEN KIRKPINAR (İzmir) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; İYİ Parti Grubumuzun vermiş olduğu önerinin gerekçesini açıklamak üzere söz almış bulunmaktayım. Yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Sekiz yıl önce “Siz bu kardeşinize yetkiyi verin, gerisini seyredin.” denilerek girilen yolun vadesi dolmuştur. Gelin, övündüğünüz sistemin gerçek bilançosuyla yüzleşelim: Bugün açlık sınırı 35 bin liraya, yoksulluk sınırı 114 bin 500 liraya ulaştı. 28 bin liralık asgari ücret henüz işçinin cebine girmeden açlık sınırının altında can vermiştir. Kâğıt üzerinde maaşları 17,5 kat artırmakla övünüp hamaset yapanlar, alım gücü mum gibi erirken yönetim zafiyetlerini gizlemeye çalışıyor. 2018 yılında 1 lira olan ekmek, bugün 17,5 lira; kilosu 40 lira olan kıyma, bugün 900 lira; orada durup düşünmek gerekir aslında bu rakamlardan sonra.

Çöküşün kökü tarladadır. Mazot 67 lirayı aşmış, üre gübresi 20'ye katlanmıştır. Üreticiyi toprağına küstürdünüz, çareyi dışarıda arayıp 2025'te 739 bin baş canlı hayvan ithal ederek cumhuriyet tarihinin en büyük ithalat rekoruna imza attınız. 5 liradan 46 liraya koşarken dolar, parası pul olan bir ülkenin, üzülerek söyleyeyim, itibarı da azalır.

Sistemin en büyük darbesini emeklilerimiz yedi. 2018’de 20 bin liraya 50 kilonun üzerinde kıyma alabilen emekli bugün ancak 23 kilo alabiliyor. Barınma hakkı artık lüks bir imtiyaz. Büyükşehirlerde kira artık geçimin en büyük kâbusudur. Doğal gazın metreküpü 1 liradan 25 liraya dayanmış, esnaf girdi maliyetlerinin altında ezilmiştir. Bugün UYAP koridorunda 25 milyonu aşkın açık icra dosyası varken mevcut kapasitesi 318 bin olan cezaevlerinde insan sayısı 414 bine ulaşmıştır. Vatandaşın toplam kredi ve kart borcunun 6,3 trilyon liraya yükselmesi toplumsal buhranın habercisidir. 2017’de sosyal yardım alan hane sayısı 3,2 milyon iken 2025’te bu sayı 4 milyon sınırını aşmıştır. Devlet bütçesinden bir yılda yapılan sosyal yardım ödemesi 587 milyar liradır. Soruyorum: Sosyal yardım alan hane sayısının artması övünülecek başarı mıdır yoksa derinleşen sefaletin tescili mi?

Bu yarısızlık hissi toplumun geleceğe olan inancını sarsıyor. 2018’de 1 milyonu geçen doğum sayısı 2025’te 895 bine geriledi, doğurganlık hızı 1,42’ye düştü; genç işsizliği yüzde 15,3’e demir atmışken geniş tanımlı işsiz sayısı 13 milyonu aştı, evlenmeler 552 bine gerilerken boşanmalar 193 bine çıktı. Gençler bu ülkeden gitmenin yollarını arıyor. 2018’den beri en az 2.933 kadının katledildiği bu vahim tablo toplumsal çözülmenin en ağır bedelidir.

Değerli milletvekilleri, iktidarca alınan yanlış kararların faturası bu aziz millete yüklenmiştir. 2018 yılında bu ülkenin faiz gideri 74 milyar liraydı, icat ettiğiniz bu sistemle bu rakam 2025’te 2 trilyona ulaşmıştır, 2026’da ise 2,7 trilyon liraya tırmanmıştır. Getirdiğiniz bu düzenle Meclisi yürütmenin kararlarını şeklen tasdik eden bir onay mercisine çevirdiniz ama unuttuğunuz bir şey var: Bu Meclis, saray idaresinin mührü değil milletin ta kendisidir. Bakınız, Meclisi etkisizleştirirken Anayasa’yı baypas eden ve yürütmenin her alana müdahale ettiği bu rejim pratiğinde yargı da tamamen siyasallaşmıştır. Öyle ki artık davanın tarafları hukuki yeterliliği yüksek bir avukat aramak yerine mahkeme üzerinde etkili olacak siyasi bağlantıların peşine düşmüştür. Mahkeme kararlarını dahi yok sayan bu anlayışla adalet mülke temel olamaz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, devam edin.

HÜSMEN KIRKPINAR (Devamla) - Bu hukuksuzlukla Türkiye düzlüğe çıkamaz. Kılavuz yanlış ise varılacak yer maalesef uçurumdur diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Kırkpınar.

YENİ YOL Partisi Grubu adına Bursa Milletvekili Sayın Cemalettin Kani Torun.

Buyurun Sayın Torun. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

YENİ YOL GRUBU ADINA CEMALETTİN KANİ TORUN (Bursa) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bugün ucube Cumhurbaşkanlığı hükûmet sisteminin yargıyı nasıl siyasallaştırdığı hakkında konuşacağım.

“Türkiye bir hukuk devletidir.” Bu cümle kulağa ne kadar güzel geliyor değil mi? Ancak sadece iki haftadır yaşadıklarımız bunun bir retorikten ibaret olduğunu gözler önüne seriyor. Geçmişi kapatma davalarıyla, siyasi yargı kararlarıyla mücadeleyle dolu bir iktidar ana muhalefet partisini yargı eliyle bölmeye çalışıyor. Sizlere AK PARTİ iktidarının ilk dönemini hatırlatırım: Sayın Erdoğan’ın cezaevi süreci ve 28 Şubat davaları gibi birçok hukuksuzluğun üzerine 2004 yılında yerinde değişiklikler yapılmış ve hak arama hürriyeti genişletilmişti ancak ne zaman ki AK PARTİ iktidarı hak ve özgürlüklerin kullanımını kendi iktidarına tehdit saydı, Anayasa da kanun da teamüller de bırakıldı. Bugün, AK PARTİ’li arkadaşlar arınmadan, siyasi etikten bahsediyor. Madem siyasi etik, siyasetin finansmanı gibi konular bu kadar gündeminizdeydi, 2016 yılında bu bir yasa olarak Sayın Davutoğlu tarafından Meclise getirildiğinde Sayın

Erdoğan neden “İlçe başkanı bile bulamayız.” diye karşı çıktı? Samimiyseniz eğer gelin, yasa çıkaralım; son yirmi yılda görev alan siyasetçi, bürokrat, belediye başkanı ve yargı mensuplarının ve birinci derecede yakınlarının mal varlıkları araştırılsın ve izah edilemeyen artışlar hazineye irat kaydedilsin. Bunu yapmıyorsanız eğer, göstermelik siyasi ahlak laflarını da bırakın.

Kıymetli milletvekilleri, iki noktaya dikkatinizi çekmek istiyorum. Birincisi: “Devlet” dediğimiz aygıt günü kurtarmak için karar almaya, beşerî reflekslerle hareket etmeye başladığı gün sürekliliğini kaybetmiş demektir. Bunu adalete olan güvenin yerle bir olmasından, her bürokratin kendi şahsi ajandası için çalışmalar yapmasından anlayabiliriz.

İkincisi de şudur: “Kuvvetler ayrılığı” diyerek çıkılan yolda maalesef kuvvetler birliğini bu ülkeye armağan ettiniz, yasamayı yürütmenin emrine verdiniz. Meclisi etkisizleştirdiğiniz gibi yargı da Beştepe’nin emrinde bir oyuncağı dönmüş durumda; hâkimler, savcılar yukarıya bakmadan, talimat almadan karar veremiyorlar. Bakın, seçilmiş belediye başkanlarını tutuklu yargılamak ve bu yargılamaları keyfî olarak uzatmak siyasidir. AIHM kararlarını uygulamayarak Selahattin Demirtaş’ı hâlâ cezaevinde tutmak siyasidir. Seçildiği hâlde Can Atalay’a yemin ettirmemek siyasidir. Cezası bittiği hâlde Selçuk Mızraklı’yı salıvermemek siyasidir. Vatandaşımız hepsini görüyor, not ediyor, değerlendiriyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, devam edin.

CEMALETTİN KANİ TORUN (Devamla) - Söz söylediği, meşru haklarını kullandığı, siyaset yaptığı için insanları mahkûm etmekten vazgeçmediğiniz sürece Türkiye düştüğü bu karanlıktan asla çıkamayacaktır.

Arkadaşlar, siyasetçilerin cezasını halk verir; yargı yoluyla siyaset dizaynı yaparsanız ancak o hesap eninde sonunda size döner. Sizler bu bozuk düzenin size uğramayacağını mı zannediyorsunuz? İktidarınız baki mi sanıyorsunuz? Bozduğunuz bu kantar sizi tartmaz mı sanıyorsunuz? Artık yeter; vatandaşlarımızın nefes almasına, bu ülke için güzel hayaller kurmasına artık mâni olmayın.

Heyetinizi saygıyla selamlıyorum. (YENİ YOL, CHP, DEM PARTİ ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler.

Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına Mardin Milletvekili Sayın Kamuran Tanhan.

Buyurun Sayın Tanhan. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA KAMURAN TANHAN (Mardin) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Ben de bugün Türkiye’deki bir hukuk garabetinden bir dosya üzerinden örnek vermeye çalışacağım. Rojava’dan yani Suriye’nin kuzeyinden getirilen bir gencin, Zaim Hışman Ali’nin hikâyesinden bahsedeceğim. 13 Ekim 2019 tarihinde Tel Abyad’a yapılan işgal ve saldırıda gözaltına alınıp 13 Kasım’da Türkiye’de tutuklanmış, 20 Haziran 2020 tarihinde tek celsede ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası verilmiş Zaim Hışman Ali’den bahsedeceğim. Bunlar yapılırken Zaim Hışman Ali 17 yaşındaydı tabii ki ama bir erişkin gibi yargılandı ve bir erişkin gibi ceza aldı bu ülkede. Yeni Yaşam gazetesi bugünkü manşetinde Ali’nin nüfus bilgilerini paylaştı, burada da açıkça görmektesiniz. Ali’nin Lübnan’daki Suriye Konsoloslğundan onaylı nüfus bilgilerine göre Türkiye’ye teslim edildiğinde yaşının 18’in altında olduğu resmî belgelerden anlaşılmaktadır. Suriye resmî kayıtlarındaki doğum tarihi 14 Aralık 2001 olmasına rağmen mahkemece 1/1/2001 tarihi kabul edilerek Hışman Ali’ye 18 yaşın üzerinde olduğu gerekçesiyle tek celsede ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası verildi ve şu anda Antalya S Tipi “kuyu” Cezaevinde kalmakta. Sadece bir defa ailesiyle telefon görüşmesi yapabildi çünkü Suriye vatandaşı, Türk vatandaşı değil.

Neler olmuştı, öncesine de bakacak olursak? Ali'nin yaşının büyütüldüğü haberleri üzerine 30 Mayıs 2024 tarihinde Adalet Bakanlığının yanıtlaması üzerine bir soru önergesi verdim, aynı zamanda İnsan Haklarını İnceleme Komisyonuna da başvuruda bulundum. Adalet Bakanı 15 Ağustos 2024 tarihinde şu cevabı verdi: “Sözü edilen karar ve hükümlerin olağan yargı denetimi, başvuru usulü ve şartları ilgili kanunlarda gösterilen yargı mercilerine aittir.” dedi yani incelemedi; bu iddianın, bu gerekçenin doğru olduğunu söyledi. Yargıtay ve istinaf dosyayı hiç incelemeyen onayladı ve ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasıyla karşı karşıya bugün.

Şimdi soruyoruz: Resmî belgeler ortadayken bir çocuğun yaşı neden kabul edilmedi? Neden yaşı büyütüldü? Neden gerçek doğum tarihi esas alınmadı? Daha ağır ceza verilebilmesi için mi bunlar yapıldı, yaşının 18'in altında olduğu göz ardı edildi? Bu sorulara kamuoyunu tatmin edecek bir cevap verilmiş değil. Dahası, bu dosya başka bir tartışmayı da beraberinde getirdi çünkü Hişman Ali Türkiye sınırları içerisinde yakalanmamıştı, iddia edilen olaylar Türkiye’de gerçekleşmemişti. Buna rağmen Türkiye’de yargılanmış ve ömür boyu hapis cezasına mahkûm edilmiş Hişman Ali. O hâlde soruların yanıtlanması gerekir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, devam edin.

KAMURAN TANHAN (Devamla) - Rojava’da yaşandığı iddia edilen olaylar nedeniyle bir kişi hangi hukuki yetkiye dayanarak Türkiye’de ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına çarptırılıyor? Bu yargılananın ulusal ve uluslararası hukuk bakımından dayanağı nedir? Bu soruların cevabı verilmeden, bu dosyadaki adaletsizlikler giderilmeden bu tartışmalar elbette kapanmayacaktır çünkü burada yalnızca bir kişinin özgürlüğü söz konusu değil; burada çocuk hakları söz konusu, burada adil yargılanma söz konusu, burada hukukun siyasi saiklerle esnetilip esnetilmediği söz konusu, burada vicdan ve ahlak söz konusu. Bir çocuğun yaşı yok sayılıyorsa, resmî belgeler dikkate alınmıyorsa ve ağır cezaların önü açılıyorsa burada hukuk devletinden değil olsa olsa düşman hukukundan söz edilir. Bir an önce Zaim Hişman Ali’nin bu hukuksuzluk karşısında yeniden yargılanmasının yapıp tahliye edilmesi gerektiğini düşünüyoruz. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Diyarbakır Milletvekili Sayın Mustafa Sezgin Tanrıku.

Buyurun Sayın Tanrıku. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla, sevgiyle selamlıyorum.

Türkiye’de Anayasa’da yazılı olan düzen maalesef değişti. Siyaset bilimine göre bu düzenin adı “seçimli otokrası” ve şimdi de buna uygun adımlar atılıyor, buna uygun uygulamalar yapılıyor. Nedir bu adımlar? Seçim olsun ama hep Adalet ve Kalkınma Partisi ve lideri kazansın, başka bir seçenek olmasın. Tam da buna uygun bir dönemdeyiz ve Cumhuriyet Halk Partisiyle ilgili olarak Bölge Adliye Mahkemesinin verdiği karar da bunu işaret ediyor.

Değerli arkadaşlar, otokrasilerde siyasal iktidar ya bir kişinin ya da bir grubun elindedir ve o grup her tarafı kontrol eder; şimdi Meclisi ettiği gibi etkisiz hâle getirir, yargı bağımsız ve tarafsız olmaz, denge ve denetleme mekanizmaları da olmaz. Bu karar bunun eseri. Neden? Bakın, 2023 seçimlerinde iktidarın bu sandık yoluyla değişebileceği anlaşıldı; en azından 2’nci tura kaldı, 1 puan, 2 puan farkla Adalet ve Kalkınma Partisi ve lideri kazandı. Manipülasyon, işte hukuka aykırı iletişim falan filan... Ama 31 Mart 2024 seçimlerinde ise mutlak bir yenilgi aldı Adalet ve Kalkınma Partisi. Önümüzde seçimler var, o seçimlerin seçim gününe bırakılmadan garanti altına alınması lazım seçimli otokrasilerde. O da

nedir? Ya rakiplerinizin adaylarını devre dışı bırakırsınız ki onu yaptınız, Ekrem İmamoğlu'nu, seçilmiş Cumhurbaşkanı adayımızı hapse aldınız, on dört aydır soruşturmalar sürüyor. Eğer o size yetmezse o zaman ana muhalefet partisini yani iktidar partisini sandıkta değiştirecek partiyi etkisiz hâle getirmeye çalışırsınız. Şimdi, on dört ayda eğer sonuç alsaydınız, 19 Marttan 21 Mayıs'a kadar geçen sürede sonuç alsaydınız belki CHP'ye bu operasyon olmayacaktı ama sonuç almadığınız için şimdi gerçekten hukukla izah edilemeyecek başka bir yola başvurdunuz ve rejimi tamamen ortadan kaldırdınız.

Bakın, bu Anayasa'ya göre siyasi partiler demokratik yaşamın vazgeçilmez unsurlarıdır. Onların yaşamları, siyasi faaliyetleri herhangi bir üyenin, herhangi bir delegenin herhangi bir zaman diliminde herhangi bir mahkemeye açacağı davayla tehdit edilemez ve işleyişleri, kongreleri seçim yargısının denetimine tabidir. Anayasa'ya göre bu böyledir, Siyasi Partiler Yasası'na göre bu böyledir. Yoksa her siyasi parti içerisinde herhangi bir üyeyi, delegeyi bulursunuz; harcını yatırır, herhangi bir zamanda dava açar. O zaman siyasi partiler de kalmaz, çok partili siyasi yaşam da kalmaz, seçim de kalmaz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, devam edin.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Devamla) - Şimdi, bakın, bunun arkasından alkış tutuyorsunuz ama son derece yanlış yapıyorsunuz, son derece. Yarın öbür gün aynı işler sizin için de olabilir, aynı işler sizler için de yapılabilir. Mesela şunu ifade edebilirim: Adalet ve Kalkınma Partisi, kurulduğundan bugüne kadar, ilçeden başlayarak kurultayına kadar her kongreye tek adaylı gitmiştir, başka aday çıkmamıştır, dolayısıyla işleyiş demokratik esaslara uygun değildir. Herhangi bir delege, herhangi bir üye, herhangi bir mahkemeye -Türkiye'nin bir yerinde- dilekçe verse o hâkim sizin partinizi de kapatabilir. Bakın, bu imkânı açtınız, olmayacak bir şey yaptınız. "Bundan bizim haberimiz yoktu." falan filan demeyin. Bakın, kararın 15'inci sayfasını okumanızı istiyorum. Bu karar 5 Marttan önce verilmiş ama UYAP'a yüklenmemiş, neden? Yüksek Seçim Kurulunun değişmesini beklemişler. 6 Mayıs'ta değişmiş, bayram tatilini beklemişler ve ona göre UYAP'a yüklemişler. Karar çok açık; bakın, herhangi bir hukukçunun okuduğunda anlayacağı kadar açık.

Bu kadar ağır bir siyasi ortamdayız ama size buradan ifade edeyim, özellikle Adalet ve Kalkınma Partililere: Ya bir yol bulacağız ya bir yol açacağız. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Kahramanmaraş Milletvekili Sayın Mehmet Şahin.

Buyurun Sayın Şahin. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA MEHMET ŞAHİN (Kahramanmaraş) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; İYİ Parti grup önerisi üzerine söz almış bulunuyorum.

16 Nisan 2017 referandumuyla aziz milletimiz Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine onay verdi. 2018, 2023 tarihlerinde gerçekleştirilen genel seçimlerle de bu sistem 2 defa milletimiz tarafından tekrar onandı. Türkiye uzun yıllar boyunca koalisyonlarla, siyasi istikarsızlıklarla, bürokratik gecikmelerle mücadele etmek zorunda kaldı. Parlamenter sistem döneminde hükümetlerin ömrü her zaman kısa olmuştur, ortalama bir buçuk yıl sürmüş hükümetlerin ömrü. Devlet yönetiminde istikrar yerine belirsizlik hâkim olmuş. Hükümet kurulma krizleri, Cumhurbaşkanlığı seçim krizleri darbe heveslilerinin ve vesayet odaklarının her zaman iştahını kabartmıştır. Parlamenter sistem öyle bir noktaya gelmiş ki ona geri dönmek isteyenler bile onu makyajlamak durumunda kalmışlar, "güçlendirilmiş" diye sunmuşlar. Milletin beklentileri ile devletin karar alma mekanizmaları arasında zaman zaman ciddi mesafeler oluşmuştur. Özellikle kriz dönemlerinde çift başlı yönetim anlayışı ülkemize zaman kaybettirmiştir.

Değerli milletvekilleri, Cumhurbaşkanlığı hükûmet sisteminin amacı güçlü demokrasi, hızlı karar alma ve etkin yönetimdir. Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemiyle siyasi istikrar güçlenmiş, karar alma süreçleri hızlanmış, kamu hizmetlerinde koordinasyon daha da iyi sağlanmıştır. Somut olaylar üzerinden şöyle bir bakalım: Pandemi başta olmak üzere bölgesel ve küresel gelişmeler karşısında Türkiye hızlı karar alma refleksini ortaya koymuştur. Karabağ'da, Libya'da, Suriye'deki gelişmelere, Bahar Kalkanı, Ukrayna-Rusya savaşı, Amerika Birleşik Devletleri ve İsrail'in İran'a karşı yürütmüş olduğu savaşa baktığınız zaman ne demek istediğim daha net bir şekilde anlaşılır. Savunma sanayisindeki atılımlar, enerji yatırımları, dış politikadaki etkin duruşlar da hızlı karar alma sürecinin sonuçlarıdır. 6 Şubatta yaşadığımız asrın felaketi devlet kapasitesinin ve güçlü yönetiminin ne kadar önemli olduğunu bir kez daha ortaya koymuştur. Bugün deprem bölgelerinde yüz binlerce konutun anahtarı hak sahiplerine teslim edilmişse, şehirlerimiz hızla yeniden yükseliyor ise bu yeni sistemin sayesinde. Deprem bölgesinde konutlar yükseliyor, altyapı yenileniyor, hastaneler, okullar ve kamu yatırımları birer birer hizmete açılıyor.

Değerli milletvekilleri, Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemi Türkiye'nin değişen dünyaya daha hızlı uyum sağlamasını da sağlamıştır. Sistem siyaseti dar kalıplardan çıkarak toplumsal uzlaş ve geniş temsil anlayışını güçlendirmiş, yıllardır süregelen siyasi tabuların yıkılmasına neden olmuştur. Elbette her sistem gibi bu sistem de sürekli geliştirilmeye ve güçlendirilmeye açıktır çünkü siyaset dinamiktir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, devam edin.

MEHMET ŞAHİN (Devamla) - Ancak bugün geldiğimiz noktada Türkiye, karar alma kapasitesi daha yüksek, kriz yönetimi daha güçlü ve hedeflerine emin adımlarla yürümektedir. Dünya yanarken, etrafımız ateş çemberiyle çevriliyken ülkemiz koalisyonlarla bu yükün altında yönetilemezdi herhâlde; ne güven adası olabilirdi ülkemiz ne mazlumların sesi ne de dostların güvencesi. İyi ki sistem değişmiş. Bu vesileyle, sistemin değişmesine katkı veren hem siyasilere hem de yüce Türk milletine saygılarımı arz ediyorum.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Öneriyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir. Birleşime on dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 16.37

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 17.05

BAŞKAN: Başkan Vekili Celal ADAN

KÂTİP ÜYELER: Ertuğrul KAYA (Gaziantep), Havva Sibel SÖYLEMEZ (Mersin)

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 98'inci Birleşiminin İkinci Oturumunu açıyorum.

Sayın Ersever, buyurun.

VI.- AÇIKLAMALAR (Devam)

40.- Ankara Milletvekili Aliye Timisi Ersever'in, açıklanan buğday fiyatına ilişkin açıklaması

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) - Teşekkür ederim Başkanım.

Hükümet buğdayın ton fiyatını bu yıl 16.500 lira olarak açıkladı, artış oranı yüzde 22. Üstelik Ofisin üreticiye yapacağı ödeme iki ayı bulacak. TÜİK verilerine göre gübre fiyatları bir yılda yüzde 48, mazot fiyatları yüzde 34 arttı. Nisan ayı enflasyonu ise yüzde 33. Açıklanan fiyat üreticinin maliyetlerini karşılamaktan çok uzak. Bu fiyat üreticinin yükünü de borcunu da katlar. Beklenti kilogram başına en az 18-20 liralık bir taban fiyattır. İktidara sesleniyoruz: Üreteni maliyetlerin altında ezmeyin. Tarımı ithalata mahkûm etmeyin. Unutmayın, çiftçinin yüzü gülmezse ülkenin yüzü gülmez.

Teşekkür ederim.

VII.- ÖNERİLER (Devam)

A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ (Devam)

3.- DEM PARTİ Grubunun, İstanbul Milletvekili Özgül Saki ve arkadaşları tarafından, iklim krizinin etkilerinin ve alınacak önlemlerin bütün boyutlarıyla araştırılması amacıyla 3/6/2026 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 3 Haziran 2026 Çarşamba günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

BAŞKAN - Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 3/6/2026 Çarşamba günü (bugün) toplanamadığından grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Sezai Temelli

Muş

Grup Başkan Vekili

Öneri:

3 Haziran 2026 tarihinde İstanbul Milletvekili Özgül Saki ve arkadaşları tarafından, iklim krizinin etkilerinin ve alınacak önlemlerin bütün boyutlarıyla araştırılması amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisine verilmiş olan 18239 grup numaralı Meclis araştırma önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak görüşmelerinin 3/6/2026 Çarşamba günü birleşimde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN - Önerinin gerekçesini açıklamak üzere, Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına İstanbul Milletvekili Sayın Özgül Saki.

Buyurun Sayın Saki. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) - Teşekkürler.

Değerli milletvekilleri, DEM PARTİ Grubu olarak, Türkiye’de giderek derinleşen ekolojik krizin bütün yönleriyle araştırılması amacıyla verdiğimiz Meclis araştırma önergesi üzerine konuşacağım.

Öncelikle belirtmek isterim ki her ne kadar “ekolojik kriz” diyorsak da aslında bu patriyarkal kapitalist sistemin yaşama dair ne varsa her şeyi metalaştırması sonucunda, her şeyi alınır satılır bir meta hâline getirmesi sonucunda taammüden, bile isteye yaratılan bir krizdir ve özellikle Türkiye de Akdeniz havzası ülkelerinden biri olduğu için -dünyadaki tüm ekolojik kriz uzmanlarının bu havzanın özellikle tehdit altında olduğunu belirttiği bir bölgedeyiz biz- burada “küresel iklim değişikliği” denilen bir kavramla açıklanamayacak kadar korkunç bir manzara tasvir ediyor uzmanlar. Çünkü aslında karşılaştığımız şey doğanın doğal ritminde olan bir şey değil, tam aksine siyasal tercihlerin, rant odaklı kalkınma anlayışının, doğayı sınırsız bir sömürü alanı olarak gören politikaların sonucu. Bugün ülkenin dört bir yanında kuraklık, su kıtlığı, aşırı hava olayları, seller, orman yangınları, biyolojik çeşitlilik kaybı ve hava kirliliği tüm yaşamı tehdit ediyor.

Meteoroloji Genel Müdürlüğünün verilerine göre 2025 yılı son elli iki yılın en kurak yılı oldu ve Konya kapalı havzası başta olmak üzere birçok bölgede yer altı su seviyeleri kritik düzeylere erişmiş durumda; Tuz Gölü, Eber Gölü, Akşehir Gölü, Burdur Gölü gibi önemli sulak alanlar ciddi ölçüde küçüldü. Bugün Türkiye de kişi başına düşen kullanılabilir su miktarı bakımından artık su stresi yaşayan ülke hâline geldi ve yine uluslararası uzmanlar diyorlar ki: “Çok yakında Türkiye’de su kıtlığı yaşanacak.” Şimdi, bunların hepsinin olmasını iklim değişikliğine bağlamak mümkün değil çünkü biraz önce belirttiğimiz gibi, doğanın sistematik bir şekilde şirketler tarafından, AKP iktidarının rantçı politikaları tarafından talan edilmesi var. Kaz Dağları’ndan Akbelen’e, İliç’ten Cerattepe’ye, Cudi’den Gabar’a, Karadeniz yaylalarından Mezopotamya havzasına kadar yaşam alanları maden şirketlerinin, enerji projelerinin, taş ocaklarının ve rant politikalarının ağır baskısı altında âdeta ölüm kalım savaşı vermekte. Yıllardır süren baraj projeleri, madencilik faaliyetleri, petrol aramaları ve son dönemde özellikle Kürt illerinde yoğunlaşan ağaç kesimleri yalnızca doğayı değil, halkların yaşamını ve geçim kaynaklarını tehdit ediyor. Dicle ve Fırat havzalarında yaşanan ekolojik tahribat yalnızca bir çevre sorunu değil, aynı zamanda bir yaşam ve adalet sorunudur. Kuşkusuz ekolojik krizin sonuçlarını toplumsal kesimler aynı biçimde yaşamıyor. Kuraklık en fazla küçük çiftçiyi etkiliyor. Sellerden, afetlerden en çok yoksullar etkileniyor. Hava kirliliğinden en çok yaşlılar, engelliler, çocuklar, emekçiler etkileniyor yani ekolojik krizin yükünü onu yaratanlar değil ondan en az sorumlu olanlar ne yazık ki yaşıyor.

Değerli milletvekilleri, biz diyoruz ki “Ekolojik kriz” dediğimiz şey aslında aynı zamanda bir sınıf meselesidir, aynı zamanda bir demokrasi meselesidir, aynı zamanda bir eşitsizlik meselesidir. Bu yıl Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Taraflar Konferansı COP31 biliyorsunuz Antalya’da gerçekleşecek. Elbette iklim krizinin küresel ölçekte tartışılması önemli ancak bugüne kadar yapılan COP toplantılarının önemli bir bölümü iklim krizine yol açan büyük şirketlerin lobi faaliyetlerine, fosil yakıt lobilerinin etkisi altında âdeta bir fuara dönüştürülmüş durumda, ticari bir fuara. Bu nedenle, iklim hareketleri, ekoloji örgütleri, bilim insanları, yerel topluluklar COP31’e paralel olarak Antalya’da Halkların İklim Zirvesi’ni düzenlemeye hazırlanmaktadır. 15-18 Kasım tarihlerinde gerçekleşecek bu zirve iklim krizinden doğrudan etkilenen halkların sesini yükseltmeyi amaçlamaktadır. Bu zirvede Akdeniz için iklim adaleti konuşulacak, kuraklık konuşulacak, fosil yakıttan çıkış konuşulacak, emisyon azaltımı konuşulacak, Orta Doğu’da süren savaşların doğa ve toplumlar üzerindeki etkisi konuşulacak...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

ÖZGÜL SAKİ (Devamla) - ...Rojava konuşulacak, Filistin konuşulacak, barış ve antimilitarizm konuşulacak; zorla yerinden edilenler, göçler konuşulacak, nükleerin iklim dostu bir enerji kaynağı olduğu yönündeki yanıltıcı propagandalar sorgulanacak, kadınların, LGBTİ+'ların ve gençlerin iklim krizinden nasıl etkilendiği, beden politikaları ile ekolojik yıkım arasındaki ilişki de gündeme taşınacaktır.

Biz biliyoruz ki ekolojik yıkım kader değildir, bu yıkımın arkasında siyasal tercihler vardır. Bizler, ormanlar yanarken, göller kururken, toprak çoraklaşırken, temiz hava ve temiz su giderek bir ayrıcalığa dönüşürken yaşamın yok edilmesine sessiz kalmayacağız. Gelin, bu araştırma önergesini tüm boyutlarıyla tartışacak bir biçimde bu Meclisten geçirelim, gerekli alt komisyonlarla birlikte yaşamın yok edilmesine karşı bir ortak program çıkartalım. (DEM PARTİ, CHP ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - YENİ YOL Partisi Grubu adına Hatay Milletvekili Sayın Necmettin Çalışkan. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

YENİ YOL GRUBU ADINA NECMETTİN ÇALIŞKAN (Hatay) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ülkemiz, evet, pek çok krizle karşı karşıya, iklim kriziyle karşı karşıya ama bundan daha çok bir AK PARTİ kriziyle karşı karşıya. (CHP sıralarından alkışlar) Ne yazık ki bugün bu düzen talan, yağma, peşkeş düzeni hâline geldi. Kamulaştırmalarla binlerce hektarlık arazi orman vasfını yitirdi. Ormanlarımızın yazın yangınlarla, kışın madencilerle başı dertte, her geçen gün yok oluyor. Ne yazık ki meralar, millî parklar, su havzaları adım adım maden sahasına dönüştürülüyor. Ülkenin devasa sorunları var ama bunların hiçbirisi ne yazık ki AK PARTİ'nin gündeminde değil; sipariş yasaları âdeta yangından mal kaçırır gibi, alelacele nasıl geçiririz, buna çözüm aranıyor. Ne yazık ki bu Mecliste bu milletin beklentileri değil küresel güç odaklarının, lobilerinin beklentileri, talepleri yerine getiriliyor.

Değerli milletvekilleri, geçtiğimiz yıllarda Hindistan'da G20 Zirvesi düzenlendi, burada dendi ki: "Tek dünya, tek aile, tek gelecek." Sonrasında neler yaşadığımızı biliyoruz. Aziz milletimiz yaşananlardan büyük kuşku duyuyor. Şu anda Antalya'da COP31 Zirvesi düzenlenecek. Arkadaşlar, bu zirve AK PARTİ zirvesi değil; bu zirve madem Türkiye Cumhuriyeti devletinin ev sahipliğinde yapılıyor, öyleyse Türkiye Büyük Millet Meclisinin burada konuşulacaklarla ilgili bilgilendirilmesi gerekir, bu Meclis asla yok kabul edilemez. Ne yazık ki tüm küresel organizasyonları AK PARTİ grup toplantısının yabancı katılımcılı versiyonu hâline getiriyorsunuz; bu, asla kabul edilemez. (CHP ve DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

Değerli milletvekilleri, şunu belirtmek isterim ki pek çok sorunla karşı karşıyayız. İklim krizi, su krizi, kuraklık, enerji gibi bütün sorunlarla çiftçinin uğraşması gerektiği hâlde çiftçiye açıklanan buğday fiyatı 16,5 lira, arpa 12,75. Bakın, bu gidişle -enflasyon kadar bile artış verilmedi Ofis rakamlarına- bu millet ekmek arayacak, ekmek tüketimi için buğday ithal edeceğiz ki şu anda da zaten ithal ediyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

NECMETTİN ÇALIŞKAN (Devamla) - Onun için değerli milletvekilleri, şu bilinmelidir ki TMO, ÇAYKUR, Et ve Süt Kurumu benzeri kurumların görevi tüccarlık değildir, piyasayı kontrol edip düzenlemektir. Ne yazık ki bu kurumlar piyasayı çiftçi, üretici lehine değil bir avuç lobi, bir avuç tüccar lehine düzenliyor; ne yazık ki âdeta kayırmacılık yapıyor. İşte, onun için, bugün geldiğimiz noktada çiftçi tüccarın elinde esir, çevre madencinin elinde mahkûm, besici ithalatçının elinde eziliyor. Herkes bir yönden güç odaklarına, lobilere teslim ediliyor. Onun için de hiç olmazsa para istemeyen, bütçe istemeyen; hak, hukukla ilgili, adaletle ilgili olmayan sıradan bir hadiseye, buna "evet" deyin.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

NECMETTİN ÇALIŞKAN (Devamla) - Bunu bir araştırılın, milletimizin zihnindeki sorular da cevap bulsun. (YENİ YOL, CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - İYİ Parti Grubu adına Bursa Milletvekili Sayın Hasan Toktaş.

Buyurun Sayın Toktaş. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA HASAN TOKTAŞ (Bursa) - Sayın Başkan, muhterem milletvekilleri; Türkiye’de giderek derinleşen iklim krizi, su kıtlığı, aşırı hava olayları, orman yangınları, biyolojik çeşitlilik kaybı, hava ve su kirliliği, toprak kayıpları, yaşam alanlarının tahribi ve doğal varlıklar üzerindeki baskıların nedenlerinin araştırılması, bu konuda mevcut kamu politikalarının değerlendirilmesi ve ekolojik adaleti esas alan çözüm önerilerinin geliştirilmesi amacıyla verilmiş olan Meclis araştırması önergesiyle ilgili İYİ Parti Grubu adına söz almış bulunmaktayım.

Bu önerge gerçekten önemli, dikkate alınması gereken ve üzerinde mutlaka Meclis araştırması açılması gereken bir konu olduğunu düşünüyoruz. Önergenin gerekçesinde de belirtildiği gibi, iklim krizi artık geleceğe ilişkin bir tehdit değil günümüzün somut bir gerçeğidir. Anadolu bugüne kadar alışık olmadığı iklim olaylarını maalesef yaşamaktadır. Örnek olarak, Çorum Sungurlu’da Oyaca ve Kavşut köylerinde yaşanmış olan hortum hadisesi Anadolu’da bugüne kadar görülmemiş olan ve bundan sonra da görülme ihtimali yüksek olan bir doğa olayıdır. Bununla birlikte, önümüzdeki yirmi-yirmi beş yıl içerisinde Anadolu’da bugüne kadar hiç yaşanmamış olan kasırga, tayfun benzeri doğa olaylarının yaşanması da beklenmektedir. Bunun için mutlaka tedbir geliştirilmelidir. Örneğin, Anadolu’da 150 kilometreyi aşan rüzgâr ya da fırtına pek yaşanmaz ama bunun 200-250 kilometre süratle çıktığı düşünülürse başta yapı stokumuz olmak üzere bu konuyla ilgili çok ciddi tedbirler alınmalıdır.

Muhterem milletvekilleri, bununla birlikte bu iklim krizinin getirdiği su sorunuyla karşı karşıyayız. Malum, tarımın, insanların, kendi kendine yetebilen ülkelerin tarımsal ürünler konusunda en önemli unsuru olan su sorunu Türkiye için temel bir problemidir. Türkiye’de yıllık kullanılabilir su miktarı 112 milyar metreküp düzeyindedir. Bu, kişi başı 1.300 metreküp su anlamı taşımaktadır ki bu, 86 milyon nüfusa göre hesap yaparsak böyledir. Türkiye’de yaşayan, sayıları 5 ila 10 milyon arasında olduğu düşünülen sığınmacılar, yabancılar düşünüldüğünde, Türkiye’nin yıllık turizm potansiyeli düşünüldüğünde bu 1.100 metreküp düzeylerine düşmektedir. Yani Türkiye aslında su stresi yaşayan... Bize sorsanız Türkiye su zengini; asla böyle bir şey yok, Türkiye su stresi yaşamaktadır ve maalesef Türkiye su fakiri olma yolunda da ilerlemektedir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

HASAN TOKTAŞ (Devamla) - Bitiriyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Buyurun tamamlayın.

HASAN TOKTAŞ (Devamla) - Bununla alakalı, özellikle kullanılabilir suyun yüzde 79’u tarımda kullanıldığına göre damlama sulama sistemlerinin ülke olarak, devlet olarak ciddi anlamda desteklenmesi gerekiyor. Bununla birlikte, ani su baskınları Anadolu’da çok yaşanır oldu; mesela, Bursa Keles Davutlar ve Durak köylerinde -gittim, yerinde, Davutlar köyünde incelemelerde bulundum- yaşanmış olan su baskınları Allah’tan cana bir zarar gelmedi ama mal kaybına sebebiyet verdi, yaşanan dolu felaketiyle beraber çiftçimiz başta kiraz olmak üzere ciddi anlamda etkilendi. Bu konuda Muhtarımız Halil Sakin’den bilgi aldık. Çiftçilerimizin ve köylülerimizin de desteklenmesi gerekmektedir diyor, heyeti saygı ve sevgiyle selamlıyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına İstanbul Milletvekili Sayın Evrim Rızvanoğlu.

Buyurun Sayın Rızvanoğlu. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA EVRİM RIZVANOĞLU (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bir yönetimin başarısı her şey yolundayken değil kriz kapıya dayandığında ne kadar hazırlıklı olduğuyla ölçülür. Bugün Türkiye’nin karşı karşıya olduğu sorun tam da budur. Bakın, kuraklık geliyor, hazırlık yok;

yangınlar büyüyor, hazırlık yok; su kaynaklarımız azalıyor, hazırlık yok; seller yaşanıyor, yine hazırlık yok ama iktidar dönüyor “Bunun suçlusu iklim krizi.” diyor ve sorumluluktan kaçıyor maalesef. Ama bu sorun sadece iklim kriziyle açıklanamaz, özdeşleşemez. Sorun yıllardır bilim insanlarının, çiftçilerin, meslek odalarının ve yerel yönetimlerin yaptığı uyarıların dinlenmemiş, düzenlenen şuralarda ortaya konulan tespitlerin ve hatta bu Meclisin araştırma komisyonlarının hazırladığı raporların dikkate alınmamış olmasıdır çünkü devlet yönetmek kriz yaşandıktan sonra açıklama yapmak değil kriz gelmeden gerekli tedbirleri almaktır.

Değerli milletvekilleri, bu hafta 5 Haziran Dünya Çevre Günü’nü karşılayacağız ancak çevreyi korumak yılda bir gün yayımlanan mesajlarla değil bütçeyle, planlamayla ve siyasi tercihlerle mümkündür. Bugün Türkiye’de yaşanan tabloyu yalnızca “iklim değişikliği” deyip açıklayamayız; evet, iklim krizi vardır, küresel bir gerçekliktir, bu şüphesiz ancak Türkiye’de bu krizin etkilerini ağırlaştıran şey doğal varlıklarımızı korumadaki yetersiz olan kamu politikalarıdır. Bugün kuraklıktan söz ediyorsak bunun nedeni sadece yağışların azalmış olması olamaz, su üretiminin bütüncül bir planlama anlayışıyla ele alınmamasıdır. Bugün orman yangınlarından söz ediyorsak bunun nedeni sadece her geçen sene daha çok artan sıcaklıklar olamaz, yangınla mücadelede önleyici politikaların yeterince geliştirilmemiş olmasıdır. Bugün erozyondan, bugün biyolojik çeşitlilikten ve çevresel tahribattan söz ediyorsak bunun nedeni yalnızca “doğa olayları” olarak adlandırılmaz. Değerli milletvekilleri, tüm bunların asıl nedeni kamu yararının yerine kısa vadeli rantı benimseyen anlayıştır maalesef. Bakın, Türkiye’nin her yerinden yükselen bir itiraz var ve hepsi aynı itirazı dile getiriyor -Akbelen aynı, Kaz Dağları aynı, Varto aynı, Karadeniz’in her bir köşesi aynı- vatandaşlar toprağın maden firmaları tarafından işgal edilmesine; suyunun, havasının kirlenmesine, atadan kalan zeytinlerin sökülmesine yüksek bir sesle itiraz ediyor.

Değerli milletvekilleri, devlet yönetmek rüzgâra göre savrulmak değil yaklaşan fırtınayı görüp rotayı çizmektir. Bugün ihtiyaç duyduğumuz anlayış tam da budur. Cumhuriyet Halk Partisi olarak çevre ve doğal kaynakların korunmasını kamusal bir sorumluluk olarak görüyoruz. Bizim vizyonumuz çok açık ve çok net. Çevre ve su yönetimi ekonomik bir lütuf değil anayasal bir haktır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, devam edin.

EVİRİM RİZVANOĞLU (Devamla) - Çok teşekkürler.

Bizler havza bazlı su yönetimine geçeceğiz. Tarımda modern damlama sulamaya gerekli teşvikleri vereceğiz. Kuraklık ve aşırı hava olaylarına karşı gereken dijital erken uyarı ve izleme sistemlerini kuracağız. DSİ’yi yeniden yapılandırarak kamu yatırımlarını hızlandıracacağız ve su krizini kökten çözeceğiz. Çevre etki değerlendirme raporlarını şeffaf, halka açık ve tam denetimli hâle getireceğiz. Yeşil kalkınmayı hızlandırıcı adımlar atacağız. Fosil yakıtlarda yenilenebilir enerji adil geçişi sağlayarak iklim krizini yeni istihdam alanları yaratan modern bir sıçrama tahtasına dönüştüreceğiz.

Bu araştırma önergesine Cumhuriyet Halk Partisi olarak olumlu oy vereceğimizi bildirir, önerenin iklim krizinin ülkemiz üzerindeki etkilerinin bütün yönleriyle ortaya koyulmasına ve gerekli politik adımların gecikmeden atılmasına katkı sunmasını diliyorum.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Gaziantep Milletvekili Sayın Derya Bakbak.

Buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA DERYA BAKBAK (Gaziantep) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; doğanın dengesiyle birlikte insanlığın geleceğini etkileyen küresel iklim değişikliği dünya gündeminde önemli bir yer tutmaktadır. Türkiye bu süreçte hedeflerini belirleyen uluslararası arenada söz sahibi güçlü

bir aktördür. İklim değişikliğini ekonomik, sosyal ve insani boyutlarıyla ele alarak dünyaya örnek bir model sunduk. Küresel emisyonlardaki payımız yüzde 1'in altında olmasına rağmen güçlü adımları attık. Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın önderliğinde 2021'de ilan ettiğimiz 2053 net sıfır emisyon hedefi ve Paris Anlaşması bu sürecin dönüm noktası olmuştur. Yenilenebilir enerjide kurulu gücümüzü toplam elektrik kurulu gücünün yaklaşık yüzde 60'ına ulaştırarak OECD'nin en fazla ilerleme kaydeden 3 ülkesi arasına girdik. Sayın Emine Erdoğan Hanımefendinin himayelerinde yürütülen Sıfır Atık Projemizle geri dönüşüm oranımızı yüzde 38'e yükselttik. 2002-2025 yılları arasında 8,2 milyar fidanı toprakla buluşturduk. Son altı aylık yağış ortalaması oranı yüzde 34'ten yüzde 74'e yükselmiştir. Barajlardaki doluluk oranı yüzde 80'e ulaşmıştır. Son yirmi üç yılda 805 baraj, 1.890 sulama tesisi, 378 içme suyu ve atık su tesisi başta olmak üzere 10.984 tesisi milletimizin hizmetine sunduk. Van Gölü, Tuz Gölü, Salda Gölü, Marmara Denizi, İzmit ve İzmir körfezleri başta olmak üzere sulamalarımızda koruma ve temizlik seferberliği başlattık. Etkin ÇED süreçleriyle çevre ve koruma kalkını dengisini hassasiyetle yönettik. İklim Değişikliği Başkanlığımızı kurduk. İklim Şûramızı topladık, İklim Kanunu'muzu yasalaştırdık. Bu yıl ülkemiz COP31 İklim Zirvesi'ne ev sahipliği yapacaktır. Sayın Emine Erdoğan Hanımefendinin katılımıyla 5-7 Haziranda gerçekleştirilecek Sıfır Atık Forumu Türkiye'nin küresel iklim liderliğini bir kez daha tescil edecektir.

Kıymetli milletvekillerimiz, Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın 1994'te İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı iken Haliç için yaptıklarını, çöp dağlarıyla anılan İstanbul için yaptıklarını da hatırlatmak isterim.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

DERYA BAKBAK (Devamla) - Türkiye, çevreyi korurken kalkınmasını sürdüren, doğal kaynaklarını gelecek nesillere aktarırken üretim gücünü artıran bir anlayışla hareket etmektedir. 1-7 Haziran "Dünya Bize Emanet" temasıyla kutlanan Türkiye Çevre Haftası'nın milletimize hayırlı olmasını diliyorum.

Hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Öneriyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir. Sayın Temelli, buyurun.

VI.- AÇIKLAMALAR (Devam)

41.- *Muş Milletvekili Sezai Temelli'nin, Gaziantep Milletvekili Derya Bakbak'ın DEM PARTİ grup önerisi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması*

SEZAI TEMELLİ (Muş) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın hatibe katkı olsun diye bir iki rakam vereceğim, belki kullanırlar. Dünyada sera gazına en fazla etki eden 20 ülke arasındayız ve her yıl düzenli, yüzde 5 artıyor. Bunun da en temel nedeni Adalet ve Kalkınma Partisinin enerji politikalarından kaynaklanıyor, sera gazı etkisi üzerinde yüzde 71'lik bir enerji sektörü katkısı vardır. Belki kullanırlar, çöp dağlarının yanında bu dağlardan da bahsetmek iyi olur diye düşündüm.

VII.- ÖNERİLER (Devam)*A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ (Devam)*

4.- *CHP Grubunun, Grup Başkan Vekilleri Ankara Milletvekili Murat Emir, İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın ile Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır tarafından, Türkiye’de darbelerin, demokrasiye müdahalelerin ve Cumhuriyet Halk Partisine yönelik mutlak butlan kararının araştırılması amacıyla 2/6/2026 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 3 Haziran 2026 Çarşamba günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi*

BAŞKAN - Cumhuriyet Halk Partisi Grubunun İç Tüzük’ün 19’uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağız.

Okutuyorum:

3/6/2026

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 3/6/2026 Çarşamba günü (bugün) toplanamadığından grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük’ün 19’uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Gökhan Günaydın

İstanbul

Grup Başkan Vekili

Öneri:

Grup Başkan vekilleri Ankara Milletvekili Murat Emir, İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın ile Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır tarafından, Türkiye’de darbeler, demokrasiye müdahaleler ve Cumhuriyet Halk Partisine yönelik mutlak butlan kararının araştırılması amacıyla 2/6/2026 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan (1904 sıra no.lu) Meclis araştırması önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak görüşmelerinin 3/6/2026 Çarşamba günü birleşimde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN - Önerinin gerekçesini açıklamak üzere, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Aydın Milletvekili Sayın Bülent Tezcan. (CHP sıralarından alkışlar)

Buyurun.

CHP GRUBU ADINA BÜLENT TEZCAN (Aydın) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; askeri darbeler dönemini Türkiye çok acı tecrübelerle yaşadı. “Darbe” deyince aklımıza ilk askeri darbeler gelirdi ve neydi: Askerler sivil yönetimlere, seçilmiş yönetimlere hukuk dışı, siyaset dışı yöntemlerle müdahale ederler ve el koyarlardı. Ne yazık ki son dönemde artık Türkiye’de darbe literatürüne yeni bir kavram eklenmeye başlandı, bu da sivil darbeler süreci. Buna biz yeni darbecilik dönemi diyoruz, özellikle son bir buçuk yıldan bu yana yeni bir darbecilik dönemi yaşıyoruz. Burada askeri darbelerden farkı şu: Yapanlar, iktidar gücünü arkalarına alıp yargı ve güvenlik bürokrasisinin kamu gücünü kullanarak bugünün iktidarına değil geleceğin iktidarına, bugünün muhalefetine, yarın kendisini iktidardan düşürme potansiyeline sahip olan siyasete darbe yapma alışkanlığı yerleştirdi.

Bakın, 18 Mart 2025 tarihinde, Cumhuriyet Halk Partisinin Cumhurbaşkanı adayı, 4 kez Sayın Tayyip Erdoğan’ı İstanbul’da yenen Sayın Ekrem İmamoğlu’nun diploması iptal edildi, hem de savcı talimatıyla hem de yetkisiz olan üniversite yönetim kuruluna yazı yazılarak ve hem de hiç sıklıkla; bakın, bu, Yüksek Seçim Kurulunda kullanılabilir diye şerh düşerek. Yetinmediler, bir gün sonra, 19 Mart 2025 tarihinde operasyon yapıp tutsak aldılar Ekrem İmamoğlu’nu. Niyetleri neydi? Erdoğan’ı yenebilme potansiyeli, kapasitesi olan bir siyasetçi bu sivil darbe yoluyla tasfiye etmekte ama bekledikleri gibi olmadı. Bir buçuk yıldan bu yana, başta Genel Başkanımız Sayın Özgür Özel olmak üzere “Millet, iradesine sahip çıkıyor.” diye 120’ye varan mitinglerle meydanlarda bu operasyona, bu darbe girişimine itiraz etti Cumhuriyet Halk Partisi, milletle buluşarak, milletle birleşerek. (CHP sıralarından alkışlar)

Şimdi, darbeciler tabii uslanmadı, yeni bir tezgâha ihtiyaç vardı, o da butlan darbesi. Cumhuriyet Halk Partisinin belini kırmaları gerekiyordu, Cumhuriyet Halk Partisinin bu direnişi örgütleme kapasitesini ortadan kaldırmaları gerekiyordu. Seçilmiş Genel Başkanın yerine atanmış bir genel başkan getirmek istiyorlardı, Cumhuriyet Halk Partisini kendilerince hizaya sokma planları vardı. 21 Mayıs 2026’da talimatla mahkemeden butlan kararıyla böyle bir sonuç elde etmeye çalıştılar ve 24 Mayıs 2026’da da TOMA’larla, biber gazıyla, polis baskısıyla Kuvayimilliyenin partisine polis postallarıyla tecavüz ettiler, Cumhuriyet Halk Partisi binasına girdiler.

Değerli arkadaşlar, herkes şunu çok iyi biliyor, bu tezgâhı düzenleyenler de biliyor ki seçim hukuku partilerin seçimlerini seçim yargısına emanet etmiştir. Siyasi Partiler Kanunu’nun 21’inci maddesi açıkça siyasi partilerin seçimlerinde ilçe seçim kurulu, il seçim kurulu, Yüksek Seçim Kurulu yetkilidir der, süreleri koymuştur.

Ya, şimdi, çıktılar, yetkisiz bir asliye hukuk mahkemesinden karar almaya çalıştılar, alamadılar kararı; yetkisiz istinaf mahkemesinden, bölge adliye mahkemesinden bir butlan kararı çıkardılar. Şimdi soruyorum: Neyi yerleştirmeye çalıştığımızın farkında mısınız? Yarın bir başka asliye hukuk mahkemesi ya da istinaf mahkemesi çıkıp “Sayın Recep Tayyip Erdoğan’ın diploması yoktur, diploması olmadan Cumhurbaşkanı seçilmiştir ve biz de bunu iptal ediyoruz, Sayın Abdullah Gül Cumhurbaşkanıdır.” dese ne yapacaksınız? (CHP sıralarından alkışlar) Yarın bir başka hâkim çıksa “Mazbatanızı iptal ediyoruz, sizin mazbatanız geçerli değildir, milletvekili değilsiniz.” dese ne yapacaksınız? Yani seçim hukukuna, siyasi parti hukukuna bu kadar müdahaleyi nasıl içinize sindiriyorsunuz?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BÜLENT TEZCAN (Devamla) - Bitiriyorum.

BAŞKAN - Buyurun, devam edin.

BÜLENT TEZCAN (Devamla) - Şimdi, Sayın Cumhurbaşkanı diyor ki: “Bunun bizimle ilgisi yok.” Öyle mi? Akın Gürlek Adalet Bakanı. Akın Gürlek bu karardan on beş gün önce çıktı, açıklama yaptı ve “İstinaf mahkemesinin ceza mahkemesi dosyasının sonucunu beklemesine gerek yoktur.” dedi. Ya, görülmekte olan bir davaya açık bir müdahale değil mi bu? Bu butlan kararı çıktıktan sonra da çıktı, basın toplantısı yaptı, bu kararı savundu. Üstüne üstlük tam Cumhuriyet Halk Partisinin delegeleri sürece müdahale edip bizim partimizi böyle bir saray kuyruğuna takamazsınız diye olağanüstü kurultay için imza toplamaya başladığı gün “İstanbul Başsavcılığı eliyle MASAK’la delegelerin mal varlıklarını araştıracağız.” dendi; bunlar kendi kendine mi oluyor, bunlar kendi başına mı yapılıyor? Ama bir şeyi hesap edemiyorsunuz, milletin bir hesabı var, onu inşallah sandıkta göreceğiz. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - YENİ YOL Partisi Grubu adına Ankara Milletvekili Sayın İdris Şahin.

Buyurun Sayın Şahin. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

YENİ YOL GRUBU ADINA İDRİS ŞAHİN (Ankara) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle şunu ifade edeyim ki demokrasilerde asıl olan millet iradesinin parlamentoda eksiksiz bir şekilde temsil edilmesidir ve dokunulmaz olanın da millet iradesi olduğunu açıkça ifade etmek isteriz. Bundan tam on dört yıl önce, biraz önce değerli hatibin ifade etmiş olduğu 1960’tan, 1971’e, 1980’den 1997 28 Şubatına kadar olan süreçler, sonrasında da 15 Temmuz hain darbe girişimiyle demokrasiye müdahaleleri tartıştık, görüştük. Bir şekliyle de 2012’de Darbe ve Muhtıraları Araştırma Komisyonuyla Türkiye Büyük Millet Meclisine net bir rapor sunduk. O raporda da ifade edildiği üzere, demokrasilerde aslolan millet iradesi ve bu millet iradesinin üstünde hiçbir güç tanımayan aziz bir Türk milleti var ve bu olaylara bu zaviyeden bakar. Bugün burada bir partinin iç tartışması değil Türkiye’de siyasetin yargı eliyle

yeniden biçimlendirilip biçimlendirilmeyeceğini konuşuyoruz. Mesele Cumhuriyet Halk Partisinden ibaret değil değerli milletvekilleri. Asıl mesele sandıkla oluşan siyasi iradenin mahkeme kararlarıyla gölgelenip gölgelenemeyeceği meselesi. Demokrasilerde partilerin kaderi dava dosyalarında yazılmaz; sandıkta, kongrede ve üyelerin iradesiyle şekillenir. Mahkeme sandığı korur, sandığın yerine geçmez değerli milletvekilleri. İlk gün de aynı şeyi söyledik biz DEVA Partisi olarak, bugün de bunu ifade ediyoruz. Tutumumuz son derece net ve açık, yargı siyaseti dizayn etmenin aracı hâline getirilemez. Türkiye'nin ihtiyacı demokratik rekabettir. Türkiye'nin ihtiyacı sandık iradesine saygıdır. (CHP sıralarından alkışlar) Hukukta öngörülebilirlik yoksa demokrasi de ekonomi de ülke de zarar görür. Bu düzene "Dur!" diyecek olan da hiç şüphesiz ki yine bizleriz, millet iradesinin temsilcileriyiz.

Evet, mutlak butlan hukukta istisnai ve ağır sonuçları olan bir kavram. Bu istisna siyaseti dizayn etmenin anahtarına çevrilirse hukuk devleti zedelenir, vesayet tartışması başlar. Şunu açıkça söylemek isterim: Hukuk, siyasetin sopası hâline geldiğinde adalet üretmez, güvensizlik üretir değerli milletvekilleri. Çok iyi biliyorum ki geçmişte devlet kurumları tarafından millet iradesinin önü kesilmeye çalışıldığında sizler hiç şüphesiz ki millete sığındınız, seçmene sığındınız ve size kurulan bu kumpasları millet iradesiyle aştınız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, devam edin.

İDRİS ŞAHİN (Devamla) - Ama bugün geldiğimiz noktada yargı siyasi rekabetin hakemi olmaktan çıkıp siyasi mühendisliğin aracına dönüştüğünde yalnızca bir parti değil millet iradesi yara alır. Türkiye darbelerden, muhtıralardan, parti kapatmalardan ve seçilmiş iradeye yönelik müdahalelerden ağır bedeller ödedi. Bugün tanklar sokakta olmayabilir fakat yargı kararlarıyla siyasetin alanı daraltılıyor, muhalefet baskı altına alınmıyor, seçmenin tercihi dolaylı bir biçimde etkisizleştiriliyorsa bunun adı açıkça demokrasiye müdahaledir. Biz YENİ YOL Grubu olarak meseleye partizan değil ilkel bakıyoruz. Bugün bir parti için işletilen yöntem yarın başka bir parti için de kullanılabilir. Hukuk devleti zayıfladığında kimse kendini güvende sanmasın.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

İDRİS ŞAHİN (Devamla) - Bu nedenle Meclis bu süreci bütün yönleriyle araştırmalı ve Cumhuriyet Halk Partisinin araştırma önergesine "evet" oyu vermelidir diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (YENİ YOL, CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - İYİ Parti Grubu adına Manisa Milletvekili Sayın Şenol Sunat.

Buyurun Sayın Sunat. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA ŞENOL SUNAT (Manisa) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Gazi Meclisi saygılarımla selamlıyorum.

Sayın milletvekilleri, aziz Türk milleti darbeler görmüştür, muhtıralar görmüştür, vesayet girişimleri görmüştür ama her defasında iradesine sahip çıkmıştır. Çünkü bu aziz millet bilir ki egemenlik bir kişinin, bir zümrenin ya da bir partinin değil kayıtsız ve şartsız Türk milletindir. (İYİ Parti ve CHP sıralarından alkışlar) Ne yazık ki bugün geldiğimiz noktada Türkiye kuvvetler ayrılığının giderek yok olduğu, kurumların etkisizleştiği ve bütün yetkilerin tek adamda toplandığı bir yönetim anlayışının sonuçlarıyla karşı karşıyadır. Bugün yaşadığımız ekonomik krizin temelinde de bu vardır. Bugün gençlerimizin gelecek kaygısının temelinde de bu vardır. Bugün emeklinin, işçinin, memurun, çiftçinin yaşadığı sıkıntıların temelinde de bu vardır. Bir ülkede denetim zayıflarsa hata büyür, istişare ortadan kalkarsa yanlışlar çoğalır, liyakat terk edilirse devlet gücünü kaybeder, hukuk zedelenirse ekonomi çöker, adalet duygusu yara alırsa toplumsal güven ortadan kalkar. Tek adam rejimlerinin en büyük zararı da budur. Devleti kişilerle

özdeşleştirmek, kurumları şahıslara bağımlı hâle getirmek millet iradesinin üzerinde fiili güç odakları oluşturmak demektir sayın milletvekilleri. Demokrasi yalnızca seçim günü sandığa gitmek değildir; demokrasi denetlenebilir iktidardır, demokrasi özgür medyadır, demokrasi bağımsız yargıdır, demokrasi güçlü parlamentodur, demokrasi vatandaşın korkmadan konuşabilmesidir. (CHP sıralarından alkışlar)

Değerli milletvekilleri, son günlerde yaşanan mutlak butlan kararı ve sonuçları Türkiye açısından endişe vericidir. Mesele yalnızca Cumhuriyet Halk Partisi meselesi de değildir; mesele, Türkiye’de demokratik meşruiyetin nasıl korunacağı meselesidir. Bir ülkede siyasi partilerin geleceği sandık yerine farklı yollarla şekillendirilmeye başlanırsa bundan demokrasimiz ve ülkemiz zarar görür. Siyasi partilerin meşruiyet kaynağı millet iradesidir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

ŞENOL SUNAT (Devamla) - Sandığın vereceği kararı başka yöntemlerle belirlemeye çalışmak otokrasidir, diktatörlüktür. Mutlak butlan gibi olağanüstü hukuk mekanizmalarının siyasi alanın merkezine taşınması Türkiye’nin zaten zedelenmiş olan hukuk güvenliğine çok daha büyük yaralar açmaktır. Unutmayın, bugün bir parti için alkışlanan yöntemler yarın başka bir parti için tehdit hâline gelir. Bu nedenle, hukuk siyasi hesapların değil adaletin hizmetinde olmalıdır çünkü hukuk taraf tutmaya başladığı gün adalet ölü. Adaletin öldüğü yerde demokrasi yaşamaz sayın milletvekilleri. Türkiye’nin ihtiyacı yeni kutuplaşmalar değildir, Türkiye’nin ihtiyacı yeni siyasi mühendislikler hiç değildir. (İYİ Parti, CHP ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ŞENOL SUNAT (Devamla) - Türkiye’nin ihtiyacı demokrasi ve hukuktur, Türkiye’nin ihtiyacı liyakattir, Türkiye’nin ihtiyacı adalettir, Türkiye’nin ihtiyacı yeniden güçlendirilmiş kurumlar ve yeniden tesis edilmiş devlet ciddiyetidir diyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti, CHP ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına Şanlıurfa Milletvekili Sayın Dilan Kunt Ayan. (DEM PARTİ ve CHP sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA DİLAN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Elbette ki bugün CHP etrafında yürütülmek istenen mutlak butlan tartışmalarını yalnızca bir siyasi partinin iç meselesi olarak göremeyiz bunu biz. Çünkü şunu çok iyi biliyoruz ki bu yaşananlar yirmi dört yıldır bu ülkede iktidar olan AKP zihniyetinin aslında devletin ve yargının gücünü de arkasına alarak muhalefeti dizayn etme çabası olduğu açık, tartışmasız bir gerçek.

Değerli arkadaşlar, bakın, bayramdan hemen önce bu karar verildi ve hâliyle bayramda yerellerdeydik. Bir amca gelip aynen bana şunu söyledi: “Kızım, bak, açık söyleyeyim sana: CHP olmuş HDP.” Niye bunu söyledi bu amca? Çünkü biz aynısını yaşadık arkadaşlar, aynı senaryoları yaşadık. Tanıyıyız, sanıyıyız, mağduruyoruz. Nasıl yaşadık bunu? Belediyelerimize kayyum atadılar mı? Atadılar. Yine, Eş Genel Başkanlarımız dâhil olmak üzere milletvekillerimizi hapsettiler mi? Hapsettiler. Yine, Kobani kumpas davasında yaşadık mı? Yaşadık. Partimize kapatma davası açtılar, yaşadık mı? Bire bir yaşadık. Peki, her seferinde ne dediler bize? Birazdan gelip aynısını söyleyecekler, “Yargının işine karışamayız, bizimle ilgisi yok, bu yargı kararı.” dediler, birazdan da diyecekler fakat bunu külahımıza anlatın. (DEM PARTİ ve CHP sıralarından alkışlar) Halk buna inanmıyor, halk buna güvenmiyor, halk sizin dizayn etmiş olduğunuz bu yargı sistemine inanmıyor; bunu bilin.

Arkadaşlar, bakın, demokratik bir ülkede bir siyasi partinin genel başkanını mahkeme seçmez, mahkeme karar vermez. (DEM PARTİ ve CHP sıralarından alkışlar) Kim seçer? PM'si seçer, üyeleri seçer, kendi iç organlarında kongresinde seçilir fakat bu nerede olur? Demokratik bir ülkede olur. Bizim ülkemizde öyle bir hâl almış ki yahu, bu iktidar Cumhurbaşkanı adaylarını belirliyor ya; niye? Çünkü muhalefetin Cumhurbaşkanı adaylarını hapsediyor. Yine, demokratik bir ülkede belediye başkanını halk belirler fakat bu iktidar buna da el atmış; kayyumları atıyor, kendisi belirliyor. Yine, demokratik bir ülkede yapılması gereken nedir arkadaşlar? Şimdi ne yapmaya çalışıyor? Diyor ki: “Ben hızımı alamadım. Artık bir muhalefet partisinin genel başkanına da ben karar veriyorum, PM'sine ben karar veriyorum.” Neyle yapıyor bunu işte? Kendi kurmuş olduğu yargısıyla yapıyor. (DEM PARTİ ve CHP sıralarından alkışlar)

Yine, değerli arkadaşlar, eskiden -az önce darbelerden çok söz edildi ama- bu ülkede darbeler nasıl olurdu? Bildiğimiz şey işte, tank gelir değil mi, tüfek gelir, postallılar gelir ve darbe yaparlar fakat AKP öyle bir kendini aştı ki yeni bir darbe yöntemi buldu. Prezantabl cübbelileriyle, mahkeme salonlarında, hiç kendilerini de incitmiyorlar, ağır ağır, ağır ağır işletiyorlar; sonra ekran karşısına çıkıp ne diyorlar? “Ya, yapacak bir şey yok. Yargı kararı.” diyorlar. İşte, bu artık yeni dönem darbe sistemi. Postallılar gitti, cübbeliler geldi bu dönemde. (DEM PARTİ ve CHP sıralarından alkışlar)

Evet, arkadaşlar, yine Orta Doğu büyük kırılmalar yaşıyor, bunu da görüyoruz ve tam da aslında böylesi bir dönemde Orta Doğu'da bu kadar kazan kaynıyorken bizim ülkemizde yapılması gereken şey halkın kendisini temsil ettiği siyasi partilere bu yönlü müdahaleler etmek değil.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, devam edin.

DİLÂN KUNT AYAN (Devamla) - Tam aksine, demokratik siyasetin önünü açmaktır, her alanda da demokratik toplumu ve toplumsal barışı inşa etmektir. Açıkça söyleyelim, bir partinin aslında kapısının kırılması demek siyasetin kapısının kırılması demek, bir partinin iradesini gasb etmek demek o halkın iradesini gasb etmek demektir. Bizler de DEM PARTİ olarak elbette ki CHP'nin bu fırtınadan bütünlüklü bir şekilde demokratik iradesine sahip çıkarak ve siyaset zeminini terk etmeden çıkmasını temenni ediyoruz.

Yine siyasi iktidarın ve diğer siyasi partilerin de demokrasiyi siyasi muhalefetlere kurban etmemesi gerektiğini her fırsatta ifade ediyoruz. Bu yüzden Türkiye'nin çıkış yolu yargı mühendisliği değil demokratik meşruiyettir. Bugünün karanlığını aşacak olan da budur çünkü halkın iradesine rağmen kurulan hiçbir düzen kalıcı olmayacaktır. Dün olmadı, bugün olmadı, yarın da olmayacak. (DEM PARTİ ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına İstanbul Milletvekili Sayın Cüneyt Yüksel.

Buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA CÜNEYT YÜKSEL (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Gazi Meclisimizi ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Bugün görüşülen öneriyle, devam eden yargı süreçleri üzerinden siyasi bir algı oluşturulmaya çalışıldığını görüyoruz. Hukuk devleti kararların siyasi beklentilere göre değil delile, dosyaya, kanuna ve vicdani kanaate göre verilmesini gerektirir.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Evet, aynen öyle.

CÜNEYT YÜKSEL (Devamla) - Hukukun üstünlüğü ve adalet vatani tahayyülü bunu gerektirir. AK PARTİ olarak biz siyasetin yargı eliyle dizayn edilmesine geçmişten beri karşı çıktık.

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Tabii!

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Anlat, anlat!

CÜNEYT YÜKSEL (Devamla) - İster sokak olaylarıyla ister FETÖ'vari terör örgütleriyle ister cuntacı zihniyetlerle olsun millî iradeyi hedef alan her türlü vesayet teşebbüsüne ve darbelere karşı nasıl mücadele ettiyssek yargı vesayetine ve yargısal aktivizme karşı da aynı kararlılıkla mücadele etmeye devam ediyoruz.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Görüyoruz, görüyoruz yaptığınız işi!

KAYIHAN PALA (Bursa) - Kaç belediyede kayyum var! Ayıp, ayıp!

CÜNEYT YÜKSEL (Devamla) - Biz yargı vesayetine ve yargısal aktivizme karşı olduğumuz kadar siyasetin yolsuzluk, hırsızlık ve çeşitli çökme operasyonları üzerinden dizayn edilmesine de karşıyız.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Hırsızlığa bir bak, hırsızlık arıyorsan dön yüzüne bak; dön kendine bak hırsızlık arıyorsan, anlatabiliyor muyum? Dön o hırsızlığın tarihini nasıl yazdığınıza bak!

CÜNEYT YÜKSEL (Devamla) - Sivil siyasetin alanını genişleten, millet iradesini güçlendiren, sandığı ve demokrasiyi merkeze alan reformların altında AK PARTİ'nin imzası vardır.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Hırsızlığın tarihini nasıl yazdığını bak sen, tamam mı! Hırsız!

CÜNEYT YÜKSEL (Devamla) - Sayın milletvekilleri, CHP'nin kendi iç çekişmesini, kendi kurultay sürecinden doğan hukuki ihtilafı Meclisimize taşıyarak siyasal bir mağduriyet anlatısına dönüştürmeye çalışması son derece sorunludur.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Ayıp, ayıp, ayıp! Bu konuşma böyle yapılamaz burada.

CÜNEYT YÜKSEL (Devamla) - Şimdi soruyorum size: Kurultaya ilişkin iddiaları ortaya atanlar kimlerdir?

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Yarın akşam dinle, çık da bu konuşmanı bir dinle! İnsan biraz utanır yani!

CÜNEYT YÜKSEL (Devamla) - Kurultay sürecinde usulsüzlük olduğunu ileri sürenler kimlerdir? Yargıya başvuranlar kimlerdir? Birbirleri hakkında son derece ağır ithamlarda bulunanlar kimlerdir?

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Yazık! Yazık! Bunları kimin yaptırdığını çok iyi biliyoruz.

CÜNEYT YÜKSEL (Devamla) - Bunların tamamı Cumhuriyet Halk Partisinin kendi mensuplarıdır, sizlersiniz. (CHP sıralarından gürültüler, sürekli sıra kapaklarına vurmalar)

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Yazık! Yazık!

YÜKSEL TAŞKIN (İzmir) - Akın Gürlek'le ilgili konuş! 16 tane daire var üzerinde!

CÜNEYT YÜKSEL (Devamla) - Dolayısıyla bugün yaşanan tartışmanın kaynağı ne AK PARTİ'dir ne Cumhuriyet İttifakı'dır. Tartışmanın tarafları da iddia sahipleri de başvuru sahipleri de CHP'nin kendi içerisinden çıkmıştır.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Yazık! Bir partinin kapısı kırıldı, bir partiye polis girdi! Ayıptır! Ayıptır!

CÜNEYT YÜKSEL (Devamla) - Bu iddialar görmezden gelinerek, sanki bütün süreç dışarıdan kurgulanmış gibi bir algı oluşturulmaya çalışılması gerçeklerle bağdaşmamaktadır.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Demokrasi ayıbıdır!

CÜNEYT YÜKSEL (Devamla) - Kendi partililerinizin gündeme taşıdığı iddialarla yüzleşmek ve parti içinde bir arınma sürecini işletmek sizin bileceğiniz bir iştir. Bundan dolayı kurultay salonlarından mahkeme koridorlarına taşınan bu siyasi ve hukuki mücadelenin hiçbir yerinde yokuz, olmadık ve olmayacağız diyoruz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar; CHP sıralarından gürültüler, sürekli sıra kapaklarına vurmalar)

BÜLENT TEZCAN (Aydın) - Tam ortasındasın!

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Sen arın, önce sen arın! Aynaya bak! Hadi oradan! Sen kime inandırıyorsun bunları!

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, devam edin.

CÜNEYT YÜKSEL (Devamla) - Şu hususun çok iyi bilinmesini isterim ki her kim olursa olsun milletin emanetini ganimet olarak görenlerle de hukuk ve yasalar çerçevesinde mücadele etmek de bizlerin boynunun borcudur.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Yeter! Yeter! Senin boynunun borcu olan demokrasiyi savunmak, demokrasiyi! Seçilmiş adamsın, seçilmiş!

CÜNEYT YÜKSEL (Devamla) - Ülkemizin, sandalye makam odaklı kifayetsiz muhterislerin yeni sürüm kayıkçı kavgalarına değil...

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Adaleti savun, demokrasiyi savun! Bir partinin kapısı kırıldı, bir partiye polis girdi!

CÜNEYT YÜKSEL (Devamla) - ...86 milyon vatandaşımızı ilgilendiren meselelerde ortak zeminde buluşmaya, mutabakat üretmeye ve güç birliği yapmaya ihtiyacı vardır. (CHP sıralarından gürültüler, sürekli sıra kapaklarına vurmalar)

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Azıcık namusla, azıcık aydın namusuyla karar verin! Yazıktır!

CÜNEYT YÜKSEL (Devamla) - Bizim gündemimiz Türkiye Yüzyılı hedefleridir; terörsüz Türkiye, terörsüz bölge idealidir, ekonomide istikrarın güçlendirilmesidir, Gazze'deki insanlık dramının sona erdirilmesidir...

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Gazze'deki insanlık dramı da senin eserin.

CÜNEYT YÜKSEL (Devamla) - ...bölgemizde barış ve güvenliğin tesis edilmesidir.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Sen Trump'a git de teşekkür et, Trump'a teşekkür et; başka bir şey bilmezsin sen!

CÜNEYT YÜKSEL (Devamla) - Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde AK PARTİ ve Cumhuriyet İttifakı milletin gündemine odaklanmıştır. Siz kapatma davalarının, modern ve postmodern darbelerin arkasında durmuş bir zihniyete sahipsiniz. (CHP sıralarından sürekli sıra kapaklarına vurmalar)

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Darbecisiniz darbeci, darbecisiniz!

CÜNEYT YÜKSEL (Devamla) - Bizler ise siyaseti de hukuku da meşruiyet zemininde savunuyoruz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Darbecisiniz, darbeci! Hadi!

III.- YOKLAMA

(CHP sıralarından bir grup milletvekili ayağa kalktı)

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Yoklama istiyoruz, darbecilere cevap vermeye gerek yok.

BAŞKAN - Önerinin oylamasından önce yoklama talebi vardır.

Sayın Günaydın, Sayın Tezcan, Sayın Arslan, Sayın Ertuğrul, Sayın Işık Gezmiş, Sayın Derici, Sayın Suiçmez, Sayın Ersever, Sayın Çan, Sayın Özcan, Sayın Kış, Sayın Uzun, Sayın Aygun, Sayın Sümer, Sayın Pala, Sayın Taşkın, Sayın Bülbül, Sayın Kanko, Sayın Ösen, Sayın Berberoğlu.

Yoklama için üç dakika süre veriyorum.

(Elektronik cihazla yoklama yapıldı)

BAŞKAN - Toplantı yeter sayısı yoktur.

Birleşime on beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 18.00

ÜÇÜNCÜ OTURUM**Açılma Saati: 18.25****BAŞKAN: Başkan Vekili Celal ADAN****KÂTİP ÜYELER: Ertuğrul KAYA (Gaziantep), Havva Sibel SÖYLEMEZ (Mersin)**

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 98'inci Birleşiminin Üçüncü Oturumunu açıyorum.

III.- YOKLAMA

BAŞKAN - Cumhuriyet Halk Partisi grup önerisinin oylamasından önce istem üzerine yapılan yoklamada toplantı yeter sayısı bulunamamıştı.

Şimdi yoklama işlemini tekrarlayacağım.

Yoklama için beş dakika süre veriyorum.

(Elektronik cihazla yoklama yapıldı)

BAŞKAN - Toplantı yeter sayısı vardır.

VII.- ÖNERİLER (Devam)**A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ (Devam)**

4.- *CHP Grubunun, Grup Başkan Vekilleri Ankara Milletvekili Murat Emir, İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın ile Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır tarafından, Türkiye’de darbelerin, demokrasiye müdahalelerin ve Cumhuriyet Halk Partisine yönelik mutlak butlan kararının araştırılması amacıyla 2/6/2026 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 3 Haziran 2026 Çarşamba günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi (Devam)*

BAŞKAN - Cumhuriyet Halk Partisi grup önerisini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Adalet ve Kalkınma Partisi Grubunun İç Tüzük’ün 19’uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

5.- *AK PARTİ Grubunun, gündemin “Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler” kısmında bulunan 262 ve 246 sıra sayılı Kanun Tekliflerinin aynı kısmın sırasıyla 1’inci ve 2’nci sıralarına alınmasına ve bu kısımda bulunan diğer işlerin sırasının buna göre teselsül ettirilmesine; Genel Kurulun 9, 10, 11, 16, 17, 18, 23, 24, 25 ve 30 Haziran 2026 Salı, Çarşamba ve Perşembe günü birleşimlerinde denetim konularının görüşülmeyerek gündemin “Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler” kısmında yer alan işlerin görüşülmesine; Genel Kurulun çalışma saatlerine ilişkin önerisi*

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 3/6/2026 Çarşamba günü (bugün) toplanamadığından İç Tüzük’ün 19’uncu maddesi gereğince grubumuzun aşağıdaki önerisinin Genel Kurulun onayına sunulmasını arz ederim.

Muhammet Emin Akbaşoğlu

Çankırı

AK PARTİ Grup Başkan Vekili

Öneri:

Gündemin “Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler” kısmında bulunan 262 ve 246 sıra sayılı Kanun Tekliflerinin aynı kısmın sırasıyla 1’inci ve 2’nci sıralarına alınması ve bu kısımda bulunan diğer işlerin sırasının buna göre teselsül ettirilmesi,

Genel Kurulun;

9, 10, 11, 16, 17, 18, 23, 24, 25 ve 30 Haziran 2026 Salı, Çarşamba ve Perşembe günkü birleşimlerinde denetim konularının görüşülmeyerek Gündemin “Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler” kısmında yer alan işlerin görüşülmesi ve 16, 17, 18, 23, 24, 25 ve 30 Haziran 2026 Salı, Çarşamba ve Perşembe günkü birleşimlerinde saat 24.00’e kadar,

3 Haziran 2026 Çarşamba günkü (bugün) birleşiminde 262 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin birinci bölümünde yer alan maddelerin oylamalarının tamamlanmasına kadar,

4 Haziran 2026 Perşembe günkü birleşimde 246 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin görüşmelerinin tamamlanmasına kadar,

9 Haziran 2026 Salı günkü birleşiminde 274 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin görüşmelerinin tamamlanmasına kadar,

10 Haziran 2026 Çarşamba günkü birleşiminde 237 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin görüşmelerinin tamamlanmasına kadar,

11 Haziran 2026 Perşembe günkü birleşiminde 147 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin görüşmelerinin tamamlanmasına kadar çalışmalarını sürdürmesi önerilmiştir.

BAŞKAN - Öneri üzerinde, YENİ YOL Partisi Grubu adına Mersin Milletvekili Sayın Mehmet Emin Ekmen Bey.

Sayın Ekmen, buyurun. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

YENİ YOL GRUBU ADINA MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) - Sayın Başkanım, teşekkür ederim.

Sayın Akbaşıoğlu da lütfeder dinlerlerse... Bu çalışma disiplini mevzuu bugünden muhtemelen temmuzun sonuna kadar sürekli gündemimizde olacak bir konu olacak.

Sayın Akbaşıoğlu...

HASAN ÇİLEZ (Amasya) - Ya, bizi kabul etmiyor musun ağabey?

MEHMET EMİN EKMEN (Devamla) - Hasan ağabey, seninle konuşarak halledeceksek seninle konuşalım, problem yok.

(Uğultular)

MEHMET EMİN EKMEN (Devamla) - Başkanım...

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri...

MEHMET EMİN EKMEN (Devamla) - Sayın Akbaşıoğlu özellikle.

BAŞKAN - Sayın Akbaşıoğlu... Sayın milletvekilleri...

Sayın milletvekilleri, gelip oyunuzu kullandınız, değerli hatibi dinleme fırsatı verin. Sayın milletvekilleri...

Sayın Ekmen, buyurun.

MEHMET EMİN EKMEN (Devamla) - Sayın Başkanım, haziran ayına girdik, Anayasa’mıza göre 1 Temmuzda Meclis çalışmalarına ara verir ancak alınacak kararlarla 1 Temmuzdan ilerleyen günlerde hem rutin çalışmalarına devam edebilir hem de ihtiyaca göre olağanüstü davetlerle toplanabilir. Bugüne kadar baktığımızda, AK PARTİ’nin temmuz ayının ortasına, sonuna kadar Meclisi çalıştırmak istediğini görüyoruz. Peki, biz muhalefet olarak neredeyse nisan ayının başından beri birkaç konuyu burada sürekli olarak ifade ediyoruz. 1 Temmuza kadar bu Meclisi hangi gündemle çalıştırmak istiyorsunuz? 1 Temmuz içerisinde Meclisi çalıştırmak istiyorsanız gündeminizde ne var?

Şimdi, Allah aşkına, bayramda idari tatilin içerisinde 2 tane teklif komisyonlara sevk edildi. Biz bu kanunu, toprak kanununu görüşmeye başlayacağız ya, bu düzenleme de bu kanunu ve bir uluslararası

sözleşmeyi 1'inci ve 2'nci sıraya çekmeyi hedefliyor. Kulislerde -biliyorsunuz, bu kulislerde çaycılarını kendini doğrulayan kehanetleri var- çaycı arkadaşlar diyorlar ki: "Siz toprak kanununa başlıyorsunuz ama Plan ve Bütçede görüşülmekte olan polislerle ilgili yasa bir aciliyet kesbediyor, bu kanunun görüşmelerine ara verilecek ve polislerin özlük haklarını da içinde barındıran torba yasa araya alınacak." Şimdi, Allah aşkına, bizim bunu çaycılardan mı öğrenmeniz lazım? Ya da bir gazete manşet atıyor, diyor ki: "Şu şekilde bir süreçle ilgili olarak bir yasa çalışması var, temmuz ayı içerisinde şu şu görüşmeler olacak, şu yasa teklifi Meclise gelecek." Biz, bu Meclisin mutabakatla kurulmuş ve neredeyse mutabakatla karar alınmış bir komisyonunun raporuna dayalı olarak yapılan ve yapılmayacak işleri gazete manşetlerinden mi takip edeceğiz? Yani gelip muhalefet partileriyle ve gruplarıyla 1 Temmuz'a kadar yapılması umulan çalışmalar ve eğer bu çalışmalarda bir mutabakat arzusu varsa... Ki bu mutabakat daha çok maalesef toplantı yeter sayısını istememek yoluyla aranıyor. Yani içerikte bir mutabakat talebi yok AK PARTİ'nin. Muhalefetten talep edilen, "Biz burada 180 arkadaşımızı veya 200 arkadaşımızı hazır edemeyebiliriz, ne olur, siz de şu konularda bir esneklik gösterip toplantı yeter sayısı istemez misiniz?" diye soruluyor. Muhalefet de elindeki tek bu yetkiyi -bu imkânı daha doğrusu- İç Tüzük'ten gelen bu imkânı düzenleme içerisinde vatandaşın lehine, hukukun lehine, adaletin lehine ne şekilde kullanabileceğini görüştüyor.

Şimdi, burada Sayın Akbaşıoğlu hâlâ yerine oturmuş değil.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, devam edin.

MEHMET EMİN EKMEN (Devamla) - Biz, Sayın Akbaşıoğlu'nun şahsında AK PARTİ grup yönetimine tek bir şey soruyoruz: İçerikten bağımsız olarak, 1 Temmuz'a kadar bu Genel Kurula hangi düzenlemeleri getirmeyi düşünüyorsunuz? Temmuz ayı içerisinde hangi düzenlemelerin gelmesi söz konusu ve Meclisi ne kadar süreyle çalıştırmayı düşünüyorsunuz? Mecliste mutabakatla kurulmuş ve mutabakatla karar almış bir komisyonun raporu hakkında bu yasama yılı içerisinde neyi yapıp, neyi yapmayı düşünüp neyi yapmayı düşünmediğinizi bizimle konuşabilir misiniz? Biz bunu niçin çaycılardan, biz bunu niçin gazetelerden, biz bunu niçin köşe yazarlarının kulis haberlerinden takip edelim? Ha, Sayın Akbaşıoğlu şunu derse, "Vallahi, Emin Bey, benim de haberim yok, nasıl olacağını ben de bilmiyorum." derse anlarım, yadırgarım da ama lütfen, bu konuda Genel Kurulu sağlıklı bir şekilde bilgilendirin diyorum.

Sağ olun. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Ekmen, teşekkürler.

İYİ Parti Grubu adına Çanakkale Milletvekili Sayın Rıdvan Uz.

Buyurun Sayın Uz. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA RIDVAN UZ (Çanakkale) - Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; İYİ Parti Grubu adına söz almış bulunuyorum. Bu vesileyle Gazi Meclisimizi ve yüce Türk milletini saygıyla selamlıyorum.

Tabii, burada, bu önergede Sayın Ekmen'in bahsettiği gibi bir söylem ve eylem birliği bulunmadığı için, önerge üzerinden çok bugün Sayın Genel Başkanımız Müsavat Dervişoğlu'nun devlet aklıyla ilgili yapmış olduğu Meclis konuşmasına değinmek istiyorum, o konuyla ilgili konuşmak isterim. Devlet aklı demek, merkezinde millet olan ve rızasını yani milletin rızasını barındıran, hukukun, liyakatin, adaletin tam ve kâmil bir şekilde işletilmesi demektir. Devlet aklı demek -devlet ebet müddet yani sonsuza kadar yaşayacak- Türk devlet gelenek görenek, örf ve siyaset felsefesinin millet adına işleyişi ülküsüdür. Devlet sadece bir toprak parçasından ibaret değildir; önemli olan, üzerinde yaşayacak egemen güç, millet varlığıdır. Millet var ise devlet vardır. Bu sebeple, millet olmadan devlet olmayacağı gibi, millet aklından arınmış bir devlet aklı da yoktur. Bugün ise devlet aklı sisli bir kavram hâline getirilmiştir, bu sisin her

türlü günahın üstünü örtmek için kullanılması kabul edilemez. Biz nasıl ki bu meseleye sadece bir parti meselesi olarak bakmıyorsak iktidar da ömrünü uzatmak için bir aparat olarak bakmamalıdır.

Ben burada iktidar partisi vekillerine seslenmek istiyorum: Yönettiğiniz bu devlette adaletle güven yüzde 12'ye düşmüş. Yönettiğiniz bu devlette terör örgütü elebaşı meşru muhatap hâline getirilmiş. Yönettiğiniz bu devlette sandık sonucunun geçerliliği ortadan kalkmış. Yönettiğiniz bu devlette makamlar, mevkiler, koltuklar liyakat yerine eş dost ve çevrenize göre dağıtılır hâle gelmiş. Yönettiğiniz bu devlette muhafazakârlık adına aile kurumu yok edilmiş. Yönettiğiniz bu devlette milliyetçilik adına millet düşmanlarının değirmenine su taşınır hâle gelmiş. Yönettiğiniz bu devlette dinimiz adına yola çıkıp gençlik deizm bataklığında kaybolmuş. Bu bir devlet aklı değildir, devlet aklından bahsedemeyiz.

Bakın, Çanakkale'de savaşların cereyan ettiği bir ortamda Hafız Hasan diye bir askerimize nöbet mahallinde komutanı diyor ki: “İsterseniz sabaha kadar Kur'an okuyun ama ne olur burada uyumayın, bizim için çok kıymetli. Burada uyursanız, düşmana geçit verirsiniz ülkemiz çok büyük sıkıntıya girer, toprakları kaybederiz; sizin uyanık olmanız lazım.”

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, devam edin.

RİDVAN UZ (Devamla) - Bunun üzerine o asker sabaha kadar uyumaz, sabah beşte İngiliz gemilerinden atılan ilk top mermisiyle orada şehit düşer. Şehit düştüğü ortamın akabinde oradaki şehitleri ve yaralıları almak üzere gelen arkadaşları şehit Hafız Hasan'ın elinden silahını alamaz. Gözleri açıktır ve silahını teslim etmez. Bir türlü alamadıkları için en sonunda komutanı davet ederler; komutanı gelir, “Evladım, vatan artık emin ellerde, silahını verebilirsin.” der, bunun üzerine o silah teslim edilir. Şunu söylemek istiyorum sonuç olarak: Emin olmadan biz silahı veremeyiz. Emin olmadan demokrasiden, adaletten ve cumhuriyetten vazgeçemeyiz. Emin olarak haksızlık karşısında ölse de teslim olamayız diyor, Gazi Meclisimizi saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Uz.

Öneriyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Gündemin “Seçim” kısmına geçiyoruz.

VIII.- SEÇİMLER

A) KOMİSYONLARDA AÇIK BULUNAN ÜYELİKLERE SEÇİM

1.- Dilekçe Komisyonunda boş bulunan üyeliğine seçim

BAŞKAN - Dilekçe Komisyonunda boş bulunan, YENİ YOL Partisi Grubuna düşen 1 üyelik için Adana Milletvekili Sadullah Kısacık aday gösterilmiştir.

Oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Sayın Tanal, buyurun.

VI.- AÇIKLAMALAR (Devam)

42.- Şanlıurfa Milletvekili Mahmut Tanal'ın, Şanlıurfa ili Haliliye Belediyesinin 2 Mart 2026 tarihinde yaptığı bir ihaleye ilişkin açıklaması

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Teşekkür ederim Değerli Başkanım.

Şimdi, benim elimde... Şanlıurfa ili Haliliye Belediyesi 2 Mart 2026 tarihinde bir ihale yapmış; ihalenin adı -çok önemli, burası hakikaten çok dikkat çekici bir şey- işin adı “Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkan Vekili Bekir Bozdağ ile beraberindeki milletvekillerine protokol misafir yemeği.” Bedeli ne kadar? 960 bin TL. Ya, Allah'tan korkun! Yani işin adı “Bekir Bozdağ Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkan Vekili ve misafirlerine...” Şanlıurfa halkı aç, Şanlıurfa halkı perişan. Ben Bekir Bey'in sosyal medyasına baktım, böyle bir iftar yemeği yok; Büyükşehir Belediyesine bakıyorum, yok; Haliliye Belediyesine bakıyorum, yok; Belediye Başkanı sayfasına bakıyorum, yok; Urfa milletvekillerinin sayfalarına bakıyorum, yok.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Ama işin adına bakınca 960 bin lira bir yemek ihalesi var. Peki, kaç kişiye yemek verildi? Bu, yazıktır, günahtır. Urfa Cumhuriyet Başsavcısını göreve davet ediyorum. Hani, geçen gün Beyefendi “Arınma.” diyordu ya; buyurun, arınsın Haliliye Belediyesi.

BAŞKAN - Teşekkür ederim.

Alınan karar gereğince denetim konularını görüşmüyor, gündemin “Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler” kısmına geçiyoruz.

1’inci sıraya alınan, Burdur Milletvekili Adem Korkmaz ve Kütahya Milletvekili Mehmet Demir ile 83 Milletvekilinin Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu ile Çeltik Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3588) ile Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu Raporlarının görüşmelerine başlayacağız.

IX.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

A) KANUN TEKLİFLERİ

1.- Burdur Milletvekili Adem Korkmaz ve Kütahya Milletvekili Mehmet Demir ile 83 Milletvekilinin Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu ile Çeltik Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3588) ile Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 262)¹

BAŞKAN - Komisyon? Yerinde.

Komisyon Raporu 262 sıra sayısıyla bastırılıp dağıtılmıştır.

Sayın milletvekilleri, alınan karar gereğince bu teklif İç Tüzük’ün 91’inci maddesi kapsamında temel kanun olarak görüşülecektir. Bu nedenle teklif, tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanıp maddelerine geçilmesi kabul edildikten sonra bölümler hâlinde görüşülecek ve bölümlerde yer alan maddeler ayrı ayrı oylanacaktır.

Alınan karar gereğince teklifin tümü üzerindeki görüşmelerde siyasi parti grupları adına yapılacak konuşmaların süresi en fazla 2 konuşmacı tarafından kullanılabilir.

Değerli milletvekilleri, Grup Başkan Vekillerimizin görüşleri çerçevesinde konuşmacıların sürelerine ek bir dakika verilmeyecektir, bunu duyuruyorum sayın milletvekilleri.

Teklifin tümü üzerinde, YENİ YOL Partisi Grubu adına ilk konuşmacı Antalya Milletvekili Sayın Şerafettin Kılıç. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

YENİ YOL GRUBU ADINA ŞERAFETTİN KILIÇ (Antalya) - Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu ile Çeltik Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi hakkında Grubumuz adına söz aldım. Genel Kurulu ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, görüşmekte olduğumuz bu kanun teklifi ilk bakışta tarımsal üretimi planlama, gıda arz güvenliği gibi kulağa hoş gelen gerekçelerle sunulmuştur ancak metnin bütününe baktığımızda tarımı bürokratik baskı, cezai yaptırımlar ve piyasa daraltıcı düzenlemelerle daha da baskılayan bir anlayış bulunmaktadır. Bugün dünyada yaşanan krizlere baktığımızda savaşlar, salgınlar ve afetler karşısında en güçlü ülkelerin dahi ilk refleksi gıda güvenliğini korumak olmuştur ancak Türkiye’de son yıllarda tarım politikaları bu stratejik perspektiften uzaklaşmış, âdetâ tali bir alan gibi görülmüştür. Sonuç ortadadır. Türkiye’de tarımın millî gelir içindeki payı sürekli gerilemektedir. Çiftçi sayısı hızla azalmakta, kırsal boşalmaktadır; ekilen alanlar daralmakta, üretim düşmektedir. En önemlisi, Türkiye, artık birçok temel üründe dışa bağımlı hâle gelmiştir.

¹ 262 S. Sayılı Basmayazı tutanağa eklidir.

2012’de nüfusun yüzde 77,3’ü kentlerde yaşarken 6360 sayılı Yasa’yla köyler bir gecede mahalleye dönüştürüldü ve bu oran 2013’te yüzde 91,3’e çıkarıldı, köy nüfusu yüzde 22,7’den yüzde 8,7’ye geriledi. Bugün nüfusun yüzde 93,6’sı kentte yaşıyor, bu açık bir tasfiye politikasıdır. Tarım alanlarında da tablo farklı değildir. 2002’de 266 milyon dekar olan ekili dikili alan bugün 240 milyon dekara düştü, 26 milyon dekar tarım arazisi üretim dışına çıktı. Bu topraklar kendiliğinden boş kalmadı, çiftçi üretimden çekildiği için boş kaldı. Şeker pancarı fabrikalarını satarak şeker pancarı üreticisine kota koymak, sözleşme yapmayan ve kotayı aşan üreticiye ceza vermek temelde üretimi ve milleti cezalandırmaktır. Nişasta bazlı şurup satan uluslararası şirketlere ruhsat veren, kısır tohumu teşvik eden, kimyasal içerikli ürünlere rafları açan bir anlayışın millîlik iddiası suyun üstündeki köpük hükmündedir.

Evet, bugün milletimiz açıkça zehirleniyor. Tarım arazilerimiz, su kaynaklarımız büyük tehdit altındadır, ormanlarımız rantın pençesinde kıvrılıyor, milletimizin ortak mirası heba ediliyor. Bu kanun teklifi bu temel sorunlara çözüm getirmiyor, çiftçilerimiz ve milletimizin beklentilerine cevap vermiyor. Bugün beklentiler açıktır; çiftçinin girdi maliyetlerinin düşürülmesidir, üretimin teşvik edilmesidir, planlamanın cezayla değil destekle yapılmasıdır, kooperatiflerin güçlendirilmesidir, yerli üretimin korunmasıdır. Ama biz ne görüyoruz? Cezalar artıyor, yasaklar artıyor, bürokrasi artıyor ama üretim artmıyor.

Değerli milletvekilleri, tarım, orman ve toprak meselesi, aynı zamanda bir medeniyet tasavvuru meselesidir. Bizim inancımıza ve medeniyet anlayışımıza göre üzerinde sınırsız tasarruflarda bulunulacak bir meta değil korunması gereken bir emanettir. Bugün Türkiye’de çevre politikalarının en büyük sorunu, söylem ile uygulama arasındaki uçurumdur. Bu teklif de ne yazık ki bu çelişkiyi ortadan kaldıracak bir irade ortaya koyamamaktadır. Kaz Dağları’nda yürütülen altın madenciliği faaliyetleri sonucu yaşanan yoğun ağaç kesimi ve ekosistem tahribatı, Cerattepe bölgesinde yıllardır süren madencilik faaliyetlerine karşı halkın verdiği mücadeleye rağmen doğanın korunamaması, İkizdere Vadisi’nde taş ocakları nedeniyle doğal dengenin bozulması, Akbelen ormanında enerji projeleri uğruna ormanların yok edilmesi gibi örnekler, çevre politikalarının kâğıt üzerinde kaldığını açıkça göstermektedir. Şimdi, soruyoruz: Bu teklif, bu uygulamaların hangisini durduracaktır, hangisine karşı açık ve bağlayıcı bir yasak getirmektedir? Bu sorulara net bir cevap verilememektedir.

Cevapsız kalan sorular bunlarla sınırlı değildir. Şu ana kadar Tarım ve Orman Bakanlığına milletimiz adına 17 adet soru önergesi yönelttim. Bunlardan sadece 4 tanesi zamanında cevaplandırıldı. Meclis, milletin denetim mercisidir; millet adına yönetilen soruları cevapsız bırakarak bu yetkiyi yok sayamazsınız. Hâl böyleyken bu şartlar altında bir de karbon yutak ormanı kavramını tartışıyoruz. Mevcut ormanları korumayan bir anlayışın “karbon yutak ormanı” adı altında oluşturacağı yeni ormanlık alanların milletin yararına olacağına inanmak istiyoruz ancak yeşil kalkınma kılıfı içinde sıfır karbon emisyonu hedefinin gelişmekte olan ülkelere yönelik bir dayatma, yeni bir sömürü formülü olduğunun farkındayız. Bu dayatmalara milletimiz adına karşı çıkıyor, evvela var olan ormanlarımızı koruyun diyorum. Küresel dayatmalar doğrultusunda patronları memnun etmeyi amaçlayan yasal değişiklikleri bu Meclise getirmeyiniz.

Değerli milletvekilleri, teklifin en acı yönlerinden biri sözde orman tapularının iadesi meselesidir. İktidar diyor ki: “Vatandaşa tapusunu veriyoruz, 80 bin davayı çözüyoruz.” Peki, neden şimdi? Çünkü devletin hatalı tapu kayıtları nedeniyle ödemek zorunda olduğu 516 milyar liralık tazminat yükü var. Hazine boş, ödeme yapamıyor. Şimdi bu yükü “mülkiyet barışı” adı altında tasfiye etmeye çalışıyor yani mesele hak teslimi değil bütçe kurtarma operasyonudur. Vatandaşın yıllardır süren mağduriyetini lütf gibi pazarlamaya kimse kalkmasın, bu millet gerçeği görüyor.

Bir diğer başlık hobi bahçeleri meselesidir. Bu konu neredeyse her yıl aynı dönemde gündemimizde yer alıyor. Tarım arazisini korumak elbette hepimizin görevidir ama metrekare başına cezayı 10 liradan 2.500 liraya çıkarmak koruma değil açıkça mali müsadereci. Hobi bahçesi meselesi bir sonuçtur, topraktan koparılan milletin bir arayışının ürünüdür. Bugün plansız kentleşme, çarpık yapılaşma, boşalmış kırsal, insansız topraklar sizin eserinizdir. Hobi bahçeleri şehirde bulunan vatandaşın nefes aldığı alanlardır. Bu ihtiyacı ortaya çıkaran en temel sorun, odaklı yapılaşmadır. Bir ara “yatay mimari” dediniz ancak o da söylemde kaldı, dikey mimariden vazgeçemiyorsunuz. Adım atarken ihtiyacı gözetmek yerine sandığı ve sermayeyi gözetiyorsunuz yani sizin için önemli olan hobi bahçeleri değil lobi çevreleridir. Şimdi, çözüm diye vatandaş susuz bırakmayı, elektriğini kesmeyi ve belediyelere her ay ceza kesmeyi mi öneriyorsunuz? Bu, çözüm değil çaresizliğin itirafıdır.

Sonuç olarak, bizim ihtiyacımız olan şey, toprağı koruyan ama üreticiyi ezmeyen, çevreyi koruyan ama çiftçiyi cezalandırmayan, suyu koruyan ama milletin üretim gücünü artıran gerçek bir millî tarım politikasıdır. Biz ithalata mahkûm edilen değil üreten, borçlanan değil kalkınan, şirketleri değil çiftçiyi merkeze alan bir tarım anlayışını savunuyoruz çünkü biliyoruz ki tarım çökerse ekonomi çöker, tarım çökerse kırsal çöker, tarım çökerse bağımsızlık zedelenir ama çiftçi ayağa kalkarsa Türkiye ayağa kalkar, toprak üretirse millet güçlenir ve Türkiye ancak kendi toprağına, kendi suyuna, kendi çiftçisine sahip çıktığı ölçüde güçlü, müreffeh ve bağımsız olabilir.

Bu düşüncelerle sözlerimi sonlandırıyor, mevcut teklifin ihtiyaçlara cevap verecek şekilde düzenlenmek üzere geri çekilmesi gerektiğini ifade ediyorum.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (YENİ YOL ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Kılıç.

YENİ YOL Partisi Grubu adına ikinci konuşmacı Muğla Milletvekili Sayın Selçuk Özdağ.

Buyurun Sayın Özdağ. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

YENİ YOL GRUBU ADINA SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yine bir torba yasa; torba mı diyeyim, çuval yasası mı diyeyim yoksa hangar yasası mı diyeyim, ne yasası diyeyim? Şimdi, yasanın içerisinde bulunan kanunları okuyorum ben size: Çeltik Ekimi Kanunu, İspirto ve İspirtolu İçkiler İnhisarı Kanunu, Atatürk Orman Çiftliği Kanunu, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğüne Yürütülen Hizmetler Hakkında Kanun, Veteriner Hekimliği Mesleği Kanunu, Orman Kanunu, Kamulaştırma Kanunu, Yap-İşlet Modeli ile Elektrik Enerjisi Üretim Tesislerinin Kurulması ve İşletilmesi ile Enerji Satışının Düzenlenmesi Hakkında Kanun -devam ediyorum- Şeker Kanunu, Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkol Piyasasının Düzenlenmesine Dair Kanun, Kara Avcılığı Kanunu, Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu, Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu, Orman Köylülerinin Kalkınmalarının Desteklenmesi Hakkında Kanun. Ne dersiniz buna? Torba yasa mı diyeceksiniz? Bu bir çuval yasasıdır.

Değerli arkadaşlar, peki, bu kanunlarda iyi yönler var mıdır? Değişiklikler vardır. Bu kanunlar buralardan gelirken nereden geçti, hangi komisyondan geçti? Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonundan geçti değil mi? Peki, üç tane daha tali komisyon var; nedir onlar? Plan ve Bütçe Komisyonu. Niye geçmedi oradan? Plan ve Bütçe Komisyonunu ilgilendiren maddeler yok mu? Var. Burada mali işler var. İkinci olarak ne var? Adalet Komisyonu. Niye geçmedi buradan, gitmedi buraya? Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunda da olması gerekmiyor muydu bu kanunun? Olması gerekiyordu ama siz maalesef hem İç Tüzük’ü çiğniyorsunuz hem de Meclis Başkanı burada zaman zaman...

Meclis Başkanı işte bu mutlak butlanla ilgili bir şeyler olduğu zaman, burada grup başkanlığı konusu gündeme geldiği zaman “Biz bu konularda tarafsızız, biz bu konulara karışmayız.” diyor. Peki, sen bu konularda niye görevini tam yapmıyorsun? Yapamıyorsun çünkü yapman da mümkün değil; sen bir noktada iktidar partisinin Meclis Başkanısın, sen Türkiye Büyük Millet Meclisinin Başkanı değilsin. Olmadığını zaten biz burada grubumuzu kurduğumuz zaman bize yer vermediğinde de göstermiştin. O günden itibaren seninle ilgili olarak da... Ben Meclis Başkanını oldukça eleştirdim burada ama kanunun başka konuları var, burada onları söyleyeceğim sizlere.

Değerli arkadaşlar, şimdi, burada diğer tali komisyonlara gitmedi. Bu nedenle sebep, sonuç ve etki analizi yapılmadan iktidarın kanun yapmada izlediği toptancı ve torbacı anlayışının gereği olarak önümüze konulmuştur. 11’inci ve 12’nci maddelerde yer verilen veteriner hekimler için getirilen para cezaları var. Bölüm doğrudur ama para cezaları fahiştir arkadaşlar, çok yüksek cezalardır. Öngörülen cezalar önleyici, caydırıcı ve orantılı olmak durumundadır. Bunlar orantılı değildir, caydırıcı olabilir belki ama o da tartışmalıdır.

Yine, 27’nci maddede yer verilen hayvan nakillerinde belirlenen kuralların ihlalinde verilen para cezaları da fahiştir. Et ve hayvansal gıda fiyatlarının durdurulamayan artışını böyle mi önleyeceksiniz? Hayvan besicilerini, çiftçileri fahiş para cezalarıyla yıldırıp bıkıtarak neye hizmet etmiş olacaksınız? Çiftçileri ve besicileri daha fazla desteklemeniz gerekirken siz aksine bu insanları yaptıkları işten nefret eder hâle getiriyorsunuz.

Bugün açıklanan buğday ve arpa alım fiyatları da çiftçilerimiz açısından tam bir hayal kırıklığıdır. Bu yıl için açıklanan buğday kilo fiyatı 16,50 kuruştur, arpa kilo fiyatı ise 12,75 TL’dir. Geçen seneye göre buğdayda yüzde 22’lik, arpada ise yüzde 16’lık bir artış yapılmış. 2026 için enflasyon beklentileri nedir? Yüzde 35 değil mi? Önce çektiniz, sonra “24 olabilir.” dediniz, sürekli olarak güncelliyorsunuz zaten bunları. Merkez Bankası tahminlerde bulunur, hep yanılır; orta vadeli program açıklarsınız, hep yanılırsınız; sonra bir bakarsınız TÜİK rakamları açıklar, enflasyon rakamlarını açıklarlar, hep yanılırsınız. Şimdi de yine yanıldığınızı deklare edersene söylüyorsunuz ama vatandaş mağdur etmede, çiftçiye mağdur etmede oldukça mahirsiniz. Çiftçinin ürünlerine yapılan bu zam çiftçiye açlığa mahkûm etmektir. Mazot ve gübre fiyatlarında anormal artışlar yaşanırken iktidarın buğday ve arpa için belirlediği fiyatlar çiftçiye ekim dikim yapmaktan vazgeçirme anlamına gelir. Bugün köylerde artık vatandaşlar çiftçilik yapamıyorlar ve çiftçilik yapma yaşı da ortalama olarak 58 yaşına gelmiştir. Emekliye, asgari ücretliye, işçiye ve emekliye sefaleti reva gören bir iktidar anlayışından çiftçilere destek vermesini beklemek de elbette beyhudedir.

Bu teklifin en kritik bölümlerinden biri de orman alanlarına ilişkin düzenlemelerdir. Teklifin gerekçesine baktığımızda asıl amacın vatandaşın mağduriyetini gidermek değil geçmiş, hatalı kadaströ işlemleri nedeniyle vatandaşa ödemek zorunda kalacağı devasa tazminat yükünden kurtulmak olduğu görülmektedir. Yaklaşık 516 milyar liralık bir mali yükten söz edilmektedir.

Bir diğer konu, Atatürk Orman Çiftliğine getirilen geniş kapsamlı vergi muafiyetleri ve geçmişe dönük vergi borçlarının silinmesidir. Atatürk Orman Çiftliğine ait ticari amaçla kullanılan taşınmazların da vergi dışı bırakılması hem belediyelerin gelirlerini azaltmakta hem de özel sektör karşısında haksız rekabet yaratmaktadır.

Devlet Su İşleri düzenlemelerinde de sıkıntılar görüyoruz. Merkezî idarenin sorumluluğunda bulunan su yapılarının güvenlik yükümlülükleri ve maliyetleri belediyelere devredilmektedir yani Ankara veriyor kararı, faturayı belediyeler ödüyor. Kaynak aktarımı yok, destek yok ama sorumluluk var. Bu anlayış, yerel yönetimleri hizmet üreten kurumlar olmaktan çıkarıp merkezî idarenin mali yüklerini taşıyan birer finansman aracına dönüştürmektedir.

Diğer bir konu, şeker pancarı üretiminin tamamen sözleşmeli sisteme bağlanması ve sözleşmesiz ekimin yasaklanması pancar çiftçisinin hareket alanını daraltmaktadır. Üreticinin hangi fabrikayla çalışacağına dolaylı olarak Bakanlık karar verecektir. Bu durum, sözleşme özgürlüğünü zedelediği gibi, üreticiyi belirli şirketlere bağımlı hâle getirme riski de taşımaktadır.

Gelelim hobi bahçesi sorununa. İktidar partisi, burada, belli maddelerde bu konulara atıfta bulunuyorsunuz. Bununla ilgili olarak aylardır Türkiye bu konuyu konuşuyor, hobi bahçelerini konuşuyor. Bu hobi bahçeleri ne zaman Türkiye'nin gündemine girdi? Otuz sene önce girdi. Sonra, yirmi beş sene önce de 2002 yılında Adalet ve Kalkınma Partisi iktidar oldu, bu konu gündemdeydi, devam etti. Sonra, bu konu son on beş yıl içerisinde daha fazla Türkiye'nin gündemine girdi. Rusya'da hobi bahçeleri var, 60 milyon civarında. Almanya'da hobi bahçeleri var ve bu hobi bahçelerini Alman hükümetleri veya eyaletlerdeki belediyeler destekliyorlar. Fide vermede, tohum vermede veya bunlara çiftçiliği öğretmede veya hatta da bulundukları yerde o bahçeleri ekip biçmeyi öğretiyorlar, geliyorlar mühendisler. Peki, siz ne yaptınız? Şimdi, bu sayının ne kadar olduğu belli değil. 7 milyon mu? Zaten Türkiye'de hemen hemen hiçbir şeyin rakamları belli değil arkadaşlar.

Şimdi, Sayın Cumhurbaşkanı diyor ki: “2 milyon TOKİ konutu yaptık.” Tamam, eyvallah. Ardından bu sefer TÜİK diyor ki: “Yok, 1 milyon 650 bin yaptık.” Sonra bir bakıyoruz, TOKİ diyor ki: “Yok, 1 milyon 650 bin yapmadık, 1 milyon 750 bin yaptık.” Ya, rakamlarda bile devlet kurumlarının kendi arasında anlaşamadığı bir yapıyla karşı karşıyayız.

Hobi bahçeleri; 7 milyon mu, 5 milyon mu, 4 milyon mu, 3 milyon mu? Bu hobi bahçeleri kurulurken buraların tarım arazileri olduğunu bilmiyor muydunuz? Siz uydulardan haberleşmeye veya uydulardan görüntülemeye yeni mi başladınız? Teknolojiyle yeni mi tanıştı Tarım, Orman ve Köy İşleri Bakanlığı veya Tarım ve Orman Bakanlığı? Eski isimleri de var, bunların isimleri de sık sık değişiyor; ardından tabelalar değişiyor, kâğıtlar değişiyor, bir sürü yükler geliyor, bir türlü bu bakanlıkların isimlerini bile doğru olarak koyamıyoruz, o da ayrı bir yük olarak geliyor karşımıza.

Şimdi, bu hobi bahçelerine elektrik bağlatmış vatandaş? Bağlatmamış mı? Su bağlatmış, oralara duvarlar örmüş, bahçeler yapmış, ekmiş, biçmiş; ardından da buraya getirmiş, bunlarla ilgili olarak da şimdi diyorsunuz ki: “Buraları kaçak yapıyorsunuz, bizim buraları yıkmamız gerekir.” Kime yıktıracaksınız? Belediyelere yıktıracaksınız çünkü “Belediyelerin imkânları vardır.” diyorsunuz bununla ilgili olarak. Belediyeler yıkacak, talimat kimden gelecek? Ankara'dan gelecek talimat. Belediye bu işleri yapmazsa eğer, ipe un sererse, vatandaş korumak isterse bu sefer de Ankara'dan diyorsunuz ki: “Görevi kötüye kullanmaktan senin hakkında işlemler yaparım.”

Bakin, arkadaşlar, samimi olarak söylüyorum; Türkiye'yi A partisinin, B partisinin yönetmiş olması hiç önemli değil benim için, hiçbir önemi yok; benim için, Avrupa Birliği kriterlerinde bir Türkiye'nin önemi var. A partisi gelir, çalışır ve seçmen bunu gönderir; B partisi gelir, Almanlar der ki: “Bunlar da Almanya için çalışıyor.” İşçi Partisi gider, Muhafazakâr Parti gelir, İngilizler der ki: “Bunlar da İngiltere için çalışıyor.” Fakat Türkiye'de bu belediyeler 31 Martta el değiştirmemiş olsaydı bu tür uygulamalar yapılabirdi mi veya yapmak istesenez bile onları, ipe un sermez miydiniz? Unutturdunuz, yapmazdınız. O nedenle, değerli arkadaşlar, bu hobi bahçeleriyle ilgili olarak bugün getirmiş olduğunuz düzenlemeler doğru olmakla beraber... Ama öncesiyle ilgili yapacağınız işlemlerin tamamı yanlışır çünkü bu yanlışlara göz yumdunuz, vatandaş buralara siz sevk ettiniz. Gelin, şimdi bu vatandaşlarla ilgili... Şimdi, Sayın Bakanlık geliyordu, getiriyordunuz buraya kanunu, geri çektiniz ve orada “3 Bakanlık çalışıyor.” dediniz. Ne yaptıkları da belli değil. Vatandaşlarla oturun... Bak, bir kanun çıkarırken... Şimdi, geçmişteki Adalet ve Kalkınma Partisinde çalıştım ben.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SELÇUK ÖZDAĞ (Devamla) - Orada 3 dönem milletvekilliği yaptım.

BAŞKAN - Çok teşekkür ederim.

SELÇUK ÖZDAĞ (Devamla) - Ben teşekkür ediyorum.

Kanuna ret oyu vereceğimizi söylüyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - İYİ Parti Grubu adına Mersin Milletvekili Sayın Burhanettin Kocamaz. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA BURHANETTİN KOCAMAZ (Mersin) - Teşekkürler Sayın Başkan.

262 sıra sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu ile Çeltik Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin geneli üzerine İYİ Parti Grubumuz adına söz aldım. Yüce Meclisi ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, 30 maddelik yeni bir torba yasa görüşüyoruz. 14 farklı kanunda düzenleme içeren Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu ile Çeltik Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi, gerek hazırlanış süreçleri gerekse de yasama tekniği açısından demokratik hukuk devleti ilkeleri ve rasyonel yasama faaliyetleriyle bağdaşmayan ciddi usul hataları barındırmaktadır. Söz konusu teklif, birbirlerinden oldukça farklı uzmanlık alanlarını ve teknik düzenlemeleri ilgilendiren çok sayıda kanunda değişiklik öngören, AKP'ye özgü bir torba kanun niteliğindedir. Toprak korumadan çeltik ekimine, veteriner hekimlere yönelik disiplin cezalarından şeker pancarı üretimine, orman arazilerinin kullanımından idari para cezalarına kadar uzanan bu geniş yelpaze bütüncül bir tarım politikasından yoksundur. Farklı uzmanlık alanlarını ilgilendiren düzenlemelerin tek bir metin altında toplanması her bir maddenin Komisyonunda hak ettiği derinlikte tartışılmasını engellemekte ve yasama kalitesini düşürmektedir. Bu yöntem, kanunların anlaşılabilirlik ve öngörülebilirlik ilkelerini ortadan kaldıran karmaşık bir mevzuat yapısına sahiptir.

Teklifin 1'inci maddesinde yapılan düzenlemeyle, çeltik ekim alanları ile yerleşim merkezleri arasında korunan 500 metrelik güvenlik mesafesi 50 metreye düşürülmektedir. Çeltik üretiminin yerleşim merkezine 500 metre olan uzaklığının 50 metreye kadar düşürülmesi, damlama sulama yapılmayan yerlerde sıtma hastalığının yeniden hortlamasına ve yerleşim yerlerinde sivrisinek popülasyonunun artmasına yol açacaktır. Zira, ülkemizde damlama sulamayla çeltik üretimi yapabilen çok az, neredeyse yok denilecek kadar üreticimiz vardır. 50 metrelik mesafe, bir tarım arazisi ile bir konutun neredeyse iç içe geçmesi anlamına gelir. Toplum sağlığını korumakla yükümlü olan devletin "ekonomik verimlilik" adı altında halkı salgın hastalık riskiyle ve yaşanmaz hâle gelen çevre koşullarıyla baş başa bırakması kabul edilemez. Bu düzenleme bilimsel bir fiyasyon çalışmasına veya sağlık etki analizine dayanmadığından sadece yerleşim yerlerindeki vatandaşlarımızın huzurunu değil aynı zamanda en temel hak olan sağlıklı bir çevrede yaşama hakkını da ortadan kaldıracaktır.

Teklifin 8'inci maddesiyle, imar planı sınırları içerisinde veya meskûn mahallerde bulunan kanal ve benzeri su yapılarına çit, bariyer gibi koruyucu güvenlik tedbirlerini alma sorumluluğu bütünüyle belediyelere ve il özel idarelerine devredilmektedir. Bu düzenleme, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü'nün kuruluş amacı olan su yapılarının inşası ve güvenli işletilmesi sorumluluğunu üzerinden atarak yerel yönetimlerin sırtına yükleyen, hizmet kusuru riskini belediyelere devreden bir yaklaşımdır.

Teklifin 10'uncu maddesiyle, bugüne kadar DSI'nin kendi inşa ettiği tesislerin çevresindeki koruma bandını tesis etme görevinden imtina etmesi koruma ve gözetim yükümlülüğünü devretmesi anlamına gelir. Yerel yönetimlerin üzerine bindirilen bu ek maliyetler nihayetinde vatandaşlara sunulması gereken diğer

birçok hizmetin aksamasına neden olacaktır. Kamu yararıyla bağdaşmayan bu düzenleme, sorumluluğu paylaştırmak yerine riskli alanlardaki idari mesuliyeti yerel birimlere terk ederek merkezî idareyi hukuki tazminat ve denetim yükünden muaf tutma çabasından başka bir şey değildir.

Teklifin 13'üncü maddesiyle, "iklim değişikliğiyle mücadele" adı altında kurulması öngörülen karbon yutak ormanları kapsamında ormanlık alanların özel sektöre peşkeş çekilmesi ormanlık alanların devlet eliyle korunması ilkesini ortadan kaldıracak, ekosistem ve doğal yaşama büyük zarar verecektir. Anayasa'nın 169'uncu maddesine aykırılık teşkil eden bu düzenlemeyle ormanlık alanların yeni bir yöntemle maden ve enerji şirketlerinin kullanımına sunulması ihtimali yeni kaygıları da beraberinde getirecek, ormanlık alanların küresel karbon şirketlerinin kullanımına açılması gibi büyük bir felakete yol açacaktır.

Teklifin 14'üncü maddesi, mülkiyeti orman sınırları içerisinde kalması nedeniyle iptal edilen tapuların iadesini ve oluşan zararın ödenmemesini öngörmektedir. Bu düzenleme her şeyden önce Anayasa'nın 169'uncu maddesine açıkça aykırıdır. Maddenin gerekçesinde, hatalı kadastro işlemleri nedeniyle devletin ödemekle yükümlü olduğu yaklaşık 516 milyar TL tutarındaki tazminat yükünden kurtulmanın hedeflendiği açıkça itiraf edilmektedir. Tapu sicilinin doğru ve güvenilir bir şekilde tutulması devletin asli sorumluluğudur. Devlet kendi kurumlarının yaptığı hatalı işlemlerin maliyetini "anayasal koruma" adı altında orman varlığını feda ederek vatandaşın veya doğanın üzerine ykamaz. Tazminat ödememek için orman alanlarının devredilmesi hukuk devleti ciddiyetiyle ve devletin devamlılığı ilkesiyle asla bağdaşmaz. Düzenleme sadece orman köylüsünü değil gerçek ve tüzel kişileri de kapsamına alarak büyük şirketlerin veya holdinglerin orman arazileri üzerindeki tartışmalı tapularının yasallaşması riskini doğurmaktadır. Burada yaklaşık 80 bin taşınmazdan bahsedilmesi meselenin münferit bir vatandaş mağduriyetini gidermekten ziyade sistematik bir arazi transferi operasyonu olduğu şüphesini güçlendirmektedir. "Orman köylüsünü korumak" maskesi altında sunulan bu düzenleme, yüksek rant baskısı bulunan bölgelerde orman sınırlarının daralmasına ve kamuya ait doğal varlıkların sermaye gruplarına devredilmesine yol açacaktır.

Teklifin 15'inci maddesi, yargı kararlarının yasama yoluyla etkisizleştirilmesi amacını taşıyan ve hukuk devleti ilkesini temelden sarsan bir nitelik taşımaktadır. Mahkeme kararlarıyla hukuka aykırılığı tescil edilmiş ve iptal edilmiş idari işlemlerin neredeyse aynı gerekçelerle yeniden tesis edilmeye çalışılması kuvvetler ayrılığı ilkesini zedelemekte ve yargı denetimini işlevsiz hâle getirmektedir. Söz konusu madde, Anayasa'nın 169'uncu maddesinde yer alan ormanların korunmasına dair emredici hükümlere açıkça aykırılık teşkil etmektedir. Orman alanlarının daraltılması sonucunu doğuracak bu düzenleme, orman sahaları üzerindeki işgal ve tahribatı teşvik edecek, kamuya ait doğal varlıkların özel mülkiyete geçirilmesine zemin oluşturacaktır. Tarihsel süreçte istisnai, sınırlı ve geçici bir uygulama olarak kabul edilen 2/B düzenlemelerinin bu maddeyle kalıcı ve genişletilebilir bir yapıya dönüştürülmesi asla kabul edilecek bir durum değildir.

Düzenleme kapsamında daha önce yargı mercileri tarafından reddedilmiş alanların yeniden değerlendirmeye açılması, yasama organının yargı kararlarını dolanması ve yanı sıra ısrar etmesi anlamı taşır. Hâlihazırda yürütülen yargı süreçlerinin dahi devre dışı bırakılmasına neden olabilecek bu mekanizma, ekolojik hassasiyetleri gözetmek yerine orman alanlarının turizm ve inşaat faaliyetlerine açılmasına yol açabilecektir. Orman alanlarının rehabilite edilerek korunması esas iken bu alanların rant odaklı faaliyetler için kullanılabilir hâle getirilmesi kamu yararı ilkesini ortadan kaldırmaktadır. Ayrıca, alan belirleme süreçlerinde idareye tanınan geniş yetkiler keyfiliğe, siyasi müdahalelere ve kamu kaynaklarının verimsiz kullanımına neden olacaktır. Şeffaflıktan uzak ve yargı denetimini baypas eden bu yaklaşım mülkiyet düzenindeki istikrarı bozacağı gibi toplumun adalete olan güvenini de ortadan kaldıracaktır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; teklifin 18, 19 ve 20'nci maddeleriyle Şeker Kanunu'nda yapılması öngörülen değişiklikler, Türkiye'nin şeker pancarı üretimini ve stratejik öneme sahip şeker sektörünü doğrudan tehdit eden, üreticiyi şirketlerin insafına terk eden ve denetim mekanizmalarını zayıflatan içerikler taşımaktadır. AKP iktidarının münavebeli üretimin korunması ve kayıt dışılığın önlenmesi gibi teknik gerekçelerin arkasına sığınarak getirdiği bu düzenlemeler aslında şeker fabrikalarını işleten özel şirketlerin lehine bir piyasa kurmayı ve çiftçiyi üretimden koparacak ağır yaptırımlar getirmeyi amaçlamaktadır.

Teklifin 18'inci maddesiyle getirilen “ekim alanı” ve “sözleşme” tanımları, üretimin sınırlarını ve koşullarını tamamen Bakanlığın ve şirketlerin iki dudağı arasında sıkıştırmaktadır. Şirketlerin ham madde temin edeceği coğrafi alan sınırlarının Bakanlıkça belirlenecek olması serbest piyasa koşullarını bozduğu gibi belirli şirketlere avantaj sağlayan adrese teslim ekim bölgeleri yaratılması riskini de beraberinde getirecektir.

19'uncu maddeyle getirilen “Sözleşme yapılmadan şeker pancarı ekilemez.” hükmü ise yüz yıldır bu topraklarda üretim yapan çiftçinin kendi tarlasındaki üretim iradesine ipotek koymak anlamına gelir. Sözleşmeli üretim modeli kâğıt üzerinde düzenli üretim planlaması gibi görünse de mevcut ekonomik şartlarda çiftçinin şirketler karşısındaki pazarlık gücünü sıfıra indirecektir.

Özellikle 20'nci maddede öngörülen idari para cezaları üreticiye yönelik açık bir yıldırma politikasıdır. Sözleşme yapmadan pancar eken gerçek ve tüzel kişilere o yılın A kotası şeker pancarı baz alım fiyatı üzerinden hesaplanacak tutar kadar ceza verilmesi, çiftçinin tüm mahsulüne el konulması ve üretimden el çektilmesi anlamına geliyor.

Sonuç olarak 18, 19 ve 20'nci maddelerle getirilmek istenen sistem Türkiye'nin bugüne kadarki şeker pancarı üretimindeki kazanımlarını yok edebilecek, çiftçiyi ağır borç ve ceza yükü altında ezebilecek niteliktedir. Mevcut yönetmelikteki ağır ve caydırıcı yaptırımların kanun yoluyla hafifletilmesi belirli şirketlerin hukuksuz işlemlerini meşrulaştıracak, şeker pancarı üreticisini korumak yerine küresel ve yerel sermaye gruplarının şeker piyasasındaki tahakkümünü artıracaktır. Ülke tarımının küçüldüğü, çiftçinin üretimden çekildiği bugünkü süreçte yapılması gereken üretimi cezalandırmak değil çiftçiyi desteklemek, girdi maliyetlerini düşürmek ve şeker sektöründeki kamu denetimini en üst düzeye çıkarmaktır.

Teklifin 23, 24 ve 25'inci maddeleriyle, kooperatiflerin tarım arazileri edinmelerine ve kullanımlarına yasak getirilmekte ve tarımsal amaçlı kooperatiflerin edinimleri ise Bakanlığın iznine bağlanmaktadır. Ayrıca, tarım arazilerini korumak amacıyla hobi bahçelerine yönelik kesilecek olan idari para cezaları da artırılmakta, tarım arazileri üzerindeki izinsiz yapıları elektrik, su, doğal gaz gibi hizmetlerin götürülmesi engellenmektedir.

Bizler, İYİ Parti olarak, öncelikle gariban vatandaşlarımızın küçük bir toprak parçası üzerinde derme çatma, kendi imkânlarıyla, şehirden uzak nefes almak için kurdukları bahçelerin havuzlu villalardan ayrıt edilerek değerlendirilmesi gerektiğini düşünüyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; tarım ve hayvancılığın çok önemli sorunlar yaşadığı, İsrail ve ABD'nin İran'a saldırdığı bir dönemde depolardaki gübrelerin dahi zamlandığı, ekim ve dikim döneminde çiftçilerimizin zamlı gübreye ulaşamadıkları, her gün yapılan yüksek zamlarla motorinin litre fiyatının bir dönem 80 TL'ye kadar çıktığı ülkemizde bu kanun teklifi üreticilerimizin ve tüketicilerimizin hiçbir sorununa çare olmayacaktır. Hâlbuki bu kanun teklifinde çiftçilerimizin bugün yaşadıkları sorunlara yönelik çözümler üreten düzenlemeler getirilmesi gerekmez miydi?

Ülkemizde her geçen yıl tarım sektörü küçülüyor. Bu küçülmeye ve ithalata bağlı olarak gıda enflasyonu da artıyor. Ülkemiz yüzde 34,55'lik gıda enflasyonu 175 ülke arasında ilk 3 sıraya yerleşmiş, Haiti

ve Angola gibi ülkeler bile gıda enflasyonunda bizden daha iyi durumdalar. Bu durum, sizin izlediğiniz tarım politikalarının bir işe yaramadığını ve iflas ettiğini göstermektedir. Tarım sektöründeki daralma önlenemez bir şekilde sürmektedir. Üreticilerimiz emeklerinin karşılığını alamazken vatandaşlarımız gıdaya komşumuz Yunanistan'dan bile daha pahalıya ulaşmaktadır. Tarihinde ilk defa bu dönemde ucuz alışveriş için Yunanistan'a otobüs turları düzenlenmeye başlanmıştır. Ne yazık ki bu ayıp da size yeter.

2025 yılı, yaşanan zirai don ve kuraklık yüzünden çiftçilerimiz açısından zor bir yıl olmuştur. TÜİK verilerinde de bu durum açık bir şekilde görülmektedir. 2025 yılında Türkiye ekonomisi yüzde 3,6 oranında büyüme gösterirken tarım sektörü yüzde 8,8 oranında küçülmüştür. Buna karşılık, imara açılan tarım arazilerinin üzerinde yükselen konutlar nedeniyle inşaat sektörü yüzde 10,8 büyüme göstermiştir. Tarımsal üretim inşaat sektörüne kurban edilmiş, her yıl borçlanarak üreten çiftçilerimize yeterli destek verilememiş, tarımla uğraşanların yaş ortalaması 60'a dayanmıştır. Bu tekliften de anlaşılacağı üzere, dünyada ve çevremizde her şey değişiyor. Bir tek, iktidarın çiftçilerimize karşı taşıdığı hasmane tutum ile tarım arazilerine, ormanlık alanlara ve su havzalarına rant odaklı bakış açısı değişmiyor. Çiftçilerimize yüksek girdiler karşısında yeterince destek sağlamayan iktidar, çevrenin su havzalarının, tarım ve orman alanlarının korunması konusunda gerekli çabayı göstermek yerine, yanan ormanlık alanları talana açmaya ve küresel sermayenin hizmetine sunmaya devam ediyor. İktidar, yirmi üç yıl içinde küresel sermaye gruplarıyla el ele vererek ülkemizin su kaynaklarını ve doğal güzelliklerini maden ocağı ve çimento fabrikası gibi yatırımlara kurban etmiştir. Ormanlık alanlarımız en fazla bu dönemde talan edilmiş, bu talandan kendilerini kurtarabilen ormanlık alanlarımız da her yaz başında çıkan ve bir türlü önlenemeyen orman yangınları nedeniyle azımsanamayacak şekilde küçülmüştür. Ülkemizde 2024 yılında 27.485 hektar alan zarar görürken bizzat verdiğimiz araştırma önergelerimize ve uyarılarımıza kulak asılmadığı ve zamanında önlem alınmadığı için sadece geçen yıl 240 bin hektar alan yanarak kül olmuştur. Bu iktidar döneminde hiçbir kamu malının değeri kalmamış, kamu yararı adı altında tarım arazileri, ormanlar, meralar, zeytinlikler ve su havzaları plansız sanayileşme, çarpık kentleşme ve vahşi madencilik faaliyetlerinin hedefi hâline gelmiştir.

Değerli milletvekilleri, daha yakın zamanda Mersin ilimiz dâhil ülkemizin birçok ilinde anadan babadan, dededen kalma asırlık zeytin ağaçları, bütün uyarılarımıza rağmen, orman arazisi içerisinde kaldığı gerekçesiyle acımasızca kesildi. Mademki şimdi böyle bir yasa çıkaracaktınız gariban köylülerin yegâne geçim kaynağı olan zeytin ağaçlarını neden yok ettiniz? 2002 yılında 41,2 milyon hektar olan tarım alanı 2025 yılında 38,6 milyon hektara gerilerken 2009 yılında 1 milyonu aşan BAĞ-KUR'a kayıtlı çiftçi sayısı 2024 yılında 413.865'e düşmüştür. Çiftçilerimiz bu dönemde hiçbir dönemde olmadığı kadar üretimden uzaklaşmıştır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Toprak Mahsulleri Ofisi tarafından açıklanan hububat alım fiyatları çiftçilerimizi hayal kırıklığına uğratmıştır. Çiftçilerimiz açıklanan arpa ve buğday alım fiyatlarına büyük tepki göstererek "Bu sene çok yağmur yağdı, yıl iyi geçti, toprak yüzümüzü güldürdü ama Allah verdi, AKP geri aldı." demektedir. Ülkemiz şu anda arpa, buğday ve mısır gibi ürünlerde bile dışa bağımlı hâle gelmiştir. Her yıl birçok tarımsal, hayvansal ürün yurt dışından ithal edilmekte, böylece kendi çiftçilerimize verilmeyen paralar başkalarına, başka ülkelerin çiftçilerine aktarılmaktadır.

Değerli milletvekilleri, Sayın Cumhurbaşkanı liyakatli ve vizyonlu kadrolarla bugüne kadar çok yol aldıklarıyla; köprü, yol, tünel, demir yolu yaptıklarıyla övünüyor ancak bunların tamamında maliyetlerinin çok üzerinde rakamlarla uzun yıllara sâri, hazine garantili olarak vatandaşın sırtına yüklendiğini söylemiyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Başkan.

BURHANETTİN KOCAMAZ (Devamla) - İşçiler sokaklarda, çiftçinin hâli ortada, emeklinin hâli içler acısı, esnaf kepenk kapatıyor, sanayici ülkeyi terk ediyor.

BAŞKAN - Hacı, tamam hacı.

BURHANETTİN KOCAMAZ (Devamla) - Gençler, öğrenciler, akademisyenler, doktorlar ülkeden kaçıyor... (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına Adana Milletvekili Sayın Muharrem Varlı konuşacaktır.

Buyurun. (MHP sıralarından alkışlar)

MHP GRUBU ADINA MUHARREM VARLI (Adana) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 262 sıra sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu ile Çeltik Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin tümü üzerinde Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına söz aldım. Bu vesileyle hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bu yasayla neler değiştiriliyor? Bu yasanın içerisinde birçok kanunda değişiklikler var. Bunlardan bir tanesi karbon yutağını önlemek adına orman alanlarının çoğaltılmasıyla, yine, orman vasfını yitirmiş alanlarda köylünün lehine, o araziye kullananların lehine tapu devrinin yapılmasıyla, yine, tütün ve tütün mamullerinin, alkollü içki tüketimine yönelik tanıtım faaliyetlerinin reklamlarının kısıtlanmasıyla alakalı ve millî miras olan Atatürk Orman Çiftliği'nin korunması ve gelecek nesillere aktarılması adına bazı vergilerden muaf tutulması, çeltik ekim alanlarının şehir merkezlerine uzaklığıyla alakalı konunun düzenlenmesi, yine, Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu'nda düzenleme yapılması, DSİ tarafından yürütülen faaliyetlerle ilgili düzenleme yapılması, Şeker Kanunu'nda öngörülen değişikliklerin düzenlenmesi. Toprak koruma ve arazi kullanımıyla ilgili bu düzenlemede yine, kooperatiflerin mülk edinip daha sonra bu mülkü parselleyerek bu "hobi bahçesi" dediğimiz arazilerin, tarım alanlarının yanlış yönde kullanılmasının önüne geçilmesi ve yine burada, tabii ki en önemli şey, toprağı korumak yani işlenebilecek, çiftçilik yapılabilecek tarım alanlarının korunabilmesi, bununla alakalı da bütün yapılacak faaliyetlerin Tarım Bakanlığından izin alınarak yapılmasını düzenleyen kanun teklifi. Burada özellikle dikkati çekmek istediğim bir konu var. Tarımla iştigal eden, tarlasının bir miktarına ya da bahçesinin bir miktarına işte arazisini işlemek adına kullandığı traktörünü, gübresini, kimyasal ilacını koyduğu ve orada o bahçeyi koruyacak bekçi kulübesinin olduğu yerlerin de kaçak yapıya sokularak cezaların artırılması burada yine dikkati çekecek konulardan bir tanesi. Burada özellikle çiftçimizin lehine düşünmemiz gerektiğini belirtmek istiyorum. Tarım Bakanlığının da bu konuda inşallah yeterli, gerekli tedbirleri alacağına inanıyorum.

Yine, tabii, şimdi, tarımla alakalı bir konuyu konuşuyoruz. Burada tarımın içerisinde gelen bir insan olarak tarımla ilgili yaşanan günümüzdeki meseleleri de çiftçilerimizin beklentilerini de sizlerle paylaşmak istiyorum. Bir gün önce yani dün buğday fiyatı açıklandı. Tabii, çiftçilerimizin beklentilerinin bir miktar altında kaldı. Özellikle bu Hürmüz Boğazı'ndaki yaşanan olaylardan sonra gübre fiyatlarının aşırı derecede artmış olması, petrol fiyatlarının aşırı derecede artmış olması çiftçinin girdi maliyetlerini çok yükseltti. Dolayısıyla burada, gübre yüzde 40'ların üzerinde, akaryakıt yüzde 40'ların üzerinde zam görmüşken buğday fiyatlarının da beklentilerin altında kalmış olması çiftçilerimizde bir miktar huzursuzluk oluşturdu. Bu manada, çiftçilerimizin beklentisi bu fiyat konusunun yeniden gözden geçirilmesi ya da en azından prim desteklemelerinin çiftçilerimizin lehine yüksek oranda artırılması. Bu, çiftçilerimizin beklentisi. Niye? Çünkü gerçekten girdi maliyetleri çok yüksek yani özellikle -az önce dediğim gibi- İran-ABD-İsrail savaşı -Hürmüz Boğazı dünyanın azot ihtiyacının yüzde 30'unu karşılayan bir bölge, dünyanın petrol ihtiyacının yüzde 30'una yakınına karşılayan bir bölge- bu bölgede savaşın olması, bu boğazın kapatılması

olması hem akaryakıt fiyatlarının hem de gübre fiyatlarının aşırı derecede artmış olmasına sebep oldu ve önümüzdeki yıl da bu artışın devam edeceğiyle alakalı, bilim adamlarının, bu konudaki tecrübeli insanların konuştuklarını takip ediyoruz, görüyoruz. Dolayısıyla çiftçilerimizin -üreticilerimizi korumak adına- inşallah prim desteklerinin de Tarım Bakanlığı tarafından çiftçilerimizin lehine yükseltilmesiyle alakalı beklentileri var.

Tabii, üretim derken... Sayın Bakanın da Sayın Cumhurbaşkanımızın da Sayın Genel Başkanımızın da bu ülkede yaşayan, ülkesini seven herkesin ısrarla üzerinde durduğu bir gerçek, üretimi artırmak. Niye üretimi artırmak? Çünkü insanlarımızın en büyük ihtiyacı gıda yani pandemi döneminde bu çok daha iyi görüldü. Belki mazot olmadan, belki enerji olmadan insanlar yaşayabilir ama su olmadan, ekmek olmadan, gıda olmadan insanlarımızın yaşaması mümkün değil ki bunu pandemi döneminde çok iyi yaşadık, gördük; bir anda yağ fiyatları çok aşırı derecede arttı, un fiyatları arttı yani gıdaya yönelik her şeyin marketlerde neredeyse bulunamaz hâle geldiğini ve yüzde 100 oranda artmış olduğunu gördük. Dolayısıyla bizim üretimi artırıp insanlarımızı doyuracak hatta insanlarımızın dışında dünyadaki insanları da doyuracak bir yapıyı oluşturmamız lazım. Onun için, buğday üretimini desteklemek, buğday üretimini artırmak bir ülkenin aynı zamanda stratejik bir hedefi olmalıdır. Buğdayınız olmazsa -Allah esirgesin- savaşa dahi giremezsiniz çünkü buğday stoklarınızın olmadığı yerde ununuz olmayacak, ekmeğiniz olmayacak, makarnanız olmayacak dolayısıyla askerinizi besleyecek gıdanız olmayacak. Onun için, buğday gerçekten çok stratejik bir ürün ve bu ürünü destekleyip korumamız; çiftçinin buğday ekmesini, buğday üretmesini teşvik etmemiz lazım.

Türkiye'nin aşağı yukarı 22-23 milyon ton buğdaya ihtiyacı var yani gerek makarnada gerek unda gerekse başka alanlarda kullanmak adına 22-23 milyon ton buğdaya ihtiyacı var. Geçen yıl, bildiğim kadarıyla 16 milyon ton gibi bir rakam oldu. Bu yıl belki biraz daha yağışların artmış olmasından dolayı 20 milyon tonu bulabilir, belki 22 milyon tonu da bulabilir ama Türkiye'nin kendi ihtiyacını karşılayıp aynı zamanda dışarıya satabilecek kapasitesi var, tarım alanları var; yeter ki biz üretimi destekleyelim, yeter ki çiftçimizi destekleyelim. Çiftçimiz üretimi kafasına koyarsa Allah'ın izniyle başaramayacağı hiçbir şey yok. Gerçekten, Türk çiftçisi çok fedakârca çalışıyor yani maliyet girdileri bu kadar ağır olmasına rağmen hâlâ buğday ekıyor, mısır ekıyor, pamuk ekıyor, soya fasulyesi ekıyor, ayçiçeği ekıyor. Hayvancılık gerçekten insanların içerisinde olmak istemeyeceği bir iş; o ahırların kokusuna, yem fiyatlarının artmış olmasına, et fiyatlarının bugüne kadar çiftçiyi yeterince destekleyecek ya da hayvancılığı destekleyecek noktada olmamasına rağmen insanlarımız üretime devam ediyorlar. İşte, bizim bu üretimleri, üretimi yapan insanlarımızı teşvik etmemiz lazım, korumamız lazım ki onlar üretime daha fazla katkı sağlasınlar, hem Türk insanını hem de yapacağımız ihracatla dünyadaki insanları doyurabilsinler. Onun için bizim üretimi desteklememiz lazım.

Yine, mısırla alakalı da birkaç şey söylemek istiyorum. Türkiye'nin aşağı yukarı işte 8 milyon ile 10 milyon ton civarında mısır üretimine ihtiyacı var yani mısırı biz eğer 8-10 milyon ton üretirsek Türkiye'nin hem glikoz hem nişasta hem mısır yağı hem de yem ham maddesini karşılamış oluyoruz. Şimdi, tabii, Türkiye'nin belki birkaç milyon ton mısır açığı olabilir yani bunu dışarıdan ithal etmek de gerekebilir ama ithalatı yaparken de Tarım Bakanlığının ve Ticaret Bakanlığının şuna çok dikkat etmesi lazım: Hasat dönemine yakın bir zamanda mısır ithalatı ya da buğday ithalatının yapılması çiftçiyi, üreten insanı zarara uğrattır çünkü çiftçi tam hasada girdiğinde piyasa doymuş olduğu için fiyat kaybı yaşayacağından dolayı zarar edecektir. Onun için, bizim eğer ki illaki bir ithalat yapmamız gerekiyorsa, özellikle ocak ayı ile mart ayı arasında bu ithalatı yaparak fabrikacıların ihtiyaçlarını karşılamak, glikozcuların, nişastacıların ihtiyacını karşılamak gerekiyorsa bu dönem içerisinde yaparak çiftçimizin

hasat dönemine yakın bir zamanda ithalatı engellemiş olmamız lazım. İşte, biz, eğer mısır üreticisini teşvik eder, mısır üreticisini korursak Türkiye’de 8 milyon ton değil 10 milyon ton mısır yine üretebiliriz. Bizim Çukurova’da, Güneydoğu’da, Amik Ovası’nda çok güzel, verimli arazilerimiz var, ovalarımız var yani mısırı üretebileceğimiz ve Türkiye’nin ekonomisine katkı sağlayabileceğimiz ovalarımız var. Çok şükür, havamız müsait, toprağımız müsait, suyumuz var ama bizim tek eksikimiz inşallah çiftçimizi üretime teşvik etme noktasında.

Burada bir şeyi altını çizerek söylemek istiyorum: “Toprağı vatan yapan sadece müdafaa değil aynı zamanda imardır, ihyadır; üreten, eken, biçen, alın teriyle bereketlendiren ellerdir.” Bunu Sayın Genel Başkanımız Milliyetçi Hareket Partisinin grup toplantısında söylemiştir. Yani sadece askerî müdafaayla ülkeyi vatan yapamazsınız, aynı zamanda o vatan topraklarını ekerek, biçerek, üretim sağlayarak toprak yapmak lazım çünkü eğer üretim yapmazsanız o zaman o topraklar da çorak bir hâl alır, dolayısıyla da bizim vatan topraklarımız heba olmuş olur.

Yine, tarım, insanlığın en temel ekonomik faaliyetlerinden biri. Gıda ihtiyacının karşılanmasının yanı sıra sanayiye ham madde sağlanması, istihdam oluşturmaya ve ekonomik kalkınmaya katkıda bulunması nedeniyle ülkeler için önemli bir sektördür. Yani tarım sektörü hem istihdamı sağlar hem sanayinin hammaddesini sağlar. Biz bugün, özellikle tekstilde, ne yazık ki tekstil fabrikalarının birçoğunu Mısır’a taşımak zorunda kaldık. Neden? Bir, ham madde üretiminin yani pamuk üretiminin yeterince olmayışı; iki, dünya borsalarında bizim ürünlerimizin onların ürünleriyle rekabet edemeyişi; dolayısıyla yani “işçilik maliyetlerini” diyebilirsiniz, “enerji maliyetleri” diyebilirsiniz, “ham madde girdisi” diyebilirsiniz. Şimdi, ya, Ukrayna’da mısır 10 lira -örnek veriyorum- bizde 15 lira. Tamam da Ukrayna’da doğal gaz bedava, Ukrayna’da gübre bedava, Ukrayna’da kimyasal ilaç yok. Yani biz bunların hepsini karşılamak zorundayız, hem fazla gübre atmak zorundayız hem kimyasal ilaç atmak zorundayız hem de bu üretimi sağlayabilmemiz için onlardan daha fazla akaryakıt tüketmek zorundayız. Dolayısıyla Ukrayna’yla ya da Rusya’yla ya da komşu devletlerimizin birçoğuyla bizim bu manada rekabet etmemiz mümkün değil. Bunu nasıl sağlayacağız? Bunu da çiftçiye teşvik ederek, onlara prim desteğini artırarak, ürün desteğini artırarak yapmamız lazım. Buradaki eksikliği ancak bu şekilde giderebiliriz. Yani konuşuluyor: “Dünya borsalarında mısır şu kadar, dünya borsalarında buğday şu kadar.” Doğrudur ama oralandaki işçilikle, oralandaki akaryakıt fiyatlarıyla, oralandaki kimyasal ilaç... E, biz bütün kimyasal ilaçları aşağı yukarı dışarıdan ithal ediyoruz yani kendimiz keşke bunların hepsini üretebilsek. Tohumun birçoğunu dışarıdan ithal ediyoruz, gübrenin yüzde 100’e yakınına dışarıdan ithal ediyoruz. Dolayısıyla bizim onlarla bu manada rekabet etme şansımız zayıf. Bunun tek yolu devletin, Hükümetin çiftçiye üretebilecek noktada hem prim desteğini hem de üretime fiyat desteğini sürdürmesi lazım. İşte, burada eğer biz bunları başarabilirsek, bunları yaparsak çiftçimizin en iyi şekilde, en kaliteli şekilde ürünü üreteceğine ve hatta dünya piyasalarına bizim Türk çiftçisinin ürettiği ürünleri satma şansını yakalayacağımıza inanıyorum çünkü ben çiftçiye tanıyorum, kendim de bir çiftçiyim.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Ama çiftçi düşmanısınız.

MUHARREM VARLI (Devamla) - Yani burada yapılması gereken; programlı, planlı, üretimi artıracak, üretimi yapacak insanları teşvik edecek programlar uygulamak. Onun için de bizim eksikimiz bunlar; bu manada, bunları giderirsek inşallah yapacağımız programlarla çok daha iyi üretim sağlayacağımıza inanıyorum.

Geçmiş yıllarda yaşanan kuraklık, don ve sel faciaları, felaketleri sonucunda yine çiftçimiz çok ciddi zarar gördü. Özellikle narenciye üreticileri açısından söylüyorum, bir önceki yıl yaşanan zirai dondan dolayı bu yıl hâlâ meyve ürün kaybı var. Yine, İç Anadolu Bölgesi’nde, bir başka bölgede yaşanan zirai

dondan dolayı meyvelerin o gözeneklerinin birçoğu kuruduğu için meyvede ciddi kayıplar olacak, onu da burada belirtmek istiyorum. Yani bizim hem kuraklıktan hem zirai dondan hem de sel felaketinden etkilenen çiftçilerimizin de arkasında durup onların bu problemlerin en iyi şekilde çözmemiz lazım.

İnşallah, bu yasa çiftçimize, devletimize, ülkemize hayırlı olur diyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum.
(MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Birleşime yirmi dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 19.39

DÖRDÜNCÜ OTURUM**Açılma Saati: 20.06****BAŞKAN: Başkan Vekili Celal ADAN****KÂTİP ÜYELER: Ertuğrul KAYA (Gaziantep), Havva Sibel SÖYLEMEZ (Mersin)**

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 98'inci Birleşiminin Dördüncü Oturumunu açıyorum.

260 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerine devam ediyoruz.

Komisyon yerinde.

Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına ilk konuşmacı Şanlıurfa Milletvekili Sayın Ferit Şenyaşar.

Buyurun Sayın Şenyaşar. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA FERİT ŞENYAŞAR (Şanlıurfa) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin geneli üzerinde söz almış bulunmaktayım. Genel Kurulu ve halkımızı saygıyla selamlıyorum.

30 maddelik torba kanuna baktığımızda, orman kadastroundan su yönetimine, hayvancılıktan alkol reklamlarına kadar tam 14 ayrı konuda değişiklik öngören, ne ararsanız içinde olan bir karmaşa. Öte yandan, teklifin hazırlanma sürecinde katılımcılık ilkesi gözetilmemiştir. Tekliften doğrudan etkilenecek olan çiftçiler, meslek örgütleri, yaşam savunucuları, bilim insanları ve demokratik kitle örgütleri sürece dâhil edilmemiştir. İktidarın “Biz yaptık oldu.” anlayışı bir kez daha görünür olmuştur. AKP iktidarı söz konusu düzenlemeleri sürekli olarak kamu yararı, tarımsal verimlilik ve iklim kriziyle mücadele gibi gerekçelerle sunmaktadır. Bu anlamda, AKP'nin Meclisten geçirdiği yasalar bütünlüklü olarak değerlendirildiğinde ortaya çıkan yönelim nedir? Tarım ve mera alanları, su varlıkları ve ekolojik yaşam alanları kendine içkin varlıklar değil rant üretimin bir nesnesi olarak görülüyor. İktidarın bu teklifle aslında neyi dert edindiği çok açık, “Yurttaşların haklarını nasıl gasbederiz?” diye yasa çıkarılıyor. Oysa yasalar kişilerin temel haklarını ve doğal yaşamı güvence altına almak için çıkarılır. İktidar, mülkiyet hakkını sınırlamayı, yargı yollarını etkisizleştirmeyi kendine görev edinmiş durumda. Anayasa'nın 169'uncu maddesinde hüküm açıktır: “Orman sınırları daraltılamaz.” deniliyor ama iktidar buna “eş değer alan” diye bir kılıf uydurmuş, ormanı oradan alıp buraya taşıyabileceğini sanıyor. “Orman” dediğiniz bir mobilya takımı mıdır ki bu odadan alıp oraya taşıyacaksınız? Orman bir ekosistemdir ama bu zihniyet için orman sadece tasarruf edilebilir araziden ibarettir. Kesinleşmiş orman sınırlarını özel mülkiyete iade ederek Anayasa'yı doğrudan çiğniyorsunuz. Bu, doğanın piyasalaştırılmasının en acımasız örneklerindendir. Bu yasal düzenleme 1980'lerden bu yana toplumu ve doğayı hedef alan neoliberal saldırıların devamıdır. Bugün bu teklifle doğaya saldırı zirveye ulaşıyor. Hele bir de karbon yutak ormanları meselesi var ki tam bir yeşil boyama hikâyesi. İklim kriziyle mücadele ediliyormuş gibi yapılp mevcut ormanlarımızı kirletme hakkını satın almak isteyen şirketlere bedel karşılığı tahsis ediyorsunuz yani diyorsunuz ki: “Siz kirletmeye devam edin, biz size ormanları piyasa rayıcı üzerinden satarız.”

Ormanları ağaç sayısına, ağacı da karbon kapasitesine indirgediniz. Bu sistem emisyonları azaltmıyor, sadece kirletme hakkını alınıp satılabilir bir meta hâline getiriyor. “2053 net sıfır emisyon hedefi” dedikleri şey de sermayeye yeni birikim alanı açma projesinden başka bir şey değildir.

Bir de bu ucube teklif içerisinde Devlet Su İşlerinin yetkilerini daraltıp baraj havzalarını korumasız hâle getiriyorsunuz. Baraj havzaları dokunulamaz ve devlet tarafından korunması gereken temiz suya erişim hakkımızın teminatıdır.

Bu yasayla HES'lerin güvenliğini de özel şirketlerin ve patronların vicdanına teslim ediyorsunuz. Anlaşılan İliç faciasından hiç ders almamışsınız. Denetimi sermayeye bırakmanın bedelini bu ülkede insanlar canıyla ödüyor.

Bu düzenlemenin getirdiği bir başka risk ise çeltik ekim alanlarını yerleşim yerlerinin 50 metre yakınına getiriyorsunuz yani geleneksel yöntemlerle sivrisinek yuvası olan suyu halkın kapısının önüne koyuyorsunuz. Eskiden bu mesafe 500 metreydi. Türkiye’de çeltik üretiminin sadece yüzde 0,2’si modern sulamayla yapılıyor.

Ülkede çiftçiler perişan durumda. Dünyanın en verimli topraklarına sahip olan Mezopotamya bölgesinde çiftçiler zarar ediyor. Bu torba yasanın adı “toprak koruma yasası” olsa da bu yasa da ne yazık ki çiftçinin lehine değil sermayenin çıkarlarına göre şekillendirilmiştir. Dün açıklanan buğday fiyatı maliyet fiyatının altında kaldı. Bu yasa tasarısında çiftçiye destekleyerek üreticinin emeğini koruyacak bir madde yok. Halkın ve çiftçinin taleplerine iktidar kulaklarını kapatmıştır. Tarımda yaşanan krizlerin sebebi iktidarın yürüttüğü ithalat odaklı çiftçiye borç batağına saplayan yanlış tarım politikalarıdır. Elektrik ve su kesintileri, yetersiz desteklemeler sebebiyle çiftçiler toprağa küstürülüyor. DSİ’ye yapılacak düzenlemeyle su havzalarındaki koruma kısıtları gevşedikçe su, artık müşterek olmaktan çıkacaktır. Hâlihazırda çiftçiye büyük sorunlar yaratan sulama birlikleriyle ilgili herhangi bir düzenleme maalesef torbada yok çünkü derdiniz üretici değil. Söz konusu torba teklifi hayvan hastalıklarıyla mücadeleyi desteklemek yerine cezai yaptırımları artıracak, üreticiyi zor duruma sokacaktır. Bilimsel temelli, sahaya hâkim, üreticiyi destekleyen ve kayıt sistemlerine erişilebilir kılan bir düzenleme yerine idareyi kolaylaştırıcı, baskıyı ve piyasa odağını önceleyen bu düzenlemeleri çıkarıyorsunuz. Son dönemde iktidarın temel politikaları ithalat ve ceza sistemi üzerine odaklanmıştır.

Veteriner hekimlerin disiplin düzenlemesine gelirse Anayasa Mahkemesi daha önce bu yasayı iptal etti, bu düzenleme yine ucu açık ifadelerle önümüze geldi. Mesleğin onuruna zarar veren davranış ne demek? Bu muğlak ifadelerle veteriner hekimler üzerinde baskı kurmaya çalışılıyor ama en garibi nedir biliyor musunuz? Meslek icrası sırasında yaşanan cinsel tacizi, mobbingi, şiddetli disiplin suçu saymaktan imtina ediyorsunuz.

Gelelim o meşhur hobi bahçeleri meselesine. İnsanlar bir karış toprak bulup nefes almak istiyor ama denetim yapılmadığı için bu alanlar rant kapısına dönüşüyor. Şimdi suç yine yurttışa atılıyor. Mevzuat eksik değil, uygulama eksik. Tarım arazilerini korumak yerine, kırsalda maden ocaklarına, GES projelerine yol veriliyor, sonra bize dönüp “Toprağı ve doğayı koruyoruz.” deniliyor; bu ne perhiz bu ne lahana turşusu!

Son dakika eklenen Kara Avcılığı Kanunu değişikliği... “Yaban hayvanları şehre iniyormuş, vuralım gitsin.” deniliyor. Bu hayvanlar neden şehre iniyor? Ormanlar yok edildiği için, beslenecekleri alanlar daraldığı için iniyorlar. Maden ocakları yapmak için sığındıkları yuvaları havaya uçurulduğu için iniyorlar. Sınırlara 450 kilometre beton duvar örüp göç yolları kesildiği için iniyorlar. Şimdi, sığınacak yer bulamayan hayvanlara bu yasayla ölüm fermanı çıkarılıyor. COP31 ev sahipliği için dünyaya şirin görünmeye çalışıyorsunuz anlıyoruz ama içeride doğayı talan etmeye tam gaz devam ediyorsunuz. İklim kriziyle gerçek mücadele doğayı koruyarak, çiftçiye destekleyerek, rantı değil canlı yaşamı savunarak mümkün olabilir. Bu ikiye bölünmüş politikalar artık dikiş tutmuyor. İklim adaletinden bahsedenlerin önce kendi yurdundaki ağacı, kurdu kuşu koruması beklenir, öyle “yeşil vatan” demekle doğa korunmuyor. Doğaya meta gözüyle bakarak vatana ihanet ediyorsunuz. Bu torba teklif halkın değil sermayenin torbasıdır, içinde ne bilim var ne de kamu yararı. Bu teklif doğayı ve insanı sadece bir maliyet kalemi olarak gören köhnemiş bir zihniyetin ürünü. Halkın bütçesini, toprağını ve suyunu korumak hepimizin boynunun borcudur. Sermaye uğruna doğal yaşamı yok etme odaklı bu tasarısı ekolojik krizleri derinleştirmekten başka bir işe

yaramayacaktır. Rant ve günübirlik çözümler ve yanlış politikalar yerine, bütüncül adımlar atılmalıdır. Bu düzenleme ekolojik, etik ve hukuki açıdan kabul edilemez ve derhâl geri çekilmelidir.

Teşekkür ediyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına ikinci konuşmacı Van Milletvekili Sayın Sinan Çiftiyürek.

Buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA SİNAN ÇİFTYÜREK (Van) - Sayın Başkan, sayın vekiller; hepinizi saygıyla selamlıyorum. 3588 sayılı toprağı koruma ve arazileri geliştirme Yasa Teklifi üzerinde duracağım. Toprak, arazi ve tarım doğrudan doğruya iklimin kendisiyle bağlantılıdır. İklimi konuşmadan, iklimi anlamadan bunlar üzerinde yasa yapmanın ya da değişikliğe gitmenin bir anlamı olmaz, karşılıksız kalır. İklim meselesinde ise geçmişte biz “İklim krizi var, iklim değişikliği var, iklim dengesizliği olağanüstü artıyor.” derdik ya da öngörülerde bulunurduk. Bugün artık mesele öngörü meselesi olmaktan çoktan çıktı; doğrudan doğruya bunlar toplumların yaşamında somut, yaşanılır olgular hâline geldi. Nedir bu somut yaşanan durum? 2025 yılı olağanüstü kuru geçti, kavruk geçti -bir yıl arayla- 2026 yılı ise daha ilk altı ayında, altı ay bile dolmadan olağanüstü yağışlı geçti. Yani olağanüstü kuraklık, olağanüstü yağışın arası, ortası giderek ortadan kalkıyor; bu çok tehlikeli bir gidiştir, bunun üzerine herkesin düşünmesi lazım. Daha somut bakıldığında, bu sene Kuzey Afrika’da Tunus merkezli son yetmiş yılın en yağışlı yılı oldu. Türkiye’de de ilk altı ay da aşağı yukarı öyle oldu, en yağışlı yıl yaşandı daha ilk altı ayda. “Son altmış yıl” diyor, “son kırk yıl” diyor, sonrası... Sonrası daha belli değil. Ayrıca, Türkiye’de yaşanan bu yağışlar ciddi sellere de yol açtı, biliyorsunuz, Antakya’da ölümlere yol açtı, tekrardan başsağlığı diliyorum.

Aynı zamanda, bu sene yaşanan bu iklim dengesizliğinin sonucu olarak Adıyaman-Maraş arasında yani somutta Besni, Gölbaşı, Pazarcık üçgeninde inanılmaz bir dolu yağdı. 25 Nisandı tarih, 26 Nisanda ben oradaydım, hakikaten üçgeni gezdim, fotoğrafladım, yerinde gözlemledim; inanılmaz tahribata yol açtı. Burası Besni’nin Toklu köyü, tamamıyla fıstık bahçeleri gitmiş. Burası Pazarcık’ın Tilkiler köyü; bağ, üzüm, ceviz tamamıyla gitmiş durumda. Burası Gölbaşı’nın başka bir köyü, fıstık ağaçları tümüyle gitmiş. Üreticiler diyorlar ki: “Biz yakın tarihimizde böylesine bir dolu olayını görmedik. Zeytin tanelerini bile parçalayacak, yaralayacak kadar güçlü bir şekilde dolu yağdı.” Üreticinin talebi şudur: “Biz 2025’in sonuçlarının altından daha kalkmamışken 2026 felaketini yaşadık. Dolayısıyla bu sene zaten gitti, eğer Hükümet gerekli tespiti yapıp destek sağlamazsa 2026 da gidecek.” Dolayısıyla talepleri var, özellikle kredi borçlarının faizsiz ertelenmesi; gübre, mazot desteği gibi talepleri var ki biz bağ bahçeye ciddi olarak bakalım, hiç olmazsa önümüzdeki yılı görelim.

Küresel planda tablo daha vahim olarak şudur: Dünya iklim göstergeleri hakikaten kırmızı alarm veriyor, pratikte veriyor; sıcaklar olağanüstü gelişti, zaten Avrupa’da şimdiden ölümler başladı. Dünya Meteoroloji Örgütü (WMO) diyor ki: “İklim dengesizliği ilk kez bu kadar, bu düzeyde dengesizleşti.” Bunun üzerine herkesin düşünmesini istiyoruz. Bütün bunların altında yatan nedenleri bizim irdelememiz lazım. Yani niye, neden bu sonuca varıldı, bu sonuçlara gelindi; neden iklim dengesizliğinde bu noktaya gelindi? Birinci etken, onca uluslararası anlaşmalara rağmen, sözleşmelere rağmen aslında sera gazları başta olmak üzere fosil enerji kaynakları son gaz kullanılmaya devam ediliyor. Körfez Savaşı üzerinde yaşanan kavga ne sayın vekiller? Fosil enerji kaynakları üzerinden kavga yaşanıyor. Yani nedeni bu işte. İkincisi, kapitalizm ekonomi egemen bir toplumdur. Ekonomi egemen toplumun vardığı nokta şu: Akıl, iktisadi akla vardı; iktisadi akıl, akıl dışılığa vardırıldı. Her şey “Kullan, at; tüket, nasıl tüketirsen tüket.” Dolayısıyla bu ciddi sorunlara yol açıyor. Diğer bir etken “Genelde buzullar, özelde ise Arktik Denizi buzu inanılmaz düzeyde, rekor düzeyde eriyor.” diyor bilim insanları. Sonuncusu, özelleştirme sadece

Türkiye’de değil bütün dünyada son gaz devam ediyor. Özelleştirme, malum, iklim krizini tetikleyen bir başka faktördür çünkü her şey ama her şey, başta maden ocakları olmak üzere bağ, bahçe, doğa özelleştiriliyor.

Türkiye 2053’e kadar emisyon hedefini önüne koymuş ama izlediği politikalar itibarıyla esasında bu hedefi tutturamayacağı bellidir çünkü dediğim gibi, başta kömür ocakları olmak üzere maden ve fosil enerji kaynaklarına çok ciddi yatırım yapılıyor.

Diğer şey, HES’ler özelleştiriliyor. Daha önce de dile getirdim ve yine bölgeden geliyorum; bağ, bahçe, arazi içerisine GES’ler yapılıyor ve Hükûmet şirketlerin bu adımına göz yumuyor. Biz bunu Antep somutunda Yavuzeli’nde yaşadık, hâlâ da yaşıyoruz.

Ve Karbon yutak ormanları. Aslında burada kastedilen şey, karbon yutak ormanlarıyla amaçlanan emisyonun azaltılması değil; tersine, karbonun kendisi de tıpkı su gibi, tıpkı hava gibi doğrudan doğruya ticaretin bir nesnesi hâline getirilmek isteniyor. Dolayısıyla işte, iktisadi aklın akıl dışına vardırılmasının somut örneği budur; karbon, su, hava bile artık ticaretin nesnesi hâline getiriliyor, al-ver yapılıyor yani.

Şimdi, zaman daraldı, en son olarak bu toprak koruma ve arazileri kullanmaya ilişkin birkaç şey söylemek istiyorum bunun topraksız tarımla bağıni kurarak: Peşinen söyleyeyim, topraksız tarıma karşı değiliz, yalnız -tersinden okumanızı istiyorum- topraksız tarım ne demek? Tarımsız toprak demektir. Tarımı toprağın dışına çekiyorsunuz. Dolayısıyla eğer Türkiye, sonuçta, Anadolu ve kürdistanın dev ovaları, Konya’dan tutun da Amik Ovası’na, Edirne’ye varana kadar ovalarımız olmasaydı... Bu ovalara gerekli tarımsal destek hakikaten sağlanmışsa -kaynak artışı var- eğer topraksız tarıma yatırım yapılıyorsa biz derdik ki: “Vallahi olabilir, geleceğe dönük olarak yatırım yapılabilir.” Ama zaten bizim sözünü ettiğimiz dev ovalarımız tarım bakımından can çekişiyor. Yoksa şunun hesabı mı yapılıyor, şöyle bir öngöründe mi bulunuluyor? “Ya, zaten sözü edilen bizim ovalarımız önümüzdeki altmış, yetmiş yıl sonra tarım dışı kalacak. O zaman biz şimdiden topraksız tarıma yatırım yapalım.” deniliyorsa bu son derece tehlikeli başka bir adımdır, tehlikeli gelişme olur; buna dikkat çekmek istiyorum.

Şimdi, Hollanda, Belçika, Japonya ya da işte, İsrail, buna benzer, toprak konusunda son derece sınırlı olan ülkeler topraksız tarıma yatırım yapabilirler, buna itirazımız olmaz bizim ama dediğim gibi, tarımsal alan boşalırken, üreticiye yeterli destek sağlanmadığı için köyler boşalırken... Ben Yozgat köylüleriyle konuştum, Tokat köylüleriyle konuştum -bıraktım Van’ı, onda da geliyorum zaten- aynı şeyi söylüyorlar: “Köyler boşalıyor.” Köyler boşalırken, köylünün tarıma dönmesi, toprağa dönmesi teşvik edilmesi gerekirken topraksız tarımı doğru bulmuyoruz.

Tarihsel olarak kent devletine doğru gidiş var, bu doğrudur ama yalnız kent devletine gidiş bilelim ki Antik Yunan’daki kent devleti olmayacak. Antik Yunan’ın kent devleti taş çatlasa 5 bin, 10 bin, 20 bin, 50 bindi. Önümüzdeki uzun yıllarda İstanbul, Kahire, diyelim ki Tokyo, kent devletine doğru giderlerse 15-20 bin nüfuslu mu olacak? 20-30 milyon nüfuslu olacak. Dolayısıyla biz nereden bakarsak bakalım, toprak esastır; toprak ve tarım insan yaşamının, toplumsal yaşamın, uygarlığın ta kendisidir diyorum. Toprağa yatırımı, tarıma yatırımı esas alalım.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

Başkanım, sağ olun.

BAŞKAN - Teşekkürler.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına ilk konuşmacı Adana Milletvekili Sayın Ayhan Barut.

Buyurun Sayın Barut. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA AYHAN BARUT (Adana) - Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri, ekranları karşısında bizleri izleyen değerli yurttaşlarımız; hepinizi saygı ve sevgiyle selamlıyorum.

Bugün burada Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı ile Çeltik Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Teklif üzerine Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına söz almış bulunuyorum.

Değerli arkadaşlar, ülkemizde çok derinden hissettiğimiz ağır bir ekonomik kriz var. Bu krizin ve adaletsiz ekonomik düzenin insanlığın beslenmesinden huzuruna kadar her şeyi yıkıp geçtiği bir dönemi yaşıyoruz. Bizim aslında birincil önceliğimiz ve aslında sorumluluğumuz, milli beka da sayılan gıda egemenliğimizi güvence altına almak, üreticimizi ve tüketicimizi korumak, tarım alanlarının ve su kaynaklarımızın doğru kullanımıyla üretimin sürdürülebilirliğini sağlamaktır. Mazot ve gübre gibi en önemli temel girdiler hem ülkemizdeki ekonomik kriz hem dünya çapındaki kriz nedeniyle bu dönemde en büyük sorun hâline gelmiştir.

Bugün burada bu kanunun esas amacı çiftçilerimizin, üreticilerimizin içerisinde bulunduğu sorunları, yaşanan sorunları çözmek, onları konuşmak, onların sorunlarına çare bulmak iken maalesef tarımla ilgisi olan, olmayan birçok torba kanunu burada görüşüyoruz. Mesela, buğday, değerli arkadaşlar; buğdayda daha dün Toprak Mahsulleri Ofisi tarafından çiftçilerimizin beklentisi altında bir fiyat açıklandı yani 16,5 lira. Bu 16,5 liralık fiyat, geçtiğimiz yılki 13,5 lirayla baz alırsanız yüzde 22 civarında bir artış. Oysaki tarımda nereden baksanız yüzde 50'leri bulan bir enflasyon var. Şimdi, buradaki fiyat açıklanırken çiftçinin maliyetini Toprak Mahsulleri Ofisinin istediği gibi rakamlarla oynayıp ona göre açıkladığı bir sistemi yaşıyoruz. Bugün Türkiye'de buğdayın dekara verilmesi miktarı ortalama 300 kiloyken bugün açıklanan fiyatı 500 kiloya göre açıklanmıştır. Burada bir de manipülasyon yapılarak bir algı oluşturuluyor. “Buğdayda dekara 980 lira; temel destek, planlı destek ve sertifikalı tohum desteği vererek 3 liraya gelen bir fiyat kiloya eklendiğinde yaklaşık 19 lirayı buluyor.” diyor. Ya, aklımızla dalga geçmeyin. Şimdi, taban fiyatı açıklanırken 500 kiloya yakın bir oranı alıyorsunuz, desteklemeyi de Türkiye'deki ortalamaya bölüyorsunuz, 300 kilogram. Arkadaşlar, Türkiye'de buğdayla ilgili aslında alarm zilleri çalıyor. Türkiye'deki ekim alanlarının yüzde 40'ı buğday ekimi alanlarıdır. 2002 yılında 93 milyon dekar ekili alan bugün 70 milyon dekar alana gerilemiştir. Tüm AKP iktidarı döneminde 31 milyar dolar yurt dışına verilerek 112 milyon ton buğday ithalatı yapılmıştır. Bugün bu 31 milyar dolar buğday üreticisine, kendi yerli üreticimize verilmiş olsaydı bugün üreticilerimizin durumu daha da iyi olurdu.

Bir de şuna bir açıklık getirilmesini istiyorum. Kırk yıl önce, nüfusu da 40-45 milyonken bu ülkenin her zaman 20 milyon ton buğdaya ihtiyacının olduğu söyleniyordu. Bugün ülkemizin nüfusu 86 milyona dayanmış, gelmiş, hâlâ 20 milyon ton buğday ihtiyacının olduğu söyleniyor. Burada bir gariplik yok mu? Ya 45 milyon nüfusken 20 milyon ton ihtiyacı olmazdı ya da 86 milyon nüfusa çıktığımızda bugün bu 20 milyon tonun yetmemesi gerekiyordu. Maalesef yine algı oyunları ile tarım yönlendirilmeye çalışılıyor.

Değerli arkadaşlar, Türkiye'de tarımın ve çiftçinin yaşadığı çöküşün birincil sebebi, ana sebebi uygulanan siyasi ve ekonomik politikalar. Bu politikalar değişmeden tarımın ve çiftçinin sorunlarının çözülmesi de asla mümkün değildir. AKP iktidarının da hedefi olan bu süreç uluslararası sermayenin hâkim olduğu, tarımın kamusal niteliğinin tasfiye edildiği ve üretimden tüketime kadar tüm süreçlerin tekelleştiği bir yapının sonucudur değerli arkadaşlar. Öyle olmasaydı bugün... 2004 yılında çiftçilerimizin bankalara borcu 4,5 milyar TL iken 2025 yılı sonu itibarıyla çiftçinin borcu 1 trilyon 300 milyar liraya dayanmıştır. Değerli arkadaşlar, çiftçi artık üretim yapabilmek için kamu politikalarına değil kamu bankaları ile özel bankaların kredilerine ve onların mekanizmalarına bağımlı hâle gelmiştir. Mazot, gübre, tohum ve yem gibi girdilerin fiyatı hızla yükselirken üretici bu maliyetleri karşılayabilmek için banka kredilerine başvurmak zorunda kalmıştır. Değerli arkadaşlar, özellikle son yıllarda faizlerin de çok yüksek olmasıyla ve bu kredi miktarının da hızlı büyümesiyle çiftçiler artık borçlarını ve çiftçiye dayalı esnaflar da borçlarını çeviremez hâle gelmiştir. Çiftçi üretim yapabilmek için giderek daha fazla borçlanmaktadır, hatta elindeki

traktörünü satarak sermaye yapıp yeni bir traktörü de taksitli olarak almaktadır değerli arkadaşlar. Çiftçi AKP iktidarında artık şu anda yok olmuştur.

Ben buradan AK PARTİ’li milletvekili arkadaşlarımıza ve ilgili bakanlığa sesleniyorum değerli arkadaşlar: Çiftçinin sesini, feryadını duyun. Nedir sizin bu çiftçiyle alıp veremediğiniz değerli arkadaşlar? Çiftçi olmazsa kimse olmaz, çiftçi olmazsa aç kalırız. Tarımını hor gören yarını zor görür değerli arkadaşlar. (CHP sıralarından alkışlar)

Değerli arkadaşlar, tarımda yaşanan kriz üretim göstergelerine de açıkça yansımaktadır. 2001 yılının sonunda yüzde 9’a ulaşan daralma maalesef geçtiğimiz yıl da -bu kürsüde defalarca söyledik- yüzde 9 civarında; 8,9 tekrar etmiştir. Tarım Kanunu’nun 21’inci maddesinde “Tarıma ayrılacak destek gayrisafi millî hasılanın yüzde birinden aşağı olamaz.” denmektedir ancak yıllar içerisinde bu yüzde 1 olan destek yüzde 0,62’den başlayarak şu anda yüzde 0,25 bandına gelmiştir değerli arkadaşlar. Bu durum ise tarıma yönelik kamu politikasının üreticiyi koruyan bir yaklaşım yerine neoliberal bir anlayışla yürütüldüğünü göstermektedir.

Yine, verilere göre 2007 ila 2026 döneminde tarıma verilmesi gereken tüm desteğin -bu Tarım Kanunu 2006 yılında çıkarıldı- 2 trilyon 671 milyar olması gerekirken fiilen ödenen destek şu anda 686 milyar lirada kalmıştır. Başka bir ifadeyle, değerli arkadaşlar, çiftçiye verilmesi gereken bu kaynağın yaklaşık yüzde 74’ü ödenmemiştir yani bu iktidarın çiftçiye 1 trilyon 986 milyar borcu var değerli arkadaşlar. Desteklerin yetersizliği özellikle son yıllarda daha da belirgin hâle gelmiştir. Örneğin, 2024 yılında gayrisafi millî hasılanın yüzde 1’i uygulanmış olsaydı 445 milyar destek alınabilecekken fiilî destek 91 milyarda kalmıştır. Benzer bir şekilde de 2025 yılında verilmesi gereken 630 milyar desteğin 168 milyar lirayla sınırlı kaldığını söylemek istiyorum. 2026 yılında ise 773 milyar lira verilen destek maalesef yine beşte 1’i olan 168 milyar liraya gelmiştir.

Saygıdeğer Başkan, değerli milletvekilleri; döviz kurundaki artışla mazot ve gübre olmak üzere tüm girdilerin maliyeti katlanmıştır. Özellikle 2002 yılında döviz 1,5 lirayken bugün 45 liraya dayanmıştır; mazot da 70 kat artmıştır, 1 liradan 70 liraya dayanmıştır. Temel sorun ithalat değil tarımsal girdilerin küresel piyasalara aşırı bağımlı hâle gelmesidir. Yerli üreticiyi destekleyin, tarımı destekleyin, o da ülkemizi doyursun.

Teşekkür ediyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına ikinci konuşmacı Tekirdağ Milletvekili Sayın İlhami Özcan Aygun.

Buyurun Sayın Aygun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. Ekranları başında bizi izleyen tüm seyrircilerimize de buradan selamlarımı iletıyorum.

Evet, yine bir kanun, maalesef yine çorba bir kanun. Toplamışız her şeyi, bir araya koymuşuz ama geldiğimiz noktada diyoruz ki ya, bu kadar mı Anayasa’ya aykırılık olur? Maalesef Anayasa’ya aykırı bir sürü maddesi var. İlk Komisyonunda da ifade ettik, burada da ifade ediyorum.

Ama sözlerime başlamadan önce Cumhur İttifakı ortağı Milliyetçi Hareket Partili konuşmacımız Muharrem Varlı’ya ben teşekkür ediyorum buradan. (CHP sıralarından alkışlar) Biz söyleseydik “Muhalefet ediyor, muhalefet her zaman olduğu gibi konuşuyor.” derlerdi. Bugün çiftçinin bütün sorunlarını tek tek sizlerin gözünün içine baka baka anlattı ama kim anladı bilmem. Evet, ithalatın nasıl olduğunu, oradaki üretim maliyetlerini ve Türkiye’deki çiftçinin sıkıntılarını tek tek anlattı. İnşallah ders almışsınızdır.

Anlayana sivrisinek saz, anlamayana davul zurna az diyorum ben. İnşallah anlamışsınızdır, bundan sonra da ders alırsınız.

Bakınız, ABD ve İran savaşı. Dilimizde tüy bitti, bütün arkadaşlarımız dile getirdiler. İspanya ve Romanya hükümetleri çiftçisine acil destek yaptılar. Hadi bunu geçtik artık. Dün Toprak Mahsulleri Ofisi fiyat açıkladı. Ya, Türkiye’deki tüm çiftçiler feryatta. Biz muhalefet vekillerini de arıyorlar, siz iktidar vekillerini de arıyorlar, artık bu sesi duyun. Bakın, size örnek veriyoruz. Önceki yıllarda bir uygulama vardı, kilo başına prim desteği. Kaldırılmadan önce müstahsilde kilo başına 1 lira 75 kuruş destek vardı. Gelin bu desteği yapın, çiftçiye bari 2,5 lira verin de o ABD-İran savaşı sırasında İspanya ve Romanya hükümetlerinin çiftçiye verdiği destek gibi bir ufacak destek olun, çiftçi de üretimde kalsın

ve desin ki: “Allah razı olsun, bu Parlamento da bizi düşündü; bir kere de bizim yararımıza bir teklifte bulundular, kanun çıkardılar.” (CHP sıralarından alkışlar)

Evet, arkadaşlar, bu söylemlerimi inşallah anlamışsınızdır. Bakan Yardımcımız burada, Komisyon burada, iktidar partisi burada, iktidar partisi ortağı burada, muhalefet burada; hep beraber gelin, çiftçimize bu prim desteğini birlikte verelim, çiftçimizin yüzünü güldürelim. (CHP sıralarından alkışlar)

Evet, Değerli Başkanım, sevgili milletvekilleri; kanun teklifine gelince, evet, kanun teklifi yine sarayda hazırlanmış, buraya gönderilmiş. Ne yapılmış, ne edilmiş belli değil. Anayasa’ya aykırılıkmış, hiç zaten bir şey bakılmıyor; Anayasa’ya aykırı da olsa Anayasa’ya bakan yok. Yeter ki çıksın imajında kanun çıkarıyoruz.

İçerisine baktığımızda, hobi bahçesi sahipleriyle ilgili bir madde var, onlar gergin bekleyişte. Bir milletvekili arkadaşımız çıktı, saraya seslendi, dedi ki saray: “Durun bakalım...” İşte, Türkiye Cumhuriyeti’nin gelmiş olduğu nokta şu: Bir kişinin iki dudağı arasında. Biz burada, Parlamentoda kanun çıkarıyoruz ama saraydakiler memnun değilse buradaki çıkan kanun hiçbir anlam ifade etmiyor. Bakacağız, ilerleyen dakikalarda bakalım madde nasıl olacak, ben de merak ediyorum.

Yine, bakınız, Bilgi Üniversitesi, hatırlarsınız, Sayın Cumhurbaşkanı gece yatarken bir imza attı Resmî Gazete’de, Bilgi Üniversitesini kapattı. Ertesi günü tepkiler, birden aklı başına geldi. Evet, eğitim öğretim döneminde üniversite kapattınız. Sonra, yirmi dört saat geçtikten sonra “Ya, biz yanlış yapmışız.” tekrar başa döndük. Ya, yapboz tahtasına çevirdiniz bu ülkeyi; yeter arkadaşlar, yeter! Artık kanunu düzgün yapalım ve kanun yapıcı olan Parlamentonun da haysiyetini hep beraber koruyalım.

Gelelim, teklifte bir sürü aykırılık var dedik. Teklifin 13, 14, 15’inci maddelerinde maalesef Anayasa’ya aykırılık var ama kimse bizi dinlemiyor. Devlet ormanlarının mülkiyet devri yasağı, karbon sertifikası mekanizmaları bahane edilerek fiilen ortadan kaldırılıyor. Zaten AK PARTİ’nin ormanları koruma gibi gayesi olmadı -hiç de olmadı- olmaz da. Milli Parklar Kanunu’nda da ifade ettik, 19 Mayıs 2026’da Resmî Gazete’de 23 tane ildeki ormanları birden ormanlık vasfından çıkardınız. Niçin çıkardınız merak ediyorum. Çünkü AK PARTİ iktidarında amaç ormanları korumak değil ormanları bir ekonomik gelir olarak görmektir, güya küresel iklim değişikliği sebebiyle katkı sağlayacakmışız. Ormanların sera gazı tutum kapasitesini arttırmak için Orman Genel Müdürlüğüne karbon yutak ormanları kurma, kurdurma gibi mevcudiyet ortaya koyuyoruz ama o yetki maalesef havada kalıyor. Bir gece Resmî Gazete’ye bir bakıyorsunuz, o kurulan ormanlar dahi talan olmuş.

Teklifin 13’üncü maddesinde, yüksek karbon tutma kapasitesine sahip doğal ormanların düşük maliyetli özel sektörlerin kullanımına açılması söyleniyor yani kısacası orman varlığınıza da özelleştiriyoruz; oysaki ormanlar tüm toplumun ortak varlığıdır, orman kadastro alanları özel mülkiyete geçirilemez.

Yine, orman alanlarının dağıtılmasını öngören 14’üncü maddeye bakıyoruz, Anayasa’nın 169’uncu maddesine bu da aykırı. Gelecek kuşaklara bırakacağımız en değerli mirasımız olan ormanlarımızı korumak hepimizin anayasal görevi arkadaşlar.

Teklifle 2/B orman arazileri uygulaması maalesef genişletiliyor. Oysa 2/B düzenlemesi Türkiye’de orman katliamının tam yasal kılıfıdır. AK PARTİ iktidarı döneminde 52 milyon metrekareyi aşan orman alanı orman sınırı dışına çıkarılmış, bir yandan endüstriyel odun üretimi 2002’de 8 milyon metreküpten AK PARTİ’yle 25 milyon metreküpe gelmiş, ormanlar maalesef endüstriyel alanlara dönüştürülmüş. Teklifte geçmişte 2/B kapsamına alınmamış veya yargı kararıyla iptal edilmiş alanlarda Orman Genel Müdürlüğü’nün yeniden 2/B uygulaması yapabilmesi için 2’nci bir kadastro uygulamasına yine izin veriliyor yani yeni bir orman talanı için zemin hazırlanmış oluyor. Bu teklifle büyük şirketlerin veya holdinglerin orman arazileri üzerindeki tartışmalı tapularının yasalaşması mümkün olacak diyoruz. Burada 80 bin taşınmazdan bahsediliyor. Meselenin münferit bir mağduriyetten ziyade sistemik bir arazi kıyımı ve arazi transferi olduğu görülmektedir. Anladık ki orman köylüsünü koruma maskesi altında büyük arazi sahiplerine hizmet eden bir teklif hâline gelmiş.

Alkolle ilgili kısmına geçiyoruz. Teklifte alkollü içkilerin reklam ve tanıtımıyla ilgili yasakların kapsamı da genişliyor. Etkinliklerin yanı sıra her türlü mecrada yapılacak yayın ve paylaşımlar yasaklanıyor yani yasak, yasak. Siz 3Y’yle gelmiştiniz ve 3Y’yi de burada sürdürüyorsunuz. “Yasak! Yasak! Yasak!”la gideceksiniz arkadaşlar, her şeyi yasaklayan bir rejiminiz var. İş yerleri de vitrinde, satış ünitelerinde alkollü içki üreten, ithal eden, pazarlayan firmaların isim, marka, logo, amblem ve alametini çağrıştıracak hiçbir ibare olmayacak ve kullanamayacaklar. Basketbol Federasyonu Başkanı Hidayet Türkoğlu var, Efes Pilsen’in oyuncusuydu. Ben merak ediyorum, Anadolu Efes’e artık Efes Pilsen bu maddeyle katkı sağlayamayacak. Arkadaşlar, lütfen bu yanlıştan dönün. Bir spor kulübüne, artık Anadolu Efes’e destek olamayacak Efes Pilsen. Hidayet Türkoğlu’nu da Basketbol Federasyonu olarak basketbol oynadığı ve Hidayet Türkoğlu olduğu kulübe sahip çıkmaya buradan davet ediyorum.

Yine, bakınız, içki yasağına ilişkin saatlere -22.00 ile 06.00 arası- uymayanlara ceza kesme yetkisi Tarım ve Orman Bakanlığı Tütün ve Alkol Dairesi Başkanlığından alınarak mahallî idarelere, kaymakamlıklara, valiliklere verilecek. Bu da ülkede değişik bir yapılanmaya sebebiyet verecek, herkes keyfiyetle ceza kesme işlemini sürdürecektir. Bu da tehlikeli bir madde arkadaşlar.

Hobi bahçelerine bakıyoruz. Maalesef en büyük tehlike burada ve 2020’de kanun çıkardık, daha bu maddeler Komisyonunda görüşüldü, arkasından yönetmelik çıktı. Tam altı yıl yönetmelik uygulanmadı. Altı yıl kafanızı kuma gömdünüz, o çıkan kanunu uygulatmadınız ve tarım arazilerini talan ettirdiniz. Şimdi ne olacak arkadaşlar? Diyorsunuz ki: “Belediyelere, eğer suyu, elektriği kesilmezse, bunları yapmazlarsa, yıkmazlarsa her ay 100 bin lira ceza keseceğiz.” Ya, siz bu belediyelerden ne istiyorsunuz, merak ediyorum. Artık şu belediyelerin yakasından düşün arkadaşlar, düşün. (CHP sıralarından alkışlar)

Yine, Devlet Su İşlerine geliyoruz. Bu barajlar ve yollarıyla ilgili yine belediyelere yükleniyorsunuz. Ya, üst maddede cezaları belediyeye kesiyorsun, barajların yollarını ve kanallarını korumalarıyla ilgili ona veriyorsunuz ama mülkiyet Devlet Su İşlerinde yani davul belediyelerde ama tokmak maalesef DSİ’de. Yani parayı DSİ alacak ama bütün hizmeti, sorumluluğu belediyeler yapacak. Bundan vazgeçin.

Ben Tekirdağ’la ilgili de şunu ifade ediyorum: Sayın Bakan Yardımcım burada. Komisyon da söyledim. Yüzde 38 sözde baraj sulama tesisleri olmuş Türkiye’de ama Tekirdağ’da yüzde 6,3 arkadaşlar. Diyorsunuz ki: “2002’de 6,5’ti, şimdi 38 yaptık.” Ama Tekirdağ’da, Avrupa’nın göbeğindeki Tekirdağ’da sulama tesisleriniz 6,3 arkadaşlar. Bunu nasıl ifade edeceksiniz, nasıl anlatacaksınız, merak ediyorum. Ha, vergiyi alıyorsunuz ama hizmete geldiği zaman yok. İşte Tekirdağ’daki gerçek bu arkadaşlar. Bunu da buradan sizlere haykırıyorum.

Yine, bakınız, veterinerlikle ilgili cezai müeyyideler evet olması gerekiyor ama rakamlar çok büyük ve yetkiyi birlikte alıp ilgili birime veriyorsunuz. Bu da bir yanlış uygulama.

Kamulaştırmalara bakıyoruz. Yine arşiv ve bilirkişi ücretleri ile tapu arşivleri ve diğer giderlerin kamulaştırmayı yapan idare tarafından ödeneceğine ilişkin uygulamanın kapsamı genişletiliyor.

Teşekkür ederim Başkanım. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Peki, teşekkür ederiz Sayın Aygun.

Teklifin tümü üzerinde gruplar adına yapılan konuşmalar tamamlanmıştır.

Şahsı adına ilk söz İzmir Milletvekili Sayın Ednan Arslan'a ait.

Buyurun Sayın Arslan. (CHP sıralarından alkışlar)

EDNAN ARSLAN (İzmir) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Gene klasik bir torba yasayla karşı karşıyayız. Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'yle birbirleriyle hiç alakası olmayan 13 kanunda değişiklik yapılıyor. Bu teklif, tarımın, çiftçinin, ormanın, su kaynaklarının, kamu yararının temel sorunlarına çözüm getirmekten maalesef uzaktır. Kim kendine ne lazımsa almış, bu torba kanunun içine atmış ve Komisyonunda çok fazla tartışılmadan, olayların taraflarının yeterince görüşleri alınmadan apar topar da geçirilerek buraya, Genel Kurula getirilmiştir. Çiftçinin içinde bulunduğu ağır krizi görmezden gelen teklif; mazot, gübre, sulama, borç, kuraklık, ithalat baskısı, plansız üretim gibi temel sorunlara maalesef çözüm üretmiyor. Mart ayı itibarıyla mazotun 80 TL, gübrelerin 30-35 bin lira bandına çıktığı koşullarda çiftçiye doğrudan mazot, gübre desteği verilmemesi çok büyük eksiklikler. Bu teklif çiftçiye değil cezayı merkeze alıyor; tarımda destekleme, planlama, yerli üretim, çiftçi borçlarının yapılandırılması yerine ceza, yasak, idari yaptırımları öne çıkarıyor. Hâlbuki yapılması gereken çiftçiye üretimde tutacak yapısal desteklerin sağlanmasıdır. Ayrıca bu yasa teklifiyle maalesef ormanlık alanlar ranta açılıyor. Karbon yutak alanları gerekçesiyle mevcut ormanların tahsis edilmesi, ormanların karbon piyasasının ekonomik aracına dönüşmesine sebep olacaktır. Ayrıca, kesinleşmiş orman kadastrounun tartışmaya açılması Anayasa'nın 169'uncu maddesine de aykırılık ve yeni bir 2/B mekanizması tehlikesi de taşımaktadır.

Su yönetiminde sorumluluk dağıtılıyor, yük maalesef yerel yönetimlere bırakılıyor. DSİ'ye ait su yapıları ve tesisleri konusunda sorumluluğun belediyelere, il özel idarelerine ve diğer kurumlara dağıtılması yetki-sorumluluk dengesini çok ciddi bir şekilde bozacaktır. Karar ve mülkiyet merkezî idarede kalırken mali ve hukuki yükün yerel yönetimlere bırakılması adil değildir.

Bu yasa teklifiyle Atatürk Orman Çiftliği üzerinde de birtakım belirsizlikler var. Atatürk Orman Çiftliği'ne ilişkin vergi muafiyeti ve borç silme düzenlemelerinin millî mirasın korunması açısından Atatürk Orman Çiftliği üzerindeki özel şahıs ve şirketlere nasıl etki edeceği açık değildir. Bu belirsizlik Atatürk Orman Çiftliği üzerinde yeni istismar alanları yaratabilir.

Bir başka değişiklik de burada alkollü içkilerin reklam, tanıtım görünürlüğüne ilişkin düzenlemelerde "alamet" "çağırıştırıcı" "işaret" gibi belirsiz birtakım kavramlar kullanılmaktadır. Bu ifadeler keyfî uygulamalara, esnaf üzerinde baskıya; kültür, sanat, spor alanlarında maalesef finansman kaybına yol açabilir. Alkollü içkilerden vergi alıyorsunuz, devlet memurlarının maaşını ödüyorsunuz ama alkollü içkilerin sponsor olduğu spor kulüplerinin maalesef bu destekten bu şekilde mahrum bırakılmasına yol açacaksınız. Bu konuda sizleri bir kez daha uyarmak istiyoruz. Dediğimiz gibi -biraz evvel arkadaşımız bahsetti- Basketbol Federasyonu bu konuyu görüşmenizde fayda var.

Veteriner hekimlere ağır ve ölçsüz disiplin cezaları getiriliyor. Veteriner hekimlere yönelik 120 bin lira ile 600 bin lira arasında değişen idari para cezaları ve meslekten men yaptırımları ölçsüzdür. Meslek örgütlerinin sürece dâhil edilmemesi mesleki özerkliği ve hukuki güvenliği zayıflatmaktadır.

Şeker pancarı tarımının sözleşmeli üretim modeline bağlanması çiftçiye şirketler arasında daha zayıf hâle getirebilir, ceza hükümlerinde çiftçi ile şirketler arasında eşitsizlik yaratıldığı ise bir gerçektir. Av

hayvanlarının vurulmasının öñü açılıyor. Koruma altında olmayan bazı yaban hayvanlarının daha hızlı kararlarla vurulması ya da avlatılması hayvan hakları ve ekolojik denge açısından da tehlike yaratmaktadır.

Burada çok önemli bir düzenleme var ve ben bunu Komisyonunda arkadaşlarıma izah etmeye çalışmıştım: Hobi bahçeleri. Tabii ki teklifle tarım topraklarının korunması amaçlanıyor. Tarım toprakları tabii ki korunmalıdır çünkü gıda güvenliği önümüzdeki yıllarda çok daha önemli bir hâle gelecek ama şunu da söylemeden geçemeyeceğiz: Sizin iktidarınız döneminde bu ülkede Trakya büyüklüğünde tarım arazisinde ekim yapılamıyor çünkü siz çiftçiyi desteklemediğiniz için, çiftçinin arkasında durmadığınız için, gayrisafi yurt içi hasıladan çiftçinin alması gereken destekleri vermediğiniz için çiftçi maalesef tarım yapmayı bıraktı ama siz döndünüz dolaştınız, geldiniz, tarım topraklarını korumanın bir yolu “hobi bahçeleri ve tarım arazilerindeki yapılaşma” olarak tanımlıyorsunuz. Ben Komisyonunda da sormuştum yani demiştim ki bununla ilgili etki analizi nedir? Yani bu ülkede kaç tane hobi bahçesi vardır? Bunların illere göre dağılımı nedir? Bunların kaç tanesinin elektriği, suyu vardır; kaç tanesinin doğal gazı vardır? Yani düşünsenize siz, hobi bahçesi yapılıyor, buraya doğal gaz bağlatıyorsunuz. Peki, kim bağlıyor bu doğal gazı, kim bağlatıyor? Tabii ki valilikten, il özel idarelerinden alınan belgelerle, izinlerle. Yani siz vatandaşın evine gidiyorsunuz, o hobi bahçesi dediğiniz yapıya elektrik, su, doğal gaz bağlatıyorsunuz; şimdi de bir düzenlemeyle bunları ortadan kaldırarak tarımı ve tarım topraklarını korumayı murat ediyorsunuz.

Burada 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu var değil mi, özel kanun bununla ilgili? Peki, bu kanunda ne yok da biz yeniden buraya birtakım maddeler getiriyoruz? Var sayalım bu özel kanun yok. Ya, bu ülkenin 3194 sayılı İmar Kanunu yok mu? Kaçak yapılarla ilgili nasıl mücadele edileceği yok mu? Burada belediye başkanlığı yapmış büyüklerimiz var, tarım arazisinde yapılmış bir kaçak yapıyı 3194 sayılı İmar Kanunu’yla engelleyemiyor muyuz Sayın Başkanım? Ne yaparsınız? İmar Kanunu’nun ilgili maddelerine göre -32 ve 42’nci maddelerine göre- para cezası kesersiniz, sonra encümene getirirsiniz, encümende yıkım kararı alırsınız. Sonra, bir ay içinde eğer bu aykırılık düzelmezse dönersiniz, TCK’nin 184’üncü maddesine göre yapan, yaptıran ve göz yumanlar hakkında suç duyurusunda bulunursunuz ve bu yapıları yıkarırsınız. Peki, belediyeler yıkabiliyor mu bu yapıları? Yıkamıyor. Niye yıkamıyor? Ya yeterli araç gereç yok ya da şöyle bir şey var: Belediye yıkmaya gittiği gün hemen mahkemeden bir karar geliyor. Ne bu karar? Yürütmeyi durdurma. Şimdi, orada 10 tane yapı var, 2 tanesini belediye yıktı, o arada yürütmeyi durdurma geldi, 8 tanesi bekliyor. Ya, 2 tanesinin günahı neydi? Yani kaçak yapılarla ilgili bizim kanunumuzda bu kadar açık ve net ifadeler varken belediyeleri, il özel idarelerini bu konuda bağlayan, TCK 184’e göre göz yumana hapis cezası dahi öngören bir yasa varken ne gerek var şimdi bir daha bir daha ceza tanımlamaya? Siz zaten var olan yasaya uymuyorsunuz, var olan yasaya uymayanları bu konuda denetlemiyorsunuz. Yani şimdi, hobi bahçeleriyle ilgili... Ya, vatandaş gerçekten ihtiyacı olduğu için mi yaptı? Sonuçta bütün büyükşehirlerde köyler mahalle oldu. Adam orada gitti, kendi arazisine bir tane yer yaptı ve bir de biliyorsunuz, pandemide insanlar korktuğu için burada sayılar da arttı. Şimdi, bu vatandaş ile bu işi ticari olarak yani var olan tarlayı, tarım arazisini parsel parsel parçalayıp 20 tane, 30 tane, 40 tane yapan adamı aynı kefeye mi koyacağız? Biri satış yapıp buradan para kazanıyor, biri de gerçekten kendi arazisinde belki oradaki üretimini korumak için, belki o güneşten korunmak için; belki tarlasında, arazisinde çalışırken kendini orada korumak için yaptığı yapıyı nasıl aynı kefeye koyacağız biz? Şimdi, getirdiniz, araziye bozanlarla ilgili bir sürü para cezası. Bir de döndünüz, yerel yönetimlere de su aboneliğini kesmiyorsa her ay 100 bin lira, elektriği kesmiyorsa her ay 100 bin lira. Ya, nasıl olacak bu iş? Mahkemeden geliyor, yürütmeyi durdurma kararı alıyor vatandaş. Yani bu hobi bahçesi işini ticari olarak kullanan, bunlarla ticari olarak zenginleşen, lüks konut yapanlara diyecek sözümüz yok; onlarla ilgili bütün işlemler şu an var olan yasayla zaten yapılabilir. Ama yapabiliyor muyuz? Yıkabiliyor muyuz?

Bununla ilgili bir irade gösterebiliyor muyuz? Sorun aslında biraz da burada yatıyor. Burada yapılması gereken, sadece ve sadece bu hobi bahçelerinin bence önce bir tasnifinin yapılması lazım, önce ne amaçla yapıldığının tespit edilmesi lazım, bu envanterinin çıkarılması lazım. Bunların suyla ilgili ne kadar sorun yarattığı, çevre kirliliği sorunu yarattığı, ne kadar elektrik kullandığı... Sonuç itibarıyla yani düşünsenize, adam hobi bahçesinin başına bir tane kuyu çıkıyor, DSI'den ruhsat alıyor, oradan elektrik bağlatıyor, sonra 20 tane parselde ara saatlerle dağıtıyor suyunu. Ya, bir de bunlara doğal gaz bağlamışız yani ticaret yapanla uğraşalım ama gerçekten kendi ihtiyacı için olanları da bunlardan ayıralım diyorum.

Hepinizi sevgiyle saygıyla selamlıyorum. (CHP, İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sağ olun, teşekkür ederim.

Şahsı adına ikinci söz Burdur Milletvekili Sayın Adem Korkmaz'a ait.

Buyurun Sayın Korkmaz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

ADEM KORKMAZ (Burdur) - Sayın Başkan, çok kıymetli milletvekilleri; bugün görüşmekte olduğumuz ve ilk imza sahibi olduğum Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu ile Çeltik Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi üzerine şahsım adına söz almış bulunuyorum. Yüce Meclisimizi saygıyla selamlıyorum.

Görüşmekte olduğumuz teklif yalnızca çeşitli kanunlarda değişiklik yapan teknik bir düzenleme değildir. Bu teklif, toprağın korunmasından tarımsal üretimin sürdürülebilirliğine, su kaynaklarımızın etkin yönetiminden ormanlarımızın güçlendirilmesine, gıda arz güvenliğinden iklim değişikliğiyle mücadeleyle kadar birçok alanda ülkemizin ihtiyaç duyduğu önemli düzenlemeleri içermektedir. Yasal düzenlemelerdeki temel yaklaşımımız, bir yandan vatandaşımızın günlük hayatta karşılaştığı sorunlara kalıcı çözümler üretirken, diğer yandan doğal varlıklarımızı, özellikle de toprağımızı koruyarak gelecek nesillerin sağlıklı bir şekilde ve sağlıklı bir çevrede yaşamasını ve temel ihtiyaçlarının güvence altına alınmasını sağlayacak koruyucu ve sürdürülebilir politikaları hayata geçirmektedir.

Günümüzde gıda güvenliği, su güvenliği, enerji güvenliği ve çevresel sürdürülebilirlik yalnızca çevre politikalarının değil ekonomik kalkınmanın, toplumsal refahın ve millî güvenliğin de temel unsurları hâline gelmiştir. Bu nedenle ülkeler doğal kaynaklarını koruyan ve üretim kapasitesini güçlendiren politikaları stratejik bir öncelik olarak ele almaktadır. Türkiye de Sayın Cumhurbaşkanımızın dirayetli öncülüğünde üretimi destekleyen, kırsal kalkınmayı güçlendiren, doğal varlıkları koruyan ve gelecek nesillere daha güçlü bir ülke bırakmayı hedefleyen politikaları kararlılıkla sürdürmektedir. Bugün Genel Kurulun takdirine sunduğumuz bu kanun teklifi de söz konusu vizyonun mevzuata yansıyan önemli adımlarından birisidir. Komisyon çalışmalarında tüm yönleriyle değerlendirdiğimiz düzenlemeler uygulamada karşılaşılan sorunlara çözüm üretirken tarım, ormancılık, su yönetimi ve kırsal kalkınma alanlarında yürütülen politikaların daha etkin ve verimli şekilde hayata geçirilmesine katkı sağlayacaktır. Bu yönüyle teklif, sadece bugünün ihtiyaçlarına cevap veren bir düzenleme değil aynı zamanda doğal kaynaklarımızı koruyan, üretim kapasitemizi güçlendiren ve sürdürülebilir kalkınma hedeflerimize hizmet eden stratejik bir nitelik taşımaktadır.

Sayın milletvekilleri, teklifimiz kapsamında başlıca Çeltik Ekimi Kanunu'nda, İspirtolu İçkiler İnhisarı Kanunu'nda, Atatürk Orman Çiftliği Kanunu'nda, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü Kanunu'nda, Veteriner Hekimliği Kanunu'nda, Orman Kanunu'nda, Kamulaştırma Kanunu'nda, Yap-İşlet Modeli ile Elektrik Enerjisi Üretim Tesislerinin Kurulması Hakkındaki Kanun ile Şeker Kanunu, Tütün Kanunu, Kara Avcılığı Kanunu, Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu, Veteriner Hizmetleri Kanunu ve Orman Köylülerinin Kalkınmalarının Desteklenmesi ve Hazine Adına Orman Sınırları Dışına Çıkarılan Yerlerin Değerlendirilmesi Kanunu gibi esasında tarım alanını, doğal yaşamı ve üretimi ilgilendiren geniş çerçevede mevzuat düzenlemelerini içine almaktadır.

Bu kanunlarla yapılan değişiklikler başlıca çeltik üretimine ilişkin yaklaşık doksan yıl önce belirlenen mesafe kurallarına dair -Büyükşehir Yasası da çıktıktan sonra özellikle kırsaldaki köylerin mahalleye dönüşmesi sebebiyle mesafede tereddütler ortaya çıkıyor- tereddütleri ortadan kaldıracak bir düzenleme içeriyor.

Yine, kamu sağlığının ve gençlerimizin korunmasına yönelik yaklaşımımız doğrultusunda alkollü içkilere ilişkin düzenlemelerle marka ve işaretlerin dolaylı reklam aracı olarak kullanılmasının önüne geçiyor. Özellikle çocuklarımızı ve gençlerimizi özendirici tanıtım yöntemlerinden korumayı hedefliyoruz.

Bunun yanında, cumhuriyetimizin önemli değerlerinden biri olan Atatürk Orman Çiftliğine ilişkin düzenlemelerle geçmişten kaynaklanan hukuki ve mali sorunlarını çözüyor, kurumsal ve ekonomik yapısını güçlendiriyoruz ve bu kıymetli mirası gelecek nesillere daha güçlü bir şekilde aktarıyoruz.

Yine, vatandaşlarımızın uzun yıllardır çözüm beklediği sorunların giderilmesi de teklifimizin önemli başlıklarından biridir. Bu çerçevede, orman kadastro ve mülkiyet ihtilaflarından kaynaklanan uzun yıllara dayanan sorunlara çözüm getiriyoruz. Bu çözüm esasında orman kadastroundan önce Tapu Kadastro Genel Müdürlüğü tarafından vatandaşlarımızın mülkiyet hakkı kazandığı temel değerleri ile daha sonradan orman kadastro arasında çok ciddi ihtilaf yaşayan yaklaşık 80 bin taşınmaz ve 129 bin hektarlık alanı ilgilendiren bu düzenlemeyle 3 milyona yakın vatandaşımızın mülkiyet hakkına ilişkin belirsizlikleri ortadan kaldırıyoruz. Yıllardır devam eden dava ve uyuşmazlık süreçlerini de çözüme kavuşturuyoruz. Böylece, hem vatandaşlarımızın hukuk güvenliği ve mülkiyet hakkını koruyor ve idare ve yargı üzerindeki iş yükünün de azaltılmasını sağlıyoruz. Aynı kapsamda, geçmiş uygulamalardan kaynaklanan bazı 2/B sorunlarını da çözüme kavuşturarak uygulamadaki belirsizlikleri gideriyor ve vatandaşlarımızın beklentilerine cevap veriyoruz.

Tarım ve gıda alanındaki düzenlemelerimizde ise üretim süreçlerini daha güçlü ve öngörülebilir hâle getiriyoruz. Bu doğrultuda şeker sektörüne ilişkin düzenlemelerle üretim planlamasını güçlendiriyor, sözleşmeli üretimi destekliyor ve daha etkin bir denetim yapısı oluşturuyoruz.

Değerli milletvekilleri, toprakların korunmasına yönelik düzenlemelerin temelinde insanlığın geleceği açısından hayati öneme sahip olan toprağın muhafaza edilmesi ve gelecek nesillere sağlıklı bir şekilde aktarılması anlayışı yer almaktadır. Toprak yalnızca bugünün ihtiyaçlarını karşılayan bir üretim aracı değil, gelecek nesillere karşı korumakla yükümlü olduğumuz en kıymetli emanetlerimizden birisidir. Zira toprak tarımsal üretimin yanı sıra gıda güvenliğinin, kırsal kalkınmanın ve sürdürülebilir bir çevrenin temel dayanağını oluşturmaktadır. Bu nedenle, toprağın korunması ve verimli kullanılması ve gelecek nesillere aktarılması yalnızca tarım politikalarının değil aynı zamanda kalkınma ve çevre politikalarının da öncelikli hedefleri arasında yer almaktadır. Bu anlayış doğrultusunda, tarım arazilerimizin parçalanmasını önlemeye yönelik tedbirleri güçlendiriyor, bu arazilerin tarım dışı amaçlarla kullanımının önüne geçiyor ve koruma mekanizmalarını daha etkin hâle getiriyoruz. Ayrıca, tarım arazilerinin amacı dışında kullanılmasına ilişkin yaptırımları da daha caydırıcı ve etkili bir yapıya kavuşturuyoruz. Böylece verimli topraklarımızı koruyor, üretim kapasitemizi güvence altına alıyor ve gelecek nesillere daha güçlü bir tarımsal altyapı bırakmayı hedefliyoruz çünkü güçlü bir tarımın, güçlü bir kırsal kalkınmanın ve güçlü bir gıda güvenliğinin temeli toprağın korunmasından geçmektedir.

Son olarak, Ankara'nın Kızılcahamam ve Samsun'un Vezirköprü ilçelerinde geçmiş uygulamalardan kaynaklanan mülkiyet sorunlarını çözüme kavuşturarak vatandaşlarımızın uzun süredir beklediği bir düzenlemeyi de hayata geçiriyoruz.

Sayın Başkanım, kıymetli milletvekilleri, konuşmamın başında da ifade ettiğim gibi, bugün görüştüğümüz teklif yalnızca bazı konularda değişiklik yapan teknik bir düzenleme değil toprağı koruyan,

suyuna sahip çıkan, ormanlarını güçlendiren, üreticisini destekleyen ve gelecek nesillere daha güçlü bir Türkiye bırakmayı hedefleyen bir anlayışın ve politikanın ürünüdür. Bir yandan tarımsal üretimin önündeki engelleri kaldırırken diğer yandan doğal kaynaklarımızın sürdürülebilir yönetimine katkı sağlıyoruz. Bir yandan vatandaşlarımızın kronik hâle gelmiş, yıllardır Meclisten çözüm bekleyen ve bu çözümün üretilme mercisi olarak da bu yüce Meclisi muhatap bilen milletimizin mülkiyet sorunlarına çözüm üretirken diğer taraftan da gıda arz güvenliğini ve üretim kapasitemizi güçlendirecek adımlar atıyoruz çünkü biliyoruz ki güçlü bir Türkiye'nin yolu verimli topraklarını korumaktan, su kaynaklarını etkin yönetmekten, orman varlığını artırmaktan; çiftçisine, çiftçisinin emeğine sahip çıkmaktan ve üretim kapasitesini sürekli geliştirmekten geçmektedir.

Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın öncülüğünde AK PARTİ olarak tarımı yalnızca ekonomik bir faaliyet alanı olarak değil gıda güvenliğimizin, kırsal kalkınmamızın ve stratejik bağımsızlığımızın en temel unsurlarından biri olarak görüyoruz. Bu anlayış doğrultusunda, ülkemizin ihtiyaç duyduğu düzenlemeleri hayata geçirmeye, tarımsal üretimi güçlendirmeye ve her koşulda üreticimizin yanında kararlılıkla olmaya devam edeceğiz.

Bu vesileyle, ilk imza sahibi olduğum kanun teklifinin ülkemize, milletimize, tarım sektörümüze ve gelecek nesillerimize hayırlı sonuçlar getirmesini diliyor, Gazi Meclisimizi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teklifin tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Şimdi birinci bölümün görüşmelerine başlıyoruz.

Birinci bölüm 1 ila 15'inci maddeleri kapsamaktadır.

Birinci bölüm üzerinde YENİ YOL Partisi Grubu adına İstanbul Milletvekili Sayın Hasan Karal.

Buyurun Sayın Karal. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

YENİ YOL GRUBU ADINA HASAN KARAL (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu ile Çeltik Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi üzerine YENİ YOL Grubumuz adına söz almış bulunuyorum. Yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Kanun teklifinin teknik hükümlerine ilişkin değerlendirmelerimizi arkadaşlarımız yaptılar. Ben bugün, son günlerde Doğu Karadeniz'de ve Doğu Anadolu'da gerçekleştirdiğimiz saha çalışmalarında karşılaştığımız tabloyu ve üreticilerimizin bizlere aktardığı gerçekleri bu kürsüden sizlerle paylaşmak istiyorum. Tarımla ilgili bir düzenlemeyi değerlendirirken de önce sahaya bakmak, üreticinin ne yaşadığını görmek gerektiği kanaatindeyim. Bu amaçla, son günlerde köylerde, yaylalarda, çay bahçelerinde ve hayvancılığın yoğun olarak yapıldığı bölgelerde vatandaşlarımızla bir araya geldik. Üreticilerimizin geçim mücadelesine, besicilerimizin yaşadığı zorluklara ve çiftçilerimizin geleceğe dair kaygılarına yakından şahit olduk ve gördük ki sahada konuşulan sorunlar ile bugün önümüze gelen kanun teklifinin öncelikleri arasında hâlâ önemli bir mesafe bulunmaktadır çünkü sahada konuşulan meseleler cezalardan, yaptırımlardan ziyade artan maliyetlerdir, üretimin sürdürülebilirliğidir, gençlerin köyde kalıp kalamayacağıdır, çiftçinin emeğinin karşılığını alıp alamayacağıdır.

Değerli milletvekilleri, şu gerçeği teslim etmemiz gerekiyor: Bu ülkenin temel sorunu toprağı koruyamamak değildir. Bu ülkenin temel sorunu, çiftçiyi toprağında, üreticiyi üretimde tutamamaktır; dünyanın en verimli topraklarına sahip olmamıza rağmen bu topraklardan yeterli refah üretemiyor olmamızdır. Bunun sonuçlarını ülkemizin dört bir yanında görmek mümkündür. Bu ağır sıkıntıları Karadeniz'de çay üreticisinde görüyoruz, Doğu Anadolu'da besicimizde görüyoruz, Akdeniz'de

narenciye üreticisinde görüyoruz, Ege’de çiftçimizde görüyoruz. Ürünler değişiyor, şehirler değişiyor ama üreticinin sıkıntıları maalesef değişmiyor. Nitekim bunun en somut örneklerinden biri bugün çay sektöründe yaşanmaktadır. Çay sezonu başladı, öncelikle bütün çay üreticilerimize bereketli ve hayırlı bir sezon diliyorum. Ancak ne yazık ki yıllardır değişmeyen sorunlar bu yıl da karşımızda durmaktadır. ÇAYKUR’un kapasitesi belli, üretim miktarı belli, üreticinin beklentisi bellidir; buna rağmen her sezon aynı tartışmaları yaşıyoruz. ÇAYKUR’un yetişemediği dönemlerde bazı özel sektör işletmeleri devreye giriyor ve üreticinin emeği üzerinde fiyat baskısı kurabiliyor. Bunun çözümü bellidir, 2017 yılında dönemin Tarım Bakanı Sayın Faruk Çelik döneminde hazırlanan Çay Kanunu taslağı bugün bile önemli ölçüde yol gösterici niteliktedir. Bakanlık çalışmıştır, akademisyenler çalışmıştır, üretici örgütleri çalışmıştır, bölgenin bütün paydaşlarının katkısıyla ortaya çıkan bir çalışma yıllardır aramızdaki 2 İrlandalının yanlış yönlendirmesi sonucu hâlâ raflarda beklemektedir. Geçtiğimiz günlerde Ardeşen Ziraat Odası Başkanımız Turan Kabaoğlu’nun bu konuya ilişkin dikkat çekici bir değerlendirmesine şahit olduk. Bölgenin kültürel değerlerinden atmacılıkta ilgili yaşanan bir sorunun bu çatı altında siyasi partilerin ortak iradesiyle kısa sürede çözülebildiğini hatırlatarak yıllardır bekleyen Çay Kanunu için aynı iradenin ortaya konulamamasını “Atmacanın Mecliste adamı var, çayın yok; kuş için kanun çıktı, çay için hâlâ bekliyoruz.” sözleriyle dile getirmiştir. Aslında bu serzeniş bütün bölge insanının ortak beklentisini özetlemektedir. Ben de buradan bir kez daha çağrıda bulunuyorum: Gelin, çay üreticisinin hakkını koruyacak bu düzenlemeyi hayata geçirelim. Gelin, yaş çayda üreticiyi koruyan, fiyat istikrarını sağlayan ve fırsatçılığı önleyen bir sistemi birlikte kuralım çünkü çay yalnızca bir tarım ürünü değildir, Doğu Karadeniz’in ekonomisidir, yüz binlerce ailenin geçim kaynağıdır, bölgenin kültürüdür, hafızasıdır ve geleceğidir.

Değerli milletvekilleri, Karadeniz’de çay üreticisinin karşı karşıya olduğu tablo ile Doğu Anadolu’da besicimizin karşı karşıya olduğu tablo özünde aynıdır. Kars’ta, Ardahan’da yaptığım görüşmelerde üreticilerimizin en büyük endişesinin artık üretmek değil üretimi sürdürebilmek olduğunu gördük. Türkiye’nin en geniş meralarına sahip bölgelerinden, hayvancılık kültürünün nesilden nesile aktarıldığı şehirlerden söz ediyoruz. Besicimiz mutsuz, süt üreticimiz mutsuz, kurban yetiştiricimiz umutsuz. Ne sattığı etten para kazanabiliyor ne ürettiği süten para kazanabiliyor ne de yetiştirdiği hayvandan hak ettiği geliri maalesef elde edebiliyor. Bugün o bölgelerde üreticilerin yaş ortalaması sürekli yükseliyor. Gençler üretimde bir gelecek göremediği için köylerde kalmak istemiyor. Maliyetler yükseliyor, giderleri artıyor, üretici her geçen gün daha ağır bir yükün altında kalıyor. İnsanlar üreterek ayakta kalamadıkları için bu işi bırakmak zorunda kalıyor. Sonra dönüp “Hayvancılık neden geriliyor?” diye soruyoruz. Aslında sorulması gereken sorular şunlardır: Bu şartlarda hangi genç hayvancılığa başlamak ister? Bu şartlarda hangi aile çocuğunu üretimde tutabilir? Bu şartlarda hangi üretici önünü görebilir? Daha da düşündürücü olan ise bütün bu sorunlara rağmen çözümün sürekli ithalatta aranmasıdır. Kendi meralarımız dururken başka ülkelerden hayvan getiriyoruz. Kendi üreticimiz ayakta kalma mücadelesi verirken başka ülkelerin üreticilerine pazar oluşturuyoruz. Kendi çiftçimiz zarar ederken başka ülkelerin çiftçisine gelir kapısı açıyoruz. Bunun sürdürülemeyeceğini biliyoruz. Biz kendi meralarımızla, kendi üreticimizle ayakta durabileceğimize inanıyoruz. Kendi potansiyelimize güveniyoruz.

Değerli milletvekilleri, Türkiye’nin tarımına biraz daha geniş bir pencereden baktığımızda farklı ürünlerde ve farklı bölgelerde karşımıza çıkan problemlerin ortak bir noktada birleştiğini görüyoruz. Bakınız, dünyanın en kaliteli tarım ürünlerini üreten ülkelerden biriyiz. Çayda, fındıkta, incirde, birçok meyve ve sebze üründe dünya ölçeğinde önemli bir üretim gücüne sahibiz ancak bütün bu üretim kapasitesine rağmen çiftçimiz yeterince kazanamıyor, vatandaşımız da bu ürünlere arzu ettiği ölçüde ulaşamıyor. Tarladan çıkan ürün ile market rafına ulaşan ürün arasındaki fiyat farkı çoğu zaman makul

ekonomik gerekçelerle açıklanamayacak seviyelere ulaşabiliyor. Bizim üzerinde durmamız gereken yegâne sorunlardan biri de budur çünkü sorun üretim miktarında değil üretimin nasıl planlandığında, ürünün nasıl değerlendirildiğinde ve ortaya çıkan katma değerın nasıl paylaşıldığındadır. Bugün tarımın karşı karşıya olduğu asıl sorun dört başı mamur bir tarım politikamızın maalesef olmayışdır; planlama eksikliğidir, üreticiyi koruyacak mekanizmaların yetersizliğidir ve üretilen ürüne yeterli katma değerin kazandırılmamasıdır.

Bir başka önemli mesele de gıda güvenliğidir. Bugün, vatandaşımız yalnızca pahalı gıdaya değil güvenilir gıdaya ulaşmakta da zorlanmaktadır. Taklit ve taşış ürünler, yanıltıcı etiketler, tarihi geçmiş gıdalar, kayıt dışı üretim toplumda ciddi bir güvensizlik oluşturmaktadır. Vatandaş artık marketten aldığı ürünün fiyatına baktığı kadar içeriğine de şüpheyile bakmaktadır. Devletin görevi vatandaşın güvenilir gıdaya erişimini sağlamaktır. Bu konuda asla taviz verilmemelidir.

Bütün bu sorunlar ortadayken önümüze gelen kanun teklifine baktığımızda üreticinin temel sorunlarına ilişkin güçlü çözümler göremiyoruz, çiftçinin mazot maliyetine ilişkin bir çözüm göremiyoruz, yem maliyetlerine ilişkin bir çözüm göremiyoruz, çay üreticisinin sorunlarına ilişkin bir çözüm göremiyoruz, hayvancılığın geleceğine ilişkin güçlü bir vizyon göremiyoruz, gençleri üretimde tutacak bir politika göremiyoruz ama buna karşılık yeni yaptırımlar, yeni cezalar ve yeni bürokratik yükler görüyoruz. Elbette tarım arazilerinin korunmasına itirazımız yoktur, elbette üretimin kayıt altına alınmasına itirazımız yoktur, elbette toprağın korunmasına itirazımız yoktur ancak üreticinin temel sorunlarını çözmeden yalnızca denetimi ve yaptırımı artırarak sonuç alınamaz, çiftçi korkutularak üretimde tutulamaz, üretici cezalarla üretime teşvik edilemez. Tarımın ihtiyacı daha fazla ceza değildir; tarımın ihtiyacı planlamadır, tarımın ihtiyacı üreticiyi koruyan destekleme politikalarıdır, tarımın ihtiyacı maliyetleri düşürmektir, tarımın ihtiyacı gençleri yeniden üretime kazandırmaktır, tarımın ihtiyacı üretimi yeniden cazip hâle getirmektir. Bu nedenle, üreticiyi güçlendiren, üretimi artıran ve gençlerimizi yeniden toprağıyla...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

HASAN KARAL (Devamla) - ...üretimiyle ve memleketiyle buluşturacak politikalar geliştirmek zorunda olduğumuzu bir kez daha vurguluyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (YENİ YOL, CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Karal.

İYİ Parti Grubu adına İstanbul Milletvekili Sayın Buğra Kavuncu.

Buyurun Sayın Kavuncu. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA MEHMET SATUK BUĞRA KAVUNCU (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; kanun teklifi üzerine İYİ Parti Grubu adına söz almış bulunuyorum.

Yine bir klasikle karşı karşıyayız. Biz söylemekten bıktık ama siz yapmaktan bıkmadınız. Yasa yapma usulü bir ülkenin nasıl yönetildiğinin göstergesidir. Yasa yapma kalitesi o ülkenin medeniyetinin gücünün, insanına verdiği değerin göstergesidir. Yasama kalitesi demokratik hukuk devletin temel ilkesidir.

Yine, önümüze bir torba kanun getirildi; veterinerliği, Devlet Su İşlerini, çeltik tarımını, hobi bahçelerini, avcılığı yani 14 farklı konu başlığını inceleyen bir torba kanun; torbaya atıp ağzını bağladınız ve diyorsunuz ki: Bu torbayı açmayın, hiç konuşmayalım, böyle geçirelim. 6 tane tali komisyona gitmesi gerekiyor; yine, hiçbir tali komisyonun gözünden, incelemesinden geçmeyen bir kanun teklifi. Ya, diyoruz ki: Bu getirdiğiniz kanun tekliflerinde faydalı maddeler de olabilir ama bunu paydaşlara açın, bunu şeffaf bir şekilde zamana yayarak insanların anlamasını sağlayın. Neden yapıldığı, getirildiği konusunda anlaşılmayan bir sürü unsur var. Mesela, çeltikle ilgili, çeltik tarlalarının durumuyla ilgili konu; yerleşim yerlerine uzaklığı ciddi biçimde azaltılıyor. Konuya dair sağlığı ilgilendiren bir etki analizi yapıldı mı, bunu

da gerçekten merak ediyoruz. Ben uzmanlarıyla konuştum; bu maddenin ne maksatla, neden yapıldığını kimse bilmiyor. Uzmanlar bundan haberdar değiller, şaşırdılar fakat biz sordukça, araştırdıkça gerekçelerini de bir taraftan anladık. Hani diyorum ya bazen getirdiğiniz tekliflerde faydalı kısımlar da olabilir ama bunun maksadını, amacını, faydasını paydaşlara izah edemediğiniz zaman işte, getirdiğiniz kanun teklifi de bir şekilde murdar oluyor. Bakın, bu önemlidir; insana, emeğe verilen saygının bir göstergesidir. Onun için başka ülkelerde iki yüz seksen gün, üç yüz gün süren kanun teklifi görüşmeleri bizim ülkemizde en fazla, maksimum on gün sürüyor; on günde kim, neyi, ne kadar konuşabilir arkadaşlar?

Burada, tabii, bilinmeyen birçok konu var. İşte, sivrisineklerin yaratacağı sıkıntılar, bundan kaynaklanacak birtakım hastalıklar. İşte, teklifte modern sulama tekniklerinden bahsediliyor. Mesela çeltik tarlalarının ne kadarında modern sulama tekniği uygulanıyor yani yüzde kaç bu oran, kaç kişiyi ilgilendiriyor; bununla ilgili sağlıklı bir veri yok.

“Tarım” demişken, yeri gelmişken, Toprak Mahsulleri Ofisinin hububat alım fiyatları konusuna girmezsek olmaz. Zira burada da iş bilmeyen bir iktidarla karşı karşıyayız. Şimdi, öyle bir fiyat açıklandı ki bir de kurnazlık yapıp dekar başına fiyat verdiler ve diyorlar ki dekar başına verdikleri fiyatta... Ortalama da dekar başına 260 kilogram kabul etmişler, dolayısıyla ton başına 3.014 liralık bir destek verdiklerini söylüyorlar. Şimdi, dekar başına 350 kilogram alırsanız bu rekolteyi ton başına 2.800, 600 kilo alırsanız 1.600, şayet 1.000 kilogram dekardan verim alıyorsanız o zaman verilecek destek 980 liraya düşüyor.

Bakın, biz İYİ Parti olarak bu çağırışı yaptık, bir kez daha buradan yineliyorum: Makarnalık buğdaya 21 lira ve 3,5 lira da teşvik primiyle, gelin bunu 24,5 yapın. Maliyetlerin, girdilerin ne kadar arttığının belli ki farkında değilsiniz. Ekmeklik buğdaya 20 lira, 3,5 lira da teşvik primi, 23,5 lira bir ödeme yapın. Gelin, buğday ucuza satılmasın ama ekmek de pahalı olmasın.

Bir başka madde Devlet Su İşleri... Devlet Su İşlerinin belediyeye devrettiği baraj, kanal, tüm işletme ve bakım giderleri belediyeye bırakılıyor. Vatandaş, tabii, hizmet değil önceliğiniz; rekabet ve hırsın bunun çok önüne geçtiğini görüyoruz. Bir yandan belediyenin yetkilerini istediğiniz gibi kırıpıyorsunuz, mesela iştirak kurma yetkisini Cumhurbaşkanına veriyorsunuz, sırf topu başkasına atmak için başıboş sokak köpekleri meselesini de gene belediyelere bağladınız ama işinize geldiğinde de farklı davranıyorsunuz; mesela, gittiniz, Yerebatan Sarnıcı'nın işletmesini İstanbul Büyükşehir Belediyesinden aldınız, neden aldınız arkadaşlar? Ya, bir ölçüsü olmalı yani bir işi belediyeye bağlıyorsunuz, birini elinden alıyorsunuz; ölçünüz ne? Ölçünüz siyasi rekabetteki hırsınız, ölçünüz bundan başka bir şey değil. Harika bir restorasyon yapılmış; ben de gittim, gördüm; turistler akın akın gidiyor, geziyorlar, herkes memnun ancak geldiniz -âdeta çöker gibi- resmen çöktünüz ve buranın işletmesini de Vakıflar Genel Müdürlüğüne devrettiniz. Bakın, hırs, rekabet hırsı o kadar gözünüzü karartmış ki dünyanın hiçbir yerinde olmayan bir hadise İstanbul'da var. İstanbul'da metroların isimleri bile farklı; Belediyenin yaptığı metroların sembolü “M” Ulaştırma Bakanlığının yaptığı metroların sembolü “U” ya, dünyanın hiçbir yerinde böyle bir absürtlük göremezsiniz arkadaşlar. Pekin'e gidin, Moskova'ya gidin, Tokyo'ya gidin; dünyanın hangi kentinde siz metro isimlerinin farklı sembollerle anlamlandırıldığını, isimlendirildiğini görürsünüz? Bunun bana bir mantığını söyleyin. Gene tek ölçü var: Siyasi hırslarınız. Sonra da gelip “Millete hizmet siyasetüstüdür.” diye nutuklar atıyorsunuz. Allah aşkına, ya görüldüğünüz gibi olun ya da olduğunuz gibi görünün çünkü yaptıklarınız ile söyledikleriniz birbirine uymuyor.

Şimdi “devlet aklı” falan deniyor, devlet aklı değil, aslında bu yapılanlar iktidarın iş bilmezliği ve rastgele yaptığı işler, tamamen partizanlık ve amatörlük. Eğer devlet aklı varsa ve bu devlet aklıysa Allah devletimize zeval vermesin. Bir gece üniversite kapatıp ertesi gece o üniversiteyi açan devlet aklının olduğu bir ülke ancak dualarla ayakta kalır. Getirilen kanunlara baktığınızda da bunu görüyorsunuz. Kanun, kanun teklifleri yeterince tartışılmıyor, paydaşlarla -az önce de söyledim- yeterince görüşülüyor.

Tabii, bu arada bir çerçeve yasa hazırlığında olunduğu söyleniyor. Ha, burada görüşme olabildiğince uzun yapılıyor. Terör örgütü üyeleri için Meclise getirileceği söylenen çerçeve yasa için İmralı'dan görüş alınacağı söylendi. Veterinerlere verilecek cezayı veterinerlerle, çeltikle ilgili kanunu çiftçiyle, uzmanlarla, doktorlarla ilgili konuyu doktorla görüşmeyen iktidar bu yasa tasarısını terör örgütü elebaşıyla görüşecek ortamı gayet doğal karşılıyor, âdeta İmralı'dan icazet alınacak bir tavidir bu. İnanın, biz sizin adınıza utandık.

Şimdi, bu meselelerin bir başka örneği de hobi bahçeleri. Toprakla uğraşmak, ekmek, biçmek, özellikle bu dönemde çok kıymetli, tarım arazilerini korumak da çok mühim, bütün bunları anlıyoruz ama burada sorulması gereken bir soru var: Vatandaş hobi bahçesi yapacağını diye villa yapıyorsa, kontrolsüz bir şekilde elektrik ve su bağlanıyorsa elbette buna bir düzenleme şart ama burada şu soruyu da sormak gerekiyor: Arkadaş, siz bu zamana kadar neredeydiniz? Hani ne oldu, müesses nizam mı müsaade etmedi bu hobi bahçeleri düzenlemesine? Devlet aklı nereye gitti bu tarım arazilerinin üzerine bu villalar yapılıyor? On binlerce insan bu işi yaptı; girin sarı sitelere, bir sürü satılık hobi bahçesi olduğunu görürsünüz. Şimdi mi aklına geldi devlet aklının bu konuya eğilmek?

Bakın, son rezalet de vize randevu skandalı, normal ülkelerde rezalet olarak adlandırılabilen bir süreç fakat milleti olağanüstülüğe ve rezaletlere o kadar alıştırdınız ki artık hiç kimse bu olan bitene şaşmıyor. Siz de bu konuyla ilgili çıkan haberlere pişkince erişim engeli getirerek yasaklıyorsunuz. Her yeri yolsuzluklar ve adam kayırmalar almış durumda. Ucu kendilerine dokunacak her işe yayın yasağı geliyor ama muhalefete dokunacak her habere de inanılmaz bir teşvik var arkadaşlar.

Şimdi, ben size on dakika boyunca anlattım devlet aklının ne olduğunu, nasıl işlediğini; kararı siz verin. Burada yapılanlar devlet aklı mı yoksa tek bir adamın yanışı ve onun üzerinden kendi menfaatlerini oluşturmaya çalışanların mı aklı? Karar yüce milletindir diyorum.

Saygılar sunuyorum. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Kavuncu.

Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına Antalya Milletvekili Sayın Hilmi Durgun.

Buyurun Sayın Durgun. (MHP sıralarından alkışlar)

MHP GRUBU ADINA HİLMİ DURGUN (Antalya) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 262 sıra sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu ile Çeltik Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi üzerinde Milliyetçi Hareket Partisi Grubumuz adına söz almış bulunmaktayım. Genel Kurulu ve yüce milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, tarım, toprağın hayatla buluşma biçimi, milletin sofrasına ulaşma şeklidir. Bugün dünya genelinde yaşanan iklim değişikliği, kuraklık, su kıtlığı ve gıda krizleri tarımın stratejik önemini her geçen gün daha da gözler önüne sermektedir. Tarım sadece ekonomik bir faaliyet olarak değerlendirilemez. Tarım, millî güvenliğin, toplumsal huzurun ve sürdürülebilir kalkınmanın temel unsurlarından en önemlisidir. Bu nedenle, tarım arazilerinin amaç dışı kullanımının önlenmesi, verimli topraklarımızın korunması ve üretimin devamlılığının sağlanması büyük önem taşımaktadır.

Çiftçimizin alın terini koruyan, üretimi destekleyen ve kırsal kalkınmayı güçlendiren her adım aynı zamanda ülkemizin geleceğine yapılan bir yatırımdır. Toprağa sahip çıkmak, suya, gıdaya, üretime ve millî egemenliğimize sahip çıkmaktır. Tarım arazilerinin korunması konusunda esas olan, vatandaşlarımızın mağduriyetlerinin giderilmesi ve toprağımızın millî bir değer olarak gelecek nesillere aktarılmasıdır. Unutmamalıyız ki tarım, yarınlarmızı bugünden koruma iradesidir. Tarım, tam bağımsız, büyük ve güçlü Türkiye'dir.

Değerli milletvekilleri, tarım meselesine basit bir sektör başlığı, dar bir ekonomik alan, sadece çiftçinin gündemi veya piyasa dengeleriyle sınırlı bir faaliyet olarak bakamayız. Toprağı vatan yapan sadece müdafaa değil aynı zamanda imar ve ihyadır; üreten, eken, biçen, alın teriyle bereketlendiren ellerdir; şehidin kanı toprağa vatan mührünü nasıl vuruyorsa, çiftçimizin emeği de o mührü bütünlendirmektedir.

Bilindiği gibi, Antalya ilimiz sadece turizmiyle değil toprak verimliliğiyle de tarım faaliyetlerinin yürütüldüğü en önemli merkezlerin başında gelmektedir. Gıda güvenliğinin de temel taşlarından olan Antalya şehrimiz; tarım, ormancılık ve balıkçılık sektörü gayrisafi yurt içi hasılasında yüzde 5'lik payla Türkiye 3'üncüsü, birçok tarım ürününde ülkemizin toplam üretimi içindeki payında ise 1'inci sıradadır yani seralarımızda, örtü altında, yaylalarımızda, açık tarlalarda gece gündüz süren üretim hem iç piyasayı beslemekte hem de dünyanın dört bir yanına ürün göndermektedir. Aynı şekilde, 692 milyon dolarla Türkiye yaş sebze ve meyve ihracatının yüzde 19'u, 61 milyon dolar ihracatla Türkiye'nin süs bitkileri ihracatının yüzde 38'i Antalya'dan sağlanmaktadır.

Böylesine önemli bir üretim gücüne sahip olan Antalya ve Anadolu'muzun tüm verimli tarım arazilerinin parçalanmasının önüne geçilerek korunması ve planlı arazi kullanımının sağlanması hayati sorumluluktur. Tarım arazilerinin korunmasına yönelik tedbirlerin kararlılıkla sürdürülmesi de büyük önem arz etmektedir. Unutmamalıyız ki bugün koruyacağımız her bir tarım arazisi, yarın yüce milletimizin sofrasına ulaşacak nimetin teminatıdır.

Kanun teklifiyle, tarım arazisi edinimlerinde tarımsal amaçlı kooperatifler dışındaki kooperatiflerin tarım arazisi edinmelerinin önüne geçilmekte, tarımsal amaçlı kooperatiflerin arazi edinimleri ise Tarım ve Orman Bakanlığı iznine bağlanarak sürecin daha şeffaf ve denetlenebilir hâle gelmesi sağlanmaktadır.

Değerli milletvekilleri, geçmişte yapılan kadastro çalışmaları ve akabinde gerçekleştirilen orman kadastro uygulamaları sonucunda tapulu olmasına rağmen orman sınırları içerisinde kaldığı değerlendirilen çok sayıda taşınmaz, hukuki belirsizliklerle karşı karşıya kalmıştır. Bu sebeple, vatandaşlarımızın yıllardır sahip oldukları mülkiyet haklarının tartışmalı hâle gelmesine ve ciddi mağduriyetler yaşanmasına neden olmuştur. Bu teklifle 3 milyon vatandaşımızı ilgilendiren ve sayıları 80 bine yaklaşan tapulu taşınmazlara ilişkin önemli bir güvence getirilmekte ve yıllardır süregelen belirsizliklerin giderilmesi amaçlanmaktadır. Mülkiyet hakkının korunması sadece ekonomik bir konu değildir, aynı zamanda sosyal adaletin ve toplumsal huzurun da mihenk taşlarından bir tanesidir.

Kıymetli milletvekilleri, kanun teklifi içinde yer alan ve değinmek istediğim diğer bir önemli husus ise yıllardır vatandaşlarımızın mağdur olduğu, hukuki belirsizlikler sebebiyle mülkiyet hakkının tartışmalı hâle geldiği 2/B uygulamasıdır. Bu sorun teorik bir mesele olmanın dışında bizzat sahada yaşanan, vatandaşımızın günlük hayatını etkileyen bir problemdir. Kanunun öngördüğü şartları taşımasına rağmen yapılan 2/B uygulamaları kanunda açıkça belirtilmeyen çeşitli gerekçelerle mahkeme kararı sonucunda iptal edilmiş, bu durumda vatandaşlarımız hukuki belirsizliklerle maalesef karşı karşıya kalmıştır. Özellikle, Antalya Kemer Çıralı Mahallemizde olduğu gibi yıllardır mülkiyet sorunlarıyla mücadele eden hemşehrilerimiz açısından bu durum yalnızca hukuki bir mesele olarak kalmamış, çok ciddi mağduriyetler oluşturmuştur. İşte bu düzenlemeyle Orman Genel Müdürlüğü tarafından 2/B şartlarını taşıdığı tespit edilen alanlarda daha önceden yargı kararıyla iptal edilmiş olsa dahi yeniden 2/B uygulaması yapılması amaçlanmaktadır. Bizler yıllardır süren mağduriyetlerin son bulması, vatandaşlarımızın tapularına kavuşması ve devlet-vatandaş arasındaki güven bağının daha da güçlenmesinin gerektiği düşüncesindeyiz. Aziz milletimizin beklentisi de belirsizlik değil, kalıcı çözümlerin hayata geçirilmesidir. Yıllardır çözüm bekleyen 2/B kaynaklı problemlerin hakkaniyet temelinde ele alınmasını, vatandaşlarımızın mağduriyetlerinin giderilmesi için atılacak adımların kararlılıkla sürdürülmesini temenni ediyorum.

Değerli milletvekilleri, Genel Başkanımız Sayın Devlet Bahçeli Beyefendi'nin de söylemiş olduğu gibi; tarım nasibin devlet aklıyla birleşmesidir, tarım milletin yalnız bugününü değil yarınını da besleyen stratejik kudrettir. Türk milleti kriz anında kapı kapı dolaşacak, başkasının lütfuyla yaşayacak, yardım eli uzanmasını bekleyecek bir millet değildir. Türk milleti kendi emeğiyle ayağa kalkmış, kendi iradesiyle tarih yazmış, kendi alın teriyle kıtlıkları yarmış büyük bir millettir ve kıyamete kadar da öyle kalacaktır. Bize düşen, toprağı küstürmemektir; bize düşen, çiftçiyi yalnız bırakmamaktır; bize düşen, köyü boşaltan değil milletin efendisi olan köylüyü yaşatan politikaları hâkim kılmaktır diyor; kanun teklifinin hayırlara vesile olması temennisiyle Gazi Meclisimizi, aziz milletimizi ve hassaten Antalyalı hemşehrilerimi saygıyla selamlıyorum. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına Ağrı Milletvekili Sayın Sırrı Sakik.

Buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA SIRRI SAKİK (Ağrı) - Sayın Başkan, sevgili arkadaşlar; herkese iyi bir akşam diliyorum.

Bu akşam toprağı, suyu konuşacağız, çevreyi konuşacağız. Tâhâ suresi 55'inci ayet aynen şöyle der: "Sizi topraktan yarattık, toprağı göndereceğiz ve topraktan yeniden dirilip geleceksiniz." Anadolu insanı ve ozanlar "Toprak benim sadık yârimdir." diye başlarlar, "Su gibi aziz olun, toprak gibi kadim olun." derler; toprağı, suyu bu kadar önemserler. Afrikalılar diyor ki: "Batılılar bizim topraklarımıza geldiklerinde ellerinde İncil vardı, bizim de elimizde topraklarımız vardı, bize 'Gözlerinizi kapatın.' dediler, biz gözlerimizi kapattık, dualar dinledik, gözümüzü açtığımızda elimizde İncil, dilimizde dualar, topraklarımız başkalarının elinde." Siz AK PARTİ'liler geldiğinizde aynen o Afrikalıların topraklarında olup bitenleri bu halka... Elinizde ayetler vardı, dilinizde dualar vardı ve sonrası geldiniz, bu toprakları teker teker peşkeş çektiniz; yabancı firmalara çektiniz, kendi yandaşlarınıza çektiniz, halkın ensesine yapıştınız ve halka acı dolu yıllar yaşattınız. Bakın, benim elimdeki bu harita Türkiye'nin nasıl delik deşik edildiğı bir harita. Bu mavi renkler hepsi, bunların hepsi Tekirdağ'ın yüz ölçümü kadar. Sizin ne hakkınız var; halkın topraklarına, geleceğine, doğasına, suyunu bu kadar felaket neden? Eskiden bu emperyal güçler gelirdi, silahıyla, tankıyla kuşatırdı; şimdi büyük holdingler olmuşlar, gelmişler, köstebek gibi bu halkın topraklarını deşiyorlar, alıp götürüyorlar, halka hiçbir şey verilmiyor.

Şimdi, sevgili arkadaşlar, Türkiye'nin dört bir tarafında büyük bir kıyım var. Biz hepimiz -iktidar, AK PARTİ hariç- feryat ediyoruz. AK PARTİ'nin yol arkadaşı MHP milletvekili, Ordu Milletvekilini dinliyorum, bizim gibi düşünüyor, feryat ediyor. Peki, biz bir birlik oluşturamaz mıyız ya bu kadar bu topraklara, bu halka zulmedenlere? Ama ne yazık ki bu Ordu'da öyle, Ağrı'da öyle, Varto'da öyle, Karlıova'da öyle, Kulp'da öyle. Ya, Türkiye'nin dört bir tarafında bir işgal var ve siz bu halktan ne istiyorsunuz? Sadece maden ocakları değil bir taraftan HES'ler var, bir taraftan güneş enerjisi var. Benim bulunduğum kent Ağrı'da yüzlerce merayı kapatmışlar. Kim? Vallahi Türkiye'nin büyük holdingleri. Kim? Buralarda oturup vekillik yapan, şu an vekil değil ama hepsi nüfuzunu kullanarak halkın oradaki bütün merasını, oradaki hazine arazilerinin hepsini kuşatmışlar ve büyük felaketlerle karşı karşıyayız.

Sevgili arkadaşlar, bir başka felaket Ağrı'nın Diyadin ilçesinde. Zaten Diyadin'de, bir bütün olarak maden ocakları var orada; işte, altın aranıyor; bir taraftan HES var, bir taraftan güneş enerjisi var. Murat'ın doğduğu yer Diyadin'dir. Murat oradan doğar, gelir Ağrı'dan geçer, oradan Muş'a geçer, oradan Bingöl'e geçer ve siyanür akıtır. Muş içme suyu oradan, o Murat'tan beslenir. İçme suyumuz, çayımız, yemeğimiz, zehirle dolu ve o su, o topraklar hem tarım toprağı hem de hayvancılık yapıyor. O suyu hayvanlar da içiyor. Biz o etten hepimiz hastayız ve Ağrı hastalığında, kanserde Türkiye'nin 1'inci sırasında. Yarın Muş da 2'nci sırada olacak çünkü içme suyunu oradan temin ediyor. Buna hakkınız var

mı ya Allah aşkına? Gidin Diyadin'ı görün, vallahi şehir bir köstebek yuvası gibi. O firmalar orada büyük tırlarla yükleri alıp götürürler, altyapı orada tamamen çökmüş. Şimdi buna seyirci mi kalacağız? Valla, halkı isyana davet ediyorum. İsyan edin ya, isyan edeceğiz size ya! (DEM PARTİ ve CHP sıralarından alkışlar) Toprağımıza sahip çıkacağız, biz suyumuzla sahip çıkacağız. (DEM PARTİ ve CHP sıralarından alkışlar) Siz gerçekten bundan anlıyorsunuz. Sevgili arkadaşlar, işgalcilik bu kadarla da yetmiyor, her tarafta işgal var. Bir taraftan elektrik, bir taraftan doğal gaz... Ya, gidin bakın, bir başka imparatorluk, buradan şuradan yasalar çıkarıyorsunuz. Kimin lehine? Varsılların lehine yasalar çıkarıyorsunuz. Doğal gazı eve taşıyacaksınız... Ben bölgedeyim, bu büyük felaketleri de görüyorum doğanın, şeyin yanında. Adam evine elektrik çekecek, yeni bir ev inşa etmiş, deniliyor ki: “Şu kadar müteahhidin hazine şeyine depozit yatırmalısın.” 50 milyon, 100 milyon, daha büyük paralar... Yahu kardeşim, bu ev benim, sonsuza dek bu ev benim; sen benim elektriğimi bağladığında zaten sana bir ay sonra ödeme yapmadığımda gelip elektriğimi kesiyorsun, kesme parası alıyorsun, bağladığında bağlama parası alıyorsun, faiziyle alıyorsun. Doğal gaz aynı şekilde... Peki, nedir? Ben sana... Bir iş sahibi 100 milyon lira götürecektir, o müteahhitlerin hesabına yatıracak, sonsuza dek bu para onların parası olacak; buna hakkınız yok ki. Sürekli vatandaşın cebinden alıp yandaşlarının cebine aktaracaksınız, o büyük holdinglerin cebine aktaracaksınız. Valla, burada büyük felaketler var ve bu felaketler emin olun hepimizin yarın kapısına gelir. Gerçekten insanlar burnundan soluyor. Zaten geçinemiyorlar, bir de doğal gaz patronlarına, bir taraftan elektrik patronlarına, bir taraftan bu bizim toprakları işgal eden madencilere karşı halkın büyük bir öfkesi vardır ve bu Parlamento bu öfkeyi görebilmelidir. Belli konularda birbirimizle anlaşamayabiliriz ama doğamız ve suyumuzla ilgili, geleceğimizle ilgili vallahi hepimiz bu konuda bir konsensüs sağlamalıyız. Sizin de buna seyirci kalmaya hakkınız yok. Söylediğimiz, ülkemizle ilgili; söylediğimiz, geleceğimizle ilgili; söylediğimiz, bizim çocuklarımızla ilgili.

Şimdi, sevgili Nazım Hikmet ne der biliyor musunuz bunlara: “Onlar ümidin düşmanıdır sevgilim/ Akar suyun/Meyve çağında ağacın/Serpilip gelişen hayatın düşmandırlar/Bursa’da havlucu Recep’e düşmandırlar/Fakir köylü Hatçe kadına düşmandırlar/Irgat Süleyman’a düşmandırlar/Sana düşman, bana düşman/Düşünen insana düşman/Vatan ki bu insanların evidir/Onlar vatana düşman.” (DEM PARTİ ve CHP sıralarından alkışlar) Şimdi, o günden sizi tarif eden bir Nazım Hikmet’i buradan saygıyla, sevgiyle anıyorum. Bu topraklar hepimizin, bu vatan hepimizin. Biz bir toplumsal uzlaşıdan, barıştan ve kardeşlikten bahsediyorsak işte barış buralardan başlar. Barış toprakla başlar, barış suyla başlar; barış kendi insanına, insanlığın hukukuna saygı duyarak başlar. Biz, gelin, bu Parlamentoda böylesi bir iklimi oluşturalım. MHP’de bu duyarlılık varsa, İYİ Partide varsa, YENİ YOL’da varsa, bizde, halkta var, CHP’de var ve sizleri de bu göreve davet ediyoruz. Gerçekten, bu konuda büyük yandaşların yanında değil halkımızın yanında saf tutmalıyız diyorum.

Hepinize iyi bir akşam diliyor, selam ve saygılar sunuyorum Başkanım. (DEM PARTİ ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına İstanbul Milletvekili Sayın Gökhan Günaydın.

Buyurun Sayın Günaydın. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekili arkadaşlarım, gecenin bu saatinde söz aldım. Bu Mecliste çok heyecanlı konuşmalar yaptık, çok bağırarak çağırdık; bugün hiç öyle bir şey yapma niyetim yok. Tam tersine, çok sakın ama herkesin anlamasını isteyeceğim bazı gerçekleri ortaya koymaya çalışacağım. Şüphesiz ben sizden çok fazla şey biliyor değilim ama hayatının neredeyse önemli bir bölümünü tarım sektöründe geçirmiş, meslek odası başkanlığı yapmış bir kardeşinizim. Bu çerçevede, bildiklerimi, gördüklerimi, memleket için çok değerli saydıklarımı sizlerle paylaşmak istiyorum.

Biz 1980’de 44 milyon nüfusa sahiptik değerli arkadaşlar, bugün 86 milyonuz. Demek ki yılda bu memleket kabaca 1 milyon nüfus artırmış. Burada durmayacak, 100 milyonu geçecek görünüyoruz. Türkiye’nin uyguladığı mülteci politikaları da bu sayının belki 120 milyona ulaşabileceğini gösteriyor. O hâlde biz insanımızı doyurmak zorundayız. Yetmez, protein ihtiyacımız için hayvan besliyoruz. Bu memlekette 16 milyon büyükbaş hayvan var, 50 milyondan fazla küçükbaş hayvan var, tavuklar var; bunları da besleyeceğiz; bir de yağ ihtiyacımız var yani gıda, yem ve yağ sanayisinin ihtiyacını bu topraklardan karşılayabilecek miyiz? Ya bu topraklardan karşılayacağız ya ithalat yapacağız. Bir zamanlar “Paramız var ki ithalat yapıyoruz.” diyen bir üstten bakış vardı, hâlâ var mı bilmiyorum ama görünüyor ki hem paranız yok hem de paranın olması bazen ithalat yapmanıza garanti sağlamayabilir. Dünyada öyle jeopolitik krizler çıkabilir ki paranız olsa bile ithalat yapamayabilirsiniz. Şu anda durumumuz nedir? 86 milyon nüfusla durumumuz nedir?

Arkadaşlar, yalanları bir tarafa bırakın, istatistiklere, verilere dönelim. “ISIC REV” denilen bir veri var; bu, tarımsal ham madde dış ticaretini gıda sanayisi dış ticaretinden ayırır. Rakam çok açık; Türkiye, ortalama bir yılda tarımsal ham madde dış ticaretine 10 milyar dolar ithalat parası öder, ihracat da yapar, tarımsal ham madde dış ticaretinde ortalama bir yılda 5 milyar dolar açık verir. “Bu rakam doğru değil.” diyenler istatistiği bilmiyorlardır ya da çarpıtmaya çalışıyorlardır. O hâlde biz, bu memleketin seçilmiş 600 milletvekili olarak şunu düşünmek zorundayız: 86 milyon insan için tarımsal ham madde dış ticaretinde 5 milyar dolar açık veriyor isem bu, artan nüfusla nereye gidecektir? Ben o hâlde ne yapmalıyım? Bu soruya bir cevap vereceğiz. Peki, neyle cevap vereceğiz? Bir coğrafyamız var, bir sosyolojimiz var. Arkadaşlar, 780 bin kilometrekare yüz ölçümünde yaşıyoruz; biz tarımcılar bunu “milyon hektar” diyerek basitleştirmeyi severiz, 78 milyon hektar yüz ölçümünde yaşıyoruz. Bunun üçte 1’inde, 24 milyon hektar alanda işlemeli tarım yapabiliriz. Bunu artıramayız çünkü artırmak demek ormanlara tecavüz etmek demek; meraları, çayırları işlemek demek; artırmamalıyız. Ne yaparsak bu 24 milyon hektar alanda yapacağız. Tam da konuştuğumuz konu budur işte: Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu.

Bir açılım daha yapayım size: Bu 24 milyon hektar alanın her tarafı da çok verimli falan değildir; birinci sınıf tarım arazimiz bunun yüzde 7’si, yüzde 8’i kadardır. Demek ki bunları kıskançlıkla korumamız lazım. 3 tane temel iş yapıyoruz arkadaşlar. Bir: Yanlış kullanıyoruz bu arazileri. Örneğin yağ bitkilerini ya da tahılları üretmemiz gereken ovalara pekâlâ eğimli arazilerde dikebileceğimiz meyveleri dikebiliyoruz, bu bir yanlış kullanım. İki: Amaç dışı kullanım. Asla tarım dışı kullanmamamız gereken arazileri tarım dışı kullanıma açıyoruz, betonlaştırıyoruz. Tarım Bakanlığının çeşitli spotları var, tarım alanlarının korunmasının ne kadar kıymetli olduğunu söylüyor. Arkadaşlar, bu memlekette yaşadık, neler gördük. Bakın, ben oda başkanayım, Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu’nu uygulayabilmek için bize “Toprak koruma kurullarına eleman ver.” diyorlar. 81 ilde toprak koruma kuruluna birer ziraat mühendisi gönderiyoruz. O arkadaş toprağı korumaya çalışıyor. Orada vali yardımcısı başkanlığında bir heyet var; heyete dolduruyorsunuz kamu görevlilerini 4-5 kişi, sonra üniversiteden de 1 kişi alıyorsunuz, odadan da 1 kişi koyuyorsunuz ve işletmecisi birinci sınıf tarım arazisine fabrikayı kondurmak üzere teklifi getiriyor. Bizim gariban ziraat mühendisi el kaldırıyor: “Bu olmaz.” Vali yardımcısı soruyor: “Niye olmaz?” “Efendim, birinci sınıf tarım arazisi, korumamız lazım.” “Yok, yok, bu işletmecisi bize yakın, bunu geçirmeliyiz.” Arkadaşlar, vali yardımcılarının ve çok üzülererek söylüyorum, tarım il müdürü meslektaşlarımızın kararlarıyla, can eksen can çıkacak tarım topraklarını amaç dışı kullanıma açtınız. Biz de buraları korumak için dava ettiğimizde “Bu odalar memlekete yatırım yapılmasını diye her şeyi engellemeye çalışıyor.” dediniz, bizi memlekete yatırım yaptırtmamaya çalışmakla uğraştınız. Şimdi ne gördük? 3 milyon hektardan fazla alan amaç dışı kullanım nedeniyle elden çıkmış.

Peki, bununla yetiniyor muyuz arkadaşlar? Başka bir şey daha: 24 milyon hektar diyorum ya size, bugün 21 milyon hektar alanda işlemeli tarım yapılıyor. Sebep ne? Çünkü çiftçi işlemekten vazgeçmiş alanı. Bu bir gerçek mi? Verilere bakın arkadaşlar, istatistiklere bakın, bu bir gerçek. Peki, çiftçi 3 milyon hektar, başka bir deyişle 30 milyon dönüm alanı niye işlemekten vazgeçiyor? Bu adamın traktörü var; belki CHP'ye, belki AKP'ye, belki MHP'ye, belki DEM'e, belki Saadet'e, YENİ YOL'a, DEVA'ya, başka birilerine, Gelecek'e, herkese oy veriyor olabilir. Neden o toprağı işlemiyor? Sebebi ne biliyor musunuz arkadaşlar? Şu anda 80 litrelik 1 traktörün deposuna mazot koymak 5 bin lira yapıyor. Bu adam o depoya mazot koyacak, o tarlayı işleyecek, o tarladan sulanamayan arazide 300-350 kilogram yağışa bağlı arazide buğday alacak, o buğdayı satacak 16,5 liradan, para kazanacak, çoluğunu çocuğunu besleyecek öyle mi? Bunun yapılamaması nedeniyle çiftçi "İşlersem daha çok borca gireceğim, tarlamı satmak zorunda kalacağım." diyerek tarlasını işlemiyor ve bu, Türkiye'nin on yıllık, on beş yıllık gerçeği. Her gün buradan anlatıyoruz, ne önlem aldınız? Tarım Bakanlığının yetkilileri burada, ne önlem aldınız? Bu konuda bugüne kadar hangi aldığımız önlemlerle bir gramlık ilerleme sağladınız?

Arkadaşlar, başka bir şey daha söyleyeyim size: Türkiye'de insanımızın yılda yiyebildiği kırmızı et miktarı üç yüz altmış beş günde ortalama 7-8 kilografa düştü. "Doğru değil." diyebilirsiniz. Açın bakın, kırmızı et üretim rakamlarınızı 86 milyona bölün, acı gerçeği kendiniz görün. Peki, Türkiye'de nasıl hayvancılık yapılıyor? Vallahi, ya meraya hayvanı çıkartacaksınız ya da hayvanın önüne ot koyacaksınız. Türkiye'nin mera varlığı ne kadar? İktidara geldiğinizde 17 milyon hektardı, bugün ne kadar? 13 milyon hektar çünkü "Tespit, tahdit ve tahsis yapıyoruz." diye birilerini zengin ettiğiniz ama aslında meraların elden çıktığı ortamlarda "meralar verimsizleşti" diye üzerini betonlaştırdınız. Türkiye bu dönemde 4 milyon hektar mera alanını kaybetti sevgili arkadaşlar. (CHP sıralarından alkışlar) İnanın bunların hiçbirini alkış almak için falan söylemiyorum. Hiç olmazsa şurada sakın seslerle bazı gerçekleri paylaşalım. Diyebilirsiniz ki: "Ya, mera değil de ben dışarıdan yem alıyorum." Arkadaşlar, gene rakam veriyorum: Türkiye yılda 30 milyon ton yem üretiyor ve bu 30 milyon ton yemin 15 milyon tonluk ham maddesi dışarıdan geliyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

GÖKHAN GÜNAYDIN (Devamla) - Bitiriyorum Başkanım, çok özür diliyorum, süre de istemiyorum.

Bütün bu gerçeklerin farkına varalım, tarım meselesinde yalan söylemekten vazgeçelim. Türkiye'de bir beka meselesi arıyorsak, bir devlet aklı arıyorsak en çok tarım ve gıda meselesinin buna ihtiyacı olduğunu bilelim ve Meclis hiç olmazsa bu konuda üzerine düşeni yapsın.

Çok teşekkür ederim. (CHP, DEM PARTİ, İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Günaydın.

Birinci bölüm üzerinde gruplar adına yapılan konuşmalar tamamlanmıştır.

Şahsı adına ilk söz Adana Milletvekili Sayın Müzeyyen Şevkin'e aittir.

Sayın Şevkin, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; tabii, kamuoyunda "hobi bahçeleri" olarak düzenlenen, bilinen ve o şekilde düzenlenen, tarım ve çiftçilerin sorununu çözmek yerine yüksek cezaları olan ve insanları canından bezdirecek bir yasa teklifiyle karşı karşıyayız.

Ülkemizde iklim krizi, kuraklık, zirai don, sel gibi pek çok afete maruz kalan çiftçi bir de artan girdi fiyatları ve iktidarın yanlış tarım politikaları altında ezim ezim ezilmektedir. Çözüm sunmayan ve paydaşların görüşlerinin alınmadığı belirli bir zümre veya şirkete hitap eden yaklaşımıyla küçük üreticiyi bitiren ve tarımda tekelleşmenin, özellikle uluslararası tekelleşmenin önünü açan düzenlemeleri içeren bu kanun tarımın sorunlarını çözmekten uzaktır.

Değerli milletvekilleri, Türkiye Ziraat Odaları Birliği verilerine göre 2023 yılında 5 milyon 162 bin çiftçi sayısı bugün 2,7 milyonun altına düşmüştür. Yurdumuz insanı topraktan, tarımdan her geçen gün uzaklaşmaktadır. İşsizlik rakamlarının yüzde 33'lere dayandığı ve tarımda yaş ortalamasının 58, çiftçilik yapanların yüzde 3'ünün de 65 yaş üstünde olduğu bir ortamda bunu masaya yatırmayacak mıyız arkadaşlar? Topraktan kopan köylü kente göç etmekte, ya işsizlikle boğuşmakta ya da merdiven altı sosyal güvencesiz işlere mahkûm bırakılmaktadır, çiftçi borç batağındadır. Orman alanları, meralar, sulak alanlar, yer altı ve yer üstü su havzaları yapılaşma, vahşi madencilik ve sanayileşme gibi gerekçelerle talan edilmektedir. Toprak koruma kurulları işlevsiz kılınıp ülkenin en değerli topraklarını kurul eliyle konut, sanayi ya da organize sanayi alanına dönüştüren bu iktidar bu kanunla hobi bahçeleriyle uğraşmaktadır.

Değerli milletvekilleri, bu Meclisin görevi toplumun gıda hakkı ve güvenliğini sağlamak, üreticiyi, tarım topraklarını, su kaynaklarını korumak ve bu doğrultuda yasalar yapmaktır.

Değerli milletvekilleri, tarımın en önemli girdilerinden biri de sudur. İnsan hakkı olan su yoksa tarım da yoktur, yaşam da yoktur bildiğiniz gibi. Geçtiğimiz yıllarda Çukurova başta olmak üzere birçok bölgemizde yaşanan kuraklık nedeniyle çiftçilerimiz bir damla suya hasret kaldılar. Seyhan ve Ceyhan gibi iki büyük nehrin suladığı ve çok sayıda baraj gölünün mevcut olduğu Çukurova'da kademeli ve kısıtlı sulama uygulamaları nedeniyle özellikle sulama şebekelerinin sonundaki üreticiler suya ulaşamamış, ürün kayıpları yaşamıştır. Bu kabul edilebilir mi arkadaşlar? Çukurova yalnızca Adana'nın değil Türkiye'nin gıda ambarlarından biridir. (CHP sıralarından alkışlar) Ülkemizin gıda güvenliğine büyük katkı sunan bu verimli ovada üretimin sürdürülebilir olması için su yönetiminin bilimsel temellerle olması ve üretimin mevcut su rezervlerine göre planlaması yapılmalıdır.

Değerli milletvekilleri, yıllardır tamamlanmayan Yedigöze İmamoğlu Kapalı Basınçlı Sulama Sistemi Projesi bunun en önemli örneklerinden biridir. Bu proje tamamlanmış olsa hem su tasarrufu sağlanacak hem de üreticimizin yaşadığı sorunlar ortadan kalkacaktır. Biliyorsunuz, tüm sular Devlet Su İşlerinin hüküm ve tasarrufu altındadır. Burada DSİ'nin de yetkileri ne yazık ki elinden alınarak yerel yönetimlere, il özel idarelerine aktarılmaya ve bir kavram kargaşası, görev kargaşası yaratılmaya çalışılmaktadır.

Değerli milletvekilleri, Türkiye'nin su kaynağı 112 milyar metreküp civarındadır. 86 milyona böldüğümüzde 1.300 metreküp kişi başına düşen su miktarıdır ve dünya su skalasında 10 bin ila 5 bin metreküp arasında suyunuz varsa su zenginisiniz, 3 bin ila bin metreküp arasındaysa su fakirisiniz, kişi başına düşen bin metreküpün altında suyunuz varsa su kıtlığı çeken ülkeler arasındasınız. Su kaynaklarımız giderek azalırken artık vahşi sulama yöntemlerinden vazgeçmek zorundayız. Kapalı, basınçlı ve damlama gibi modern sulama sistemleri yaygınlaştırılmalı. Su tasarrufu sağlayan teknolojiler için Tarım Bakanlığı seferberlik ilan etmesi gerekirken biz burada palyatif tedbirlerle uğraşıyoruz.

Değerli milletvekilleri, biz su kıtlığı çeken ülkeler sıralamasına girmemek için bir kere ürün desenini buna göre uygulamak zorundayız. Ve yer altı barajlarıyla -bu sene, biliyorsunuz, çok yağış oldu, o sular aktı ve biz baktık- Devlet Su İşlerinin uğraşması gerekirdi ancak Adana'da da yapılması gereken yer altı suyu barajları yapılmamakta, gerekçe olarak ödenek gösterilmektedir ama bugün DSİ...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Vermiyoruz ek süre.

Teşekkür ederim.

Şahsı adına ikinci söz...

AYHAN BARUT (Adana) - Başkanım, bir torpil geçebiliriz.

MURAT ÇAN (Samsun) - "Çukurova" dedi Başkanım.

BAŞKAN - Ya, Grup Başkan Vekillerine vermedik arkadaşlar.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Devamla) - Bir tek cümle söyleyeyim. Sulama birliklerinde de çiftçiler paydaş edilmeli, sulama birliklerinde de meclis oluşturulmalıdır.

Teşekkür ediyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Hadi hayırlı olsun.

Şahsı adına ikinci söz Kütahya Milletvekili Sayın Mehmet Demir'e aittir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

MEHMET DEMİR (Kütahya) - Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Bugün tarımdan enerjiye, çevre korumadan kamu düzenine kadar geniş bir yelpazeyi kapsayan Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu ile Çeltik Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi üzerine söz almış bulunmaktayım.

İlk imzacılarından biri olduğum bu teklif ülkemizin kaynaklarını korumayı, üretimde disiplini sağlamayı ve kamu yararını en üst düzeye çıkarmayı hedefleyen çok boyutlu bir düzenlemedir.

Değerli milletvekilleri, bu kanun teklifinin ruhunu koruma ve sürdürülebilirlik oluşturmaktadır. Toprak sadece üzerinde yürüdüğümüz bir zemin değil gıda güvenliğimizin teminatı, vatanımızın özüdür. Teklifimizle, tarım arazilerinin korunması noktasında tarihî bir adım atıyoruz. Özellikle tarım arazilerinin kooperatifler aracılığıyla parçalanmasının önüne geçmek adına kooperatiflerin bu araziler üzerindeki mülkiyet ve sınırlı aynı hak edinmelerini yasaklıyoruz ancak üretim odaklı çalışan tarımsal kooperatiflerimizi Bakanlık izni dâhilinde bu düzenlemenin dışında tutarak gerçek üreticileri koruyoruz. Daha da önemlisi, tarım arazilerinde arazi kullanım planlarına aykırı fiillere yönelik yaptırımları ağırlaştırıyoruz. İzinsiz yapılaşmanın önüne geçmek amacıyla bu tip yapılarda elektrik, su ve doğal gaz gibi temel kamu hizmetlerinin götürülmesini yasal olarak engelliyoruz. Amacımız, bağcıyı dövmek değil üzümün yetiştigi toprakları ilelebet muhafaza etmektir.

Değerli milletvekilleri, teklifimiz stratejik ürünlerimizde üretim disiplinini de beraberinde getirmektedir. Çeltik ekim alanlarının yerleşim yerlerine olan mesafelerini modern sağlık ve çevre standartlarına göre yeniden düzenlerken, şeker pancarı üretiminde de plansızlığa son veriyoruz. Sözleşmesiz ve izinsiz şeker pancarı ekimini engelleyerek hem çiftimizin emeğini hem de şeker pancarının piyasasının dengesini koruma altına alıyoruz. Belirlenen alanlar dışında pancar temin eden şirketlere yönelik yaptırımlarla kayıt dışılığın ve haksız rekabetin önüne geçiyoruz.

Düzenlememiz sadece tarımla sınırlı değildir, kamu düzenini ve halk sağlığını koruma noktasında da kritik maddeler içermektedir. Alkollü içki üreten firmaların sponsorluk ve tanıtım faaliyetlerine yönelik disiplin getirilirken, satış yasaklarına uymayanlara yönelik yaptırımlarda mülki idare amirliklerini yetkilendirerek denetim mekanizmalarını hızlandırıyoruz. Gençlerimizi ve toplum sağlığını korumak devletimizin asli vazifesidir. Öte yandan, DSİ Genel Müdürlüğü tarafından yürütülen hidroelektrik enerji üretim tesislerinin denetiminde tespit edilen aykırılıklara yönelik kademeli yaptırımlar getiriyoruz. Su yapılarının ve koruma alanlarının koruyucu güvenlik tedbirlerini artırarak stratejik enerji ve su kaynaklarımızı daha güvenli hâle getiriyoruz. Ayrıca, cumhuriyetimizin sembol kurumlarından olan Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü'nün emlak vergisi ve vergi harçlarından muaf tutulmasıyla bu güzide kurumumuzun üzerindeki mali yükü de hafifletiyoruz.

Değerli milletvekilleri, hayvan sağlığı ve gıda güvenliği de bu teklifin odağındadır. Veteriner hekimlerimize yönelik disiplin cezalarını günün şartlarına göre güncelliyor, disiplin para cezalarını artırarak mesleki etik ve sorumlulukları pekiştiriyoruz. Bulaşıcı hastalıklarla mücadelede imha edilen ürün ve yemler için yapılacak ödeme oranlarının belirlenmesini Cumhurbaşkanlığı makamına devrederek

sürecin hızlı ve esnek yönetimini sağlıyoruz. Kaçak hayvan nakilleri ve denetim noktalarından kaçanlara yönelik getirilen idari para cezalarıyla hayvansal hastalıkların yayılmasını engelliyoruz.

Değerli milletvekilleri, iklim değişikliğiyle mücadele karbon yutak ormanlarının kurulmasına yönelik düzenleme çevre vizyonunun da bir nişanesidir. Ayrıca, Ankara Kızılcahamam ve Samsun Vezirköprü’de olduğu gibi fiili yerleşimlerin olduğu alanlarda vatandaşımızın mülkiyet sorunlarını 2/A ve 2/B uygulamalarıyla hukuk zemininde çözüme kavuşturuyoruz.

Sonuç olarak bu teklif, çiftçimizi koruyan, toprağımızı muhafaza eden, enerjimizi denetleyen ve kamu düzenini tahkim eden bir tekliftir. Devletimizin gücünü sahada, üretimde ve denetimde daha etkin hissettirecektir.

Bu duygu ve düşüncelerle kanun teklifimizin ülkemize ve milletimize hayırlı olmasını diliyor, Gazi Meclisimizi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Birinci bölüm üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Şimdi birinci bölümde yer alan maddeleri, varsa o madde üzerindeki önerge işlemlerini yaptıktan sonra ayrı ayrı oylarınıza sunacağım.

1’inci madde üzerinde 4 önerge vardır, aykırılık sırasına göre işleme alacağım.

İlk önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 262 sıra sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifinin 1’inci maddesinin tekliften çıkarılmasını saygılarımızla arz ve talep ederiz.

Mahmut Tanal

Doğan Demir

Tahsin Ocaklı

Şanlıurfa

İstanbul

Rize

Ayhan Barut

İlhami Özcan Aygun

Murat Çan

Adana

Tekirdağ

Samsun

Cavit Arı

Bekir Başevirgen

Antalya

Manisa

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

TARIM, ORMAN VE KÖYİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKANI VAHİT KIRIŞÇI (Kahramanmaraş)

- Katılamıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Önerge üzerinde söz isteyen Samsun Milletvekili Sayın Murat Çan. (CHP sıralarından alkışlar)

MURAT ÇAN (Samsun) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Evet, üzerinde söz aldığım madde çeltik tarlalarının yerleşim yerleriyle olan mesafesini düzenleyen bir madde. Böyle bir düzenlemeye niye ihtiyaç var, önce ona bakalım. 1936 yılında bütün tanımı yapılmış köylerde ve şehirlerde çeltik tarlalarının yerleşim yerlerine olan mesafesi anlatılmış, açıklanmış, kanunla çerçevelenmiş ama siz 2012 yılında bir Büyükşehir -bütünşehir- Yasası çıkarmışsınız. On dört yıl sonra, çıkardığınız yasanın eksikliğini gidermek için bugün gece yarısı böyle bir maddeyle bizi oyalıyorsunuz. Farz edelim ki bütün önlemleri aldınız halk sağlığıyla ilgili, güncel tıbbi gelişmelere dönük çalışmalarınızı Bakanlık üzerinden yaptınız ama ben çok merak ediyorum; işin içinde AKP’den gelen bir teklif olduğu için acaba çeltik tarlalarını mı eve 50 metre yaklaştıracaksınız, evleri mi çeltik tarlalarına 50 metre yaklaştıracaksınız? İkisi birbirinden çok farklı şey, imar rantı burada devreye giriyor. Eğer köy yerinde evleri, binaları çeltik tarlalarına, bahçelere 50 metre yaklaştırmak için bunu yapıyorsanız Allah sizi bildiği gibi yapsın ama eğer çeltikle ilgili bir düzenleme yapacaksanız üreticiye yaptığınız darbeleri konuşmamız

lazım. En sonundan başlayalım: 2026 yılının ilk dört ayında Türkiye'nin çeltik ithalatı ne kadar biliyor musunuz? 100 bin ton. Hakkınızı yemeyelim, 99 bin ton çeltik ithal etmişsiniz. Bugün, Bafra'ya gidin, Bafra'daki üreticilerin elinde Alaçam'da, 19 Mayıs'ta, Terme'de, Çarşamba'da ben size 90 bin ton çeltiği temin ederim. Milleti çeltik tarlasında süründüreceksiniz, uğraştıracaksınız, boğacaksınız ama gidip Amerika'dan, Vietnam'dan, Çin'den 99 bin ton çeltik ithal edeceksiniz, ondan sonra da gelip buraya “Üreticiyi şöyle koruyoruz, böyle koruyoruz.” diyeceksiniz. Millete, üreticiye darbe yapmayı bırakın, her alanda darbecisiniz. Bugün buraya çeltiği getirdiniz; çeltik üreticisi üç yıldır, dört yıldır neredeyse aynı fiyatla ürün üretiyor, satmaya çalışıyor ama nafle. 1 milyon tona yakın çeltik üretimi var, hâlâ 300 bin tondan fazla çeltik ithalatı ihtiyacınız var. Gelin, çiftçiye destekleyin, çiftçiye ürün üretme konusunda motive edin. Ben size hızlıca söyleyeyim ek süre de vermeyeceği için Başkanımız. Tohum konusunda ciddi mağduriyetler var. Tohum kalitesi düştü, maliyetler arttı. Ben size Samsun'dan bir örnek vereyim, Tarım Kredi diyor ki: “Bu sene 4.200 kilogram tohum üreteceğim.” Kendi planlamasını anlatıyor ama yıl sonunda 5.400 kilogram tohum satmış oluyor yani tezgâh altı ticaretiniz Tarım Kredide de var. Şimdi, hiçbir şey bilmiyorsanız -1936 yılında çıkmış kanuna on dört yıl sonra geri döndünüz- Cumhuriyet Halk Partisinin 39'uncu Kurultayı'ndaki tarım politikasını açın bakın, üretici nasıl desteklenmiş onu oradan öğrenin. Bugün, çiftçi, üretici çeltik konusunda diyor ki: “Ben ürünü tarlaya ektiğim anda kaç liraya satacağımı bilmeliyim. Maliyetim hesaplanmalı, enflasyon maliyeti de bunun üzerine konulmalı. Üreticinin kendi emek gücüyle birlikte makul bir fiyata ürünümü satmalıyım.” Siz dış politikayı beceremediğiniz için gübre fiyatları yüzde 200'den fazla arttı; vatandaş hem gübre tedarikinde sorun yaşıyor hem de gübreyi almada, ulaşmada sorun yaşıyor. Akaryakıt aynı çapsızlıkla devam ediyor. Genel Başkanımız Özgür Özel demese eşelmobile geçmeyeceksiniz. Çiftçinin tam da tarlaya ekim yaptığı zamanda fiyatları, akaryakıt fiyatlarını artırıyorsunuz; vatandaş mağdur oluyor, bir darbe de oradan yiyor. İlaç piyasası ciddi sıkıntı, stres altında. Tezgâh altı üretimler var; verimliliği etkiliyor, kaliteyi etkiliyor. Yerli üretici yabancıyla baş edemiyor, rekabet edemiyor. Bütün bunların üzerinde Mississippi baronlarını zengin etmek için, ABD'den meşruiyet almak için çeltik ithalatı yaptınız. Bir yılda, ilk yılda... (CHP sıralarından alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir. Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 262 sıra sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 1'inci maddesine “olunur” ifadesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkranın eklenmesini arz ve teklif ederiz.

“Ancak, yerleşim yerlerine elli metre mesafede yapılacak yetiştiricilikte damla sulama veya Bakanlıkça onaylı modern yetiştiricilik yöntemlerinin kullanılması zorunludur. Mesafelerin tayininde; belediye sınırları içerisinde imar planıyla belirlenmiş yerleşik alan sınırı, köy ve kırsal mahallelerde ise köy yerleşik alan sınırı esas alınır. Uygulamaya ilişkin usul ve esaslar Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.”

Mehmet Emin Ekmen

Mersin

Cemalettin Kani Torun

Bursa

Selçuk Özdağ

Muğla

Şerafettin Kılıç

Antalya

İdris Şahin

Ankara

Bülent Kaya

İstanbul

Medeni Yılmaz

İstanbul

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

TARIM, ORMAN VE KÖYİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKANI VAHİT KİRİŞÇİ (Kahramanmaraş)

- Katılanıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Önerge üzerinde söz isteyen Bursa Milletvekili Sayın Kani Torun.

Buyurun Sayın Torun. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

CEMALETTİN KANİ TORUN (Bursa) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

İçinden geçmiş olduğumuz ve kimsenin adını koyamadığı demokratik, hukuki, ahlaki krizler hakkında bir değerlendirme yapmak, bir çözüm önerisi sunmak adına söz aldım. 2010'ların başında Avrupa Birliğine tam üyeliği, dünyanın ilk 10 ekonomisi arasına girmeyi hedeflerken bugün yargı eliyle yapılan darbeleri yaşar olduk. Bu kavga'nın bir nihyeti yoktur. Her geçen gün daha da çirkinleşen, olmazların olduğu bir dönem yaşıyoruz. AK PARTİ'de de Cumhuriyet Halk Partisinde de tanıdığımız, kıymet verdiğimiz akıllı başında siyaset adamları var; kendilerini uyarıyorum, eğer bu kriz bu ivmeyle devam ederse ülkede yaşamak isteyen ne AK PARTİ'li ne CHP'li bir gencimiz kalmayacak. Ben de şu an kürsüden bugünün gündemine dair birtakım sözler edebilirim, bugünün krizlerine çözümler önerebilirim ancak mesele CHP'nin sayılmayan üç yılı değil ülkemizin çalınan on yılıdır. Son günlerde bir "devlet aklı" söylemidir devam ediyor.

Değerli arkadaşlar, Türkiye bir yönetim kriziyle karşı karşıyadır. Sayın Erdoğan Başbakanken şöyle bir cümle kurmuştu: "Türkiye'de bürokratik oligarşi var ve bu bürokratik oligarşi siyaseti bile parmağının ucunda oynatıyor." Evet, Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminden sonra Türkiye'de Sayın Cumhurbaşkanının bahsettiği bürokratik oligarşi siyaseti tamamen esir aldı. "Devlet aklı" denilen şey de tam olarak budur. Bu, Türkiye'yi siyasetsizleştirmenin yolunu açan zehirli bir cümledir. Her hadisenin karşısında siyasetçileri de toplumu da hareketsiz bırakan gizli bir koddur. Bizim bugün tek bir çaremiz vardır: Bu sistemi kökten değiştirmek. Türkiye ne ucube Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemiyle ne de eski ucube parlamenter sistemle bir yere varamayacaktır. Türkiye'nin önünde iki yol var: Ya kaos ya da sistem değişikliği. Mevcut sistemle yapılacak bir seçim ya otoriterliği kurumsallaştıracak ya da kimsenin istemediği bir rövanşizm dalgasıyla ülkeyi karşı karşıya bırakacaktır. İktidar ekonomiyi düzeltmek mi istiyor, uluslararası itibar mı istiyor, genç nüfus artsın, gençler ülkeyi terk etmesin mi istiyor; bunların hiçbirisi bu sistemde olmadı, olmayacak. Peki, muhalefet sandık isterken bu sistemin başına geçmek için bir yarışa mı girmek istiyor? Hem demokrasi talep etmek hem de tek adam olmak için seçime katılmak ne kadar tutarlıdır buyurun siz söyleyin.

Sayın milletvekilleri, hem iktidara hem de muhalefete buradan açık bir çağrıda bulunmak istiyorum: Bugün, Parlamentoda bulunan tüm milletvekillerinin, tüm siyasi partilerin ortaklaşması gereken şey anayasa değişikliğiyle güçlendirilmiş parlamenter sisteme geçmektir, bu krizden tek çıkış yolumuz budur. İktidardaki arkadaşlarımızın bir kısmının bu korkunç gidişattan rahatsız olduklarını biliyorum. O yüzden buradan Sayın Cumhurbaşkanına sesleniyorum: Tüm partilerin bulunduğu bir masa kurulsun ve güçlendirilmiş parlamenter sisteme geçişimiz için bir anayasa değişikliği hazırlayalım. (CHP sıralarından alkışlar) Bu Meclis hem anayasayı değiştirsin hem de tarafsız Cumhurbaşkanını seçsin. Yargı darbelerine, kayyum uygulamalarına son verelim, tutuklu siyasetçiler serbest bırakılsın, böylece Türkiye tarafsız Cumhurbaşkanının yönetiminde adil ve demokratik bir seçime gitsin. Muhalefet partilerine de sesleniyorum: Muhalefet olarak görevimiz iktidarın hatalarından dönmesi için yol göstermektir. Gelin, hep birlikte iktidara anayasa değişikliği için çağrı yapalım. Sağlıklı bir sistemde seçime giderek adil bir seçimde yarışalım. Unutmayın, hiçbir ayrıcalıklı sınıfın sonsuz garantisi yoktur. Garanti, adil, demokratik ve şeffaf bir yönetimdedir. Aksi hâlde yaşanacakların tüm sorumluluğu bu Meclisin üzerindedir.

Heyetinizi saygıyla selamlıyorum. (YENİ YOL, CHP ve DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 262 sıra sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 1'inci maddesinin işlenecek hükmünün aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Madde 19-

“Çeltik ekimi yapılacak alanların yerleşim yerlerine olan mesafesi en az beş yüz metre olarak uygulanmaya devam eder. Çeltik ekimi yapılacak alanların yerleşim yerlerine olan mesafesine ilişkin düzenlemeler belirlenirken; halk sağlığı, çevresel etkiler ve su kaynaklarının korunması esas alınır.

Yerleşim yerlerine belirli bir mesafeden daha yakın alanlarda çeltik ekimi yapılabilmesi, su kullanımının azaltan modern sulama tekniklerinin uygulanması şartına bağlanır. Bu kapsamda damla sulama ve benzeri su tasarrufu sağlayan yöntemlerin kullanımı teşvik edilir ve yerleşim alanlarına yakın üretim bölgelerinde zorunlu hale getirilebilir. Çeltik üretimine ilişkin usul ve esaslar belirlenirken iklim krizi, kuraklık riski ve bölgesel su varlığı dikkate alınır.”

Ferit Şenyaşar

Beritan Güneş Altın

Onur Düşünmez

Şanlıurfa

Mardin

Hakkâri

Dilan Kunt Ayan

Sabahat Erdoğan Sarıtaş

Adalet Kaya

Şanlıurfa

Siirt

Diyarbakır

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

TARIM, ORMAN VE KÖYİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKANI VAHİT KİRİŞÇİ (Kahramanmaraş)

- Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Önerge üzerinde söz isteyen Diyarbakır Milletvekili Sayın Adalet Kaya.

Buyurun Sayın Kaya. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Sizlerin ve çalışmalarımızı takip eden değerli yurttaşların geçmiş bayramlarını bir kez daha kutluyorum.

Bayram boyunca Diyarbakır'da esnafla, çiftçiyle, gençlerle hatta hastanede yatan hastalarla bir araya geldik ve onların taleplerini, sorunlarını dinledik. Amed halkının öncelikli beklentisi demokratik toplum sürecine dair yasal düzenlemelerin daha fazla vakit kaybetmeden bir an evvel hayata geçirilmesi. Bunu da sıcağı sıcağına sizlerle paylaşmak istedim, sizin gündeminize de sunmak isterim.

Şimdi, üzerine söz aldığım düzenleme çeltik ekim alanlarının yerleşim yerlerine olan mesafesinin 500 metreden 50 metreye düşürülmesini planlıyor. Hepimiz biliyoruz, çeltik üretimi yoğun su kullanımına dayalı ve durgun sularda sivrisinek üremesine yol açtığı için halk sağlığı açısından oldukça da riskler barındıran bir üretim şekli. İklim krizi, artan kuraklık koşulları ortadayken, su varlıkları üzerindeki baskı her geçen gün artarken sizler bu mesafeyi daraltarak hem bütün bu meseleleri gözetmekten kaçınıyorsunuz hem de halk sağlığını tehlikeye atıyorsunuz. Üstelik, Türkiye genelinde yaklaşık 129 bin hektarlık çeltik üretim alanının sadece yüzde 0,2'si gibi çok küçük bir kısmında damla sulama gibi modern ve kontrollü teknikler uygulanmakta. Mesafe kriterini esneterek yüksek su tüketimine dayalı bu modeli yerleşim alanlarına yaklaştırmak halk sağlığı açısından ve su politikaları açısından bir felakettir. Mevcut 500 metre mesafe kuralı korunmalı, modern sulama teknikleri zorunlu hâle getirilip desteklenmelidir.

Değerli milletvekilleri, peki, çiftçiler ne durumda? Bu kanun teklifi çiftçinin derdine derman olmaktan uzak. Yanlış tarım politikaları ülkedeki tarımsal üretimi bitirme noktasına getirdi. Resmî verilere göre tarım alanları 2002 yılından bu yana 2,6 milyon hektar daralmış, kaybedilmiş. Söz konusu kayıp alan İstanbul, Bursa, Edirne ve Kocaeli'nin yüz ölçümüne eş değer. Tarım arazileri ranta, hobi bahçelerine ve yapı kooperatiflerine heba edildi. Tarımsal istihdamda da tarihi bir düşüş yaşanıyor, durur mu? 2002 yılında 7,5 milyon olan tarım sektörü istihdamı 2025 yılı sonunda 4,5 buçuk milyon kişiye gerilemiş durumda. Tarımın istihdamdaki payı 2026'nın ilk çeyreğinde yüzde 13,8'e kadar geriledi. Peki, üretici neden toprağını terk ediyor, neden üretim yapamıyor diye hiç merak etmiyor musunuz? Biz söyleyelim: Çünkü çiftçi ektikçe zarar ediyor, zarar ettikçe borç batağına saplanıyor. 2002'de çiftçilerin bankalara olan kredi borcu 2,5 milyar lira iken bugün bu rakam 1,5 trilyona ulaşmak üzere. Üretmek için borçlanan, borcunu çevirebilmek için yeniden kredi çeken çiftçi borç girdabında dolanıyor. Borcunu ödeyemeyen çiftçinin takibe düşen ve yeniden yapılandırılan borçları bir yılda tam yüzde 344 artmış. Bu esnada üreticinin destek kapısı olması gereken Ziraat Bankası kâr rekoru kırıyor. Bankanın yılın ilk çeyreğindeki net kârı yüzde 33 artmış, çiftçiden elde ettiği net faiz geliri ise yüzde 83,7 artmış. Çiftçiler iflase sürüklenirken; traktörü, tarlası haczedilirken kamu bankası olan Ziraat Bankası nasıl oluyor da çiftçinin sırtından, onun kanını emerek rekor kârlar açıklayabiliyor? Bu, üretici değil faizciyi ve bankaları ihya etme politikasıdır. Bakın, hafta başında Toprak Mahsulleri Ofisi hububat alım fiyatını açıkladı, yüzde 22 artış açıkladı. İşçinin girdi maliyeti yüzde 50'lere varmışken reva gördüğünüz bu fiyata çiftçi üretim yapmaya nasıl devam etsin?

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; lafa gelince iktidar temsilcileri tarım politikalarını önemsediklerini ifade ediyorlar; gıda güvenliğinden, üretimi desteklemekten bahsediyorlar ancak eyleme gelince tam tersi politikalar devreye sokuluyor. Biz DEM PARTİ olarak diyoruz ki...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ADALET KAYA (Devamla) - ...gıda güvenliğini sağlamanın, enflasyonu düşürmenin yolu ne çeltik tarlalarını ranta açmakla ne de köylülerin üretim yapmasını engellemekle mümkündür.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Sayın Çan, buyurun.

VI.- AÇIKLAMALAR (Devam)

43.- *Samsun Milletvekili Murat Çan'ın, Samsun'un Bafra ilçesinde bir vakfa ait yurtta yaşananlara ilişkin açıklaması*

MURAT ÇAN (Samsun) - Çok teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Az önce aldığımız elim bir bilgiyi sizinle paylaşmak isterim: Samsun'un Bafra ilçemizde malum vakfa ait bir yurtta küçük yaşlarda 4 erkek çocuğa yine yurtta kalan bir çocuk tarafından istismarda bulunduğu, istismarda bulunan çocuğun ev hapsiyle alıkonulduğu ya da cezalandırıldığı, şimdilik önlem alındığı bilgisi var, hatırı sayılır kişinin çocuğunun olduğuna dair bir bilgi var. Maalesef burada bize ahlak dersi vermeye kalkanlar kendi yandaş vakıflarına dönük bu tür olaylarda hangi tepkiyi verecekler çok merak ediyorum. Bu, toplum duyarlılığı açısından çok önemlidir. Bu gizlilik kararının bir an önce toplumla paylaşılacak şekilde kaldırılması gerekir diyorum, saygılar sunuyorum.

Çok teşekkürler.

IX.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)**A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)**

1.- Burdur Milletvekili Adem Korkmaz ve Kütahya Milletvekili Mehmet Demir ile 83 Milletvekilinin Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu ile Çeltik Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3588) ile Tarım, Orman ve Köyışleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 262) (Devam)

BAŞKAN - Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 1'inci maddesinin çerçeve hükmünde yer alan "değiştirilmiştir" ibaresinin "yeniden düzenlenmiştir" ibaresiyle değiştirilmesini arz ve teklif ederim.

Turhan Çömez	Hüsmen Kırkpınar	Burak Dalgın
Balıkesir	İzmir	Balıkesir
Ayyüce Türkeş Taş	Burhanettin Kocamaz	Rıdvan Uz
Adana	Mersin	Çanakkale

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

TARIM, ORMAN VE KÖYİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKANI VAHİT KİRİŞÇİ (Kahramanmaraş)

- Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Önerge üzerinde söz isteyen İzmir Milletvekili Sayın Hüsmen Kırkpınar.

Buyurun Sayın Kırkpınar. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

HÜSMEN KIRKPINAR (İzmir) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; teklifin 1'inci maddesi üzerinde İYİ Parti Grubumuz adına söz almış bulunmaktayım. Yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Çeltik Ekimi Kanunu'nun 19'uncu maddesi, yerleşim alanları ile çeltik tarlası arasında yıllarca test edilmiş, geçerliliği bizzat sıtma salgınlarıyla kanıtlanmış bir mesafe güvencesi koymuştur. Teklifin 1'inci maddesiyle ise iktidar 19'uncu maddeyi değiştirmeyi hedefliyor, gerekçeleri de hazır: Güvenli ve modern zirai mücadele yöntemleri gelişmiş, bu yüzden çeltik tarlaların yerleşim yerlerine olan asgari mesafe sınırı 50 metreye kadar düşürülebilmektedir. Peki, hangi bakanlık raporu köy ve mahallelerimizdeki çeltik üreticilerinin kaçta kaçının damlama sulamaya geçtiğini bize gösteriyor? Ya da hangi bilimsel rapora, hangi bağımsız halk sağlığı araştırmasına dayanarak bu mesafeyi 50 metreye indiriyorsunuz? Sivrisineklerin en verimli üreme alanı olan çeltik üretimi aynı zamanda kontrolsüz kimyasal ilaçlamanın evlerin içine kadar girmesidir. Çiftçinin önündeki bürokratik engelleri kaldırma bahanesinin arkasına sığınarak köylünün sağlık hakkını tehlikeye atamazsınız. Asıl çarpıcı gerçekse şudur: Bu düzenlemenin bütününe baktığımızda iktidarın amacının üretimi artırmak değil koruma kalkanlarını gevşetmek olduğunu görüyoruz.

Değerli milletvekilleri, sadece çeltik tarlasının mesafesi değil mevcut yönetim anlayışının toprağa ve üreticiye bakış açısındaki derin vizyonsuzluk ve kurumsal ihmalkarlıktır. Tarım Kanunu'nda yer alan ve gayrisafi yurt içi hasılanın en az yüzde 1'i olarak belirlenen destek yükümlülüğünün uygulanmaması bu kürsüde kaç kez dile getirildi, kaç kez geçiştirildi? Bugün Türk çiftçisini 1 trilyon lirayı aşan yapısal borç batağına sürükleyen en temel sebeplerden biri olmuştur. Daha da vahimi, üretim modelini ve üreticiyi desteklemek yerine tarımsal istihdamı bilinçli bir çöküşe mahkûm ettiniz. 2018 yılında tarımda çalışan nüfus 5,2 milyon düzeyindeyken ve toplam istihdamın yüzde 18,4'ünü oluştururken 2025 yılı itibarıyla bu sayı 4,5 milyon kişiye ve yüzde 14 seviyesine kadar gerilemiştir.

Sektöre baktığımızda, Türkiye'yi yem ham maddesinde, soyada, mısırdan, yağlı tohumda, bitkisel yağda, canlı hayvanda ve kırmızı ette tamamen dışa bağımlı hâle getirdiğinizi görüyoruz. Temel üretim girdilerini iptal ettiğiniz için vatandaşımız markette ve kasapta fiyat krizine mahkûm edilmiştir.

Değerli milletvekilleri, dünya gıda fiyatları dalgalandı, doğru ama Türkiye’de gıda fiyatları dünyadan koptu. FAO Gıda Fiyat Endeksi 2026 yılında 188 seviyesinde yatay seyrederken TÜİK verilerine göre Türkiye Gıda Fiyatı Endeksi 5.022 seviyesine fırladı. Dünyada Gıda Fiyatları Endeksi gerilerken bizde gıda enflasyonu durdurulamayan sofraya krizine dönüştü. Mesele yalnızca pandemi, savaş, kuraklık veya zirai don değildir. Bu tablo ağırdır; mazotu 67 liraya fırlatan, gübreyi 20 kat artıran yanlış ekonomi politikalarının doğrudan sonucudur.

Millet vicdanına sunuyorum: 2022’den beri savaşan Ukrayna iş gücü kaybına rağmen 2024’te 24 milyon ton buğday üretti, toplam tahılını 78 milyon tona çıkarıp 53 milyon tonunu ihraç etti. Ekonomik çöküşteki Lübnan ve iç savaştan çıkan Suriye’nin durumu ortadayken soruyorum: Üreticisini destekleyen o ülkeler kadar bile mi olamadık? Barış içindeki Türkiye neden ithalat lobilerinin eline düşürüldü?

Değerli milletvekilleri, bu düzenleme sorunları çözmek için değil rant alanlarını ve holdinglerin önünü açmak, hataların üzerini örtmek için hazırlanmıştır. Tarımın dünü bugününe kefilidir. Çiftçinin durumunu her geçen gün gerileten bu öngörüsüz ve programsız yaklaşımı reddediyoruz. 1’inci madde başta olmak üzere üretimi cezalandıran ve bilimsellikten uzak olan bu teklife karşı duracağımızı belirtiyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim, sağ olun.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

1’inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

2’nci madde üzerinde 5 önerge vardır, önergeleri aykırılık sırasına göre işleme alacağım.

İlk önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 262 sıra sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin 2’nci maddesinin tekliften çıkarılmasını saygılarımızla arz ve talep ederiz.

Mahmut Tanal

Doğan Demir

Ayhan Barut

Şanlıurfa

İstanbul

Adana

Cavit Arı

Tahsin Ocaklı

İlhami Özcan Aygün

Antalya

Rize

Tekirdağ

Bekir Başevirgen

Gizem Özcan

Manisa

Muğla

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

TARIM, ORMAN VE KÖYİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKANI VAHİT KİRİŞÇİ (Kahramanmaraş)

- Katılamıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Önerge üzerinde söz isteyen Muğla Milletvekili Sayın...

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Başkanım, 2’nci sıraya bırakabilir miyiz Gizem Hanım’ı lütfen?

BAŞKAN - Tabii, hayhay.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 262 sıra sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin 2’nci maddesinde yer alan “satış ünitelerinde” ibaresinin “satış bölümlerinde” şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Ferit Şenyaşar

Beritan Güneş Altın

Onur Düşünmez

Şanlıurfa

Mardin

Hakkâri

Dilan Kunt Ayan

Sabahat Erdoğan Sarıtaş

Şanlıurfa

Siirt

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

TARIM, ORMAN VE KÖYİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKANI VAHİT KİRİŞCİ (Kahramanmaraş) - Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Önerge üzerinde söz isteyen Mardin Milletvekili Sayın Beritan Güneş Altın. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; gözü kulağı bugün burada olan, Toprak Kanunu'ndan bir umut bekleyen bütün işçileri, emekçileri saygıyla selamlıyorum. Konuştuğumuz kanunun adı Toprak Kanunu ama özü ne yazık ki topraktan kopuk, ormansız, çorak, mülksüz, yoksul ve aç bir yaşam kurgusu sunuyor. Akbelen'den Varto'ya, Mazıdağı'na kadar ülkenin dört bir yanında halklar "Toprağıma, suyuma, ormanıma dokunma." diye haykırıyor. Peki, Toprak Kanunu derman mı bu duruma? Tabii ki hayır, aksine bu teklifi önümüze getirenler ormanları yok etmeye ve sermayenin insafına bırakmaya âdeta yemin etmiş bir akıl. Bu akıl bize "E, ne olmuş, ağaç dikeceğiz onun yerine?" diyor. Bu zihne zarar fikirlerle bizleri ormansız, yeşilsiz bir yaşama mahkûm etmek istiyorlar. Oysa "orman" demek, sadece ağaç demek değildir; "orman" demek, binlerce canlının simbiyotik bir şekilde yaşadığı bir yaşamı tarif eder. Ne demiş bugün sıkça andığımız, ruhu aramızda dolanan -aynı zamanda ölüm yıl dönümüdür bugün- Nazım Hikmet? "Yaşamak bir ağaç gibi, tek ve hür/ve bir orman gibi kardeşesine." Fakat, nerede hür ve kardeşçe bir yaşam? Arayışındayız, umarım bulacağız fakat bu teklifte bulamıyoruz, ne kardeşliği ne doğayla uyum içerisinde bir yaşamı getiriyor bu kanun; karşımızda yine talan var, yine rant var.

Neden diye soracak olursanız size örneklerden örnek beğenerek bir örnekle anlatmak isterim: Biliyorsunuz, COP31 Türkiye'de yapılacak ve COP31 Türkiye'de yapılacak diye övünenler, konferansın yapılacağı alanın hemen bitişiğindeki tarım arazisini aceleyle kamulaştırıp otopark yapmaya karar verdiler. Bilmeyen var mı bilmiyorum ama varsa da buradan bildirelim, bu kadar birbirine tezat bir durum: İklim değişikliğine dair yapılacak bir konferansa ev sahipliği yapan ülke tarım arazisini otopark yapıyor bir konferans için. Yine, Ahmet Kaya'yı da analım buradan, bu ne yaman çelişki diye sormak isteriz. Kurtlar sofrası mı, COP'lar sofrası mı; o da ne yazık ki belli değil. Tarım arazileri hiçe sayılan, meraları yok edilen kentlerden biri de ne yazık ki Mardin. Artuklu, Savur, Derik, Kızıltepe, Midyat, Mazıdağı ve tüm Mardin'de halk, toprağından, üretiminden koparan "enerji" adı altında talan projeleriyle karşı karşıya. Ne getirecek bu projeler peki? Topraktan kopuş getirecek, kentlere göç getirecek, üretimin bitişiyle birlikte proleterleşme getirecek, kökten edilmeye birlikte kimliksizleşme getirecek, topraksız tarım vaadiyle çıktığınız bu yolda tarımsız toprakları inşa etmenize sebep olacak ve en mühimi de yoksulluk ve açlık getirecek.

Maliye Bakanı diyor ki: "Ekonomimiz karşı karşıya kaldığı şoklara rağmen büyümesini yirmi üç çeyrektr sürdürüyor." E, sormazlar mı size "Bu büyüme kime?" diye? Cevap belli ama Türkiye'de 30 milyonun üstü servete sahip kişi sayısı beş yılda yüzde 93,5 arttı yani en zengin ile en fakir arasındaki gelir farkı 8 katına çıktı. Büyüyen ve daha da doğrusu büyütülen zenginlerin zenginliği, küçülen ve küçültülen ise emeğin, emekçinin alın teri.

Açlık sınırının yarısını işçiye reva görenlerin, Açlıkla Mücadele Haftası'nda yani bu hafta işçiye, işsize, kadına, gence, çocuğa diyecek bir sözü var mı merak ediyoruz. 7 milyondan fazla yoksul çocuğun varlığından hicap ediliyor mu merak ediyoruz. Her 5 çocuktan 1'i okula aç gidiyorken ve okulda açlıktan bayılıyor, buna rağmen bu Hükûmet, bu devlet 1 öğün ücretsiz yemeği çocuklara fazla görüyorken bilemiyoruz ne demeliyiz size?

Dünyanın en verimli arazilerinde yaşıyoruz. Verimli Hilal'den Harran Ovası'na, Çukurova'ya kadar tarımı küçülten, zengini büyüten politikalarınız olmasaydı eğer, toprağı çoraklaştıran, çiftiği ekemez hâle getiren uygulamalarınızdan vazgeçseydiniz bugün Harran Ovası'nda açlığı konuşmayı zül bilirdik, Kızıltepe Ovası'ndaki işsizlikten -ne yazık ki- bahsetmezdik. Eğer biz bu verimli arazilerde açlıktan ve susuzluktan bahsediyorsak bunun adı züldür, bunun adı ayıptır, günahtır ve kabul edilemez.

Ve son olarak; tarımı bitiren, köylüyü toprağından eden GES, HES, JES'e karşı toprağını, suyunu savunanlara selam ediyoruz. Bu mücadelede birlikte olduğumuzu doğayı, ormanı, ağacı, suyu hep birlikte koruyacağımızı ifade ediyorum, hepinizi saygıyla selamlıyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir. Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 262 sıra sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 2'nci maddesinin tekliften çıkarılmasını saygılarımızla arz ve talep ederiz.

Mahmut Tanal

Doğan Demir

Ayhan Barut

Şanlıurfa

İstanbul

Adana

Cavit Arı

Tahsin Ocaklı

İlhami Özcan Aygun

Antalya

Rize

Tekirdağ

Bekir Başevirgen

Gizem Özcan

Manisa

Muğla

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

TARIM, ORMAN VE KÖYİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKANI VAHİT KİRİŞCİ (Kahramanmaraş)

- Katılamıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Önerge üzerinde söz isteyen Muğla Milletvekili Sayın Gizem Özcan.

Buyurun Sayın Özcan. (CHP sıralarından alkışlar)

GİZEM ÖZCAN (Muğla) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Sayın Bakan; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

2'nci maddedeki düzenleme her ne kadar alkollü içeceklerle ilişkin gibi sunulsa da bütünüyle turizmi, özellikle deniz turizmini ilgilendiren bir düzenleme. Biraz dikkatle bakıldığında, düzenleme yalnızca bir ürünün reklamı ya da bir işletmenin tabelası hakkında değil; söz konusu olan turizm ekonomisidir, ticari hayatın işleyişidir, esnafın ayakta kalma mücadelesidir.

Değerli milletvekilleri, devletin görevi hukuk kurallarını açık, öngörülebilir ve kamu yararına uygun şekilde oluşturmaktır. Alkollü içeceklerin reklam ve tanıtımıyla ilgili yasakların kapsamının genişletilmesi ise bunu yapmıyor. Maddeye baktığımızda “alamet, işaret, çağrıştıran, çağrışım yapan” gibi son derece muğlak kavramları görüyoruz. Gerçi artık son derece muğlak kavramları her yerde görüyoruz ne yazık ki. Peki, nedir bir markayı çağrıştıran, neye göre çağrıştıran, kim karar verecek; bir renk mi, bir şekil mi? Bir işletme sahibi hangi tabelanın yasak, hangisinin yasak olmadığını nasıl anlayacak? Bir müfettişin yasak görmediğini başka bir müfettiş yasak sayarsa ne olacak? Kanun dediğiniz şey yurttaşın önünü aydınlatır, bu düzenleme ise sis oluşturuyor, hukuki güvenliği sağlamıyor, belirsizliği de büyütüyor.

Değerli milletvekilleri, bu teklif hazırlanırken Türkiye'nin ekonomik gerçekleri ne kadar dikkate alınmıştır, doğrusu merak ediyorum. Bugün Muğla'da, Antalya'da, İzmir'de, İstanbul'da, Aydın'da binlerce işletme turizm gelirleriyle ayakta kalmaya çalışıyor; oteller, restoranlar, marinalar, sahil işletmeleri, kafeler... Ben turizmci bir ailenin çocuğuyum ve yakından biliyorum, işletmelerin önemli bir

kısmı çeşitli sponsorluklar ve ticari iş birlikleri sayesinde faaliyetlerini sürdürüyor. Bugün bir işletmenin önüne koyduğu profesyonel bir dış mekân şemsiyesinin maliyeti 200 bin liraya kadar çıkabiliyor. Birçok işletme bu maliyetleri sponsorlarla karşılıyor. Şemsiyeden tenteye, bardaktan servis ekipmanına çok sayıda ürün bu iş birlikleri sayesinde işletmelere ulaşıyor. Şimdi soruyorum: Bu desteğin kesilmesi kimin işine yarayacak; turizmcinin mi, çalışanın mı, devletin mi? Kim kazanacak? Pastayı büyütmeyen, küçültlen bir düzenleme kamu yararına hizmet etmez.

Turizm Bakanlığı yıllardır aynı hedefi açıklıyor: “Daha çok gelir, daha çok harcama yapan turist.” Sektörün hedefindeki kişi başı gecelik harcamayı 120-130 dolara çıkartmak var, Bakanlık da bunu istiyor, biz de doğru buluyoruz ancak o zaman şu soruyu sormak zorundayız: Bir yanda turist başına gelen harcamayı artırma hedefi, öte yanda turizm sektöründeki gelir ve harcamaları daraltan düzenleme; bu iki yaklaşım aynı anda nasıl doğru olabilir? Aynı anda doğru olması mümkün değil. Yasama ciddiyetini bir kez daha hatırlatmak istiyoruz.

Bu düzenleme yalnızca işletmeleri değil kültür, spor hayatını da etkileyecektir. Bugün pek çok spor kulübü, festival, kültür etkinliği de yine bu şekilde ayakta durmakta. Bir sponsor çekildiğinde yalnızca firma çekilmiş olmuyor; bir festival küçülüyor, bir spor kulübünün bütçesi azalıyor, bir kültür etkinliği de iptal edilmiş oluyor ve bunun bedelini de toplum ödüyor.

İşin bir de mali boyutu var. Bu sektör sadece üretim yapmıyor; vergi ödüyor, KDV ödüyor, konaklama vergisine katkı sağlıyor, istihdam oluşturuyor, tedarik zinciri besliyor. Tabelasını değiştirir, vitrinini değiştirir; zaten ekonomik daralma yaşayan esnafın önüne yeni maliyetler koyuyorsunuz. Peki, bunun maliyeti nedir; kaç işletme etkilenecek, kaç liralık yük doğacak, kaç kişilik istihdam risk altına girecek? Bu önümüzdeki maddeler hukuki açıdan sorunludur, turizm ve ticaret hayatına zarar verme potansiyeli yüksektir. Tekrar ediyorum; pasta küçülmüşken onu daha da küçültmenin kimseye faydası yoktur. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir. Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 262 sıra sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 2'nci maddesinde yer alan “veya” ibarelerinin “yahut” olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Bülent Kaya	Şerafettin Kılıç	Mehmet Emin Ekmen
İstanbul	Antalya	Mersin
Selçuk Özdağ	İdris Şahin	Medeni Yılmaz
Muğla	Ankara	İstanbul
Cemalettin Kani Torun		Mustafa Bilici
Bursa		İzmir

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

TARIM, ORMAN VE KÖYİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKANI VAHİT KİRİŞÇİ (Kahramanmaraş)

- Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Önerge üzerinde söz isteyen Ankara Milletvekili Sayın İdris Şahin.

Buyurun Sayın Şahin. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

İDRİS ŞAHİN (Ankara) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle şunu ifade edeyim ki ülkemizde son zamanlarda şunu sıkça görüyoruz: İktidar yaptığı hatanın faturasını o hatadan zarar görene kesiyor, bugün gördüğümüz 30 maddelik teklif de bu alışkanlığın

kanun diliyle yazılmış yeni bir örneğini teşkil ediyor. 11 kanun, tek metin, çeltik tarlasından karbon ormanına, şeker pancarından hayvan nakillerine, alkollü içki düzenlemelerinden belediyelere yüklenen yeni sorumluluklara kadar uzanan geniş bir liste. İktidar bu çeşitliliği zenginlik olarak görüyor değerli milletvekilleri; biz ise zenginlik olarak bunu görmüyoruz, tam manasıyla bir kalabalık görüyoruz. Çünkü torba kanunda kalabalık asıl niyetin üstünü örter, doğru bir düzenleme sorunlu bir maddenin perdesine dönüşür; “kamu yararı” denilen yerde bazen hazine hesabı saklanır, “güvenlik tedbiri” denilen yerde bazen yerel yönetimlerin sırtına yeni yük bindirilir, “üretim planlaması” denilen yerde bazen usulsüzlüğün izi silikleşir. Adil konuşalım, bu teklifin içinde kamu sağlığı bakımından doğru okunabilecek hükümler de var. İşte, şu an itibarıyla konuştuğumuz 2’nci madde de bunlardan biri. Biz, kamu sağlığını savunuyoruz, gençlerin korunmasını savunuyoruz, bağımlılık endüstrisine karşı kamusal tedbir alınmasını savunuyoruz; aynı anda kanun dilinin açık, ölçülü ve keyfiliğe kapalı olmasını istiyoruz. O nedenle diyoruz ki 2’nci maddede amaç doğru ama daha sağlam kanun dili ister bu madde. Bu maddenin yöneldiği amaç kamu sağlığı bakımından önemlidir çünkü alkol endüstrisi çoğu zaman açık reklamla değil dolaylı görünürlükle çalışır; ürün adını kullanmazsa şirket adını kullanır, şirket adını kullanmazsa renk, logo, grafik, slogan, etkinlik dili kullanılır; şişe geri çekilir, marka kalır, ürün saklanır, çağrışım yaşamaya devam eder. O yüzden iyi amaçlara “evet” muğlaklığa ise “hayır” diyoruz. Bağımlılıkla mücadele ciddi bir iştir, ciddi mücadele ucu açık ifadelerle yürütülemez. Buradan iktidar mensuplarına seslenmek istiyorum: Aynı hassasiyeti bu ülkenin sokaklarını esir alan uyuşturucu ağlarına karşı da aynı kararlılıkla gösterecek misiniz?

Değerli milletvekilleri, bugün uyuşturucu okul çevrelerine kadar inmişse, gençler sentetik maddenin hedefi hâline gelmişse, aileler çocuklarının hangi sokaktan döneceğini kaygıyla takip ediyorsa bağımlılıkla mücadeleyi alkol vitrini üzerinden anlatamazsınız. Sahte alkolden insanlar hayatını kaybediyorsa, merdiven altı üretim can alıyorsa, ekonomik kriz yurttaşı riske ve denetimsizliğe itiyorsa kamu sağlığı politikasının çok daha geniş kurulması gerekir. Okul çevresindeki uyuşturucu ağını dağıtmak gerekir, tedavi merkezlerini güçlendirmek gerekir, ailelere destek vermek gerekir. Gençlere, bütün bakanlıkların ortak çalışmasıyla spor, kültür, eğitim ve istihdam alanı açmak gerekir; erken uyarı mekanizmalarını işletmek gerekir. İşte, biz, halkımızın sağlığını, gençlerimizin geleceğini ve bağımlılık endüstrisinin kâr hırsına karşı kamusal sorumluluğu sonuna kadar savunacağız fakat iktidara da şunu söyleyeceğiz: Bağımlılıkla mücadele vitrindeki markayı silmekle olmaz değerli milletvekilleri. Sokaktaki zehri, sahte alkolü, okul çevresindeki ağı, tedavi merkezlerindeki yetersizliği ve gençlerin hayatındaki umutsuzluğu aynı cesaretle hedef almakla bu mücadelede yol alınabilir çünkü bağımlılıkla mücadele bir tabelayı kaldırmakla başlamaz, bir gencin hayatına tutunacak bir gelecek koymakla anlam kazanır diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Şahin.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan Toprak Kanunu ve Arazi Kullanımı Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin 2’nci maddesinin çerçeve hükmünde yer alan “eklenmiştir” ibaresinin “ilave edilmiştir” ibaresiyle değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Burak Dalgın

Turhan Çömez

Hüsmen Kırkpınar

Balıkesir

Balıkesir

İzmir

Rıdvan Uz

Ayyüce Türkeş Taş

Burhanettin Kocamaz

Çanakkale

Adana

Mersin

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

TARIM, ORMAN VE KÖYİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKANI VAHİT KİRİŞÇİ (Kahramanmaraş)

- Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Önerge üzerinde söz isteyen Balıkesir Milletvekili Sayın Burak Dalgın.

Buyurun Sayın Dalgın. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BURAK DALGIN (Balıkesir) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Şimdi karşımızda bir torba yasa var, hayatın her aşamasına dokunuyor. Hayatın her aşamasına dokunan başka bir şey de millî gelir. Biliyorsunuz, bu hafta millî gelir hesabı yayımlandı. Gelin beraber şu hesaba bir bakalım; bu rakamlar bize ne söylüyor, milletimiz için de bir tercüme etmeye çalışalım çünkü biliyorsunuz, negatif büyüme diye bir kavram ortaya atıldı. Küçülme denilmiyor, negatif büyüme deniliyor; zam denilmiyor, fiyat ayarlanması deniliyor; satış denilmiyor, işletme hakkı devri deniliyor. Demek ki millî gelir hesabına da bir o gözle bakmakta yarar var.

Şimdi, millî gelirin yüzde 2,5 arttığı ifade ediliyor. Bu ne demek? Öncelikle şunu çok açık söyleyeyim: Türkiye için yüzde 2,5 büyüme sıfır büyüme demektir. Türkiye gibi dinamik bir ekonomide bu istihdama, gelir artışına, herhangi bir derde deva olmaz. Nitekim, yüzde 2,5 büyüdüğü düşünülen ekonomi bir senede 400 bin istihdam kaybetmiş, 400 bin kişinin işsiz kaldığı yerde biz bir büyümeden falan bahsedemeyiz; bunu bir tespit ederek başlayalım.

İkincisi, çeyreklik büyüme. Birinci çeyrekteki ilk doksan güne, ilk üç aya baktığımızda büyüme sıfır, doksan gün boyunca Türk ekonomisi yerinde saymış yani ortada bir büyüme falan yok. Büyümenin bileşenlerine şöyle bir bakalım desek orada da garip bir tablo var. Bir senede yüzde 2,5 büyüdüğü iddia edilen ekonomide imalat sanayisi yüzde 1,4 küçülmüş yani Türkiye büyüyor, Türk sanayisi küçülüyor gibi garip bir tabloyla karşı karşıyayız. İhracata bakalım desek, ihracat hacminde yüzde 13'lük bir düşüş var. Türk ekonomisi büyüyor, ihracat yüzde 13 küçülüyor; Allah aşkına, böyle bir tablo makul geliyor mu size? Türkiye'nin acil bir şekilde vergi-faiz-ceza üçgeninden üretim-yatırım-istihdam üçgenine geçmesi gerektiğini gösteren net bir tabloyla karşı karşıyayız. Harcama yoluyla millî gelire baktığımızda da zaten ücretin millî gelir içindeki payı üçte 1, Avrupa'da bu yarı yarıyadır; demek ki ücretli kesimin 1,5 katına kadar ücretlerini artırma imkânımız ve potansiyelimiz vardır.

Şimdi gelelim dünya sıralamasına. Hani "Millî gelirden dünyada 16'ncıyız, 17'nciyiz." lafları çok söyleniyor. Şimdi, biz zaten dünya nüfusunda 18'inciyiz, hiçbir şey yapmasak dünya ekonomisinin 18'inci sırasında olmamız beklenir. Zaten son elli senedir 16'ncılık ile 20'ncilik arasında gidip geliyoruz. Mesela "16'ncı olduk." diyoruz, 2013'te de 16'ncıydık, 1990'da da 16'ncıydık; bunu bir hatırlamamızda yarar var. Daha önemli bir nokta kişi başına düşen millî gelir, orada neredeyiz? Dünyada 66'ncıyız yani öyle ilk 20'de falan değiliz, 66'nciyiz. Ne zaman 66'ncıydık? Ben doğduğum yıl da 66'ncıydık. Yani bu yaşa geldik, bir arpa boyu yol gidemedik.

Gelelim illere göre şöyle bir bakalım, orada çok garip bir tablo var. 81 vilayetimizden sadece 13 tanesi Türkiye'nin üzerinde kişi başı millî gelire sahip. Türkiye'nin 68 vilayeti, seçim bölgem Balıkesir de dâhil olmak üzere Türkiye'nin ortalama millî gelirinden daha alt millî gelire sahip. Çok çarpık bir yapıyla karşı karşıyayız; tam da bu yüzden Anadolu'dan yıldız şehirler çıkarmak ve Anadolu'ya yeniden yerleşmek zorundayız, ancak bu şekilde bir kalkınma portföyümüz oluşabilir.

En önemli soru vatandaşlarımız, bana da eminim sizlere de soruyor vatandaşlarımız; "Ya, bu kişi başı 18 bin dolar bizim eve gelmiyor, komşunun evine gelmiyor, kimin evine geliyor?" diye soruyorlar. Aynı tablo orada da geçerli. 10 vatandaşımızdan 7'sinin millî geliri, kişi başına düşen millî geliri Türkiye ortalamasının altında. 10 kişiden 3'ü bunun üzerinde, 10 kişiden 7'si zaten altında. Yani âdeta vatandaşımızı

ilgilendiren bir durum yok. Nasıl 81 ilin 68'i ortalamanın altındaysa 10 vatandaşın 7'si de altında; çok garip bir taksimle karşı karşıyayız.

En önemlisi bir de alım gücüne bakalım, bir hatırlayalım. Emekli ikramiyesi ilk çıktığında, 2018 yılında kişi başına düşen millî gelir 9.500 dolardı. Şimdi deniyor ki: “Bu kişi başına düşen millî gelir 2 katına çıktı.” Yani o emekli ikramiyesinin de 250 dolardan 500 dolara çıkmasını beklersiniz değil mi? Madem Türkiye 2 katına çıktı, refah 2 katına çıktı, ikramiye de 2 kata çıkmalı. Hayır, ikramiye yarının da altına indi, 250 dolarla başladığı yolu 100 doların altında devam ettiriyor. Açık söylüyorum: Vatandaşa yaramayan zenginleşme, zenginleşme değildir ancak bir rant dağıtımı mekanizmasıdır.

Değerli arkadaşlar, çözüm, Türkiye'nin çimentosu olan orta direği büyütmektir, gelir vergisi dilimlerini güncellemek, girişimcinin prangalarını çözmek, eğitim ve sağlığı vatandaşa ulaştırmaktır. Millî gelir ancak bu şekilde milletin geliri olabilir.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 262 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 2'nci maddesiyle değiştirilen 4250 sayılı Kanun'un 6'ncı maddesinin birinci fıkrasının dördüncü cümlesinin aşağıdaki şekilde ve bu cümleden sonra eklenen cümlelerin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

“Alkollü içkileri üreten, ithal eden ve pazarlayanlar, her ne surette olursa olsun hiçbir etkinliği veya her türlü mecrada yapılacak yayın ve paylaşımlara ticaret unvanları ile ürünlerinin marka, amblem, logoları ile ürünlerin arz ambalajında yer alan ifade, şekil, isim, işaret ve görselleri kullanarak destek olamazlar.”

“Alkollü içkilerin veya alkollü içkileri üreten, ithal eden ve pazarlayan firmaların isim, marka, logo, amblemleri ile arz ambalajında yer alan ifade, şekil, isim, işaret ve görseller iş yerlerinin içinde, dışında, vitrinlerinde, satış ünitelerinde ve hiçbir etkinlik alanında bulundurulamaz.”

Muhammet Emin Akbaşoğlu

Osman Sağlam

Yusuf Ziya Yılmaz

Çankırı

Karaman

Samsun

Oğuz Üçüncü

Ayhan Salman

İstanbul

Bursa

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

TARIM, ORMAN VE KÖYİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKANI VAHİT KİRİŞCİ (Kahramanmaraş)

- Takdire bırakıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Önerge üzerinde söz isteyen yok.

Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Önergeyle yapılması öngörülen değişikliklerle maddenin hukuki belirlilik ilkesine uygun olarak açık ve net bir şekilde yeniden düzenlenmesi amaçlanmaktadır.

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Kabul edilen önerge doğrultusunda 2'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

3'üncü madde üzerinde 4 önerge vardır, önergeleri aykırılık sırasına göre işleme alacağım.

İlk önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 262 sıra sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 3'üncü maddesinin tekliften çıkarılmasını arz ve talep ederiz.

Ayhan Barut	Doğan Demir	Mahmut Tanal
Adana	İstanbul	Şanlıurfa
Tahsin Ocaklı	Cavit Arı	İlhami Özcan Aygun
Rize	Antalya	Tekirdağ
Bekir Başevirgen		Aykut Kaya
Manisa		Antalya

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

TARIM, ORMAN VE KÖYİŞLERİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ ADEM KORKMAZ (Burdur) - Katılamıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Önerge üzerinde söz isteyen Antalya Milletvekili Sayın Aykut Kaya.

Buyurun Sayın Kaya. (CHP sıralarından alkışlar)

AYKUT KAYA (Antalya) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; kanun teklifinin 3'üncü maddesinde gece alkol satış yasağına ilişkin idari yaptırım uygulama yetkisinin mahallî mülki amirliklere devredildiğini görüyoruz. Madde gerekçesinde de açıkça ifade edildiği üzere bu düzenlemenin temel gerekçesi personel yetersizliği ve iş yükünün azaltılmasıdır. Elbette denetimlerin etkin yapılması önemlidir ancak eğer sorun personel eksikliği ise bunun çözümü ilgili kurumların insan kaynağını güçlendirmektir. Kurumların kapasitesini artırmak yerine yetki devriyle sorunu çözmeye çalışmak kalıcı bir çözüm değildir.

Değerli milletvekilleri, bugün restoran ve lokanta işletmecilerimiz büyük bir kriz yaşamaktadırlar. Birçok gıda ürününü yüzde 1 KDV'yle alıyorlar ancak satış yaparken yüzde 10 KDV uygulamak zorunda kalıyorlar. Bu farkı fiyatlarına tam olarak yansıtmadıkları için de her geçen gün daha da zorlanıyorlar. Bugün esnafımız "Kasaya para giriyor gibi görünüyor ama ay sonunda kirayı, maaşları, SGK'yi, elektriği, doğal gazı, vergiyi ve tedarikçi borçlarını ödediğimizde elimizde kâr değil, borç kalıyor." diyor. Bir de bunun üzerine SGK ve vergi borçları nedeniyle e-hacizle karşı karşıya kalıyorlar. Buradan iktidara çağrıda bulunuyorum: Yeme içme sektöründe uygulanan yüzde 10 KDV oranı yüzde 5'e düşürülmeli, SGK ve vergi borçlarında yeni bir yapılandırılmaya gidilmeli ve e-haciz uygulamaları yeniden gözden geçirilmelidir. Esnafımızın hesaplarına bloke koyarak bu borçları tahsil edemezsiniz. Bırakın esnafımız iş yapsın, kazansın, borcunu da vergisini de ödesin.

Kumluca ilçemize bağlı Adrasan beldemiz, sezonda günlük 10 ila 15 bin ziyaretçiyi ağırlayan Antalya'mızın cennet köşelerinden biridir. Bölgede yaklaşık 150 tekne faaliyet göstermekte ve binlerce ziyaretçi gününbirlik tekne turlarına katılmaktadır ancak Adrasan'da yıllardır çözülmeyen ciddi bir tekne barınma sorunu yaşanmaktadır. Tekne bağlama alanları yetersiz olduğu için tekneler kıyı boyu sıralanmakta, bu durum da büyük bir keşmekeşliğe neden olmakta, hem de özellikle dalgalı havalarda yolcu indirip bindirirken ciddi güvenlik riskleri oluşturmaktadır. Adrasan'a yıllardır liman yapılacağı sözü veriliyor ancak ne yazık ki bu sözler bugüne kadar hayata geçirilmiş değil. Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığından hem güvenliği artıracak hem de bu düzensiz görüntüyü ortadan kaldıracak yüzer iskelelerin ve tekne bağlama alanlarının bir an önce hayata geçirilmesini hemşehrilerim adına talep ediyorum.

Bunun yanında Adrasan'ın yıllardır çözülemeyen imar sorunu bulunmaktadır. Bu sorun nedeniyle yeterli altyapı yatırımları yapılamamakta, yollar açılmamakta, vatandaşlarımız evlerini yapamamakta ve ciddi mağduriyetler yaşanmaktadır. İlgili kurumların bir araya gelerek Adrasan'ın imar sorununu bir an

önce çözmesi ve bölgenin hak ettiği yatırımların önünü açması gerekmektedir. Adrasan gibi Antalya'mızın göz bebeği olan bir turizm merkezinin sahipsiz bırakılması doğru değildir. Adrasan'ın hak ettiği yatırımları alması hem bölge halkımız hem de Antalya turizmi için büyük önem taşımaktadır.

Geçtiğimiz günlerde partimizin görevlendirmesiyle Ağrı ilimizi ziyaret ettim. Öncelikle Ağrılı hemşhçerilerimize misafirperverliklerinden dolayı teşekkür ediyorum. Sorunlarını Türkiye Büyük Millet Meclisinde dile getireceğimi kendilerine söz verdim. Bakın, bugün Ağrı ilimizde bir eğitim ve araştırma hastanesi var ancak vatandaşlarımız uzman doktor eksikliği ve bazı branşlardaki yetersizlik nedeniyle Erzurum'a ve Van'a gitmek zorunda kalıyorlar, yollarda perişan oluyorlar. Ağrılı hemşhçerilerimiz "Ağrı'da doğuyoruz ama Erzurum yollarında ölüyoruz." diyorlar. Sağlık Bakanlığından bir an önce mevcut eğitim ve araştırma hastanesindeki eksik branşların açılarak uzman doktor eksikliğinin giderilmesini, ihtiyaç duyulan cihaz ve ekipmanların hastanemize kazandırılmasını talep ediyoruz. Sadece sağıkta değil eğitimde de kamu hizmetlerinde de Ağrı ilimiz yetişmiş ve tecrübeli kadroları görmek istiyor. Ağrı ilimizin büyük bir potansiyeli var, bu potansiyelin ortaya çıkarılabilmesi için Ağrı ilimize daha fazla destek olmak gerekiyor. Ağrılı hemşhçerilerimizin de sesi olmaya devam edeceğiz.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 262 sıra sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 3'üncü maddesinde yer alan "", (e) ve (f)" ibaresi "ve (e)"" ibaresinin ", (e) ve (f)" ibaresi "ile (e)" şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Ferit Şenyaşar

Beritan Güneş Altın

Onur Düşünmez

Şanlıurfa

Mardin

Hakkâri

Dilan Kunt Ayan

Sabahat Erdoğan Sarıtaş

Mahmut Dindar

Şanlıurfa

Siirt

Van

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

TARIM, ORMAN VE KÖYİŞLERİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ ADEM KORKMAZ (Burdur) - Katılamıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Önerge üzerinde söz isteyen Van Milletvekili Sayın Mahmut Dindar.

Buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

MAHMUT DİNDAR (Van) - Teşekkürler Sayın Başkan.

1994 yılında, Haziranın ilk haftasında, devlet adına hareket eden karanlık güçler tarafından kaçırılıp öldürülen HADEP Parti Meclisi üyemiz Muhsin Melik'i, Kürt iş insanı Savaş Buldan'ı ve 7 Haziran seçimlerinden önce Amed'de katledilen halkımızı saygıyla anıyoruz. Maalesef katillerinden hesap soracak bir yüzleşme, adalet ve barış iklimine henüz ulaşamadık.

On binlerle ifade edilen faili meçhuller ve kayıplar bu ülkenin utanç tablosudur. Gülistan Doku cinayeti kamu gücü kullanılarak işlenmiş cinayetlerin nasıl olduğunu bir kere daha açığa çıkardı. Kayyum olarak atanan devletin valisi katillere kuryelik yapmış; üniversiteyi, Emniyeti ve tüm mahiyetini katillerin uşağı hâline getirmiştir. Geçmişte JİTEM tetikçisi Abdülkadir Aygan'ın itirafları bu Meclis tarafından dikkate alınıp katillerden hesap sorulsaydı bu utanç tablosu bugün yaşanmış olmayacaktı. Maraş'tan Sivas'a, 1 Mayıs 1970'ten 10 Ekim Ankara Gar katliamına varana kadar kamu gücü kullanılarak veya bu katliamlara sessiz kalınarak bu adaletsizlikler yaptırımsız kaldı. Bu nedenle, gecikmeksizin bu Parlamento Roboski katliamını yapanlardan hesap sormalıdır. Kaç yıl oldu, Rojin Kabaiş'in katilleri de henüz

bulunamadı ve soruşturma ilerlemiyor. Binlerce kayıp insanın dosyası zamanında yargıya taşınmadığı için, soruşturulmadığı için zaman aşımına uğradı. Bu ülkede iktidar olmuş olan tüm partiler bunun vebalini ve yaftasını boynunda taşıyor.

Değerli milletvekilleri, bu iktidar torbayla talan yasalarını çok seviyor. Birçok maddesi açıkça Anayasa'ya aykırı ve halka ait olanı belli kesimlere aktarmayı hedefleyen bir yasa teklifi üzerine tartışıyoruz. Enflasyon oranları açıklanıyor; işçi, işsiz, emekli, esnaf, yediden yetmişe herkes yoksullaşılıyor, faturasını, borcunu, primini, kredisini ödeyemiyor ama iktidar rant kesimine destek amaçlı kanun teklifleri getiriyor. Devletin kendi işlem ve uygulamalarından kaynaklanan hukuki sorumluluğunu ortadan kaldırmak amacıyla mülkiyet hakkını sınırlaması, yargı yollarını etkisizleştirilmesi veya kesinleşmiş hukuki durumları geriye dönük olarak değiştirmesi hukuk devleti ilkesini alenen ihlal etmektedir.

Bu kanun teklifinin 6'ncı maddesinde de Atatürk Orman Çiftliğinin hazineye ödemesi gereken vergi, harçlar ve yargı giderleri iptal ediliyor. Yasa tekniği açısından da geriye dönük hüküm düzenleniyor ve açıkça Anayasa'ya aykırı bir düzenleme yapılıyor. Peki, Atatürk Orman Çiftliğinin bu giderleri nasıl oluyor? Aslında bu iktidar, kentin ortasında yemyeşil duran bu alanı bu hâliyle hiç sevmiyor. Yeşil alan ve orman, iktidarı genel olarak rahatsız ediyor; bu iktidar betonu çok seviyor. Kentin her yerini beton bloklarla donatan iktidar, bu yeşil alanı her taraftan kuşatıp yok etmek için birçok projeye başvurdu. Bu düzenlemeyle iktidar, Atatürk Orman Çiftliğinde istediği gibi at koşturmak istiyor. Birçok alan özel sektöre kiralanmış durumdadır. Attığı her adım yargıya taşındı ve yasa gereği ödenmesi gereken vekalet ücretleri, harçlar ve benzeri durumlar var. En son buradan geniş bir alanı ABD Büyükelçiliğine satmaya kalktılar. Yargıtay bu işlemi durdurdu ama iktidar dur durak bilmiyor. Ülkenin her yerinde orman ve mera arazileri yapılaşmaya ve ranta açılıyor. Van Saray ilçemizde, Başkale ilçemizde ve birçok yerde halkın ve çiftçinin kullandığı mera alanları enerji şirketlerinin rantına açıldı. Varto'da, Karlıova'da olduğu gibi halk karşı imza topluyor, yürüyüş yapıyor JES'lere karşı ama iktidar halktan yana tutum almıyor. Muhtarlar, çiftçiler, oralarda yaşayan herkes itiraz ediyor ama iktidar sadece ranta bakıyor. Sonuç olarak halkın değil rantın iktidarı olan bu Hükûmetin tüm politikaları kriz, yoksulluk, işsizlik ve güç üretiyor.

Bu kanun, toprağı koruma kanunu değil toprağı rant ve talana açma kanunudur diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 3'üncü maddesinin çerçeve hükmünde yer alan "değiştirilmiştir" ibaresinin "yeniden düzenlenmiştir" ibaresiyle değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Şenol Sunat

Turhan Çömez

Hüsmen Kırkpınar

Manisa

Balıkesir

İzmir

Rıdvan Uz

Ayyüce Türkeş Taş

Burhanettin Kocamaz

Çanakkale

Adana

Mersin

Burak Dalgın

Balıkesir

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

TARIM, ORMAN VE KÖYİŞLERİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ ADEM KORKMAZ (Burdur) - Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Önerge üzerinde söz isteyen Manisa Milletvekili Sayın Şenol Sunat. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

ŞENOL SUNAT (Manisa) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Gazi Meclisi saygıyla selamlıyorum.

Evet, 2026 ülkemiz açısından bol yağışlı bir yıl oldu. Bu yağışlar vatandaşlarımızı sevindirdi ancak Manisa, Mersin, Adana ve Osmaniye gibi pek çok il ve ilçemiz bu yıl defalarca taşkın sularıyla mücadele etti. Oysa Tarım ve Orman Bakanlığı bünyesinde 24 adet havza taşkın yönetim planı yapılmıştı, buna rağmen Samsun Havza'da, Osmaniye Kadırlı'de, Manisa'nın ilçelerinde yaşanan taşkınlar önlenemedi. Niçin önlenemedi? Dere ıslahı, menfez ve köprü kapasite artırımı, erken uyarı sistemleri, drenaj yapımı gibi mühendislik yatırımları eksik bırakıldı.

Şimdi, bunu neden anlatıyorum sayın milletvekilleri? Görüşmekte olduğumuz bu kanun teklifinin bazı maddeleri tam da bu taşkın dereleri ele alıyor. Devlet Su İşleri diyor ki: "Bu derelerde can ve mal güvenliğinin sorumluluğu artık yerel yönetimlerdedir." Yıllardır bütçeyi kullanacaksınız, vergileri toplayacaksınız, iş hizmet vermeye gelince ihaleyi yerel yönetimlere bırakacaksınız. Kamu hizmeti sorumluluğundan neden kaçınıyorsunuz? Kanunları neden oldubittiye getiriyorsunuz? Siz bu kanunla hizmet kusurunuzu gizlemeye çalışıyorsunuz; yarın bir gün yine sel olduğunda, vatandaşın evi, ocağı, tarlası sular altında kaldığında doğacak tazminatlardan kaçınıyorsunuz; siyasi faturayı başkalarına kesmek için bu kanunu oldubittiye getiriyorsunuz. Kendinize koruma kalkını arayacağınıza gelin taşkın yataklarındaki vatandaşlarımızı koruyalım.

Değerli milletvekilleri, ülkemizde taşkın yönetimi konusunda ciddi bir zafiyet var. Taşkın yönetimi konusunda 25 kanuna, 10 yönetmeliğe ve 3 genelgeye atfı yapılıyor. Mevzuat parçalı, uygulamada kurumsal dağınıklık ve yetki-görev çakışması var. Bugün bu karmaşaya bir yenisini niye ekleyelim? Bugün ülkemizin ihtiyacı olan gününbirlik kanunlar değildir, Türkiye'nin ihtiyacı olan bütüncül bir taşkın kanunudur. COP31 İklim Zirvesi'ne ev sahipliği yapacak olan Türkiye'nin bu yıl su kanunu ve taşkın kanunu çıkarması elzemdir.

Sayın milletvekilleri, sadece derelerimiz değil bu ülkenin tarımı da yönetilemiyor. Dün Toprak Mahsulleri Ofisi hububat fiyatını açıkladı. Hepimizin bildiği üzere açıklanan rakamlar çiftçilerimizin tepkisiyle karşılandı. Mazottan gübreye, ilaçtan işçiliğe tüm girdi kalemlerinde artışlar durdurulamazken buğdaya yapılan zam yüzde 22, arpayı yapılan zam yüzde 15'le sınırlı kaldı. Bu zam çiftçinin mazota, gübreye, işçiliğe çalışmasıdır. Bu zam çiftçiye borçlanmaya sürüklemektedir. Bu zam çiftçiye "Tarlanı boş bırak." demektir, bunu söylemektir. Bu yapılan, yağışlarla bereketi artan Türk çiftçisinden bu bereketi esirgemektir.

Sayın milletvekilleri, bu da yetmiyor, bir de "Alım bedellerini kırk beş gün sonra ödeyeceğiz." diyorsunuz. Bu yüksek enflasyonda çiftçi kırk beş gün bekletmek, onun alın terini enflasyon canavarına yem etmek değil midir? Çiftçinin borcu kapıda, haciz memuru yolda; müjde diye açıkladığınız bu rakamlar çiftçiye bile isteye tüccarın, fırsatçının kucağına itmektir. Bu kürsüden iktidara, iktidar milletvekillerine sesleniyorum: Çiftçinin sesini duyun, tarlanın feryadını duyun, tabii ki milletin vicdanını da duyun. Açıklanan rakamların tekrar gözden geçirilmesinin önemini ifade ediyor, yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 262 sıra sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 3'üncü maddesinde yer alan "değiştirilmiştir" ibaresinin "belirlenmiştir" olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Bülent Kaya

Şerafettin Kılıç

Mehmet Emin Ekmen

İstanbul

Antalya

Mersin

Selçuk Özdağ

İdris Şahin

Cemalettin Kani Torun

Muğla

Ankara

Bursa

Medeni Yılmaz

Mustafa Bilici

Mehmet Karaman

İstanbul

İzmir

Samsun

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

TARIM, ORMAN VE KÖYİŞLERİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ ADEM KORKMAZ (Burdur) - Katılamıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Önerge üzerinde söz isteyen Samsun Milletvekili Sayın Mehmet Karaman.

Buyurun. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

MEHMET KARAMAN (Samsun) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Çeltik üretiminden şekerpancarına, orman alanlarından hobi bahçelerine kadar çok farklı alanları aynı torba içerisinde düzenleyen bu teklif tarım politikalarına dair Hükûmetin yaklaşımını da ortaya koymaktadır.

Değerli milletvekilleri, 3'üncü maddeyle alkollü içki satış yasağına ilişkin idari yaptırım uygulama yetkisinin merkezden alınarak valilik ve kaymakamlıklara devredilmesi öngörülmektedir. Elbette denetimin etkin olması önemlidir ancak hukuk devletinde önemli olan sadece cezanın verilmesi değil ülkenin her yerinde aynı standartlarla uygulanmasıdır. Bugün Ankara'da farklı, Samsun'da farklı, Antalya'da farklı uygulamalar ortaya çıkarsa hem esnaf mağdur olacak hem de hukuki belirlilik ilkesi zedelenecektir. Yetki devri yapılıyorsa onunla birlikte açık denetim kriterleri de ortaya konmalıdır. Aksi hâlde, aynı fiile farklı şehirlerde farklı yaptırımlar uygulanması gibi kabul edilemez sonuçlarla karşılaşabiliriz. Ancak teklifin genelinde bizi asıl düşündüren husus iktidarın her soruna çözüm olarak yasakları ve cezaları görmesidir. Bakınız, hobi bahçeleri meselesi yıllardır konuşuluyor. Tarım arazilerinin korunması gerektiğine elbette biz de inanıyoruz. Verimli toprakların betonlaşmasına karşıyız ancak bugün ortaya çıkan tabloyu sadece vatandaşın hatası gibi göstermek doğru değildir. Büyükşehir Yasası sonrasında köylerin mahalleye dönüştürülmesiyle birlikte milyonlarca vatandaşımızın mülkiyet yapısı değişmiştir. İnsanlar kırsalda küçük bir alan edinerek hafta sonunu geçireceği bir yer ararken devlet gerekli planlamayı yapmamış, yerel yönetimler yönlendirme görevini yerine getirememiştir. Şimdiyse çözüm üretmek yerine metrekare başına son derece yüksek para cezaları getirilmektedir. Cezalar bazı bölgelerde arazi değerini aşacak seviyelere ulaşmaktadır. Bir vatandaşın birkaç yüz metrekarelik arazide yaptığı yanlış uygulamayı düzeltmenin yolu onu ekonomik olarak yıkmak mıdır? Bizim önerimiz açıktır: Tarım niteliği korunacak alanlar bilimsel kriterlerle belirlenmeli, vatandaşın mağduriyetini giderecek geçiş mekanizmaları kurulmalı, kaçak yapılaşmayı önleyici planlama araçları devreye sokulmalıdır. Devlet önce rehberlik etmeli, en son cezaya başvurulmalıdır.

Teklifin en önemli başlıklarından biri de çeltik üretimine ilişkin düzenlemedir. Buradan özellikle Samsun'u, Bafra'yı ve Çarşamba Ovası'nı hatırlatmak istiyorum. Samsun Türkiye'nin en önemli çeltik üretim merkezlerinden biridir. Binlerce aile geçimini çeltikten sağlamaktadır. Üreticilerimiz son yıllarda

artan mazot fiyatları, gübre maliyetleri, sulama giderleri ve işçilik maliyetleri altında ezilmektedir. Çiftçi bugün çeltiği nasıl ekeceğini değil gelecek yıl ekip ekmeyeceğini düşünmektedir. Teklifte, köy ve mahallelerde çeltik ekim alanlarıyla yerleşim yerleri arasındaki mesafenin 500 metreden 50 metreye kadar düşürülmesinin önü açılmaktadır. Ancak burada ciddi bir eksiklik bulunmaktadır; eğer gerçekten modern damla sulama sistemi kullanılıyorsa, çevresel etkiler azaltılıyorsa bunun teknik gerekçeleri ortaya konulmalıdır fakat kanun metni de bunu zorunlu tutmamaktadır. Bu durumda, geleneksel yöntemlerle yapılan üretimin evlerin hemen yakınında gerçekleşmesi mümkün hâle gelebilecektir. Bir tarafta üreticinin hakkı vardır, diğer tarafta vatandaşın sağlıklı çevrede yaşama hakkı vardır. Biz bu iki hakkın çatıştırılmasına karşıyız. Çözüm, modern sulama sistemlerinin teşvik edilmesi, devlet desteklerinin artırılması ve çevresel standartların açık biçimde tanımlanmasıdır. Bugün, üreticinin beklediği şey yeni tartışmalar değil üretim maliyetlerini düşürecek desteklerdir; mazotta destek bekliyor, gübrede destek bekliyor, sulama yatırımlarında destek bekliyor, ürününü değerinde satabileceği bir piyasa bekliyor.

Değerli milletvekilleri, tarım politikalarının temel amacı çiftiçi üretimde tutmak olmalıdır. Tarımı ceza yönetmelikleriyle değil üretim seferberliğiyle ayağa kaldırabiliriz. Hobi bahçesi sorununu da çeltik üretimindeki sorunları da arazi kullanımındaki sorunları da ancak planlama, destekleme ve adaletli bir tarım politikasıyla çözebiliriz. Bu nedenle, Hükûmeti çiftiçi cezalandıran değil destekleyen, üreticiyi bürokrasiyle boğan değil güçlendiren, kırsalı boşaltan değil yeniden canlandıran politikalar geliştirmeye davet ediyoruz.

Bu düşüncelerle, kanun teklifindeki eksikliklerin giderilmesi gerektiğini ifade ediyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Karaman.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

3'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Sayın Çan, buyurun.

VI.- AÇIKLAMALAR (Devam)

44.- *Samsun Milletvekili Murat Çan'ın, Samsun'da ihracat yapan bir demir çelik fabrikasında hayatını kaybeden işçilere ilişkin açıklaması*

MURAT ÇAN (Samsun) - Çok teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Az önce bir haber aldık, Samsun'da ihracat yapan bir demir çelik fabrikasında izabe tesislerinde 3 işçi arkadaşımız elektrik akımına kapılarak hayatını kaybetmiş, daha sonra gerçekleşen bir patlamada da yine 1 işçi kardeşimiz hayatını kaybetmiş. Ölen kardeşlerimize Allah'tan rahmet diliyorum, mekânları cennet olsun. Ailelerine ve Samsun'a başsağlığı diliyorum, sabırlar diliyorum. Yaralılarımıza da bir an önce acil şifalar diliyorum. Umarım hasarlar, kayıplar daha da artmaz.

Söz verdiğiniz için teşekkür ediyorum, çok sağ olun.

BAŞKAN - Allah rahmet etsin.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) - Sayın Başkanım...

BAŞKAN - Buyurun Sayın Akbaşoğlu.

45.- *Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşoğlu'nun, Samsun'da yaşanan elim hadiseye ve Samsun Milletvekili Murat Çan'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması*

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) - Teşekkür ediyorum Değerli Başkanım.

Ben de Samsun'daki bu elim hadiseden dolayı başsağlığı dileklerimi ve geçmiş olsun dileklerimi iletiyorum.

Biraz evvel sayın vekilimiz bir olaydan bahsetmişti. Onunla ilgili de devletin bütün kurumları; polisi, yargısı, idari birimleri her türlü olayın üzerindedir ve bu konuda kim taciz ve tecavüzde bulunursa; sıfatı, görevi, konumu, durumu ne olursa olsun biz buna en ağır cezanın verilmesini isteriz.

MURAT ÇAN (Samsun) - Biz söyleyince bunu söylemenizin bir anlamı yok Sayın Başkan.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) - Bakın, her zaman siz de aynı şeyi söyleyin.

MURAT ÇAN (Samsun) - Toplumda en basit şeyi, CHP söz konusu olunca bunu da konuşuyorsunuz. Savunduğunuz, arkanızda...

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) - Her yerde...

BAŞKAN - Ya, bu aşağılık yapının yanında kim yer alır! Dolayısıyla bırakın...

MURAT ÇAN (Samsun) - Kimse almaz Başkanım ama...

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) - Bu konuda bunu hâlâ farklı noktalara çekmenizin bir anlamı var mı? Şunu söylüyorum: Bilgi aldım Sayın Başkanım...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Ya, son derece üzücü bir olay. Dolayısıyla “Devlet, vatandaş, bu ahlaksızlığın üzerine gider.” deyin, kapatın konuyu ya.

Buyurun.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) - Burada gizlilik kararı da çocukların üstün yararı gereği Anayasa gereğince alınmış bir karardır ve dolayısıyla bu konuda en ufak bir taviz ve tereddüt söz konusu olamaz. Yargılama sonucunda ortaya çıkan müdellel dosya bilgilerine göre en ağır ceza kim olursa olsun mutlaka verilecektir. Biz bu fiili yapanları, bunları savunanları her zaman lanetledik ve lanetlemeye devam ediyoruz.

Teşekkür ederim.

IX.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- *Burdur Milletvekili Adem Korkmaz ve Kütahya Milletvekili Mehmet Demir ile 83 Milletvekilinin Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu ile Çeltik Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3588) ile Tarım, Orman ve Köyışleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 262) (Devam)*

BAŞKAN - 4'üncü madde üzerinde 4 önerge vardır, önergeleri aykırılık sırasına göre işleme alacağım.

İlk önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 262 sıra sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 4'üncü maddesinin tekliften çıkarılmasını arz ve talep ederiz.

Aliye Coşar	Ayhan Barut	Mahmut Tanal
Antalya	Adana	Şanlıurfa
Doğan Demir	Tahsin Ocaklı	Cavit Arı
İstanbul	Rize	Antalya
Bekir Başevirgen		İlhami Özcan Aygun
Manisa		Tekirdağ

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

TARIM, ORMAN VE KÖYİŞLERİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ ADEM KORKMAZ (Burdur) - Katılamıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Önerge üzerinde söz isteyen Antalya Milletvekili Sayın Aliye Coşar.

Buyurun Sayın Coşar. (CHP sıralarından alkışlar)

ALİYE COŞAR (Antalya) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; söz aldığım 4'üncü maddeyle gelen düzenleme iktidarın kamu sağlığı ve gençleri kötü alışkanlıklardan uzak tutma iddiasıyla arkasına saklandığı yeni bir yasakçı anlayışın son uygulamasıdır. Bu teklif, alkollü içki reklamına ilişkin teknik bir düzenleme değildir. Bu teklif, vatandaşların yaşam tarzını hedef alan kapsamlı bir müdahaledir. Mevcut uygulamalarda alkollü içkilerin reklamını, tüketimini teşvik eden kampanyalar, promosyonlar ve özendirici faaliyetler zaten yasaktır. Buna rağmen iktidar şimdi yasağı daha da genişletmektedir. Marka, logo, amblem, alamet, işaret hatta çağrışım gibi son derece muğlak kavramlarla neredeyse görünürlüğün tamamını yasaklamaya çalışmaktadır. Bu kanun açık ve net olmalıdır, çağrışım ve alamet gibi muğlak ibarelerin yer aldığı kanunda uygulama sorunları yaşanır. Hangi renk ve işaret kullanımı denetleyen için çağrışım oluşturacak, hangisi için oluşturmayacaktır? İller ve ilçelere göre farklı uygulamalar da oluşacaktır. Kanun idareye keyfi yorum alanı açmak için değil vatandaşın hukuk güvenliğini sağlamak için yapılır. Özellikle turizm bölgelerinde binlerce esnaf ve işletme bu teklifte verilen süre içinde işletmelerinde fiziki değişiklikler yapmak zorunda. AKP'nin yarattığı ekonomik kriz ortamında bunun maliyeti hesaplandı mı? Krizle boğuşan esnaf ve işletmeciler bir yıl içinde hangi parayla işletmelerinde yenileme yapacak? Esnafa ve işletmeciye bu maliyet yüklenemez. Satışı, dağıtımı, tüketimi, vergilendirmesi serbest ama görünürlüğü yasak. AKP'nin önceliği işsizlik, geçim sıkıntısı, sosyal adalet değil alkollü içeceklerin görünürlüğüdür. Renk ve logoları dükkânlardan kaldırarak gençleri koruyamazsınız. Gençleri korumak istiyorsanız genç işsizliğini çözün, uyuşturucuyu etkin mücadele edin, okul terklerini önleyin, yoksulluğu azaltın, bağımlılıkla mücadeleyi etkin yapın, en önemlisi uyuşturucu baronlarının üzerine gidin.

Değerli milletvekilleri, ülkenin gerçek sorunlarından uzaklaşan iktidara gerçekleri hatırlatalım. Ekonomi gibi adalet de Türkiye'nin çözüm bekleyen en önemli sorunudur. Yargıyla siyaseti dizayn eden zihniyet 21 Mayıs'ta demokrasi tarihimizin utanç verici yargı kararlarından birine imza atmıştır. Cumhuriyet Halk Partimizin 38'inci Olağan Kurultayı'nı yok sayıp mutlak butlan kararı verilmiştir. Siyasi Partiler Kanunu ve en önemlisi Anayasa yok sayılmıştır. İlçe, il ve Yüksek Seçim Kurulunun yetkili olduğu konuda yetkisiz mahkeme kanalıyla hukuksuz bir karar verilmiştir. Bu kararlarla birlikte tüm seçilmişlerin hiçbir garantisi yoktur. Bu hukuksuz karar yetmezmiş gibi kolluk marifetiyle, biber gazlarıyla Genel Merkezimize girilmiştir. Siyasallaşan yargı ve yargının siyaseti dizayn etme girişimi millet iradesine doğrudan müdahale etmiştir. AKP rejimi, 19 Mart yargı darbesiyle önce Cumhurbaşkanı adayımız Ekrem İmamoğlu'na, sonra Türkiye'nin 1'inci partisi olan Cumhuriyet Halk Partimize yargı darbesi yapmıştır. Siyasi iktidarın yetkilileri ısrarla "Bu işte dahlimiz yok." dese de mutlak butlan kararı sonrası Adalet Bakanının kameralar karşısına geçip olumlu açıklamalar yapması her şeyin itirafıdır.

Son olarak, Cumhuriyet Halk Partisinin iktidar yürüyüşünü darbelerle engellemeye çalışanlar unutmasın ki Cumhuriyet Halk Partisi, kuran ve kurtaran partidir, mahkeme kararlarıyla dizayn edilemez. (CHP sıralarından alkışlar) Türkiye'nin geleceğini de siyasallaşan yargı ve saray rejimi değil millet iradesi belirleyecektir.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 262 sıra sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 4'üncü maddesinde yer alan "üç ay" ibaresinin "bir ay" olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Bülent Kaya
İstanbul
Selçuk Özdağ
Muğla

Şerafettin Kılıç
Antalya
İdris Şahin
Ankara
Cemallettin Kani Torun
Bursa

Mehmet Emin Ekmen
Mersin
Medeni Yılmaz
İstanbul

BAŞKAN - Komisyon önerge katılıyor mu?

TARIM, ORMAN VE KÖYİŞLERİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ ADEM KORKMAZ (Burdur) - Katılamıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Önerge üzerinde söz isteyen Antalya Milletvekili Sayın Şerafettin Kılıç. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

ŞERAFETTİN KILIÇ (Antalya) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, görüşmekte olduğumuz kanun teklifinin 4üncü maddesi üzerinde grubumuz adına söz aldım. Genel Kurulu ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, 4'üncü madde ilk bakışta teknik bir geçiş hükmü gibi görünmektedir ancak bu teklifin geneline baktığımızda karşımıza çok daha büyük bir tablo çıkmaktadır çünkü önümüzdeki teklif yalnızca bazı yasakları uygulamaya koyan bir düzenleme değildir. Bu teklif, tarımdan ormanlara, üretimden mülkiyet haklarına kadar birçok alanda devletin vatandaşla kurduğu ilişkinin nasıl şekilleneceğini ortaya koymaktadır ve ne yazık ki bu yaklaşımın temelinde üretimi desteklemekten çok denetlemek, teşvik etmekten çok cezalandırmak, yönlendirmekten çok sınırlandırmak anlayışı bulunmaktadır. Bir tarafta hobi bahçelerine yönelik ağır yaptırımlar getiriliyor, bir tarafta çiftçiye yeni yükümlülükler getiriliyor, bir tarafta tarımsal faaliyetler giderek daha fazla bürokratik süreçlere bağlanıyor, diğer tarafta ise teklifin ilerleyen maddelerinde “karbon yutak ormanları” adı altında yeni bir düzenleme karşımıza çıkıyor. İşte, burada durup düşünmek zorundayız çünkü dünyada son yıllarda yeni bir kavram dolaşıma sokulmuştur: Yeşil kalkınma. Peki, nedir bu yeşil kalkınma? Gerçekten çevreyi koruyan bir yaklaşım mıdır yoksa küresel sermayenin yeni dönemde kullandığı daha yumuşak görünümlü bir ekonomik kontrol mekanizması mıdır?

Bakınız, dün dünyanın kaynakları doğrudan sömürülüyordu, bugün ise çevre duyarlılığı söylemi üzerinden yeni bağımlılık ilişkileri kuruluyor. Dün petrol sahaları kontrol altına alınıyordu, bugün karbon alanları kontrol altına alınıyor. Dün madenler stratejik kaynak kabul ediliyordu, bugün ormanlar ve karbon kapasitesi stratejik kaynak hâline getiriliyor ve bütün bunlar son derece süslü kavramlarla servis ediliyor; “sürdürülebilirlik” deniliyor, “yeşil dönüşüm” deniliyor, “karbon nötr ekonomi” deniliyor ancak işin özüne baktığımızda dünyanın büyük şirketleri üretim alışkanlıklarını değiştirmek yerine yeni ticaret alanları oluşturuyor. Karbon piyasası oluşturuluyor, karbon sertifikaları oluşturuluyor, karbon kredileri oluşturuluyor; sonra da gelişmekte olan ülkelerin toprakları, ormanları ve doğal kaynakları bu sistemin bir parçası hâline getiriliyor. Biz çevreyi koruyalım, bir ormanlarımızı büyütelim, biz gelecek nesillere daha yaşanabilir bir Türkiye bırakalım. Bu elbette hepimizin temel sorumluluğudur ancak çevreyi koruma adı altında yeni bir ekonomik vesayet düzeni kurulmasına da sessiz kalamayız.

Değerli milletvekilleri, orman dediğiniz şey sadece karbon hesabından ibaret değildir. Orman, bir milletin doğal varlığıdır; orman, su kaynaklarının güvencesidir; orman, tarımın sigortasıdır; orman, biyolojik çeşitliliğin temelidir; orman, köylünün geçim kaynağıdır; orman, üzerinde yaşayan canlılarla birlikte bir bütündür. Bu nedenle, ormanları yalnızca karbon tutan alanlar olarak görmek eksik bir bakış açısidir. Daha da önemlisi, bu teklifte birçok kritik konuda olduğu gibi karbon yutak ormanları konusunda da geniş yetkiler yürütmeye bırakılmaktadır. Meclisin denetimi azalmakta, karar süreçleri

merkezileşmektedir. Oysa millet adına karar verme yetkisi bu çatı altındadır. Türkiye'nin ormanları üzerinde söz sahibi olması gereken bu Meclistir. Bugün çiftçinin en büyük sorunu karbon değildir, çiftçinin en büyük sorunu maliyettir. Bugün üreticinin en büyük sorunu karbon piyasaları değildir; mazot fiyatlarıdır, gübre maliyetleridir, sulama giderleridir, yem fiyatlarıdır, finansmana erişim sorunudur. Çiftçi üretimden çekilirken, kırsal nüfus hızla azalırken, gençler köylerini terk ederken bizim önceliğimiz üretimi ayakta tutmak olmalıdır. Türkiye'nin ihtiyacı ithalata bağımlı bir ekonomi değil güçlü bir üretim ekonomisidir diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 262 sıra sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 4'üncü maddesinde yer alan "anılan hükme" ibaresinin "belirtilen hükme" şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Ferit Şenyaşar	Beritan Güneş Altın	Onur Düşünmez
Şanlıurfa	Mardin	Hakkâri
Dilan Kunt Ayan	Sabahat Erdoğan Sarıtaş	Hüseyin Olan
Şanlıurfa	Siirt	Bitlis

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

TARIM, ORMAN VE KÖYİŞLERİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ ADEM KORKMAZ (Burdur) - Katılamıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Önerge üzerinde söz isteyen Bitlis Milletvekili Sayın Hüseyin Olan.

Buyurun Sayın Olan. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

HÜSEYİN OLAN (Bitlis) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bugün, topraklarımızın şirketler tarafından kuşatıldığı, yaşam alanlarımızın sermayenin sınırsız kâr hırsına teslim edilmek istendiği bir dönemde bu kanunu konuşuyoruz. Bölge illeri başta olmak üzere Türkiye'nin dört bir yanında meralar, yaylalar, otlaklar, ormanlar, dağlar ve su kaynakları şirketlerin işgaline açılmıştır. Üretimin ve emeğin değersizleştirildiği, her şeyin paraya çevrildiği bu sistem kapitalizmin en vahşi yüzünü ortaya çıkarmaktadır. Bitlis bu talanın en ağır sonuçlarını yaşayan illerden biridir; adımbaşı taş ocağı, GES, HES, RES, JES, maden projeleriyle karşı karşıyayız; en acısı ise yüzlerce proje ruhsat almak için sırada ve masada beklemektedir. Yüzlerce şirket gözünü halkın toprağına, merasına, yaylasına ve suyuna dikmiş durumdadır. Eğer bu anlayış durdurulmazsa sermaye bu ülkenin her karış toprağına çökecektir. Karşımızda, dağa bakınca heybet, ovaya bakınca huzur, suya bakınca umut gören bir anlayış değil -sevgili Demirtaş'ın da dediği gibi- ağaca bakınca odun gören bir zihniyet vardır. Sermayenin gözünde dağ, maden sahası; dere, enerji kaynağı; mera, rant alanı; orman, ekonomik değerdir; toprak ise alınıp satılacak bir metadır.

Değerli milletvekilleri, Bitlis'in Ovakışla beldesinde bugün halk bu talan anlayışına karşı direnmektedir. Merasını, yaşam alanını, toprağını savunurken iktidardan güç devşiren şirketler ise kolluk kalkanlarının arkasına sığınmaktadır. Köylüler sadece meraları için mücadele etmiyor, çocuklarının geleceği için, yaşam hakkı için, toprakla bağlarını koparmamak uğruna mücadele ediyor. Buradan, GES talanına karşı direnen Ovakışla halkının direnişini selamlıyorum.

Bölgede uygulanan politikalar bir yandan doğayı tahrip ederken öte yandan toplumu da toprağından koparıyor, köylüyü üretimden uzaklaştırırken gençleri göçe zorluyor; bölge âdeta insansızlaştırılıyor, tarımı ve hayvancılığı tasfiye ediyor.

Bakınız, Bitlis'in Ahlat ve Adilcevaz ilçeleri Türkiye'de patates üretiminde önemli bir lokasyondur ancak üretilen patatesler bugün yüzlerce depoda alıcı bulamadığı için çürümeyle yüz yüze kalmış durumdadır. 30 bin patates, çiftçinin alın teri, emeği, ailesinin rızıkı göz göre göre çürümeye terk edilmiş; ne TMO ne de herhangi bir ilgili kurum bu soruna çözüm bulmuyor. Köylü borcunu ödemek için traktörünü, tarlasını satmak zorunda kalmış. Söz konusu sermaye olunca koşarak giden iktidar üreticinin feryadını, çığlığını duymazlıktan geliyor. Bu örnek bile Türkiye'de iktidarın kime ve neye hizmet ettiğinin en büyük göstergesidir. Çiftçiye bilinçli bir şekilde destek verilmeyerek toprakları şirketlere peşkeş çektiriyorsunuz. Üretimi teşvik ettiğinizi söylerken üretimin temel ögesi olan toprağı, suyu, meraları sermayenin hizmetine açıyorsunuz, sonra da tüm bunlara "yatırım" diyorsunuz; bu ne yatırımdır ne de kalkınmadır; bu düpedüz bir yağma ve talan düzenidir. Kâr şirketlere kalıyor, ihaleler şirketlere gidiyor, teşvikler şirketlere veriliyor ama geriye, halka toz, gürültü, kuraklık, susuzluk, yoksulluk ve talan edilmiş bir doğa kalıyor. Bu toprakları koruyacak olan halkın örgütlü iradesidir, bu meraları koruyacak olan köylülerdir, bu dereleri koruyacak olan o derenin suyuyla büyüyen çocuklardır, bu yaşam alanlarını koruyacak olan demokratik toplumun ortak vicdanıdır. Bu nedenle, Bitlis halkına ve bütün bölge halklarına sesleniyorum: Toprak yalnızca üzerinde yaşadığımız bir zemin değildir; varlığımızın, kültürümüzün ve geleceğimizin teminatıdır. Eğer bugün sessiz kalırsak yarın çocuklarınıza bırakacak ne bir mera ne bir yayla ne bir dere ne de nefes alabilecek bir doğa kalacaktır.

Bizler bu talan düzenine boyun eğmeyeceğiz; bu talan zihniyetinin karşısında halkımızla birlikte direneceğiz, mücadele edeceğiz diyerek Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir. Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 4'üncü maddesinin çerçeve hükmünde yer alan "eklenmiştir" ibaresinin "ilave edilmiştir" ibaresiyle değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Mehmet Mustafa Gürban

Turhan Çömez

Hüsmen Kırkpınar

Gaziantep

Balıkesir

İzmir

Burak Dalgın

Rıdvan Uz

Ayyüce Türkeş Taş

Balıkesir

Çanakkale

Adana

Burhanettin Kocamaz

Mersin

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

TARIM, ORMAN VE KÖYİŞLERİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ ADEM KORKMAZ (Burdur) - Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Önerge üzerinde söz isteyen Gaziantep Milletvekili Sayın Mehmet Mustafa Gürban.

Buyurun. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

MEHMET MUSTAFA GÜRBAN (Gaziantep) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görüşülmekte olan kanun teklifinin 4'üncü maddesi üzerine söz almış bulunuyorum.

Kanun teklifinin bazı maddeleri şeker pancarı üretimiyle alakalı, mevcut maddeler yalnızca şeker pancarını ilgilendirmiyor, bu teklif Türkiye tarımının geleceğini ilgilendiriyor. Bugün çiftçilerimiz üretmekten vazgeçiyor; mazot pahalı, gübre pahalı, tohum pahalı, sulama pahalı, borç ağır. Şimdi çiftçinin önüne yeni engeller çıkarılıyor. Kendi tarlasına ne ekeceğine çiftçi karar veremeyecek, şirket ne derse o

olacak, Bakanlık ne derse o olacak. Çiftçi sözleşme yapmazsa ceza alacak, üretirse ceza alacak, ekersen ceza alacak. Peki, üretmeyen çiftçi ne yapacak? Köyler neden boşalıyor? Gençler neden tarımdan uzaklaşıyor? Çiftçi neden her yıl biraz daha toprağından kopuyor? Bir tarafta üreticiye ağır cezalar var, diğer tarafta büyük şirketlere kolaylıklar var. Çiftçi cezalandırılıyor, şirketler korunuyor. Türkiye gıda enflasyonunda dünyanın en sorunlu ülkeleri arasında yer alıyor; market fiyatları artıyor, vatandaş pahalı gıdaya mahkûm oluyor. Böyle bir dönemde yapılması gereken üretimi sınırlandırmak değildir, yapılması gereken çiftçiyi desteklemektir, yapılması gereken maliyetleri düşürmektir, yapılması gereken toprağı korumaktır. Tarım olmadan gıda olmaz, gıda olmadan bağımsızlık olmaz. Çiftçisini kaybeden ülke geleceğini kaybeder.

Sayın milletvekilleri, geçtiğimiz günlerde Kurban Bayramı'nı idrak ettik. Bayramlar paylaşmak, dayanışmak ve aynı sofranın etrafında buluşmaktır ancak bugün ne yazık ki milyonlarca vatandaşımız için bayram sevinci yerini geçim kaygısına bırakmıştır. Eskiden bayram geldiğinde evler dolar, sofralar büyür, çocuklar neşe içinde evin içinde koşuştururdu. Bugün birçok ailemiz, bırakın bayram alışverişini, mutfağındaki temel ihtiyaçlarını karşılamakta zorlanmaktadır. Özellikle emeklilerimiz ve sabit gelirli vatandaşlarımız için bu bayram da çok ağır geçti. Yıllarca bu ülkeye hizmet etmiş emeklilerimiz torunlarına harçlık veremedi, birçoğu kendi ihtiyaçlarını karşılamakta zorlandı. Asgari ücretli, memur, dul ve yetim ahlığıyla geçinen vatandaşlarımız her geçen gün biraz daha yoksullaşiyor.

Değerli hazırun, vatandaşlarımız bu bayramda kurban alamadı, vatandaşlarımız bu bayram evine et sokamadı, yaşlılarımız bu bayram torunlarına harçlık veremedi; misafirlerine ikram etmek için alınan şekeri, çikolatayı alamayan oldu. Bayram geleneklerimiz bile artık dar gelirli vatandaşlarımız için lüks hâline geldi. Bakınız, 2018 yılında emeklilere verilen ilk bayram ikramiyesi bin liraydı. O günkü şartlarda bu ikramiyeyle bir kurban hissesine ortak olmak mümkündü. Emekli bayram ikramiyesiyle kurban ibadetine emeklilerimiz katkı sağlıyordu. Bugün aynı ikramiyenin alım gücü erimiş, bayram ikramiyesiyle ancak birkaç kilo kıyma alınabilir hâle gelmiştir. Bir zamanlar kurban hissesi alabilen para bugün yaklaşık 4 kilo kıyma karşılığına düşmüştür.

Değerli milletvekilleri, bir ülkenin gerçek refahı yalnızca büyüme rakamlarıyla ölçülmez, insanların bayram sabahına umutla uyanıp uyanamadığıyla da ölçülür. “Şu kadar çeyrektr büyüyoruz, yine büyüdük.” deniliyor ancak vatandaş bayramı borç düşünerek geçiriyor. Hangi büyümeden bahsediyoruz? TÜİK verileri bize ailelerin küçüldüğünü gösteriyor ancak mesele yalnızca küçülen haneler değil asıl mesele küçülen gelirler, küçülen umutlardır. Sofralar küçülüyor çünkü vatandaşların alım gücü küçülüyor. Bayram ziyaretleri azalıyor çünkü vatandaş ulaşım masrafını dahi düşünmek zorunda kalıyor.

Bizim hayalimiz, vatandaşın yeniden aynı sofranın etrafında buluşabildiği, emeklinin torunlarına harçlık verebildiği, gençlerin geleceğe umutla bakabildiği bir Türkiye'dir. Bunun yolu da günü kurtaran politikalar değil üretimi artıran, gelir adaletini güçlendiren ve refahı toplumun tüm kesimlerine yayan bir kalkınma anlayışından geçer. Emeklinin, işçinin, memurun ve dar gelirlinin bayramı bayram gibi yaşayamadığı yerde sosyal adaletten söz edilemez. Bu nedenle, vatandaşın mutfağına, cebine ve sofrasına bakın; rakamların değil milletin sesini dinleyin. Güçlü devletsek...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

4'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

5'inci madde üzerinde 4 önerge vardır; önergeleri aykırılık sırasına göre işleme alacağım.

Okutacağım ilk 3 önerge aynı mahiyettedir.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 262 sıra sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 5'inci maddesinin tekliften çıkarılmasını arz ve talep ederiz.

Aliye Timisi Ersever

Mahmut Tanal

Tahsin Ocaklı

Ankara

Şanlıurfa

Rize

Bekir Başevirgen

Cavit Arı

Doğan Demir

Manisa

Antalya

İstanbul

İlhami Özcan Aygun

Ayhan Barut

Tekirdağ

Adana

Aynı mahiyetteki diğer önerenin imza sahipleri:

Necmettin Çalışkan

Selçuk Özdağ

Bülent Kaya

Hatay

Muğla

İstanbul

Mehmet Emin Ekmen

Cemalettin Kani Torun

İdris Şahin

Mersin

Bursa

Ankara

Şerafettin Kılıç

Medeni Yılmaz

Antalya

İstanbul

Aynı mahiyetteki diğer önerenin imza sahipleri:

Ferit Şenyaşar

Beritan Güneş Altın

Onur Düşünmez

Şanlıurfa

Mardin

Hakkâri

Sabahat Erdoğan Sarıtaş

Dilan Kunt Ayan

Ceylan Akça Cupolo

Siirt

Şanlıurfa

Diyarbakır

BAŞKAN - Komisyon aynı mahiyetteki önergelere katılıyor mu?

TARIM, ORMAN VE KÖYİŞLERİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ ADEM KORKMAZ (Burdur) - Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ilk konuşmacı Ankara Milletvekili Sayın Aliye Timisi Ersever. (CHP sıralarından alkışlar)

ALİYE TIMİSİ ERSEVER (Ankara) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; teklifin 5'inci maddesi üzerine söz almış bulunuyorum.

Öncelikle şunu ifade etmek isterim: Atatürk Orman Çiftliği hepimizin ortak değeridir, sıradan bir arazi değildir; Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün bu memlekete kazandırdığı en önemli eserlerden biridir; cumhuriyetin üretim anlayışıdır, bilimdir, akıldır, tarımsal kalkınma modelidir. Yıllar boyunca başkentin sosyal ve kültürel yaşamının en önemli merkezlerinden biri olmuştur. Atatürk Orman Çiftliği, cumhuriyetin toprağa attığı imzadır; o imza bizim için gururdur, onurdur.

Değerli milletvekilleri, önümüzdeki düzenleme ise ciddi soru işaretleri taşımaktadır. Hâlihazırda yalnızca çiftlik sınırları içerisindeki taşınmazları kapsayan vergi muafiyetini genişletiyor ve Atatürk Orman Çiftliği adına kayıtlı tüm gayrimenkulleri vergi muafiyeti kapsamına alıyorsunuz. Muafiyet büyüyor, kapsamı genişletiliyor, faturayı yine belediyelere kesiyorsunuz. Bununla birlikte yargı, tapu ve kadastro harçlarından da muaf tutuyorsunuz. Getirdiğiniz bu muafiyetin tek bir amacı var, belediyelerin gelirlerini azaltmak. Hangi torba kanunu açsak içinden belediyeleri hedef alan bir madde çıkıyor. Ortada çok ciddi bir tablo var. Atatürk Orman Çiftliğinin belediyelere olan birikmiş emlak vergisi borcunun 556 milyon liraya ulaştığı ifade ediliyor; sadece 2026 yılı emlak vergisi borcu yaklaşık 130 milyon lira. Şimdi, bu düzenleme gerçekten geleceğe dönük bir muafiyet düzenlemesi midir yoksa belediyelerin alacaklarından

vazgeçilmesinin önünü mü açıyorsunuz? Bununla ilgili net bir cevap da vermiyorsunuz. İktidar bugün Atatürk Orman Çiftliğinin korunmasından söz ediyor. Peki, bugüne kadar ne yaptınız? Zihniyet belli; bu anlayış Ankara'yı parsel parsel satan anlayıştır, bu anlayış yıllarca Atatürk Orman Çiftliğini talan eden anlayıştır, cumhuriyetin emanetini betona ve ranta teslim eden anlayıştır. Bu millet AKP'den ne çektiyse Atatürk Orman Çiftliği de aynısını çekti. Atatürk Orman Çiftliğinin nasıl küçüldüğünü, nasıl parçalandığını, nasıl asli misyonundan uzaklaştırıldığını da biliyoruz; sarayı da biliyoruz, ANKAPARK'ı da biliyoruz, kaybedilen diğer alanları da biliyoruz. Ve bütün bunların en büyük tanığı da yüce millettir; bu yüzden, kimse yılların tahribatını bugün koruma ambalajıyla bu millete anlatmaya kalkmasın.

Değerli milletvekilleri, yine bir torba kanun, yine belirsizlik, yine bir oldubitti anlayışı. Arkadaşlarımız Komisyonunda da sordular: Bu muafiyetlerden çiftlik bünyesindeki kiracılar yararlanacak mı? Temmuz ayında yapılacak NATO zirvesi için inşa edilen yapı ve tesisler de bu muafiyetlerin kapsamı içinde mi? Etki analiziniz yok, cevap da yok; sadece muafiyet var. Üzerine basa basa söyleyelim: Atatürk, bu çiftliği bir üretim modeli olarak kurdu, bilimsel tarım ve hayvancılık merkezi olsun diye kurdu. Atatürk Orman Çiftliği, sadece ülkemiz için değil tüm dünya ülkelerine örnek oldu. Bir şey mi yapmak istiyorsunuz? Getirin düzenlemeyi, Atatürk Orman Çiftliğini bu vasıflara yeniden kavuşturalım.

Bu düşüncelerle yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. (CHP, İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ikinci konuşmacı Hatay Milletvekili Sayın Necmettin Çalışkan.

Buyurun. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

NECMETTİN ÇALIŞKAN (Hatay) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yine alışkın olduğumuz bir yasa geldi, bu yasa yine bir taraftan vergi muafiyeti, af, bir taraftan da vatandaşa ceza. Bu saatte çalışan bu Meclisin gerçek anlamda soruna çözüm getirdiği bir durum ne yazık ki yok. Yasada ne var? Hobi bahçesine ceza, hayvan sevkıyatına ceza, pancar üreticisine ceza, vergisini vaktinde ödeyene ceza, vatandaşa kolluk kuvveti; ne istersen var. Peki, kime ne ödül var derseniz; kamuya yaslanan işletmeciyे ödül, orman arazisini işgal edene ödül, vergisini ödemeyene ödül.

Baştan sona problem ama içinde bulunduğumuz madde Atatürk Orman Çiftliğiyle ilgili... Atatürk istismarına siz de başladınız AK PARTİ'li arkadaşlar. Sırf gelen yasa şu: Atatürk Orman Çiftliği adına kayıtlı bir dükkân, Kızılay'da yan yana 2 dükkân, birinin tapu sahibi AOC, o vergi ödemeyecek, yanındaki ödeyecek. Maksat belli, belediyeleri boğmak ama belediyeyi boğarken beraberinde vatandaşı da eziyorsunuz. Yan yana 2 işletmeci, 2 lokanta, birinin sahibi Orman Çiftliği olduğu için vergi ödemeyecek; böyle mantık dışı bir şey yapmak anlamsız ve yasada öyle iç içe maddeler girmiş ki bir taraftan alkole çok az da olsa engel getirecek bir yasa; bir taraftan şeker pancarı, hobi bahçeleri, DSİ, her şey gelmiş. Yani şunu sormak istedim: Acaba bu yasayı hazırlarken ayık mıydı arkadaşlar? Çünkü başka türlü bunu anlamak mümkün değil.

Hobi bahçeleriyle ilgili madde var. Ya, Allah'tan korkun, ne istiyorsunuz vatandaştan? Her işte gariban cezalandırılıyor, sizin ülkeden haberiniz yok; tatil beldelerinin, otellerin fiyatı uçmuş gitmiş, vatandaş ne tatile gidebiliyor... Emekli köyüne gidemiyor. Onun için de kooperatiflerin yaptığı belli, basit bir araziyle hobi bahçesi almış ve bu vatandaş cezalandırılıyor. Bakın, açık ifade edeyim: Bu yasa, hobi bahçeleriyle ilgili yasa yeni bir Çiftlik Bank vakasıdır, yeni bir Çiftlik Bank versiyonu olarak vatandaş dolandırılıyor. Aynı şey oldu, ne oldu? Orada da izin verdiniz, vatandaş dolandırabilirsın, parayı toplasın, sonra "pardon" deyip atı alan Üsküdar'ı geçti. Bugün de birileri "kooperatif" diyerek arazi aldı, parselledi, hobi bahçesi yaptı, gariban da maaşından biriktirdiği dışının artığıyla hobi bahçesi aldı; şimdi "Pardon,

yasak bu.” Ne yasak? Kim bu zararları tazmin edecek? Ortada sorumlu kimse yok. Yani “Biz tarıma sahip çıkıyoruz.” falan, geçin bunları. Anayasa amir hüküm “Tarıma şu kadar destek vereceksin.” dediği hâlde o parayı verme, ondan sonra gel, de ki: “Efendim, ben burada tarım arazilerini koruyacağım.” Bugün artık şehirlerde yaşam alanı kalmadı, köylü köyden kaçıyor, çiftçi üretimden kaçıyor, şehirlerin hâli ortada ama siz ne yapıyorsunuz? Ceza vererek, bir şeyleri yasaklayarak bir şeyler yapılacağını zannediyorsunuz. Bu açıdan hele de orman arazilerinin... Bugüne kadar her şeyi gördük; 2/B, Orman Yasası, af getir. Bu yasalar... Bu sitelerin hepsi sizin döneminizde, sizin imzalarınızla, izin vermelerinizle gerçekleşti. Bugün ne olduysa birden bire ayıktınız “Hobi bahçelerini yasaklıyoruz...” Bunun altından kalkamazsınız. Hobi bahçeleri bu ülkenin orta direk insanların deprem korkusuyla pandemi sonrası oluşturduğu yapay ucuz çözüm olan bir alandır. Bu alanı bu yasayla ortadan kaldırmak hiçbir şekilde kabul edilemez.

Atatürk Orman Çiftliği... Neymiş? Vergiden, tazminattan muafmış. Kimin hakkını veriyorsunuz? Bir taraftan vatandaşa ceza, vergi, bir taraftan da AOC eğer birisiyle mahkemelik olursa harç ödemeyecek, vergi ödemeyecek.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

NECMETTİN ÇALIŞKAN (Devamla) - Evet yani sayınız az ama gerçekten az da olsa bu yasayı tekrar gözden geçirin. Böyle bir yasa çıkmaz. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde son konuşmacı Diyarbakır Milletvekili Sayın Ceylan Akça Cupolo. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

CEYLAN AKÇA CUPOLO (Diyarbakır) - İyi geceler.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Atatürk Orman Çiftliği 1925 yılında kurulduğunda çorak tepeler üzerine kurulmuştu ve arzuladığı şey kenti herhangi bir yağmurda, yoğun bir yağmurda, işte sel basan kenti, o Çubuk Çayı’nı birazcık rehabilite etme ve yeni bir model inşa etme üzerine bu odakla inşa edilmişti. Topoğrafyası ve yakınlıkla aslında kurduğu yolla çiftlik bir nevi stratejik bir misyonu hedefliyordu. Hatta çiftliği tasarlayan İsviçreli Mimar Ernst Egli 1934 yılında çiftlik için şöyle demiş: “Yaşamak ve ölümün didişmesi, güneş ve gölge, şakuli ve ufki tezatlar toplanarak büyük bir hat üzerine, ta uzaklardan görünebilecek bir şekilde konması, sanat noktasında çiftlik için esas bir gaye olarak kabul ve tatbik edilmelidir.” Şimdi, tabii, mimarın hedefi işte güneş, gölge, yaşam, ölüm, kompozisyon, harmoni; böyle şeyleri hedeflerken bu hedeflerin belirlendiği böyle bir alanda -baş harflerini söyleyeceğim- “İMG” isimli bir belediye başkanı döneminde oraya, bu araziye yani harmoninin gözetildiği bu araziye bir dinozor gülistanı inşa edildi. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar) Bu dinozor gülistanı inşa edilmekle kalmadı, bu gülistan hiçbir zaman insanların uygulamasına da yani insanların erişimine de açılmadı, orası çürüyor. Hatta o çürüyen yer bugün 4 Haziran’da tekrar belediye tarafından ihaleye açıldı, tekrar kiralandı. Şimdi, 34 dönümlük bu alanda neredeyse her ay bir kiralama ihalesi açılıyor, kime verildiği net değil. Sayfada geziyorsunuz, Atatürk Orman Çiftliğinin sayfasında geziyorsunuz; kim hangi araziye ne zaman aldı, bu belli değil. 2018 yılında Meclisten bir yasayla çiftliğin bir bölümü daha yirmi dokuz yıllığına Büyükşehir Belediyesine tahsis edilmişti hatta oraya not düşüldü, denildi ki: “Sadece belediye kiralamayacak ama onun da üçüncü şahıs ve şirketlere de kiralama yetkisi olacak.” Oysaki çiftliğin kanununda diyor ki: “Çiftlik arazileri üzerinde konut, ticaret ve sanayi amaçlı yapılaşma yapılamaz.” Ama orada bin odalı bir konut ne yazık ki oturuyor durumda.

Bakın, Meclis yine 2019 yılında çiftlikteki eski bir malt fabrikasını yıkarak yerine bir kongre binası inşa etmek istedi, Allah’tan ki Ankara’daki Mimarlar Odasının Ankara Şubesi dava açtı ve davayla Meclisin böyle bir ucube projeyi başlatmasının önüne geçti. Şimdi, gelin görün ki üzerinde konuştuğum 5’inci maddede yine dinozor severlerin aslında belki de koyduğu bir madde, harçlardan ve vergilerden muafiyet

getirme hedefi var. Şimdi, bir dizi dinozor dizmek yetmemiş gibi bir de beton bozkıra dönmüş bu Ankara’da başka bir beton bozkır daha dikilmek isteniyor. Oysa bu kentin her bir alanına baktığımızda bir çocuğun, bir kadının, bir yetişkinin, bir yaşlının girip oturabileceği bir park, erişebileceği hiçbir yeşil alan yok ve gördüğünüz, baktığınız her yerde kiralanaabilecek bir yer, kâr edilebilecek bir yer ve bir kompozisyon, bir harmoniden, gölge ile güneşin, ölüm ile yaşamın, bütün bu tezatlıkların ve bu tezatlıkların harmonisinin oturabileceği bu kompozisyonu görmekten uzaksınız ve bu kompozisyonu görmekten uzak olduğunuz için sürekli olarak her şeyin mahiyetini değiştiriyorsunuz. Benim bugün bakmakta olduğum bir dağa eminim ki bundan yirmi yıl sonra benim çocuğum bakamayacak çünkü o dağı biliyorum ki bir madenciye açacaksınız. Benim girip altında oturduğum bir ağacın altında benim çocuğum bundan yirmi yıl sonra oturamayacak çünkü o ağaç muhtemelen yine başka bir betonseverin ihtiyaçlarına uygun bir şekilde ya budanacak ya da başka bir şekilde inşa edilecek. Bu sebeple de yeni çorak bir tepeyi inşa etmek isteyen ve bu kenti suya değil ama bu defa betona boğmak isteyen bu maddeye karşı olduğumuzu söylüyoruz. Bu maddenin derhâl bu tekliften çıkarılması gerektiğini tekrar ediyoruz.

Bütün Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (DEM PARTİ ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önergeleri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin 5’inci maddesinin çerçeve hükmünde yer alan “eklenmiştir” ibaresinin “ilave edilmiştir” ibaresiyle değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Yüksel Arslan	Burhanettin Kocamaz	Turhan Çömez
Ankara	Mersin	Balıkesir
Hüsmen Kırkpınar	Burak Dalgın	Ayyüce Türkeş Taş
İzmir	Balıkesir	Adana
	Rıdvan Uz	
	Çanakkale	

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

TARIM, ORMAN VE KÖYİŞLERİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ ADEM KORKMAZ (Burdur) - Katılamıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Önerge üzerinde söz isteyen Ankara Milletvekili Sayın Yüksel Arslan.

Buyurun Sayın Arslan. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

YÜKSEL ARSLAN (Ankara) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görüşülmekte olan kanun teklifinin 5’inci maddesi üzerinde söz almış bulunuyorum. Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Söz konusu maddeye ilişkin herhangi bir şerhimiz yoktur ancak teklifin bütününe baktığımızda, tarım ve hayvancılığın içinde bulunduğu derin krize çözüm üreten bir yaklaşım göremiyoruz. Bu nedenle her fırsatta dile getirdiğim önemli bir sorunu bir kez daha gündeme getirmek istiyorum. Bilindiği üzere 6360 sayılı Büyükşehir Yasası’yla köylerimiz mahalleye dönüştürülmüş, ardından 7254 sayılı Kanun’la kırsal yerleşik alan uygulamasının önü açılmıştır. Bu dönüşüm kırsalda ciddi hukuki, idari ve ekonomik sorunlara yol açtı, köylünün toprağı bir anda üretim alanı olmaktan çıkıp yatırım aracına döndü. Köylerimiz mahalleye dönüştürülmeden önce Millî Emlak tarafından satılan hazine arazilerinde köylüye avantaj sağlanıyor, köylünün imkânlarına göre rayiç belirleniyor, böylece köylü kendi ektiği, kendi bölgesindeki araziye kendi satın alabiliyordu; bugün ise aynı taşınmazlar şehir arazisi gibi değerlendirilerek şehir

merkezlerindeki rayiç bedeller esas alınıyor, böyle olunca da köylümüz rekabet etmesi mümkün olmayan fiyatlarla karşı karşıya kalıyor ve kendi toprağını satın alamaz hâle geliyor. Sonuç olarak, hayvancılık geriliyor, tarım zayıflıyor, köyler boşalıyor. Bu gidişat devam ederse hem köylümüz topraksız kalacak hem de köylerimizin sosyal dokusu zarar görecektir. Üstelik boşalan köylerin meraları ve gelişim alanları sessiz sedasız TOKİ'ye devredilmişti; rant büyümüş, üretici küçülmüştür. Oysa Selçuklu'dan Osmanlı'ya, Osmanlı'dan cumhuriyete kadar meralar kamu malı kabul edilmiştir, mülkiyeti devlete, kullanımı da millete ait olmuştur çünkü bu toprakların insanı iyi biliyor ki mera satılırsa bereket biter, bereket biterse millet zayıflar. Günümüzde ise “kamu yararı” adı altında birçok bölgede verimli tarım arazileri betonlaşmış, su havzaları madencilik baskısıyla karşı karşıya kalmış ve kırsal üretim alanları giderek küçülmüştür.

Sonuç olarak, 2002 yılında 41 milyon hektar olan tarım alanlarımız bugün 38 milyon hektara gerilemiştir. 2009 yılında 1 milyonu aşan BAĞ-KUR'a kayıtlı çiftçi sayısı 2024 yılı itibarıyla 413 bin seviyesine kadar düşmüştür. 2025 yılında Türkiye ekonomisi yüzde 3,6 büyürken tarım sektörü yüzde 8,8 küçülmüştür. Buna karşılık inşaat sektörü ise yüzde 10 üzerinde büyümüştür. Kısacası üretim küçülmüş, beton büyümüştür.

Değerli milletvekilleri, bir zamanlar kendi kendine yeten Türkiye, bugün en temel tarım ürünleri dâhil dışa bağımlı hâle geldi. Şeker pancarında dünyanın önde gelen üreticileri arasında yer almamıza rağmen üreticimiz artan maliyetler altında ezilmektedir. Bu gidişat devam ederse şeker pancarında da tamamen dışa bağımlı hâle geleceğiz. Ülkemizde çeltik üretimi ise yaklaşık 1 milyon ton seviyesinde olmasına rağmen pirinçte kendine yeterlilik oranımız yüzde 80 civarındadır yani tükettiğimiz her 5 kilogram pirincin yaklaşık 1 kilogramını ithalat yoluyla karşılamak zorunda kalıyoruz. Sormak gerekiyor: Türk çiftçisi tarlasını terk ederken Amerika'nın, Rusya'nın ve diğer ülkelerin çiftçileri nasıl ayakta kalabiliyor? Sorun çiftçimizde değil, çiftçiye üretimden uzaklaştıran yanlış tarım politikalarındadır.

Bugünya da benzer bir tabloyla karşı karşıyayız bugünlerde. Toprak Mahsulleri Ofisi 16.500 lira bugüya alım fiyatını açıklamış, çiftçimiz hayal kırıklığına uğramıştır, üreticisi perişan edilmiştir. Bugün mazotun litresinin 76 liraya dayandığı bir ortamda çiftçimiz yine de toprağını terk etmiyor. Bu ağır şartlar altında üretmeye devam eden çiftçilerimiz için somut adımlar atılması beklenir ancak kanun teklifini incelediğimizde tarım sektörünün temel sorunlarına çözüm üreten herhangi bir düzenleme göremiyoruz. İktidarın tarım politikalarına yaklaşımını Avrupa Birliği uyum sürecinde tarımla ilgili fasıllarda da görmek mümkündür. Tarımla ilgili 3 fasıl yalnızca...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

YÜKSEL ARSLAN (Devamla) - Son konuşmacıyım herhâlde Başkanım, kısa bir şey hemen...

Tarımla ilgili...

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

YÜKSEL ARSLAN (Devamla) - Peki, hayırlı akşamlar diliyorum, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (İYİ PARTİ ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir. 5'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Sayın Yüksel, sizin haberiniz yoktu, birer dakikaları vermedik kimseye, onu belirtiyim.

Bütün Grup Başkan Vekillerine gösterdikleri nezaketten dolayı teşekkür ediyorum.

MEHMET EMİN EKMEK (Mersin) - Efendim, taze hacı.

RİDVAN UZ (Çanakkale) - Hacdan geldi ya efendim, bir dakika onun için.

BAŞKAN - Peki, “Hacım, hoş geldin.” diyelim.

Birleşime iki dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 00.15

BEŞİNCİ OTURUM**Açılma Saati: 00.15****BAŞKAN: Başkan Vekili Celal ADAN****KÂTİP ÜYELER: Ertuğrul KAYA (Gaziantep), Havva Sibel SÖYLEMEZ (Mersin)**

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 98'inci Birleşiminin Beşinci Oturumunu açıyorum.

Danışma Kurulunun bir önerisi vardır, okutup oylarınıza sunacağım.

VII.- ÖNERİLER (Devam)**B) DANIŞMA KURULU ÖNERİLERİ**

1.- Danışma Kurulunun, Genel Kurulun 4 Haziran 2026 Perşembe günü toplanmamasına ilişkin önerisi

No: 87

3/6/2026

Danışma Kurulu Önerisi

Danışma Kurulunun 3/6/2026 Çarşamba günü yaptığı toplantıda Genel Kurulun 4 Haziran 2026 Perşembe günü toplanmaması önerisinin Genel Kurulun onayına sunulması uygun görülmüştür.

Bekir Bozdağ**Türkiye Büyük Millet Meclisi****Başkanı Vekili****Muhammet Emin Akbaşoğlu****AK PARTİ Grubu****Başkan Vekili****Gökhan Günaydın****CHP Grubu****Başkan Vekili****Sezai Temelli****DEM PARTİ Grubu****Başkan Vekili****Erkan Akçay****MHP Grubu****Başkan Vekili****Turhan Çömez****İYİ Parti Grubu****Başkan Vekili****Mehmet Emin Ekmen****YENİ YOL Partisi Grubu****Başkanı**

BAŞKAN - Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

IX.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)**A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)**

1.- Burdur Milletvekili Adem Korkmaz ve Kütahya Milletvekili Mehmet Demir ile 83 Milletvekilinin Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu ile Çeltik Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3588) ile Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 262) (Devam)

BAŞKAN - 262 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerine devam ediyoruz.

Komisyon yok.

Ertelenmiştir.

Gündemimizde başka bir iş bulunmadığından, alınan karar gereğince, kanun teklifleri ile komisyonlardan gelen diğer işleri sırasıyla görüşmek için 9 Haziran 2026 Salı günü saat 15.00'te toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 00.17